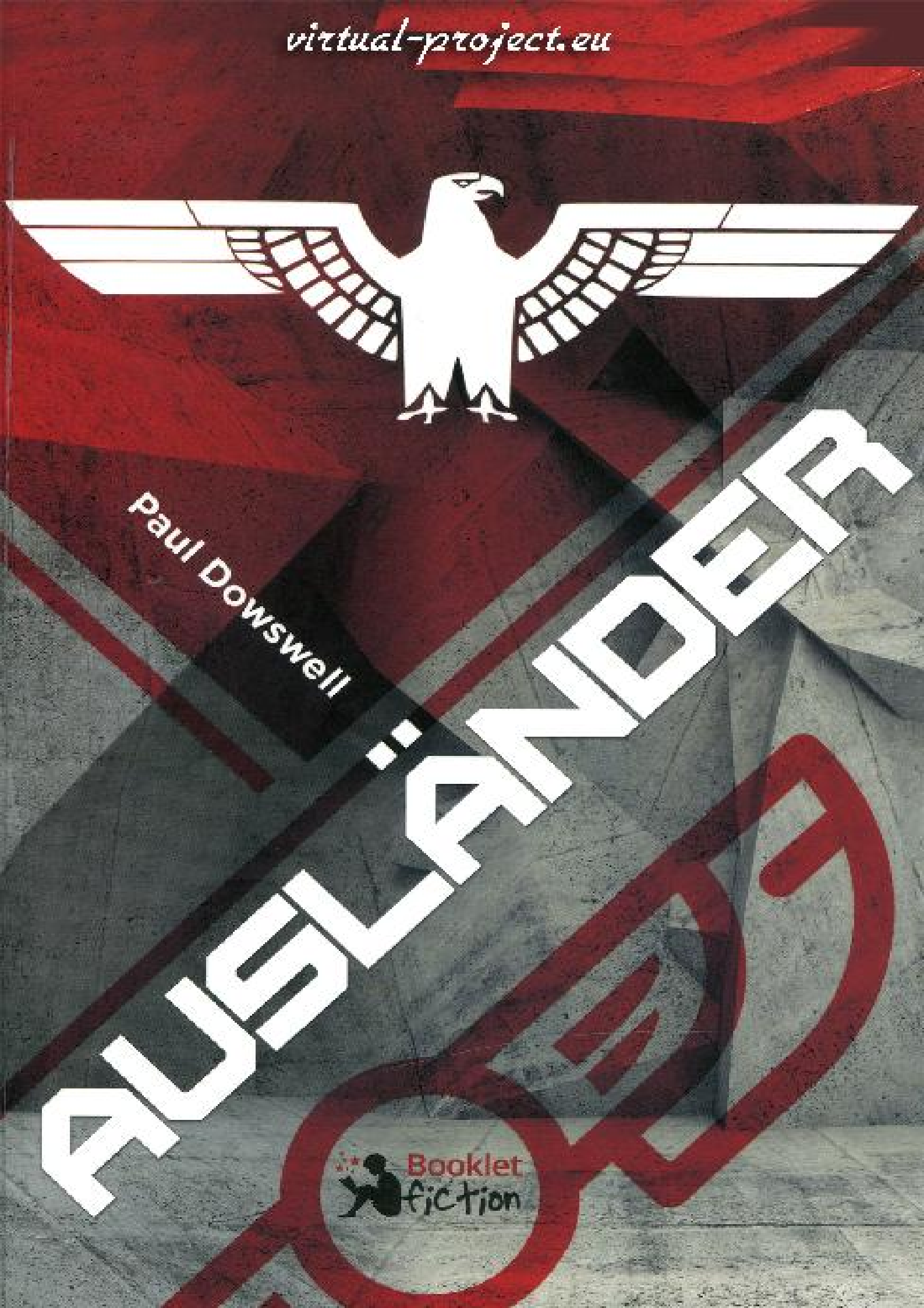
virtual-project.eu

AUSLÄNDER

Paul Dowswell

Booklet fiction

PAUL DOWSWELL

AUSLÄNDER

Original: *Ausländer* (2015)

Traducere din limba engleză și note de:
FLORENȚA OPRIȘAN

virtual-project.eu

2016

Paul Dowswell s-a născut în Chester, în Marea Britanie și a lucrat timp de treizeci de ani în industria editorială. A scris peste șaizeci de cărți, atât de ficțiune, cât și de nonficțiune, domeniile sale predilecte fiind istoria, științele exacte și geografia. Ca romancier, se adresează în mod special adolescenților. A început să publice romane istorice în 2005, când i-a apărut *Powder Monkey*. Au urmat *Prison Ship* (2006), *Battle Fleet* (2007), *Ausländer* (2009; Editura Booklet, 2016), *Sektion 20* (2011), *Eleven Eleven* (2012), *Red Shadow* (2014) și multe altele. *Ausländer* a fost tradus în opt limbi, distins cu șase premii literare (printre care premiul acordat de Hamelin Associazione Culturale, Portsmouth Book Award, Essex Book Award, We Read Book Award) și nominalizat la încă șaisprezece.

CAPITOLUL 1

Varșovia
2 august 1941

Piotr Bruck aștepta dârdâind de frig, împreună cu vreo douăzeci de băieți goi pușcă, pe coridorul lung și străbătut de curent. Hainele și le pusese într-o legăturică adunată la întâmplare și le strângea tot timpul la piept, ca să-i fie mai cald. Ziua de vară târzie fusese înnorată și plouase întruna. Vedea pielea de găină de pe umerii costelivi ai puștiului din fața lui. Băiatul ăla tremura și el – poate de frig, poate de frică. Doi bărbați în halate albe și scrobite stăteau la o masă în fața șirului de băieți. Îl examinau rapid pe fiecare puști în parte, cu niște instrumente bizare. Unii erau trimiși în camera din stânga mesei. Celorlalți li se făcea vânt, fără prea multe menajamente, în cea din dreapta.

Li se ordonase să păstreze liniștea și să nu se uite în jur, așa că Piotr se străduia să privească numai drept înainte. Frica îi era atât de mare, încât se simțea aproape detașat de corpul lui. Orice mișcare pe care o făcea îi părea nefirească, forțată. Singurul lucru care îl mai ținea ancorat în prezent era presiunea teribilă pe care o simțea în vezică. Piotr știa că n-are rost să ceară voie să meargă la

toaletă. O făcuse și când soldații descinseseră la orfelinat ca să-i smulgă pe băieți din pat și să-i îmbrâncească în duba care-i aștepta la intrare, dar se alesese cu o palmă nemiloasă peste ureche, pentru că vorbise neîntrebat.

Soldații sosiseră la orfelinat pentru prima oară cu două săptămâni înainte. De atunci, mai veniseră de câteva ori. Câteodată luau băieți, câteodată fete. Unii dintre băieții din dormitorul aglomerat al lui Piotr fuseseră bucuroși să-și vadă colegii plecând. „Mai multă mâncare pentru noi… și mai mult spațiu, care-i problema?” spusese cineva.

Doar câțiva copii se mai întorseseră. Cei puțini care erau dispuși să povestească ce se întâmplase bâiguiseră ceva despre niște fotografii și măsurători.

Pe coridor, chiar în fața lui, Piotr vedea niște soldați în uniforme negre. Din aceia cu însemne în formă de fulger pe guler. Unii aveau câini-lupi fioroși, care se zbăteau nerăbdători în lanț. Mai văzuse oameni din ăștia. Veniseră în satul lui în timpul luptelor. Văzuse cu ochii lui de ce sunt în stare.

Mai era acolo un bărbat care-i urmărea atent. Purta aceleași însemne în formă de fulger ca soldații, dar ale lui erau mai mari și mai semețe, prinse pe buzunarul de la piept al halatului alb. Stătea aproape de Piotr, înalt și poruncitor, cu mâinile la spate, supraveghind misterioasa procedură. Când s-a întors, Piotr a văzut că ținea în mână o cravașă scurtă de piele. Era brunet, iar părul îi acoperea creștetul în șuvițe rare. Deasupra urechilor era ras în stil nemțesc.

Studiindu-i pe băieți prin ochelarii cu rame negre, dădea aprobator sau clătina din cap pe măsură ce șirul avansa. Cei mai mulți dintre băieți, a observat Piotr, erau blonzi ca și el, deși câțiva aveau părul ceva mai închis la culoare.

Bărbatul avea aerul sigur pe sine al unui doctor, însă cel mai mult i-a amintit lui Piotr de un fermier

care își examina atent porcii, încercând să își dea seama care dintre ei s-ar vinde mai bine la târg. L-a surprins pe Piotr holbându-se la el și a țâțâit nervos din buzele strânse și subțiri, făcându-i semn cu arătătorul să privească în față.

Piotr se afla de acum la doar trei rânduri de masă și auzea frânturi din conversația celor doi bărbați de acolo.

— Ce caută ăsta aici?

Și apoi mai tare, către băiatul din fața lui:

— La dreapta, repede, până nu iei un șut în fund!

Piotr a făcut un pas în față. De unde stătea, văzu că încăperea din dreapta ducea într-un alt coridor, care, la rândul lui, dădea spre stradă. Nici nu era de mirare că stăteau în curent. Afară aștepta un camion cu prelată, în care a zărit fețe triste de copii și gărzi cu baionete fixate la țeava puștilor. Cineva i-a dat cu putere o palmă peste ceafă.

— Ochii înainte! a răcnit un soldat.

Piotr s-a gândit c-o să facă pe el, atât de speriat era. Pe masă se afla un dosar uriaș, pe care erau înscrise, cu litere mari și negre, cuvintele:

BIROUL CENTRAL DE EXAMINARE
RASIALĂ ȘI PLASAMENT

Venise rândul lui. Se ruga fierbinte să nu fie trimis în camera din dreapta. Unul dintre bărbații în halat alb se uita fix la el. A zâmbit și s-a întors către colegul lui, care s-a întins după un instrument ciudat, ce-i amintea lui Piotr de un clește ceva mai lătăreț. Mai erau câțiva clești pe masă. Arătau ca niște instrumente medicale lugubre, dar scopul lor nu era să deschidă sau să țină căscate orificii umane sau incizii chirurgicale. Cleștii aceștia aveau gradații milimetrice gravate pe marginile lor de oțel șlefuit.

— Ah, dar nici n-avem de ce să ne deranjăm, i-a spus omul colegului său. Arată exact ca băiatul de

pe afișul *Hitlerjugend*[1].

I-au prins tâmplele cu cleștele, luându-i în grabă măsurile craniului. Omul i-a indicat, cu un zâmbet pe față, să se ducă în camera din stânga. Piotr s-a repezit înăuntru. Băieții care așteptau acolo erau îmbrăcați. Pe măsură ce teama i se potolea, se simțea tot mai ridicol stând acolo dezbrăcat și strângându-și hainele la piept. Lângă ei nu mai erau soldați, ci doar două infirmiere, una corpolentă și mămoasă, alta micuță și tânără. De rușine, Piotr s-a înroșit până în vârful urechilor. A văzut o ușă pe care scria „Bărbați” și s-a repezit înăuntru.

Acum că scăpase de presiunea dureroasă din vezică, se simțea eliberat de orice griji. Nu-l trimiseseră în camera din dreapta și în camionul cu prelată. Era aici, cu infirmierele. Tot aici era și o masă cu biscuiți, pahare și un ulcior cu apă. A găsit un ungher ferit lângă fereastră și s-a îmbrăcat în grabă. Ajunsese la orfelinat doar cu hainele de pe el, iar cele pe care și le punea acum erau un al doilea rând de veșminte, pe care i-l dăduseră acolo. Se întreba câteodată al cui fusese puloverul lui lălâu și spera că fostul proprietar renunțase la el pentru că îi rămăsese mic. N-ar fi vrut ca băiatul să fi murit.

Piotr și-a rotit privirea prin cameră. A recunoscut câteva chipuri, dar nu era niciun băiat acolo pe care l-ar fi putut considera prieten. De afară s-a auzit un hârșâit de lemn pe podeaua lustruită. Se strângea masa. Selecția se terminase. Ultimii băieți se îmbrăcau în grabă, când sora mai în vârstă a bătut din palme ca să le atragă tuturor atenția.

— Copii! a spus ea cu un accent nemțesc scrâșnit și cu poticnelile cuiva care nu era obișnuit să vorbească în poloneză. Domn german foarte important aici pentru discuție. Cine știe germană?

Nimeni nu s-a oferit.

— Haideți, a zâmbit ea, nu fiți timizi!

Piotr își dădea seama că femeia nu-i vrea răul. A făcut un pas în față și i s-a adresat într-o germană fluentă.

— Măi, măi, ești unul din ăia isteți, i-a răspuns ea în germană, punându-și brațul dolofan pe după umerii lui. Unde ai învățat să vorbești așa?

— De la părinții mei, doamnă, a spus Piotr. Amândoi vorbesc… Amândoi *vorbeau* germana, s-a corectat el cu tremur în glas.

Infirmiera l-a strâns și mai tare, iar Piotr simțea că mai are puțin și îi dau lacrimile. La orfelinat nu se purtase nimeni așa de frumos cu el.

— Ia zi, cine ești tu, *mein Junge*[2]?

Băiatul a reușit, printre suspine, să-și îngaime numele.

— Adună-te, Piotr! l-a sfătuit femeia. Domnul doctor nu este un om prea îngăduitor.

Doctorul cel înalt și brunet pe care îl văzuse Piotr mai devreme a intrat în cameră. S-a oprit lângă infirmieră și a întrebat-o care dintre băieți vorbește germana.

— Lăsați-mă doar o clipă cu ăsta de-aici, l-a rugat ea.

S-a întors către Piotr și i-a spus cu blândețe:

— Șterge-ți lacrimile. Vreau să le traduci copiilor ce spune doctorul, bine?

L-a ciupit de obraz și Piotr s-a dus în fața tuturor, așteptând emoționat ca bărbatul să înceapă să vorbească.

Doctorul vorbea tare, în propoziții scurte și clare, lăsându-i lui Piotr răgazul să le traducă.

— Eu sunt doctorul Fischer… Am ceva foarte important să vă spun… Ați fost aleși candidați… la onoarea de a fi revendicați de comunitatea națională germană. Veți trece și prin alte examene… ca să vi se stabilească valoarea rasială și să se vadă dacă meritați sau nu această onoare… Unii dintre voi nu veți trece examenele și vă veți întoarce le ai voștri.

S-a oprit, măsurându-i pe toți cu privirea, ca un profesor neînduplecat.

— Aceia dintre voi care se vor dovedi a fi *Volksdeutsche* – de sânge german – vor fi duși în *Vaterland*[3]… și vor fi primiți în sânul unor familii germane dintre cele mai bune.

Piotr a simțit un licăr de entuziasm, dar ceilalți băieți se holbau la doctor șocați. Peste încăpere s-a așternut tăcerea. Doctorul Fischer s-a răsucit pe călcâie și a dispărut. Cum a ieșit pe ușă, a început zarva – plânsete și strigăte de neputință. Doctorul a reapărut atunci brusc și a izbit cu mâna în tocul ușii. Doi soldați stăteau în spatele lui.

— Cum de răspundeți cu atâta ingratitudine? O să colaborați cu echipa mea până terminăm! a răcnit el și rumoarea s-a potolit imediat. Pentru că vă asigur că n-ați vrea să fiți printre cei lăsați în urmă…

Piotr a rostit răspicat aceste ultime remarci în poloneză. Era atât de preocupat să traducă șuvoiul de cuvinte, că nici nu îl văzu pe tânărul furios care se îndrepta hotărât spre el. Acesta i-a tras un pumn zdravăn în tâmplă, trântindu-l la pământ.

— Trădătorule! a șuierat băiatul în timp ce un soldat îl târa afară.

CAPITOLUL 2

Piotr și ceilalți băieți au fost duși într-un dormitor comun din aceeași clădire. Era aerisit și aseptic. Li s-au adus săpun și prosoape și li s-a dat voie să se spele într-o baie cu un șir lung de dușuri și ferestre largi, jivrate. În încăperea încărcată de aburi, Piotr se simțea prizonierul propriei nefericiri. Tâmpla îi zvâcnea de la lovitura primită și îi apăruse un cucui, dar cel puțin nu i se zgâriase pielea. Făcuse bine că se oferise să traducă? Băieții trebuiau să afle ce urma să spună doctorul, iar infirmiera cea bătrână nu vorbea poloneza suficient de bine ca să le transmită corect mesajul.

Simțea cum crește mânia în el. Niciodată nu se considerase în întregime „polonez”, iar părinții lui se simțiseră întotdeauna străini în Polonia. În schimb, germanii aceștia, cu brutalitatea lor și cu ocazionalele demonstrații de violență, îl înspăimântau. Însă poate că erau îndreptățiți să-l „revendice” ca pe unul de-al lor. Și cu siguranță era mai bine decât să fie trimis înapoi în orfelinatul acela cumplit.

Supărarea sa a devenit și mai mare când, spre jena lui, infirmierele au venit să-i maseze scalpul cu o substanță cu miros apăsător, de chimicale.

— Este pentru păduchi, i-a răspuns sora mai bătrână când a întrebat-o Piotr. Toți voi ăștia de la

orfelinat sunteți infestați cu păduchi.

Odată dușul încheiat, au primit cu toții haine curate, lapte cald și pâine și li s-a dat voie să se odihnească pe paturile din dormitor. Noii lui pantaloni îi lăsau gleznele descoperite, dar măcar nu aveau mirosul rânced și stătut al hainelor lui de dinainte.

Dintre cărțile și revistele lăsate pentru ei, cele mai multe erau în germană. Piotr a răsfoit *Signal,* revista forțelor armate naziste. Unele articole erau despre soldații germani din Franța și din Olanda, care luau masa prin cafenelele de pe Champs-Élysées sau se duceau la serate dansante însoțiți de localnice. Dar cele mai multe ridicau în slăvi succesele obținute de armata germană în Rusia sovietică. Câțiva dintre ceilalți băieți au venit și l-au întrebat despre ce era vorba acolo. Nu-i mai deranja acum faptul că Piotr știa germană.

Au fost adunați din nou pe la prânz și sora cea voinică li s-a adresat în poloneza ei împiedicată, spunându-le că orice atacuri asupra lui Piotr vor fi de acum înainte pedepsite cu severitate.

— Știu că îngrijorați, a spus ea. Dar nimeni, NIMENI nu va lovi băiat Piotr, care vorbește germană și poloneză.

A ridicat ostentativ un baston de bambus. Părea prea bună la suflet ca să-și ducă la îndeplinire amenințarea, dar făcea și ea ce putea pentru a-l apăra pe Piotr.

— Priceput?

Piotr spera ca băieții să țină seama de cuvintele ei. Pe lângă cele două infirmiere, mai era acum doar un singur soldat care să-i supravegheze.

Tot restul zilei și l-au petrecut în dormitor, de unde erau chemați afară unul câte unul. De data aceasta, cei mai mulți dintre ei se întorceau într-o jumătate de oră. Când a apărut primul, ceilalți l-au privit întrebători.

— Din nou măsurători, a dat el din umeri nedumerit.

Cât au așteptat, au primit mâncare caldă, tocană cu cartofi și prăjitură cu mac. Mâncarea era bună, un adevărat festin în comparație cu zeama chioară și pâinea mucegăită de la orfelinat. Piotr a început să se simtă mai bine și moralul i-a crescut un pic.

Însă nu toți copiii se liniștiseră. Băiatul de lângă Piotr se strânsese ghem și se legăna înainte și înapoi. Piotr a venit la el și s-a așezat pe marginea patului.

— Nu cred că-i cazul să ne facem griji, a spus el. Nu este bine să nu-ți mai fie foame tot timpul?

— Nu-mi pasă nici dacă ne dau *gołąbki* și *pierogi*[4] cu tacâmuri de aur, a spus băiatul. Nu vreau să mă duc în Germania. Nu cu dezaxații ăștia de naziști…

Chiar atunci, infirmiera cea tânără a apărut în prag și a strigat numele lui Piotr. Punându-și cu blândețe mâna pe umărul lui, l-a condus într-un birou mic din apropierea dormitorului. În încăpere era omul în halat alb care spusese în glumă despre el că seamănă cu băiatul din afișul *Hitlerjugend.* L-a întâmpinat pe Piotr cu un zâmbet și i-a făcut semn să se așeze. I-a explicat în germană că doresc să îi înregistreze parametrii fizici în vederea unui studiu științific. L-a asigurat că nu are de ce să-i fie frică sau să-și facă griji.

Omul a fost chemat afară de o voce poruncitoare, iar Piotr a profitat de ocazie ca să cerceteze încăperea cu privirea. Zări pe masă niște instrumente din acelea ciudate, în formă de clește, pe care le observase mai devreme, dar și alte lucruri neobișnuite. Unul dintre ele semăna cu un penar mai lung, care se deschidea cu ajutorul unei balamale de la unul dintre capetele lui mai înguste și care conținea douăzeci de globi oculari de culori diferite, în dispunere graduală. Păreau atât de reali, încât l-au trecut fiorii. O altă cutie lungă, de metal conținea șuvițe de păr numerotate de la unu la treizeci și aranjate de la cea mai deschisă până la cea mai închisă la culoare. Spre deosebire de ochi,

șuvițele erau adevărate și Piotr a încercat să-și imagineze de la cine fuseseră luate. Cea mai blondă venea probabil de la un finlandez, s-a gândit el; nu văzuse niciodată pe cineva cu un păr așa de bălai, aproape alb. Se întreba dacă șuvița cea mai neagră fusese a vreunui evreu. Unii dintre prietenii săi evrei din Polonia aveau părul foarte închis la culoare. O etichetă de pe capac, cu litere negre, în stil gotic, spunea:

Institutul de Antropologie, Ereditate Umană și Eugenie
„*Împăratul Wilhelm*”.

Pe unul dintre pereți era întinsă o pânză albă, în fața căreia era așezat un scaun ciudat, prevăzut cu o zgardă de metal și cu trei ridicături de lemn dispuse pe șezut la distanțe egale. În timp ce Piotr se întreba la ce or fi servit, omul s-a întors.

Și-a cerut scuze pentru absență, uimindu-l pe Piotr cu politețea lui. Germanii pe care îi văzuse în Polonia îi trataseră pe oamenii din satul lui, Wyszków, cu un dispreț fățiș. Nu și pe cei din familia Bruck, care nu erau considerați „poleaci”. Fuseseră „clasificați” ca etnici germani imediat după invazie. Dar zi de zi, pe străzi, soldații nemți se purtau cu localnicii cum s-ar fi purtat cu câinii sau cu animalele din bătătură.

Omul a zâmbit din nou. Și-a scos un formular din servietă și a început să ia notițe amănunțite. Nume, vârstă, familie – toate întrebările obișnuite. A luat apoi părul și ochii de sticlă, ca să îi servească drept termen de comparație pentru părul blond, sprâncenele și ochii albaștri ai lui Piotr.

I-a cerut lui Piotr să se așeze fix pe mijlocul scaunului, cu spatele drept și cu gâtul lipit de cercul rece de metal. Era foarte incomod – ieșitura din mijloc îi venea exact între fese.

— E conceput așa ca să stai drept la fotografie, a chicotit omul. Ca să nu te tolănești ca un polonez

puturos.

Băiatului nu i s-a părut amuzant, dar tipul măcar era prietenos.

Individul s-a uitat la el prin vizorul aparatului și i-a făcut fotografii din față și din ambele profiluri, orbindu-l pentru o vreme cu blițul necruțător. Apoi i-a cerut să-și mai dea o dată hainele jos. Piotr s-a dezbrăcat în grabă și a descoperit alarmat că trebuia să mai stea pentru încă trei poze în fața camerei.

— Trebuie să pui niște carne pe oasele astea, a spus omul. Nu te-au hrănit cum trebuie poleacii ăia, au prea mulți jidani de aprovizionat. Pentru asta le iau ei pâinea de la gură unor germani buni ca tine! N-o să mai lăsăm să se întâmple așa ceva.

Piotr s-a îmbrăcat, vlăguit și iritat. Ar fi trebuit să spună și el ceva? Se gândi că era mai bine să-și țină gura. Omul a început să îi noteze într-un formular măsurile craniului, lungimea și lărgimea gurii, nasului și urechilor. Uneori făcea desene ale unor trăsături particulare, cum ar fi conturul urechilor lui Piotr, al nărilor și al pleoapelor, scoțând din când în când „hm”-uri și „ah”-uri și chiar câteva felicitări entuziaste. A părut mulțumit mai ales de circumferința craniului lui Piotr măsurată la nivelul frunții.

— Să-ți vedem mâinile, a spus el, deschizând o cutie de tablă cu o perniță îmbibată în cerneală.

Amprentele palmelor și ale degetelor lui Piotr au fost imprimate și ele pe niște tipizate. Omul i-a ordonat să se întoarcă la scaunul lui de la început și a dispărut din nou, înhățând formularele. S-a întors cu doctorul Fischer.

De data asta, doctorul i-a zâmbit. Era un zâmbet distant, însoțit de o privire rece, dar Piotr bănuia că încearcă să fie drăguț.

— Tu, prietene, a spus doctorul în germană, ești un specimen magnific de tânăr nordic. Povestește-mi despre părinții tăi. Spune-mi cum ai ajuns să trăiești aici cu poleacii.

— Tata e… era… din Prusia, a bâiguit Piotr neliniștit.

Nu dorea să vorbească despre părinții lui. Era prea răscolitor. Prea dureros. Și nici nu știa dacă ce avea să spună nu-i va crea cumva necazuri.

— Ai lui erau moșieri acolo de-atâta timp, încât nimeni nu-și mai amintea când au venit, a continuat Piotr. Bunicul meu din partea mamei a fost bavarez și s-a căsătorit cu o fată poloneză.

Omul a avut o tresărire ușoară, îndeajuns cât să-și trădeze dezaprobarea. Piotr s-a întrebat dacă nu dezvăluie prea multe din povestea lui. Dar doctorul Fischer asculta concentrat și mâzgălea de zor într-un formular.

— Bun, bun, a spus el. Spune-mi tot ce știi.

— Mama s-a născut în Polonia, dar familia s-a întors în Germania în timpul Marelui Război. Mama se trage tot din niște latifundiari. Amândoi frații ei au fost uciși în război și când părinții ei au murit, a moștenit ferma. De fapt, tata n-ar fi vrut să plece în Polonia. Nici mama. Amândoi crescuseră în Germania, dar ferma era mare și avea și un conac. Așa că au venit aici. M-am născut cam la un an după ce au sosit.

— Și cum de-ai ajuns la orfelinat? a întrebat doctorul. N-ai fost înregistrat ca *Volksdeutscher*?

— Am fost, a spus Piotr. Când au sosit soldații, au înțeles imediat că părinții mei erau germani și nu polonezi. A fost de-ajuns să-i audă vorbind. Am fost trecuți pe „Lista etnicilor germani”.

Se simțea tot mai indignat.

— Am spus asta la orfelinat și i-am întrebat în grija cui o să intre ferma, dar nu m-a luat nimeni în seamă.

— Mda, a spus doctorul, înnegurându-se. O să vorbesc cu nenorocitul care conduce locul ăla. Sunt sigur că ți s-a pierdut dosarul. În ultimii doi ani am procesat datele a doua milioane de polonezi de origine germană. Nu sunt surprins că ai scăpat prin ochiurile năvodului. Spune-mi ce s-a

întâmplat cu părinții tăi…, l-a îndemnat el pe Piotr, cu iritare în glas.

— Părinții mei au fost uciși în noaptea invaziei sovietice. Ieșiseră să-și viziteze niște prieteni. Era prima seară în care se hotărau să iasă și să mă lase singur acasă. Tata mi-a zis: „Ai treisprezece ani acum, Piotr, avem încredere în tine. În plus, e aici și Solveig" – cățeaua noastră collie – „și o să aibă grijă de tine".

Piotr a observat că doctorul se oprise din luat notițe și se uita la el nerăbdător, fixându-l cu privirea. Înțelese că îi dădea informații inutile. S-a grăbit să își încheie relatarea.

— Nu s-au mai întors. O săptămână mai târziu, am fost dus la orfelinatul din Varșovia.

Doctorul i-a vorbit deschis:

— Unii dintre soldați vor să te țină aici ca interpret. Dar eu cred că meriți ceva mai bun. Voi recomanda întoarcerea ta în *Reich.* Vreau să-ți găsim o familie germană bună, dornică să adopte un vrednic fiu al Patriei. Știu o astfel de familie și o s-o contactez chiar acum.

— Ce-o să se întâmple cu ferma? a întrebat precipitat Piotr.

— Ai frați sau surori? Cunoștințe, ceva?

— Am veri și mătuși și unchi, din partea mamei, dar toți sunt în Germania, a spus Piotr.

— Și îi cunoști bine?

— Nu. A fost o dihonie grozavă după ce mama a moștenit ferma. Restul familiei n-a mai vrut să știe de ea. Așa că nu-i cunosc rudele.

— O să trebuiască să stabilim cine e responsabil de fermă cât ești încă minor. Apoi, la majorat, o s-o preiei tu.

Piotr era stupefiat. Lucrurile care i se întâmplau erau prea surprinzătoare ca să le digere deodată. Ieri făcea foamea într-un orfelinat nenorocit, într-un dormitor cu patru rânduri a câte douăzeci de paturi. Iar acum, iată că i se oferea o viață cu totul nouă. Nu prea îl încântau manierele doctorului, dar

îi făcuse plăcere să i se spună că este o persoană specială. Deodată, i se părea că se va acomoda foarte bine în Germania. S-a trezit că de-abia aștepta să plece.

•

Timp de vreo două săptămâni, Piotr a fost vedeta centrului de reeducare. Și-a dat seama încă de la început că nu va rămâne acolo mult timp. Ceilalți aveau să îndure un lung proces de „germanizare", până când aveau să învețe limba și să stârpească slavul din ei. În cazul lui Piotr, nu era necesar.

Din ziua selecției, copiilor li s-a interzis să mai rostească vreun cuvânt în poloneză, iar unii au fost bătuți cu cureaua la fund, în fața celorlalți, pentru că au continuat să vorbească pe limba lor. Îi așteptau, probabil, câteva luni foarte dificile.

— Poloneza este o limbă de sclavi, a anunțat Fischer către sfârșitul acelei prime zile. Sunteți de neam german, ați fost revendicați de națiа noastră și veți vorbi numai în germană.

Copiii au fost împărțiți în clase, în funcție de abilități. Studenți voluntari plini de zel, abia coborâți din trenurile de Berlin, au început să-i învețe germana. Numai Piotr a fost considerat un vorbitor suficient de bun încât să n-aibă nevoie de instrucție.

Cât timp ceilalți se aflau la orele de germană, lui i se îngăduia să stea și să citească în dormitor sau în grădină. Cufundat în revista *Signal,* Piotr a aflat că armata germană cucerise partea de est a Poloniei, invadată de Soviete în 1939, și ocupase acum și Ucraina. Se aflau deja la jumătatea drumului către Moscova. Revista era plină de fotografii cu țărani care îi primeau cu ovații, purtând în mâini cruci și icoane, pe soldații care intrau zâmbitori în satele lor.

Când copiii ieșeau de la ore, cei mai mici se strângeau în jurul lui ca să exerseze cuvintele noi.

„*Eins, zwei, drei… vier… fünf,* repetau ei ca papagalii, iar Piotr le corecta pronunția.

Băiatul care îl lovise în prima zi, Feliks, a rezistat doar două săptămâni. Refuzând să-și accepte soarta, a evadat de două ori în acest răstimp, doar ca să fie târât înapoi de soldați și bătut în fața tuturor.

— Unii dintre voi sunt ca niște câini sălbatici care refuză să fie domesticiți, a anunțat doctorul Fischer după a doua evadare a lui Feliks. Unii dintre voi nu merită onoarea cetățeniei germane. Feliks Janiczek a fost dus înapoi la orfelinat.

Piotr nu-l simpatiza pe Feliks, dar asta nu l-a împiedicat să-i fie milă de el. La orfelinat era atât de puțină mâncare… Copiii de acolo sigur aveau să moară de foame. Considera că Feliks se încăpățânase prostește. I se oferise o oportunitate și o respinsese. Polonia era terminată. Germania era viitorul.

A doua zi, Piotr a fost chemat la doctorul Fischer și i s-a comunicat că și el va pleca în scurt timp.

— Te trimitem acasă, în *Reich.* Există un centru în Landsberg pentru băieții ca tine. Familia la care m-am gândit pentru adopție este la Berlin, chiar în inima lucrurilor. Sunt gata să te recomand personal. Am încredere că nu mă vei dezamăgi.

CAPITOLUL 3

Între Varșovia și Landsberg
24 august 1941

Cu fruntea lipită de fereastra trenului, Piotr se uita la întinderile netede ale Câmpiei Europei de Nord, care i se perindau prin fața ochilor. Era obosit și câteodată pleoapele grele i se închideau și bărbia îi cădea în piept, smulgându-l din somn cu o tresărire. Geamul se aburea de la răsuflarea lui, iar băiatul îl tot ștergea cu mâneca noului său pulover.

Cu el călătorea și *Fräulein* Spreckels, sora cea drăguță de la centrul de selecție.

— Puloverul ăsta nu-i cârpă de șters, Piotr, s-a grăbit ea să-l certe. Trebuie să înveți să ai grijă de hainele tale.

Fräulein îi spusese că până la sfârșitul zilei vor ajunge în Landsberg. Dacă totul mergea bine, într-o săptămână sau două avea să aibă un nou cămin – unul adevărat.

Pe cealaltă linie huruia către est un tren militar plin de soldați, cu tunuri antiaeriene cocoțate pe un vagon-platformă în fața locomotivei. În vagoanele de pasageri și prin ușile deschise ale vagoanelor de marfă, Piotr vedea soldați dormind, bând, jucând cărți. Unii dintre ei cântau și, în timp ce îi treceau rapid prin fața ochilor, aproape că le auzea vocile

peste duruitul roților pe șine și gâfâitul motoarelor cu aburi. Păreau veseli.

Vederea tunurilor din fața garniturii militare l-a făcut pe Piotr să se întrebe dacă nu vor fi și ei atacați de avioane. Auzise de distrugerile pe care un bombardier le putea produce într-un oraș și știa cât de vulnerabil poate fi un tren în fața unui avion militar.

— *Fräulein* Spreckels, de ce nu avem armament care să ne apere?

— Cine să ne atace pe noi, Piotr? a râs ea. Băieții noștri au distrus aproape toată aviația sovietică încă din primele zile ale ocupației. Iar trupele britanice nu-s în stare să zboare chiar atât de departe de Londra.

Trenul duduia mai departe, iar peisajul se schimba treptat. Fermele răzlețe și câmpurile întinse erau înlocuite de străzi și căsuțe înghesuite.

— Unde suntem? a întrebat Piotr.

— În districtul Wartheland[15], a răspuns ea, plesnind de mândrie. De-acum ești acasă, în Germania. Tot ce vezi e teritoriu revendicat de la polonezi.

Când trenul a cotit pe șine, au văzut clopotnițele și turlele din centrul orașului.

— Știu locul ăsta, a spus Piotr. Am mai fost aici. Este Łódź.

Fräulein Spreckels i-a aruncat o privire aspră.

— Nu mai este Łódź. Se numește Litzmannstadt acum.

Trenul a oprit în stație, iar infirmiera a coborât să cumpere pâine și șuncă de la un vânzător de pe peron.

— N-o să fugi de-aici, nu? l-a întrebat ea, glumind numai pe jumătate.

— Eu chiar vreau să merg în Germania, a răspuns Piotr cu sinceritate. De ce-aș fugi?

A observat că toate indicatoarele din gară fuseseră rescrise în germană, cu litere groase, gotice. Nu mai era nimic aici care să amintească de

Polonia. Și, cu toate astea, înainte de invazie Łódź fusese al doilea oraș din Polonia ca mărime. Până și un băiat de școală știa asta.

A văzut-o pe *Fräulein* Spreckels tremurând pe peron în vântul grăbit de toamnă ce sufla dinspre Marea Baltică. Chiar în spatele ei se afla sala de așteptare. O inscripție de pe ușă avertiza:

„Accesul interzis polonezilor, evreilor și câinilor".

Germanii au un simț al umorului foarte cinic, și-a spus Piotr. Dar de acum avea să fie unul dintre ei. Trebuia să se obișnuiască.

Toată viața se simțise nelalocul lui în Polonia. Chiar dacă se născuse acolo și vorbea poloneza ca limbă maternă, tot trebuise să îndure să fie tachinat cu apelativul Adolfki de către bătăușii de la joacă. Dacă l-ar vedea acum, asta sigur le-ar șterge zâmbetele de pe mutrele alea tâmpe. Se îndrepta către Germania, către o viață mai bună. Ei, în schimb, rămăseseră captivi în Polonia. Sclavi în propria lor țară. Asta l-a mai înveselit, deși mereu se simțea puțin vinovat când îi treceau prin cap astfel de gânduri.

Douăzeci de minute mai târziu, trenul s-a pus în mișcare. Piotr nu fusese niciodată mai la vest de Łódź și era plin de curiozitate față de locurile prin care treceau. Când au intrat în bătrâna Germanie – pământul care fusese german și înainte de invazia din 1939 diferența s-a văzut imediat. Câmpiile și fermele pe lângă care treceau păreau foarte bine întreținute și rânduite. Satele și orașele nu erau deloc afectate de război. Pătrunseseră într-un tărâm al abundenței și al prosperității.

La Litzmannstadt, *Fräulein* Spreckels i-a spus că s-au mai suit în tren încă douăzeci de băieți care se duceau la căminul *Lebensborn*[6] din Landsberg.

— Vrei să faci cunoștință cu ei?

Piotr a ridicat din umeri. Ar fi fost mulțumit să se uite mai departe pe geam. Se întreba dacă nu

cumva ea era cea care se plictisea. L-a condus în alt vagon și a făcut cunoștință cu infirmierele care îi însoțeau pe băieții cei noi și cu cei doi soldați care îi păzeau.

— *Guten Tag,* i-a salutat Piotr pe nou-veniți.

Toți au dat răspunsuri întârziate și reținute. S-a simțit jenat și a început instinctiv să le vorbească în poloneză.

— *Dzień dobry.* Bună ziua.

Deodată, unul dintre soldați a sărit în picioare și a ridicat mâna să-l lovească. *Fräulein* Spreckels s-a pus între ei și i-a ordonat furioasă bărbatului să se așeze.

— Nu uita că e interzis să vorbești în poloneză! i-a spus ea tăios lui Piotr.

Piotr s-a înroșit până în vârful urechilor, dar în clipa următoare l-a cuprins indignarea. Bineînțeles că trebuiau să se obișnuiască să vorbească în germană dacă aveau să trăiască în Germania. Dar, până una-alta, cu ce greșea dacă vorbea în poloneză cu băieții ăștia? Asta ar fi vrut să îi răspundă infirmierei. Dar s-a gândit apoi la orfelinatul cel sinistru pe care îl lăsase în urmă și s-a hotărât să-și țină gura.

Violența plutea în aer ca o amenințare. Unii dintre băieți păreau înspăimântați. Alții păreau sfidători, ținându-și buzele strânse într-o îmbufnare rebelă și sfredelindu-i pe toți cu o privire aspră, care ar fi descurajat pe oricine ar fi îndrăznit să le vorbească. Dar cei mai mulți adoptaseră ca strategie o tăcere prudentă, la fel ca Piotr. Orice speranță că ar putea purta cu ei o conversație adevărată s-a risipit în eter, aidoma aburilor de locomotivă.

Împărtășindu-i nerăbdarea de a fi cât mai departe de soldatul acela brutal, *Fräulein* Spreckels l-a condus pe Piotr înapoi în vagonul lor.

— Să fim atenți, a șoptit ea cu gravitate. Știu că n-ai vrut, dar ai fi putut să intri într-un mare bucluc și le-ai fi putut face rău și celorlalți băieți.

Incidentul le-a înveninat atmosfera și au petrecut următoarele ore într-o tăcere stânjenitoare.

CAPITOLUL 4

În timp ce trenul huruia mai departe, Piotr se gândea la țara pe care o lăsa în urmă. În cei doi ani de dinainte ca părinții lui să fie uciși, văzuse cu ochii lui cum era viața pentru polonezii de rând. Pentru că Piotr și familia lui fuseseră „reclasificați" ca etnici germani după ce naziștii invadaseră Polonia, fuseseră tratați mai bine decât vecinii lor polonezi. *Pan* și *Pani* Bruck au devenit *Herr* și *Frau* Bruck, și-au văzut mai departe de fermă și au continuat să primească bani în schimbul produselor lor. În schimb, moșierii polonezi au fost ridicați… și duși nu se știe unde. Muncitorii care au rămas au trudit de atunci pentru noii proprietari, sosiți din Germania.

Afacerile celor doi Bruck au fost atât de prospere în acea perioadă, încât și-au permis să-și cumpere o mașină nouă. Amintirea ei îi aducea lui Piotr lacrimi în ochi. Tatăl lui fusese foarte mândru de autoturismul acela.

De câte ori se gândea la părinții lui, era ca și cum un val negru se revărsa peste el ca să-l înghită. Îl revedea în minte pe tatăl său, înalt și taciturn, cu o claie neagră de păr în cap. Era un om intimidant și Piotr se temuse de el în aceeași măsură în care îl iubise. Însă niciodată nu fuseseră nevoiți să îndure foamea, iar tatăl lui fusese un

învățător destul de răbdător: îi arătase cum să mulgă o vacă, cum să repare un motor cu năbădăi sau cum să deosebească stejarul de o zadă.

De mama lui, Piotr își amintea cu mai multă duioșie. De la ea învățase mai mult decât de la școală. Întotdeauna se arătase interesată de poveștile și de ideile lui. Plecau în plimbări lungi pe câmpuri, sporovăind ore în șir. Ca și el, era înaltă și blondă. O moștenea pe maică-sa, era clar. I se spunea asta de fiecare dată când se ducea la magazinul din sat.

•

Hipnotizat de nesfârșita panoramă a câmpiilor și a satelor, Piotr își lăsa gândurile să rătăcească. De când devenise conștient de lumea de dincolo de satul lui, totul i se părea că se clatină pe buza unei prăpăstii. Până când, într-o zi, prăbușirea chiar s-a petrecut…

A simțit prima dată apropierea dezastrului când avea zece ani și părinții lui stăteau lipiți de radioul cel mare din bucătărie, încălzindu-se lângă cuptor într-o iarnă târzie și ascultând știri despre ocupația nazistă a Austriei. Mama lui părea tulburată.

— De-acum e pe picior de război, a spus ea. Oare ce urmează?

— Despre cine vorbești? a întrebat Piotr.

— Hitler, a răspuns mama scurt. Cancelarul Germaniei. E un omuleț periculos. Ajunge să-l auzi rostind câteva cuvinte ca să-ți dai seama cât de plin de ură este.

Cuvintele ei au stârnit o discuție aprigă între părinții lui. Se certau rar, iar Piotr a fost atât de necăjit, încât a fugit în camera lui. Dar nu a reușit să se pună la adăpost de țipete, pentru că discuția s-a transformat într-o dispută în toată regula. Tatăl lui Piotr striga că Hitler – căruia îi spunea *Führer*-ul, Conducătorul – va face ca Germania să fie din nou o mare națiune. Mama lui, disperată până la lacrimi, zicea că naziștii sunt niște brute malefice.

— Uită-te numai la ce le-au făcut evreilor din țara lor, a spus ea. Bătăile alea în plină stradă, boicoturi dușmănoase ale magazinelor evreiești… și asta nu-i nimic. Uneori îi mai și ucid cu sânge rece.

Țipetele au încetat. Piotr a ieșit pe palier. Acum chiar voia să audă ce aveau să-și spună. *Herr* Bruck a luat din nou cuvântul.

— Susținătorii *Führer*-ului fac uneori exces de zel, a admis el, cântărindu-și cuvintele. Dar evreii din Germania au fost prea lacomi. Au acaparat prea multe slujbe bune și și-au trădat țara la sfârșitul ultimului război.

— Axel, doar știi că astea-s prostii, s-a răstit *Frau* Bruck furioasă. Vorbești ca un nazist, de parcă acolo ar exista o mare conspirație, de parcă toți evreii ar complota împreună!

Herr Bruck n-a mai scos niciun cuvânt. Pe moment, disputa se încheiase.

Discuția asta despre evrei l-a bulversat pe Piotr. Cunoștea copii evrei în sat. Se jucase cu unii dintre ei și, dacă nu i s-ar fi spus că sunt evrei atunci când a întrebat de ce nu-i vede la biserică, n-ar fi știut niciodată. Alți copii, mult mai săraci, sosiți de curând din est, nu veneau nici la joacă. Își purtau perciunii lungi, iar bărbații aveau bărbi mari și stufoase și haine lungi și negre. Lui Piotr nu i se păreau prea amenințători. Chiar să fi manevrat ei totul din umbră, cum se zvonea, ca să le fure tuturor banii? Păreau cei mai săraci dintre oamenii pe care îi întâlnise până atunci.

Peste vară, ziarele și radioul au adus știri tot mai înfricoșătoare. Regiunile de graniță ale Cehoslovaciei fuseseră invadate de naziști. Șase luni mai târziu, germanii cuceriseră toată țara.

— Noi urmăm, a spus *Frau* Bruck.

Tatăl lui Piotr și-a ținut cumpătul. În ziua aceea, la cină, au discutat soarta țării lor. Piotr a fost numai urechi. Cum era singur la părinți și ducea o viață izolată, era obișnuit cu discuțiile între adulți.

Nu înțelegea chiar tot ce spuneau, dar a înțeles că îi așteptau vremuri tulburi.

— Vin. Știu că vin! a zis *Frau* Bruck.

Herr Bruck a încuviințat din cap și a luat mâna soției sale într-a sa.

— Poate că tot răul e spre bine, draga mea. Iartă-mă, dar suntem o țară înapoiată, iar comuniștii de aici dintotdeauna au încercat să ne vândă Sovietelor. Vom fi mai în siguranță cu germanii pe teritoriul nostru, să ne protejeze. Dacă tot e să ne cucerească cineva, prefer să fie dintre neamurile noastre. Nu vreau să se alieze comuniștii polonezi cu sceleraților de dincolo de graniță, din Rusia. Dacă ajung comuniștii să conducă țara, oamenii ca noi vor fi puși la zid și împușcați. Toți proprietarii de pământuri vor păți la fel. Moșiile o să fie preluate de guvern și colectivizate. Și jumătate din populație o să flămânzească. La fel ca în Ucraina.

Lui *Frau* Bruck i s-a părut că are ceva sens raționamentul soțului ei. Se temea de ruși mai rău decât de naziști…

În vara lui 1939, Piotr începuse să se dezire; crescuse cincisprezece centimetri în doar șase luni. Și-a rugat mama să-i cumpere niște pantaloni lungi, pentru că se simțea ca un caraghios în bermudele din care picioarele îi ieșeau ca niște bețe. *Frau* Bruck i-a promis că-i va face o pereche, dar nu a mai apucat să se țină de cuvânt. Veștile din lumea de dincolo de moșia lor erau prea îngrijorătoare. Totul părea că se îndreaptă către un dezastru iminent.

CAPITOLUL 5

Polonia
Septembrie 1939

Familia Bruck a aflat de declarația de război într-o superbă dimineață de vară târzie. Lumea a învățat un cuvânt nou în ziua aceea: *Blitzkrieg* – „război-fulger”. Departe, în vest, germanii au străpuns liniile armatei poloneze și nu le-a luat nicio săptămână să ajungă la periferiile Varșoviei, de unde au organizat asediul asupra capitalei. Știrile pe care Piotr le auzea la radio erau de-a dreptul înspăimântătoare. Orașe în flăcări și drumuri atât de pline cu refugiați, încât armata nu-și putea deplasa trupele spre front.

Frau Bruck a plâns cu fața îngropată în șorț când a aflat cum au fost masacrați curajoșii soldați polonezi care luaseră cu asalt tancurile germane. *Herr* Bruck a primit veștile cu chipul împietrit. A spus că era într-adevăr îngrozitor, dar Piotr simțea că tatăl lui se convinsese singur că așa era cel mai bine. În timpul asediului Varșoviei, s-a petrecut și lucrul de care se temeau cel mai mult: sovieticii au invadat Polonia dinspre est. Familia Bruck se afla ca într-o menghină. Înspre vest era un haos de neînchipuit. Șoselele erau încă blocate cu mii și mii de refugiați, care fugeau cu caii și căruțele lor,

cu animalele din gospodărie, cu roabe încărcate cu lucruri personale, cu drezine și cărucioare de copii. Chiar dacă ar fi avut benzină pentru automobile, acestea ar fi fost inutile. Apăreau și zvonuri înfiorătoare, cum că refugiații erau mitraliați pe drum de către aviația germană.

Herr Bruck s-a dus în sat după provizii și a fost atacat în stradă chiar de vecinii lui. „Nemții sunt niște criminali ordinari!" au strigat ei, slobozind asupra lui o ploaie de pumni. Din fericire, atacatorii erau doar doi, iar *Herr* Bruck era un bărbat voinic. Dar s-a decis după asta să rămână la fermă și lui Piotr i s-a interzis să se mai ducă singur în sat. Trăiau doar din ce producea moșia, rugându-și prietenii să le aducă cele câteva lucruri trebuincioase pe care nu și le puteau procura singuri.

După bătaia din ziua aceea, nimeni nu a mai dormit neîntors. De câte ori cățeaua lor collie, Solveig, lătra noaptea, sau când auzeau un zgomot necunoscut, *Herr* Bruck ieșea afară cu pușca în mână.

Vremea a rămas plăcută și însorită – fără ploile obișnuite de septembrie, care transformau drumurile de țară în bălți mocirloase. Pământul ars de soare se făcuse ca piatra sub picioarele lor. „O vreme perfectă pentru tancuri", a spus *Herr* Bruck cu o oarecare satisfacție. Dacă nu și-ar fi văzut lumea năruindu-se, s-ar fi bucurat cu toții de vara aceea indiană.

Piotr nu uitase ce spusese tatăl său cu un an în urmă că s-ar întâmpla dacă ar sosi soldații sovietici. Când vântul bătea din direcția potrivită, auzeau de departe, din est, bubuituri de tun. Rușii erau tot mai aproape. Piotr era atât de ros de neliniști, încât cu greu mai ațipea noaptea, iar orele zilei și le petrecea bolind, cu măruntaiele frământate de groază.

Începuseră să circule niște zvonuri fanteziste cum că armata franceză se revărsa peste granița de

vest a Germaniei și se îndrepta spre Berlin. Dar, pe măsură ce zilele treceau, nicio veste de felul acesta nu era anunțată la radio. Apoi au auzit că armata poloneză ripostase la vest de Varșovia și că trupele germane băteau în retragere. Dacă așa stăteau lucrurile, atunci nu avea să fie nimeni acolo să-i oprească pe ruși. Dar, ca și povestea cu francezii, era o minciună. Membrii familiei Bruck puteau răsufla ușurați. Când la radio s-a anunțat că asediul Varșoviei s-a încheiat și că Polonia capitulase, chiar s-au bucurat. Auziseră și că sovieticii se opriseră pe Bug, un râu aflat la doar douăzeci de kilometri depărtare de ferma lor.

— Suntem la adăpost acum, a spus *Herr* Bruck, îmbrățișându-și soția și fiul.

Avea lacrimi în ochi. Piotr nu-l mai văzuse niciodată așa pe tatăl lui.

Trei zile mai târziu, au sosit în sat niște soldați germani pe motociclete; aveau mitraliere fixate pe atașe. Oamenii au început să dispară. Faptul că erau în siguranță a început să le lase soților Bruck un gust amar. Apăruseră și zvonuri neliniștitoare despre grămezi de cadavre descoperite prin păduri, colcăind de viermi și muște.

Când Piotr l-a întrebat despre crime, tatăl lui doar a clătinat din cap.

— Cel mai mic din două rele, a explicat el. Germanii fac puțină curățenie prin casă, atâta tot.

Asta era o expresie culeasă de la un post de radio nazist, după cum observă Piotr.

— Dacă au omorât pe cineva, e vorba probabil de comuniști. Trădătorii ăia nu merită mila noastră.

Învățătorul și preotul din sat dispăruseră și ei.

— Probabil că i-au dus la un interogatoriu, și-a dat cu părerea *Herr* Bruck. Ca să fie siguri că nu sunt comuniști.

— Dar băieții evrei din sat? a întrebat Piotr.

Părinții lui au amuțit. Mama lui a început să suspine.

— Nu știm ce s-a întâmplat cu ei, a răspuns tatăl cu glas pierit. Am auzit că mulți evrei au fost ridicați și duși la Varșovia. Nu înțeleg de ce au nevoie să-i adune într-un singur loc.

•

După un prim conflict cu soldații germani, când tatăl lui Piotr era să fie împușcat pentru că le-a cerut să-i trateze pe lucrătorii de la fermă cu mai mult respect, cei din familia Bruck au fost recunoscuți ca având sânge german. Li s-a permis chiar să-și păstreze aparatul de radio, în timp ce radiourile tuturor vecinilor lor polonezi au fost confiscate.

În luna octombrie a aceluiași an, întreaga regiune de vest a Poloniei – Silezia, Pomerania, Łódź – a fost încorporată în Germania. *Herr* Bruck și-a blestemat zilele. Așa ceva le-ar fi prins și lor bine. În schimb, ei se aflau într-o parte a Poloniei care se numea acum Guvernământul General. Polonezii dislocați din teritoriile ocupate de germani se revărsau în Varșovia și în oricare alt oraș sau sat care îi accepta. *Herr* Bruck era tot timpul abordat de nou-veniți care cereau de lucru și, în scurt timp, s-a pomenit cu mai multe ajutoare la fermă decât ar fi avut nevoie.

— Unii dintre ei n-au nici cea mai vagă idee despre ce înseamnă să lucrezi pământul, a spus el. Am chiar pe unul care înainte a fost contabil.

Însă contabilul s-a dovedit imediat foarte util, punând în ordine caietul de socoteli al familiei. Muncea și la bucătărie, fericit să stea cât mai departe de câmp și de vite.

Lucruri și mai ciudate au început să se întâmple. Au auzit că în orașe și târguri, universitățile, școlile, muzeele și bibliotecile au fost închise. Apoi evreii care rămăseseră pe loc au fost obligați să poarte stele galbene cu șase colțuri.

— Mai bine cu naziștii decât cu sovieticii, o tot ținea pe a lui *Herr* Bruck.

Dar Piotr își dădea seama că părinții lui erau foarte tulburați.

După haosul din primele câteva luni și după ce li s-au găsit polonezilor din vest adăposturi și locuri de muncă, lucrurile s-au mai așezat. *Herr* Bruck se zbătuse întotdeauna din greu să țină ferma pe picioare, dar acum începuse chiar să prospere. Grânele, laptele și carnea pe care le producea erau cumpărate la un preț bun de către autoritățile germane.

Când războiul a izbucnit din nou, în vest, în primăvara lui 1940, familia Bruck a început să-și facă griji. Dacă germanii se lăcomiseră și nu mai puteau face față situației? Ce i-ar fi oprit pe sovietici să treacă Bugul și să cucerească toată Polonia? Pe *Herr* Bruck a început să îl bată gândul să își ia familia și să se întoarcă în Germania.

Dar, încă o dată, armata germană a cucerit totul în fața ei. Norvegia, Danemarca, Belgia, Olanda – toate au fost ocupate într-o lună. Când luptele au izbucnit și în Franța, nemții au ajuns la Canalul Mânecii în doar o săptămână. Iar pe la mijlocul lui iunie, când Franța a capitulat, cei din familia Bruck au înțeles că vor fi cruțați de o invazie sovietică.

Așa că viața a mers înainte, până în seara de 22 iunie 1941. Piotr s-a trezit înainte de răsărit, asurzit de vuietul avioanelor care zburau pe deasupra și de huruitul amenințător al șenilelor de tanc. Ceva ca un cutremur se petrecea chiar în pragul casei sale. S-a dus imediat să-și trezească părinții, dar ușa lor, de obicei închisă după ce se duceau la culcare, era deschisă. S-a uitat înăuntru și s-a speriat când a văzut patul încă făcut. Nu erau acolo. Cu o seară înainte, îi promiseseră că se vor întoarce până la ora unsprezece. Nu l-ar fi lăsat sub nicio formă singur toată noaptea.

Piotr a chemat-o pe Solveig, care era ghemuită sub masa din bucătărie, și a ieșit cu ea în grădina din față. O ceață densă plutea peste câmpuri și

aerul era neobișnuit de încremenit. De obicei se auzea orăcăitul de jale al broaștelor, dar, de data aceasta, chemările lor erau înăbușite de mugete de artilerie. Vedea străfulgerări de foc de armă luminând orizontul la est, aproape de Bug.

Se întreba dacă i-au invadat sovieticii și dacă germanii răspund atacului. Oare mama și tatăl său fuseseră prinși în schimbul de focuri? Piotr a început să tremure și a fugit în casă. A făcut niște cafea, a uns o felie de pâine cu unt și a așteptat prima geană de lumină. Poate că exista o explicație logică pentru absența lor. Poate rămăseseră blocați pe undeva din cauza traficului militar.

Au venit și zorii. Cu Solveig lipită de picioarele lui, a străbătut în grabă drumul care lega ferma de șoseaua principală către Wyszków. Și-a dat seama imediat că avioanele, tancurile, motocicletele, camioanele și tunurile se îndreptau către est. Se părea că germanii erau cei care conduceau ostilitățile.

Un camion a virat spre marginea șoselei și Piotr s-a grăbit să-i sară din cale, căzând pe acostament. Soldații dinăuntru s-au uitat în jos la el și au râs pe seama lui. Solveig a început să latre și Piotr și-a dat seama că ăla nu era locul potrivit pentru câinele lui. „Acasă, fetițo!” a strigat el, arătându-i drumul înapoi spre fermă. Solveig s-a întors și a făcut câțiva pași fără tragere de inimă, dar apoi s-a așezat pe trotuar și a rămas în așteptare.

Piotr s-a urcat pe trotuar. Părinții lui se duseseră la Wyszków să ia masa cu niște prieteni. Părea firesc să îi caute acolo. A traversat în goană când a prins o breșă în trafic și a luat-o grăbit spre oraș.

A recunoscut mașina de pe marginea drumului de îndată ce a zărit-o, chiar dacă era distrusă. Plăcuța cu numărul WZ1924 era încă acolo, atârnând de capota strivită. După urmele de cauciucuri din țărână, mașina fusese târâtă pe acostament.

Lângă ea erau doi oameni, care îi cercetau cu atenție interiorul. Piotr îi cunoștea. Erau două dintre ajutoarele tatălui său de la fermă. Imediat ce l-au zărit, i-au făcut semn să se îndepărteze. Fără să ia gestul în seamă, Piotr a venit la ei în goană.

— Pleacă! a strigat insistent unul dintre ei.

Când a ajuns mai aproape, băiatul a observat o dâră de sânge închegat, care se prelinsese pe portiera din stânga. A deslușit prin parbrizul sfărâmat… o haină? O pălărie? Le-a recunoscut imediat pe amândouă și a întors capul înainte ca pe retina lui să se imprime întreaga oroare a priveliștii. I s-au înmuiat genunchii și a căzut pe jos, vomitând.

Oamenii au venit lângă el. Unul i-a pus o haină pe umeri și l-a îmbărbătat. Când s-a oprit din vărsat, cei doi l-au dus la ei acasă.

Odată ce și-a revenit din tremurat, a cerut voie să se întoarcă la fermă. Ce altceva putea să facă? Unul dintre oameni l-a condus acasă și, când au trecut pe lângă mașina distrusă, băiatul a încercat să se uite în altă parte. Când au ajuns la aleea care ducea către conac, un soldat german le-a făcut semn cu mâna să se îndepărteze.

— Dar e casa mea, a spus Piotr.

Soldatul l-a trântit la pământ cu patul puștii.

— Este a armatei acum. Așa că dispari, înainte să te împușc.

Ajutorul de la fermă s-a dat înapoi. Dacă ar fi intervenit, și-ar fi riscat viața. Dar Solveig a apărut de nicăieri și s-a repezit la soldat, mârâind furioasă. Fără să stea pe gânduri, soldatul a ridicat arma și a împușcat-o în cap. Piotr s-a repezit spre câine, dar fermierul l-a apucat de braț.

— Pleacă, pleacă până nu ne împușcă și pe noi! a șuierat el îngrozit.

S-au îndepărtat de fermă, s-au așezat pe marginea drumului și Piotr a plâns până n-a mai avut lacrimi. Apoi s-au întors amândoi în oraș.

Cei doi lucrători erau frați și trăiau împreună în căsuța familiei lor. Au fost buni cu Piotr, dar nu-și puteau permite să-l țină prea mult timp. Într-o săptămână, cazul a fost adus la cunoștința autorităților și Piotr a ajuns în orfelinatul din Varșovia.

În ziua în care a plecat, polițistul satului a venit în vizită. I-a spus că accidentul fusese provocat de un tanc care intrase în mașină cu toată viteza. Părinții lui Piotr muriseră pe loc. Băiatul a scuturat din cap cu oroare.

Ultimele clipe ale părinților lui i-au tot venit în minte în prima sa zi la orfelinat. Iureșul de pe șosea. Intuiția subită că ceva uriaș se năpustea asupra lor din neguri adânci. Scrâșnetul cumplit al metalului lovindu-se de metal. Piotr s-a ridicat brusc, luptându-se cu greața. Ceva îi apăsa pieptul, ca o mare greutate de plumb. A încercat să nu plângă. Când alți copii au plâns în noaptea aceea – și mulți au făcut-o –, ceilalți i-au suduit să tacă.

În nopțile care au urmat, Piotr a zăcut în pat, întrebându-se ce urma să i se întâmple. Nu avea cearșaf, ci doar o pătură ponosită, cu care să se învelească. Perna era de un galben murdar și dezgustător și pe o parte avea pete vechi de sânge – cel puțin asta i s-a părut lui Piotr că sunt. În unele nopți, când ploua și era frig, trebuia să doarmă cu hainele pe el. La început îi era teamă să nu miroasă urât. La Wyszków făcea câte trei, patru băi pe săptămână. Aici, băieții făceau un duș rece în fiecare marți. Dar în scurt timp, și-a dat seama că nu avea de ce să își facă griji. Toată lumea din orfelinat mirosea la fel – era duhoarea stătută de cârpă de vase specifică sărăciei, duhoare pe care și-o amintea de la cei mai amărâți băieți de la școala din sat.

Toți o scoteau la capăt cu un singur rând de haine. Nimeni nu le spăla rufele. „Ți le cureți singur”, i-a spus băiatul din patul de alături.

Piotr așa a făcut, încă din prima lui săptămână la orfelinat. Dar în zilele ploioase nu avea unde să întindă rufele și, până să fie îndeajuns de uscate ca să le poată îmbrăca, prindeau miros de mucegai. Într-o zi, i-a dispărut o pereche de șosete pe care o pusese la uscat. I-a raportat pierderea femeii care administra depozitul de haine al orfelinatului. Femeia l-a luat de-o ureche și l-a tras într-o cămăruță ticsită cu rufe puturoase.

— Găsește-ți aici o pereche și să nu mai vii la mine a doua oară! l-a repezit ea.

Mâncarea pe care o primeau abia dacă ar fi ajuns să țină în viață o vrabie. Supă chioară de două ori pe zi, cu pâine uscată. Câteodată o tocătură rozalie și grețoasă, plină de zgârciuri și așchii ascuțite de os, cu cartofi fierți. De multe ori, pâinea avea pe ea un strat de mucegai verde. Piotr îl dădea la o parte înainte să mănânce. Alți băieți nici nu se sinchiseau. Prima dată când a primit pâine mucegăită, s-a gândit să o ducă înapoi. Dar supraveghetorul care le împărțea mâncarea își făcuse obiceiul să îi lovească pe băieții care se văicăreau. Așa era la orfelinat: dacă făceai vreo boacănă sau te plângeai de ceva, mâncai bătaie. Băieții au învățat asta foarte repede.

Singura situație în care nu erai bătut era dacă te purtai urât cu alți copii. Brutalitatea nu părea să îi deranjeze câtuși de puțin pe adulții care lucrau acolo. Copiii mai mari le furau mâncarea celor mai mici. Cei mai timizi dintre băieți sau cei care își pierduseră vreo mână sau vreun picior sau un ochi erau hărțuiți neîncetat. Cei care rămâneau în dormitor să citească o carte se trezeau cu ea smulsă din mâini și aruncată în cealaltă parte a încăperii.

Lui Piotr nu-i venea să creadă cum, în mai puțin de o săptămână, fusese smuls din confortul și siguranța casei părintești și aruncat în mizeria și nefericirea din orfelinat. Era ca într-un coșmar sinistru. O durere ciudată, pietrificată, l-a învăluit

ca un cocon și băiatul s-a întrebat dacă va mai zâmbi vreodată.

•

Varșovia era în ruine. Asediul, luptele de stradă și, mai presus de toate, bombardamentele din 1939 lăsaseră cicatrice livide. Doi ani mai târziu, un miros vag de praf de cărămidă, de conducte de gaz fisurate și de țevi de apă sparte încă plutea în aerul orașului și ți se cuibărea în gâtlej. Felinarele strâmbate în timpul luptelor rămăseseră în unghiuri nefirești, stinse și așteptând să fie reparate. Desigur, drumurile fuseseră curățate de moloz și tramvaiele circulau din nou. Orașul era împânzit de semne de circulație nemțești și de vehicule militare. Străzile fuseseră redenumite. Bulevardul Ujazdowski se numea acum Siegesstrasse, Calea Victoriei. Nu se mai vedeau mașini poloneze. Localnicii trebuiau să se descurce cu tramvaiul sau cu căruțele trase de cai. În timpul zilei, Piotr cutreiera străzile. Copiii din orfelinat erau liberi să plece și să vină după bunul plac. Nimănui nu-i păsa atât de mult de ei încât să le pretindă altceva.

Îi plăcea Varșovia. Mai fusese aici de două ori până atunci, cu părinții lui. Clădirile încă îl fascinau, în special turnul de birouri al agenției de asigurări Prudențial din Piața Napoleon, care avea șaisprezece etaje și era cea mai înaltă clădire din Polonia. Acum era acoperit de răni urâte și cele mai multe ferestre rămăseseră fără geamuri.

Oamenii de aici erau șterși, sfrijiți și necăjiți. Muzeele și galeriile fuseseră închise și locuitorilor li se interzisese accesul până și în unele parcuri. Numai germanii puteau intra în Łazienki, de pildă. Ujazdowski era pentru polonezi, iar la sfârșiturile însorite de săptămână era mai aglomerat ca oricând.

Dar polonezii erau acum debusolați. Se agățau cu disperare de viață în piețele lor sărăcăcioase, gata să dea orice la schimb pentru ceva de mâncare. Nu puțini șchiopătau în cârje; unii dintre

ologi erau mai tineri decât Piotr. Muzicienii cântau prin piețe, scârțâind din arcușuri sau trăgând de acordeoane obosite, fericiți să primească niște mărunțiș.

Soldații germani erau peste tot – fie în permisie, cu șepci de postav, fie la post, cu arme și căști. Îi tratau pe localnici cu brutalitate, mai ales pe evrei, care acum erau ușor de identificat, cu ajutorul banderolelor cu stea galbenă. Soldații erau mereu gata să îi dea un șut în fund câte unui evreu, ca să îl facă să se întoarcă mai repede în ghetoul aglomerat și rău mirositor din strada Chlodna. Când tramvaiul trecea pe lângă ghetou, Piotr se uita pe fereastră, întrebându-se dacă acolo fuseseră trimiși și băieții din satul lui. Ca și el, rămăseseră fără cămin, poate și fără părinți. Și chiar și în momentele sale de cruntă deznădejde, tot se întreba dacă nu cumva soarta lor fusese cu mult mai crudă decât a lui.

CAPITOLUL 6

Berlin
31 august 1941

Profesorul Franz Kaltenbach simțea că totul îi merge din plin. Era una dintre acele zile faste. Dincolo de fereastra lui deschisă de la Institutul de Antropologie, Ereditate Umană și Eugenie „Împăratul Wilhelm" din Dahlem, Berlin, soarele lumina bulevardul larg, mărginit de coroanele copacilor, iar cerul era de un albastru adânc. Aroma de iarbă proaspăt tunsă se amesteca în aer cu izul înțepător de clor al laboratoarelor și cu mirosul de formol al ultimului lot sosit în dimineața aceea dintr-unul dintre lagărele de concentrare.

În cea mai mare parte a anului, bulevardul de sub fereastra lui forfotea de studenți în drum spre cursurile și seminarele găzduite în puzderia de clădiri universitare înșirate pe Ihnestrasse. Dar acum studenții erau în vacanță, iar el profita de timpul liber ca să se ocupe de cercetare și ca să ofere consultanță.

Doar în săptămâna aceea făcuse patru sute de mărci acordând consultanță Comisiei *Reich*-ului pentru Înregistrarea Științifică a Bolilor Ereditare

și Congenitale Grave. Spera ca aceasta să decidă sterilizarea părinților copiilor bolnavi.

Era consultant și pentru Biroul Genealogic al *Reich*-ului. De când cu ocuparea Poloniei, mulți *Ostarbeiter* (muncitori din est) începuseră să lucreze în Germania. Acum și mai mulți dintre ei aveau să vină din teritoriile cucerite ale Uniunii Sovietice. În ciuda legilor stricte și a pedepselor draconice care interziceau relațiile dintre „suboamenii" din est (*Untermenschen*) și germani, astfel de cazuri tot apăreau în fața instanțelor – un trist cortegiu de neveste de fermieri rămase gravide în urma relațiilor cu muncitori agricoli polonezi și de directori de fabrică între două vârste, care își făcuseră de cap cu slujnicele lor poloneze.

Kaltenbach trebuia să stabilească gradul de puritate rasială al copilului. Dacă polonezul avea ceva sânge nemțesc, atunci progenitura avea șanse să fie considerată acceptabilă. Dacă polonezul era un „slav pur", atunci copilul urma să fie considerat „o adițiune indezirabilă la populație". Ce se întâmpla după aceea – un avort, dacă încă nu se născuse copilul, sau trimiterea lui la un orfelinat de cea mai joasă speță – nu mai era treaba profesorului. În astfel de cazuri, părinții erau pedepsiți cu asprime. Slavul, mai ales dacă era bărbat, era executat. Germanul era trimis într-un lagăr de muncă.

O activitate mult mai plăcută era cea de confirmare a autenticității certificatelor de descendență cerute de la cei care doreau să devină membri SS – candidații trebuiau să facă dovada unei linii genealogice ariene pure, care să urce până la 1800.

Să decidă cine era „valabil" din punct de vedere rasial și cine era „lipsit de valoare rasială" îi aducea un venit frumos lui Kaltenbach. Totodată, îi oferea ocazia să aducă o contribuție majoră la recuperarea și curățarea sângelui, de care vorbise

Reichsführer-ul Himmler când vizitase institutul. Profesorul Kaltenbach era foarte mândru de asta.

Viața nu fusese însă mereu atât de generoasă cu el. De exemplu, atunci când, ca tânăr universitar în curs de-a obține doctoratul, nimeni nu i-a oferit o catedră. Gândul de a-și irosi abilitățile predând chestiuni elementare de știință unor elevi de liceu, doar ca să-și câștige existența, l-a înfuriat pur și simplu.

Dar pe urmă, în 1933, a venit Hitler la putere și mătura nazistă a trecut peste universități, lăsându-le *judenfrei* – „curățate de jidani". Dintr-un foc, au apărut o mulțime de posturi vacante în facultăți. Și Kaltenbach era exact genul de individ pe care îl căutau noii conducători ai Germaniei. Membru al Partidului Național Socialist din 1931, i-a impresionat mai ales cu cercetările sale în domeniul grupelor rasiale de sânge. Era convins că, dacă va primi răgazul și fondurile necesare, va descoperi în serul sanguin uman indicatorii chimici care să ateste fără dubii originea rasială a unei persoane.

Ideea aceasta a atins coarda sensibilă a noului regim și imediat i-au fost puși bani la dispoziție. Permisiunea de a se căsători, apartenența la SS, chiar și dreptul de a se reproduce al unor „elemente inferioare" ale societății germane – totul depindea de puritatea rasială. O analiză medicală care să dovedească, dincolo de orice îndoială, că o persoană era contaminată cu sânge evreiesc sau slav ar fi fost absolut necesară. Și mult mai convenabilă decât să ceri, să obții și să verifici documente care să confirme originea ariană. Administrarea hârțoagelor era o cheltuială importantă de efort uman și de resurse ale *Reich*-ului. Faptul că un asemenea test l-ar fi lipsit de mare parte din munca lui bănoasă de consultanță nu îi scăpase lui Kaltenbach. Dar o descoperire de felul acesta l-ar fi pus în postura de a fi venerat ca unul dintre cei mai mari savanți ai Germaniei.

Cercetările lui s-au dovedit frustrant de neconcludente și, pe la sfârșitul anilor 1930, au fost preluate de către savanții Institutului „Robert Koch” din Berlin. Rivalii lui încă nu abandonaseră proiectul, dar nici nu păreau să fi avansat în vreun fel spre marea descoperire. Acum, cele mai importante proiecte de cercetare ale institutului se îndreptaseră către studierea gemenilor și a țiganilor și erau coordonate de colega lui, doctor Karin Magnussen, care era convinsă că un indiciu rasial mult mai concludent se afla în ochii unei persoane, mai concret, în culoarea și desenul irisului.

Cariera academică a lui Kaltenbach lâncezise și ea odată cu cercetările lui. Pentru a obține un post de director sau orice alt post de conducere, ar fi trebuit să facă o descoperire importantă. Acum însă, își făcea de lucru ca director adjunct și se mulțumea să predea și să își câștige lejer traiul din prezența în diverse comisii.

Telefonul de pe biroul lui a început să țârâie. Era prietenul său, doctorul Fischer, de la Biroul Central de Examinare Rasială și Plasament. Când munca le permitea, se întâlneau pe la întrunirile câte unei comisii.

— Ah, Kaltenbach, a spus el, am un specimen care o să ți se pară foarte interesant. Un june din Varșovia. Treisprezece ani. Trăsături tipic nordice. Acum e în Landsberg, așteaptă să fie repartizat unei familii.

— Ce frumos din partea ta să te gândești la mine, a oftat Kaltenbach, dar nu vreau un polonez, și nici *Frau* Kaltenbach nu vrea. Liese nu are niciun pic de răbdare cu ei. Ar trebui s-o auzi cum vorbește cu îngrijitoarele de la cămin.

— Stai și ascultă-mă, dragul meu Kaltenbach. Copilul ăsta e de fapt german. Doar maică-sa avea niște sânge polonez. Și vorbește germana ca un nativ, bineînțeles. Așa că nu-i nevoie de lecții obositoare. Iar rezultatele lui la indicatorii tabelului *arische*[7] sunt excelente. Dimensiunile

craniene sunt practic perfecte. Cred că ar trebui să vii și să vezi despre ce e vorba.

Conexiunea era foarte slabă. Kaltenbach trebuia să se consulte mai întâi cu soția lui.

— Te sun eu mâine. Unde ești? Încă la Guvernământul General? Ce număr? Bine. Mulțumesc.

•

În noaptea aceea, în apartamentul lor, după ce fetele fuseseră trimise la culcare, cei doi Kaltenbach au cântărit oportunitatea care se ivise.

— *Reichsführer*-ul Himmler însuși a spus că avem obligația să recuperăm sângele nordic din est, a argumentat profesorul Kaltenbach. Măcar ca să acoperim pierderile din campaniile recente.

Frau Kaltenbach nu era convinsă.

— Știu că n-ai fost niciodată de acord ca eu să lucrez. Dar slujba la căminul *Lebensborn* este foarte importantă pentru mine. Nu vreau să renunț la ea ca să dădăcesc un polonez. În plus, avem apartamentul ăsta de întreținut. Știu că te descurci bine cu banii din consultanță, dar până n-o să obții un salariu de director, o să ai nevoie de venitul meu. Doar dacă nu vrei să ne mutăm în cartierul Kreuzberg. Sunt o mulțime de apartamente ieftine acolo.

Soția lui știa să taie în carne vie. Kaltenbach s-a uitat în ochii ei, a văzut acolo nemulțumirea și resentimentele și i-a fost imposibil să-și amintească ce i-a plăcut la ea când erau tineri. Se întâlniseră în studenție, la scurt timp după Marele Război. Părinții lui n-au fost niciodată de acord cu relația. Ea era prima din familia ei care urma o facultate. Cei din familia Kaltenbach erau profesori universitari de trei generații.

— Băiatul are treisprezece ani, a spus Kaltenbach. N-o să aibă nevoie de dădacă. Doar de niște îndrumări, ca să se țină pe calea cea dreaptă.

— Și cum rămâne cu fetele? a obiectat ea, fără să-l ia în seamă. Cum să accepte ele un băiat ca

ăsta?

— O să înțeleagă că „un băiat ca ăsta” trebuie primit în comunitatea națională cu brațele deschise. O să înțeleagă care este datoria lor ca național-socialiste. N-am nicio îndoială.

Fetele aveau să îl accepte imediat, era sigur de asta. Cu toate că de curând, Elsbeth, cea mare, de douăzeci de ani, îl cam dezamăgise. Anunțându-i că nu mai dorește să lucreze ca infirmieră, se întorsese să locuiască acasă. Îi găsiseră un post la poștă, dar Kaltenbach îl considera sub condiția ei și a lor. Până atunci fusese o fiică atât de ascultătoare și de conștiincioasă! Probabil că își trăia rebeliunea adolescentină la o vârstă mai târzie decât ar fi fost normal. A început chiar să se ducă din nou la biserică – ceva ce Partidul n-ar fi aprobat defel. Traudl, o fetiță vioaie de treisprezece ani, și Charlotte, o micuță încântătoare de opt ani, nu apucaseră încă să-l dezamăgească.

— Băiatul… spui că-i blond? a întrebat *Frau* Kaltenbach. N-o să arate puțin nelalocul lui în familia noastră?

Profesorul Kaltenbach era brunet, aproape smead. Se cam împlinise la față la debutul vârstei de mijloc. *Frau* Kaltenbach avea un păr bogat, castaniu. Și fetele erau brune. Nimic rău în asta. Părul întunecat era o trăsătură tipică germanului bavarez sau austriac. *Führer*-ul însuși era brunet. Dar Kaltenbach îi invidiase dintotdeauna pe compatrioții săi bălai, cu aspect nordic, precum *Gruppenführer*-ul[8] Reinhard, cu părul lui blond și cu trăsături fine. Ar fi fost mândru să crească un băiat care să arate așa.

— Dar cred că e cam măricel… treisprezece ani, nu? a spus *Frau* Kaltenbach. Dacă ar fi fost un bebeluș, poate că fetele l-ar fi acceptat mai ușor.

Soțul ei s-a întins peste masă și i-a prins mâinile într-ale lui.

— Liese, nașterea lui Charlotte aproape că te-a doborât. Și chiar dacă ne asumăm riscul să mai

facem un copil, e aproape sigur c-o să fie tot o fată. Propun să mergem să-l vedem. Și abia pe urmă să luăm o decizie.

Învoirea de la serviciu a fost obținută în grabă, iar Franz și Liese Kaltenbach au pornit către est, la căminul *Lebensborn* din Landsberg.

CAPITOLUL 7

Landsberg
2 septembrie 1941

Piotr stătea singur într-o rezervă spartană a căminului. *Fräulein* Spreckels îl adusese aici de la gară și își luase la revedere de la el, pișcându-l prietenește de obraz. În ultima săptămână, tot așteptase. Prea neliniștit ca să se mai cufunde în cărți sau reviste, Piotr primise permisiunea să facă plimbări în parcul așezământului, dar nu mai departe.

— Am mai avut doi poleaci ca tine, dar mi-au fugit săptămâna trecută, spusese directoarea când îl luase în primire. O să am grijă să nu se mai întâmple așa ceva.

— Doamnă directoare, răspunsese Piotr revoltat, eu chiar *vreau* să merg în Germania, de ce presupuneți cu toții că vreau să fug?

Afară, soarele de vară târzie scălda în lumină grădinile frumos amenajate ale stabilimentului. Femei tinere se plimbau câte două sau trei, cu bebeluși în cărucioare, sporovăind între ele. La început, Piotr s-a întrebat ce căutau acolo. Dar una dintre infirmierele mai amabile i-a explicat că aceste cămine, *Lebensborn,* nu erau în mod obișnuit pentru cei ca el. Fuseseră întemeiate mai

ales pentru tinerele necăsătorite dornice să ofere un copil *Reich*-ului, dar care voiau în același timp să fie ferite de privirile dezaprobatoare ale rudelor sau de clevetelile vecinilor. Odată ce năștea copilul, îl dădeau spre adopție și se întorceau la viața lor de dinainte.

Strălucirea soarelui îl făcea pe Piotr să se simtă singur. Trecuseră patru sau cinci săptămâni de când mama și tatăl lui fuseseră uciși. Încetase, în sfârșit, să se mai gândească la ei ca și cum ar mai fi fost în viață. Timp de vreo două săptămâni după nenorocire, își spunea întruna „Tata o să fie mulțumit de mine dacă fac asta" sau „Trebuie să-i spun mamei, o să i se pară foarte interesant". Apoi realitatea îl lovea în plin, ca un tren în viteză, și avea de luptat din greu ca să își stăpânească lacrimile. Acestea erau momentele în care își dorea cel mai mult să fi avut o soră sau un frate care să-i țină companie. Niciodată nu se mai simțise atât de singur. Și, cu toate acestea, ce-i spusese mama de atâtea ori? „Caută să vezi partea bună a lucrurilor". Obișnuia să-i zică asta ori de câte ori se plângea de câte ceva.

Așa a și făcut. Cu o zi în urmă, directoarea îi vorbise de o familie din Berlin care era foarte interesată să-l cunoască.

— Sunt oameni cu stare, importanți, spusese ea. Profesorul Kaltenbach e director adjunct la Institutul „Împăratul Wilhelm". *Frau* Kaltenbach conduce un cămin *Lebensborn* din Berlin, la fel ca ăsta. Au trei fiice. Așa că, dacă te iau la ei, sunt sigură că o să te răsfețe foarte mult.

Astăzi, tocmai fusese chemat și anunțat că erau pe drum. Pe când asculta bătăile ceasului, se întreba ce fel de oameni erau. Unde se aflau în clipa aceea? Ce avea să se întâmple cu el?

Se uita cu atenție la un calendar de pe perete. Ilustrația pentru luna august înfățișa un soldat SS în uniformă, cu cizme înalte până la genunchi, stând pe vine lângă un cărucior din nuiele

împletite. Zâmbea binevoitor către un copilaș blond, care își itise curios capul din căruț. Piotr s-a gândit la soldatul care îl alungase de la ferma familiei din Wyszków și care îi împușcase câinele. Purta același fel de cizme negre și pe uniformă avea aceleași decorații în formă de fulger și aceleași capete de mort.

Piotr s-a ridicat și a întors fila calendarului. Intraseră, la urma urmei, în septembrie. Fotografia pentru luna septembrie înfățișa o mamă eroină alături de cei cinci fii ai săi – toți îmbrăcați în uniforma HJ, toți cu vârste apropiate.

Deodată, s-a făcut zarvă la ușă. Înăuntru a pătruns un tip voinic, de vârstă mijlocie, cu barbișon – cum aveau de obicei oamenii de știință – și purtând un costum scump. Era urmat de o femeie întrucâtva intimidantă; subțiratică, nu prea înaltă, avea părul prins la spate într-o împletitură strânsă și sofisticată. Purta o bluză albă și un compleu format din fustă și sacou și afișa o autosuficiență glacială.

— *Heil Hitler*! Sunt profesorul Kaltenbach, a spus omul, salutându-l și scuturându-i viguros mâna.

Piotr a rămas neclintit, uitându-se la el. Trebuia oare să răspundă și el cu un *heil* din ăsta?

— Iar aceasta este *Frau* Kaltenbach.

Frau Kaltenbach nu l-a atins. A păstrat distanța, i-a adresat o urmă de surâs și a rămas dreaptă, cu mâinile împreunate, măsurându-l din priviri.

— *Guten Tag,* a bâiguit Piotr.

Ce să le spună el oamenilor ăstora? De jenă, roșise tot.

— În Germania de azi, a spus profesorul Kaltenbach, vorbind lent, așa cum faci cu cineva mai greu de cap sau cu un străin care abia „rupe” un cuvânt pe limba ta, ne dăm bineț cu *Heil Hitler* și cu un salut din ăsta.

Profesorul a executat salutul nazist, întinzându-și brațul în față.

— Asta înseamnă acum să dai bună ziua în germană. Hai, încearcă și tu!

Piotr a salutat și el, cu jumătate de gură.

— Ăăă… *heil*!

— Nu, nu așa, a sărit Kaltenbach.

Râdea cu multă bonomie.

— Stai drept! Mâna întinsă înainte. *Heil Hitler*!

Piotr s-a supus și a luat poziție de drepți, simțindu-se de-a dreptul stupid.

— *Heil Hitler*…

Cu greu a reușit să scoată cele două cuvinte. Chiar se așteptau ca un băiat din Polonia să înceapă să arunce cu *heil* în stânga și în dreapta?

— Acum stai jos, tinere. Hai să ne cunoaștem mai bine.

Piotr a constatat cu surprindere că îi plăcea Kaltenbach. Părea plin de sine, dar avea un aer jovial. Era o combinație bună. Dacă ar fi fost încrezut și bățos sau încrezut și iute la mânie, asta ar fi fost greu de suportat. Dar îngâmfat și jovial… poate că nu era așa de rău.

— Cum te cheamă? l-a întrebat Kaltenbach.

— Piotr Bruck.

— Un nume german perfect. Va trebui, bineînțeles, să-l scrii și să-l pronunți altfel de-acum încolo. De azi înainte vei fi Peter. Pe-E-Te-E-eR. Să nu pronunți R-ul prea apăsat. Dar spune-ne ce s-a întâmplat cu tine. Cum de-ai ajuns într-un orfelinat din Varșovia?

Piotr le-a povestit cum fuseseră uciși părinții lui în primele zile ale invaziei sovietice, cum au preluat germanii ferma și cum i-au împușcat câinele, cum a fost abandonat apoi la un orfelinat. Toate lucrurile pe care le ținuse în el până atunci i s-au revărsat din inimă și chiar și lui îi venea greu să creadă că i se întâmplaseră atâtea în doar două luni de zile. Pe măsură ce își spunea povestea, durerea devenea tot mai răscolitoare. La un moment dat, *Herr* Kaltenbach l-a prins părintește pe după umeri.

— Poți să plângi cât vrei acum. Ești printre prieteni.

Până și *Frau* Kaltenbach părea înduioșată. L-a bătut pudic pe genunchi.

— Săracul de tine, a spus, înainte să se întoarcă spre soțul ei. Vorbește bine germana pentru un poleac. Aproape fără urmă de accent.

Deși era tulburat, Piotr tot a simțit unda de dispreț din vorbele ei. Nu i-a scăpat nici momentul în care cei doi au încuviințat discret din cap unul către altul.

— Ce zici, ți-ar plăcea să vii cu noi la Berlin? a întrebat profesorul Kaltenbach.

Piotr avea prea multe întrebări care i se rostogoleau prin cap. Întrebări pe care știa că nu le poate pune. Cum ar fi: „Ce s-ar alege de mine dacă aș refuza să merg cu voi?”, „Ce-o să se întâmple dacă *Frau* Kaltenbach se hotărăște că nu mă vrea?” „Cum sunt fetele tale, sunt cumva dușmănoase și nesuferite?”

Dar, știind că de fapt nu are de ales, și-a înăbușit suspinele și a spus „da”.

•

Bocceaua cu lucrurile personale ale lui Piotr era jalnic de mică, iar lui *Frau* Kaltenbach nu i-a venit să creadă că asta era tot ce avea.

— N-am luat nimic de acasă. Soldații nu m-au lăsat să intru, a explicat Peter când a fost întrebat. Mi s-au dat câteva haine la centrul de plasament. Niciuna nu-mi venea prea bine.

În tren, în drum spre capitală, profesorul Kaltenbach i-a povestit lui Peter ce oraș minunat este Berlinul.

— O să te ducem la grădina zoologică, la circ, la Pergamon, muzeul de antichități…

Peter i-a spus indignat că toate muzeele din Varșovia fuseseră închise. Dar nemulțumirea lui nu a fost deloc pe placul profesorului.

— Nu-i treaba noastră să criticăm politica Guvernământului General. Sunt sigur că tot ce s-a

făcut e spre binele *Reich*-ului.

Au ajuns la periferia capitalei în puțin peste două ore, chiar în momentul în care umbrele se lungeau lenețe în soarele de după-amiază târzie. Mai întâi au fost șiruri-șiruri de case mici, fiecare cu grădinița ei. Apoi totul a devenit mai aglomerat. Blocuri lungi de apartamente, înalte de șase-șapte etaje, mărgineau linia ferată care ducea către centru. Piotr era atât de încântat să vadă acest oraș măreț, încât a uitat de toate necazurile. Pentru prima dată de la moartea părinților lui, a simțit un val de speranță. Poate că oamenii aceștia aveau să fie buni cu el… Poate că fetele vor fi la fel de drăguțe ca și tatăl lor… Poate că totul se întâmpla spre binele lui…

Imediat ce au ieșit din gară, a fost copleșit de măreția noului său oraș de domiciliu. Nimic nu fusese atins de război. Cât de oribil arăta Varșovia în comparație cu Berlinul…

Soții Kaltenbach își lăsaseră mașina în apropierea gării. Era un Mercedes-Benz de lux. Profesorul i-a anunțat că va face un ocol în drum spre casă, ca Piotr să poată admira orașul.

Tot el a ținut să precizeze că Berlinul în vreme de război nu era nici pe departe ceea ce fusese în anii ’30. Multe dintre statuile care împodobiseră podurile și bulevardele fuseseră date jos de pe socluri pentru a fi ferite de bombe. Unele dintre străzile importante fuseseră acoperite de plase de camuflaj, pentru a păcăli avioanele inamice în căutare de repere recognoscibile. Dar chiar și așa, orașul era magnific. Ornamentele bogate, din fier forjat, ale podurilor, frumoasele felinare sculpturale, lucrătura în stuc a intrărilor principale ale clădirilor somptuoase de apartamente sau ale marilor instituții, toate indicau prosperitate și încredere în sine.

Peter mai văzuse orașe mari. Dar întinderea și grandoarea Berlinului întreceau cu mult Varșovia și Łódź. Profesorul i-a arătat clădirea rozalie a

Arsenalului, muzeul de antichități, Poarta Brandenburg și, cu cea mai mare mândrie, tunurile strălucitoare și îngerul de bronz de pe Columna Victoriei. Deși era îmbrăcat până sus în saci de nisip meniți să îl protejeze, monumentul tot era o splendoare.

Mașina străbătea acum un alt mare bulevard și profesorul a anunțat că se îndreptau spre casă, ca Peter să poată face cunoștință cu restul familiei. Au încetinit în dreptul unei clădiri de apartamente cu ferestre largi și înalte și cu fațadă de lemn și de piatră. Mașina s-a strecurat pe o alee îngustă și a pătruns apoi într-o curte spațioasă, în care erau parcate câteva autoturisme, mai ales Mercedesuri și BMW-uri. Kaltenbach l-a condus la intrarea principală, o ușă impunătoare, din sticlă și lemn cioplit, acoperită de o arcadă înaltă, de cărămidă și alabastru.

Apartamentul era la etajul al treilea. Peter a fost invitat într-un hol lambrisat și apoi într-o sufragerie luminoasă, cu ferestre mari. Locul strălucea de curățenie, iar birourile și mesele de lemn fuseseră lustruite până ajunseseră să strălucească.

În sufragerie așteptau fetele, așezate una pe canapea, alta în fotoliu și a treia pe șezlongul din mijlocul încăperii. Toate aveau părul împletit după moda sofisticată a Germaniei acelor vremuri. Peter bănuia că se îmbrăcaseră în hainele lor de duminică. Asta l-a făcut să se simtă bine primit. Făcuseră un efort pentru el!

Kaltenbach s-a oprit în spatele lui Piotr, punându-i mâinile pe umeri.

— El e Peter, și-a anunțat fetele, pronunțându-i ostentativ numele în germană. O să stea la noi. Vreau să-l tratați ca pe un frate.

Fetele s-au ridicat să-l întâmpine.

Elsbeth, cea mare, semăna cel mai mult cu mama ei: avea trăsături ascuțite și era foarte zveltă.

— E înalt pentru vârsta lui, a spus ea când i-a strâns mâna.

O zisese mai curând ca pe o constatare decât ca pe un compliment. Ochii li s-au întâlnit doar o secundă. Piotr se simțea stânjenit.

Traudl avea treisprezece ani, ca și el, și era cu cincisprezece centimetri mai scundă. L-a întâmpinat cu un zâmbet radios și cu un vesel „*Heil Hitler*! Bine ai venit la Berlin!”

Charlotte avea opt ani și era vădit timorată de toată scena. A zâmbit sfioasă, dar n-a spus niciun cuvânt. Fetele mai mici semănau amândouă cu tatăl lor: erau brunete, cu o constituție robustă, și aveau fața rotundă, cu trăsături plăcute și piele catifelată.

— Suntem aproape de stația de metrou Wittenbergplatz, a spus *Frau* Kaltenbach. De aici poți să ajungi în centrul orașului în zece minute.

— Și în cinci minute la acvariu, a zis Traudl, și la grădina zoologică.

— Vino să-mi vezi căsuța de păpuși, a spus Charlotte, prinzând curaj și luându-l pe Peter de mână.

L-a condus în camera ei. Căsuța de păpuși era așezată pe o masă joasă – o înșiruire de încăperi în miniatură: cameră de zi, bucătărie, baie, dormitor. Fiecare dintre ele era mobilată și decorată cu ornamente mici, de bun gust.

Peter s-a prefăcut interesat.

— Cine locuiește aici? a întrebat el jucăuș.

— Nimeni, a răspuns Charlotte. Mami zice s-o păstrez curată și ordonată în caz că vine *Führer*-ul în vizită.

Nu era nimeni înăuntru. Nici urmă de păpuși sau de animale de pluș. Camera de zi avea un tapet înflorat, de un portocaliu deschis, un covoraș țesut și un dulap miniatural de mahon. Pe masa din sufragerie erau o față de masă din dantelă și o vază mititică de flori. La loc de cinste, deasupra șemineului, încruntându-se la vasele și la

sfeșnicele de pe poliță, se afla un portret al lui Adolf Hitler. Lângă draperii, peretele era împodobit cu un șir de steguleț cu zvastică.

În bucătăria liliputană, alături de vesela cu lucrătură fină, se afla un alt portret al *Führer*-ului. De data asta era împreună cu prietenul lui, aliatul italian Mussolini. Însă tapetul din bucătărie a fost cel care i-a atras atenția lui Peter. Avea un model cu fete în uniformă militară: unele mărșăluiau în formație sau dansau fluturând steaguri naziste, iar altele ridicaseră o tabără și găteau în jurul unui foc.

Fetița a observat că Peter se holba la tapet.

— Mama spune că atunci când o să am zece ani, o să pot să intru și eu în *Jungmädel*[19], să merg în excursii și chiar să dorm într-un cort, cum fac toate fetele mai mari!

Herr Kaltenbach a apărut în prag.

— Foarte drăguț, Charlotte, dar n-am apucat să-i arătăm lui Peter nici măcar camera lui.

Încăperile se înșirau de ambele părți ale unui coridor lung. A lui Peter se afla la capătul culoarului și era mai mică decât a celorlalți.

— Asta era camera de oaspeți, a spus *Frau* Kaltenbach cu un oftat. Dar de-acum o să trebuiască să ne organizăm altfel.

— Musafirii pot să doarmă în sufragerie, draga mea, a intervenit *Herr* Kaltenbach, anulându-i scurt lamentația.

Peter avea un pat lângă perete, un șifonier, un birou lângă fereastră și un mic dulap cu sertare. Kaltenbach i-a arătat cu mândrie două cadouri aflate pe polița căminului, fiecare învelit atent în hârtie roșie și legat cu fundă albă. Peter se simțea jenat de generozitatea lor. Erau atât de drăguți cu el! Începea să își aducă aminte cum este să faci parte dintr-o familie.

Într-unul dintre pachete se afla un minunat Mercedes decapotabil, de jucărie. În cutie erau și figurine de plastic, reprezentându-l pe *Führer,* împreună cu gărzile lui de corp și cu diverși

demnitari. Când l-a luat în mână, Peter a observat că Hitler avea un braț care putea fi ridicat în poziția salutului nazist. Cu brațul pe lângă corp, cancelarul arăta comic de bățos și băiatul cu greu și-a înăbușit râsul.

Cealaltă cutie de carton era plină de soldăței de paradă. Unii stăteau în poziție de drepți, alții defilau în pas de paradă.

Peter a încercat să se arate încântat. Avusese și el acasă soldăței și mașini, dar în ultima vreme începuse să se simtă puțin cam mare pentru așa ceva. Cu toate acestea, după cum îi spunea mama lui câteodată, „intenția contează".

— Vă mulțumesc, *Herr* Kaltenbach și *Frau* Kaltenbach. O să arate foarte bine pe șemineul meu.

— Să ne spui *Tante* și *Onkel.* De-acum suntem mătușa și unchiul, a spus profesorul.

— Bun, cred că ți-e foame, nu? l-a întrebat *Frau* Kaltenbach și, fără să aștepte un răspuns, a adăugat: Perfect! Să mâncăm atunci.

Elsbeth pregătise o tocană. S-au așezat cu toții la masa mare de stejar din sufragerie. Lumânările răspândeau o lumină blândă pe chipul fiecăruia. El și Traudl primiseră chiar și niște vin, dar *Frau* Kaltenbach a insistat să-l subțieze cu apă.

— Direct din Franța, a spus *Herr* Kaltenbach, luând o înghițitură și ridicând paharul. Cum spune o veche vorbă nemțească: „Unui bun german nu-i place francțuzul, dar îi place să-i bea vinul".

El și Peter și-au descoperit în scurt timp o pasiune comună pentru mașinăriile zburătoare. Amândoi credeau că Germania era stăpâna lumii în materie de aviație. Au căzut de acord că mistuirea în flăcări a dirijabilului Hindenburg fusese o tragedie. Kaltenbach văzuse aeronava cu ochii lui, survolând Berlinul. O magnifică realizare inginerească, de dimensiunile unui transatlantic, i-a spus el lui Peter. Era convins că de vină pentru

distrugerea lui fuseseră sabotorii evrei, aflați cel mai probabil în solda americanilor.

Auzise și Peter povestea asta, dar nu dorea să o discute. Obsesia asta a germanilor pentru evrei îl irita. A întrebat în schimb de elicopterul Focke-Wulf Fw 61. Văzuse în ziare fotografii cu această mașinărie extraordinară, cu două rotoare cu palete subțiri în loc de aripi.

— Da, a spus profesorul, nu om fi noi primii care am construit un aparat ca ăsta, dar cu siguranță îl avem pe cel mai bun.

Fetele începuseră să vorbească între ele.

— Le-am dus pe toate să-l vadă, a spus Kaltenbach, coborându-și conspirativ glasul. Hanna Reitsch…

— Pilotul de încercare! a spus repede Peter.

În ochii lui Kaltenbach s-a aprins o scânteie.

— Deci știi de ea! a exclamat el radios. Da, am mers cu toții s-o vedem zburând cu Fw 61 la Deutschlandhalle – e la o azvârlitură de băț de aici. A fost o priveliște extraordinară. Plutea în aer ca o libelulă uriașă! Și ce crezi că făceau fetele? Ședeau acolo cu degetele în urechi, plângându-se de zgomot!

Frau Kaltenbach a zâmbit cu indulgență.

— Fw 61, l-a persiflat ea. Numai unui bărbat putea să-i treacă prin minte un nume așa de searbăd!

Peter și *Herr* Kaltenbach nici măcar nu au luat-o în seamă. Erau prea cufundați în discuția despre designul elicopterului.

— Mâine te iau la cumpărături, a spus *Frau* Kaltenbach după o vreme, căutând să abată conversația către ceva care să-i intereseze pe toți. O să-ți luăm niște haine potrivite.

Ba i-a și zâmbit lui Peter o dată sau de două ori. Băiatul a întrebat-o despre munca ei, dar ea s-a eschivat.

— Spre deosebire de *Onkel* Franz, eu nu discut la masă chestiuni care țin de serviciu.

Acum venise rândul fetelor mai mici să acapareze conversația. Amândouă făceau muncă de voluntariat, strângând cu multă râvnă bani și materiale de război pentru colectele guvernamentale.

— *Frau* Drescher nu dă niciodată mai mult de doi pfenigi, a spus Traudl.

— Da, a sărit și Charlotte. Ar trebui să-i facem reclamație pentru lipsă de spirit național-socialist!

Peter era încurcat. Glumeau sau vorbeau serios? Toate familiile aveau micile lor glume, dar nimeni n-a râs la cuvintele fetei.

— *Frau* Drescher are doar o pensie de văduvă, a intervenit *Herr* Kaltenbach într-un sfârșit. Poate n-ar trebui să fim atât de aspri cu ea.

După ce s-a ghiftuit cu mâncare bună, Peter s-a întins fericit în pat și s-a gândit la vechea lui locuință. Mobila era veche și cârlții ieșeau uneori din scaune și din canapele. Mușteleroiau în bucătăria afumată. Era, într-adevăr, o locuință sărăcăcioasă. Niciodată nu se mai gândise așa la ferma lor, și a simțit un junghi de vinovăție. Apartamentul familiei Kaltenbach era, în schimb, de-a dreptul luxos. S-a convins singur că părinții lui ar fi fost încântați de marele noroc care dăduse peste el.

Îl cam speriau *Frau* Kaltenbach și fiica ei cea mare și glacială, dar fetele mai mici păreau să-l simpatizeze. Iar profesorul Kaltenbach nu semăna deloc cu tatăl lui… Atât de prietenos, atât de dornic de a-l cunoaște mai bine, gata oricând să stea de vorbă cu el. Își spuse că avea să se acomodeze ușor cu noua lui familie. De luni de zile nu mai dormise atât de bine cum a dormit în noaptea aceea.

CAPITOLUL 8

Berlin
3 septembrie 1941

În prima lui dimineață în noua familie, *Frau* Kaltenbach l-a dus să își cumpere haine noi la KaDeWe – Kaufhaus des Westens. Era cel mai mare magazin universal din Europa, i-a spus ea cu mândrie, și se afla la doar câteva minute de locuința lor. Peter era impresionat de generozitatea ei.

— Nu trebuie să lăsăm să se creadă că ești ruda noastră mai săracă! i-a explicat ea.

Mai târziu în după-amiaza aceea, când au rămas singuri în camera de zi, l-a abordat Elsbeth.

— Nu ne așteptam la cineva atât de civilizat. Unele dintre fetele cu care am fost la școală și care s-au întors de la îndatoririle pe care le-au avut în noile teritorii au spus că germanii polonezi sunt murdari și vorbesc atât de prost, că nici măcar nu-i înțelegi. Și că au cele mai stupide superstiții de țărănoi. Prietenele mele mi-au zis că nici nu puteau să facă diferența între ei și polonezii sadea. Dar tu nu ești deloc așa.

A ieșit repede, fără ca măcar să bage de seamă că el roșise. Era prima oară când îi adresa mai mult de două-trei cuvinte. Băiatul a presupus că ăsta era

felul ei de a fi prietenoasă. S-a simțit flatat. Era realmente fascinat de Elsbeth și o găsea foarte drăguță.

Peter s-a acomodat rapid. Profesorul Kaltenbach era cât se poate de primitor.

— Un băiat aici, printre toate fetele astea! a spus la micul dejun, ciufulindu-l. În sfârșit am cu cine să vorbesc despre toate chestiile pe care ele nu dau doi bani!

Aici, printre cei din familia Kaltenbach, se simțea ca și cum ar fi participat la un program de schimb, în care el avea ocazia să meargă la o școală cu pretenții dintr-un oraș mare, în timp ce una dintre fetele Kaltenbach era trimisă la Wyszków. Se amuza singur câteodată, întrebându-se cum s-ar fi descurcat fetele cu părinții săi și dacă tatăl lui le-ar fi învățat să mulgă vacile. Îl bucura că se putea gândi la astfel de lucruri fără să se întristeze.

— Tu și *Tante* Liese aveți de gând să mă înfiați? l-a întrebat Peter pe *Herr* Kaltenbach.

Încă nu știa cum aveau să se aranjeze lucrurile pentru el.

— Încă nu, Peter. Deocamdată suntem un fel de tutori ai tăi. Dacă totul merge bine, o să facem rost într-o zi de toate hârtiile necesare și o să te adoptăm. În ultima vreme, lucrurile s-au petrecut extrem de rapid. În viața ta și în lume, în general. Până la urmă, sunt doar câteva săptămâni de când ți-ai pierdut părinții. E prea devreme să ne gândim la adopție. E ca și cum te-ai recăsători la două luni după ce ți-ai pierdut soția.

Peter înțelegea asta, deși nu îi alunga în niciun fel temerile referitoare la viitor. Așa că s-a bucurat când *Tante* Liese i-a spus că urma să fie înscris la școală.

De când veniseră germanii în Polonia, școlile fuseseră închise. Mama lui Peter, care fusese profesoară înainte să se căsătorească, îl învățase carte acasă. Peter fusese un copil curios și

dezgheţat la minte şi îi plăcuseră lecţiile cu ea, dar îi lipsise compania altor copii. Era minunat să se întoarcă într-o şcoală adevărată, cu tablă, pupitru şi loc de joacă.

În prima zi, spre marea lui stânjeneală, directorul a vorbit despre el întregii şcoli, la careul de dimineaţă.

— Peter este camaradul nostru rasial. Mă aştept să îl primiţi în spiritul prieteniei naţional-socialiste. Nu este un *Ausländer,* un străin. Vă este prieten şi rudă.

A mers destul de bine, deşi câţiva copii tot l-au tachinat pentru accentul lui polonez. Dar Peter era un băiat înalt şi bun la sport. Nu era tocmai o ţintă firească pentru bătăuşi.

Cam toate lecţiile făceau referire la politică. Până şi exerciţiile din cărţile de matematică erau despre politică:

„Samavolnicul tratat de la Versailles, impus de francezi şi de englezi, i-a permis plutocraţiei internaţionale să fure coloniile Germaniei. Franţa însăşi a dobândit astfel o parte din colonia Togoland. Dacă Togoland are 56 000 de kilometri pătraţi şi o populaţie de 800 000 de oameni, calculaţi suprafaţa pe cap de locuitor”.

Sau:

„Construcţia unei case de nebuni costă şase milioane de mărci. Câte locuinţe în valoare de cincisprezece mii de mărci fiecare ar putea fi construite din aceeaşi sumă?”

Peter era impresionat. Întrebările acestea chiar te puneau pe gânduri. În Polonia, exerciţiile la matematică erau cât se poate de plictisitoare: „Dacă un fermier are cinci găini şi fiecare face şapte ouă pe săptămână, câte ouă va avea el în trei săptămâni?”

Sportul îi ocupa o bună bucată din timpul petrecut la școală. Aici, la Berlin, să fii sănătos și în formă părea mai important decât să înveți carte. În Polonia, după ce se închiseseră școlile, Peter se menținuse în formă cu ajutorul muncilor de la fermă, așa că s-a bucurat să facă din nou sporturi de echipă.

La sfârșitul primei săptămâni, *Herr* Kaltenbach l-a întrebat la cină cum se descurca la școală.

— Îmi place mult de tot, a răspuns Peter. Sportul e distractiv, dar e prea mult. Nu m-ar deranja să învăț mai mult la ore.

Kaltenbach l-a ciufulit.

— Un băiat în creștere are nevoie de mult exercițiu fizic. Dacă vrei să afli mai multe decât te învață la școală, poți să te duci la bibliotecă. Și aș fi bucuros să vorbim despre activitatea ta. Dar trebuie să-ți amintesc cuvintele *Führer*-ului: „Un accent prea mare pus pe dezvoltarea pur intelectuală duce la o instalare prematură a imaginației sexuale”.

Fetele au chicotit. Elsbeth și *Frau* Kaltenbach păreau încurcate. Peter s-a înroșit. S-a gândit că *Herr* Kaltenbach făcea glume pe seama lui.

Frau Kaltenbach a schimbat rapid subiectul.

— Charlotte, trebuie să ne spui și nouă toate rugăciunile de seară pe care le-ai învățat azi la școală.

Charlotte s-a ridicat în picioare și a întins mâna dreaptă, executând salutul nazist.

— „*Führer, Führer*-ul meu, mie dat de Dumnezeu… păzește-ne și apără-ne mereu… Pe germani i-ai salvat la vreme de restriște…”

S-a oprit și s-a încruntat.

— „Îți mulțumesc pentru…” a ajutat-o *Frau* Kaltenbach.

— „Îți mulțumesc pentru pâinea mea de toate zilele”, a bolborosit fata, grăbindu-se să termine. „Stai cu mine vreme multă, nu mă părăsi, *Führer,*

Führer-ul meu, credința mea, lumina mea, *heil Führer*-ului meu!”

Cu toții au bătut din palme și Charlotte a părut foarte mulțumită de ea.

— Cum a fost meciul tău de hochei, Traudl? a întrebat pe urmă *Frau* Kaltenbach.

— Am câștigat din nou, a spus Traudl, zâmbind.

— Și tu faci mult sport? a zis Peter, căznindu-se să țină conversația cât mai departe de „imaginația sexuală”.

— Sigur, a spus Traudl, ținând socoteala pe degete. Hochei, baschet, înot – totul pentru școală – și sunt și în echipa de scufundători! Cel mai mult îmi place să înot. Când sunt în apă, uit pur și simplu de toate și nici nu-mi dau seama când fac patruzeci de lungimi de bazin. Îmi place să înot în fiecare zi.

Peter nu avea nicio îndoială în această privință. De fiecare dată când Traudl trecea pe lângă el, băiatul simțea izul vag al clorului cu care se dezinfectau piscinele.

Traudl apăruse recent într-un ziar local, împreună cu alte trei colege din echipa de înot. *Frau* Kaltenbach decupase fotografia și o fixase pe tăblița din bucătărie. Fetele pluteau în apă, zâmbind euforic, doar cu capul deasupra apei și toate purtând căști de cauciuc cu zvastica în frunte.

Peter a mărturisit că era un înotător jalnic. Intrase în apă doar de câteva ori, la mare, cu tatăl său, dar nu avusese unde să învețe.

— Nu te-au dus ai tăi la piscina din sat? a întrebat Traudl.

Nu era nicio piscină la Wyszków, și nici în împrejurimi. Dar Peter și-a dat seama că o astfel de informație ar fi fost întâmpinată cu priviri arogante și chicoteli în barbă.

— Niciunuia dintre părinții mei nu-i plăcea să înoate, a mințit el. Așa că n-am mers niciodată la piscină.

— Înotul este cel mai bun exercițiu pentru o fată, a comentat *Frau* Kaltenbach. Nimic n-o pregătește mai bine pentru maternitate. Ar trebui să te duci și tu, *mein Liebling*[10], a adăugat ea, întorcându-se către Elsbeth.

Elsbeth s-a zbârlit toată.

— Fac destulă gimnastică la poștă, mulțumesc, *Mutter*[11].

Peter bănuia că între ele se coace de multă vreme o pricină de gâlceavă. O mustra oare *Frau* Kaltenbach pentru că era încă nemăritată?

Din câte își dădea seama, nu era niciun bărbat în viața lui Elsbeth. Se întreba de ce. Mai mult ca sigur că întorcea capete pe stradă. Și, cu toate acestea, părea cam ruptă de lume. Nu îl avea pe „vino-ncoace”.

A urmat o tăcere stânjenitoare.

— Poți să mă iei și pe mine la piscină, Traudl? a murmurat Peter. Să mă înveți să înot?

Ideea a încântat-o pe Traudl.

— Mie îmi place să înot devreme de tot. Înainte de școală. O să trebuiască să te trezești în zori.

Peter a promis că așa va face. Micile pricini de zâzanie din familie îl stânjeneau. Se întreba de ce Elsbeth și mama ei păreau atât de ostile una față de alta, învăluită fiecare în tăcerea ei, dar și-a dat seama că n-ar putea să o întrebe pe Traudl despre asta.

•

Câteva zile pe săptămână, după școală, Peter se ducea la *Deutsches Jungvolk* – ramura de juniori a *Hitlerjugend.* Detașamentul local se întâlnea în propriul „club”, în subsolul unei cârciumi. Locul era, în intenție, secret, ca în tradiția HJ, dar băieții fuseseră mândri să decoreze spațiul cu postere și drapele naziste.

În prima lui seară la *Deutsches Jungvolk,* Peter a fost dus pe un teren de sport din apropiere și supus la o seamă de probe, cum ar fi să alerge 60 de

metri în 12 secunde sau să arunce o minge la 25 de metri.

— Imaginează-ți că mingea e o grenadă, a spus comandantul *Deutsches Jungvolk,* și că o arunci în tranșeele inamice.

Cel mai mult i-a plăcut „testul curajului”, în care trebuia să sară de la etajul al doilea al unei clădiri, unde, nevăzuți până nu te avântai dincolo de marginea ferestrei, așteptau băieții mai mari să te prindă cu o prelată.

Cei mai mulți dintre băieții din detașamentul lui erau mai mici decât el.

— Când o să faci paisprezece ani, i-a spus comandantul, o să treci la băieții mari din *Hitlerjugend.*

Peter s-a simțit ca acasă chiar din prima clipă, nu în ultimul rând pentru că, de îndată ce a sosit, un băiat brunet și de vârsta lui a venit să se prezinte.

— Sunt Gerhart Segur, a spus el cu un zâmbet larg. Când faci paisprezece ani?

Ziua de naștere a lui Peter era la începutul lui octombrie.

— Și a mea la fel, a spus Segur. O să trecem împreună la seniori.

Lui Peter i-a plăcut din prima clipă Gerhart Segur. Părea că are un drăcușor în el. Majoritatea celorlalți băieți erau foarte serioși.

Lui Peter îi plăceau întrunirile, mai ales când făceau modele de avioane și tancuri din lemn de plută în timp ce comandantul de detașament le citea istorii palpitante de război.

•

Zilele îi erau atât de pline, încât lui Peter nu-i mai rămânea vreme să reflecteze la ce se întâmplase cu el. Îi plăcea asta. Uneori, când se gândea la părinții lui buni și Charlotte îl surprindea uitându-se trist în gol, venea și i se așeza în poală.

— Eu, când sunt supărată, vorbesc cu Clara, a spus ea, arătându-i o păpușă de porțelan.

Asta l-a făcut să zâmbească. Când nu repeta ca un papagal sloganurile naziste, Charlotte era un copil adorabil.

Nopțile erau încă greu de suportat. La adăpostul cearșafurilor curate de in pe care menajera, la îndemnul stăpânei, le schimba de două ori pe săptămână, gândurile îi fugeau înapoi la fermă. Încerca să nu se mai gândească la dimineața aceea îngrozitoare; la sentimentul de groază care îi strânsese pieptul ca într-o gheară în timp ce așteptase să se crape de ziuă și să iasă pe aleea dinspre șosea.

Cu ochii minții, se vedea închizând după el ușa cea mare de la intrare și plimbându-se prin grădina de zarzavaturi îngrijită de mama lui; mirosul proaspăt de pământ jilav încă îi mai stăruia în nări și vedea ca aievea zmeura strălucind de rouă pe rugii plantați cu grijă și susținuți de araci. Chiar în ziua aceea urma să-și ajute mama să o culeagă, așa cum făcea încă de mic copil.

S-a întrebat dacă ferma avea să mai fie a lui vreodată. Lucrurile mărunte îl bântuiau și ele. Precum zmeura aceea. S-o fi uscat pur și simplu, o ciuguliseră păsările? Sau o culeseseră soldații germani? Mai erau și dulcețurile și murăturile mamei lui. Rafturi întregi de murături, frumos puse în borcane vechi, sigilate și etichetate, gata pentru iarnă. Le-or fi luat soldații sau fuseseră lăsate să mucegăiască în întuneric?

Cum să fi știut, atunci când a plecat de la fermă, că nu se va mai putea întoarce niciodată? Cuptorul ardea încă mocnit. Patul lui demodat, confortabil, cu păturile moi și jerpelite. Cartea lui Sienkiewicz, *Prin foc și sabie,* din care mama îi citea seara cu voce tare, lăsată deschisă pe masa din camera de zi. Îi plăcuse să audă povestea bătăliei pe care o purtase Polonia cu Imperiul Țarist. Primul capitol îi rămăsese în minte:

„Anul 1647 a fost uimitor de bogat în semne în cer și pe pământ, anunțând nenorociri și evenimente ieșite din comun. Cronicarii vremii vorbesc de invazii de lăcuste primăvara, distrugând grânele și iarba; ele au prevestit atacurile tătarilor. În vară a fost o mare eclipsă de soare și, la scurt timp, o cometă și-a făcut apariția pe cer”.

Niciunul dintre aceste semne prevestitoare nu a apărut în 1939 sau 1941, deși catastrofa ce urma să cuprindă Polonia era cu mult mai mare.

•

A doua zi, Traudl l-a dus la biblioteca locală ca să îl înscrie. Peter a întrebat dacă au un exemplar al cărții lui Sienkiewicz. Când a pomenit numele autorului, bibliotecara, o femeie ursuză și palidă, cu o insignă emailată a Partidului Nazist prinsă de jacheta tricotată, s-a uitat la el cu dispreț.

— Un scriitor poleac? a pufnit ea, iar ceilalți cititori din bibliotecă s-au întors cu toții să se uite la Peter. Mai lipsește să ceri una scrisă de-un jidan! Cum de ți-o fi trecut prin cap că am avea aici cărți scrise de polonezi?!

Traudl i-a sărit imediat în ajutor.

— Peter abia a venit la Berlin, *Frau* Knopf. Mai are multe de învățat.

Bibliotecarul-șef a apărut și el, făcându-l pe Peter să se simtă și mai jenat. Dar în loc să-l mustre și el, l-a condus la secțiunea pentru copii și i-a ales *Winnetou, der Rote Gentleman*[12].

— Cartea lui Karl May despre cowboy și indieni ar fi mult mai potrivită pentru tine, a spus el. Romanele din seria asta erau favoritele *Führer*-ului când era mic.

Peter a luat acasă cartea despre bătrânul și înțeleptul șef apaș și fratele lui de cruce, neamțul Shatterhand, care își putea nimici dușmanii cu un singur pumn. N-a prea înțeles cum de îi plăcuse lui Hitler să citească despre nativii nord-americani, de

vreme ce avea un atât de mare dispreț pentru alte popoare negermanice, precum slavii sau evreii.

O altă carte pe care o luase, *Durch die weite Welt – Prin lumea largă* –, i s-a părut mult mai interesantă. Imagina un viitor cu avioane uriașe pentru transportul pasagerilor, trenuri etajate, în formă de glonț, care circulau pe sub pământ, heliporturi pe acoperișurile plate ale unor clădiri foarte înalte și o autostradă uriașă, cu șase benzi, care trecea pe sub parcul Tiergarten. I-a arătat-o lui *Onkel* Franz chiar în seara aceea. Kaltenbach i-a ciufulit din nou părul.

— Astea sunt minunățiile care ne așteaptă de îndată ce câștigăm războiul.

Lui Peter nu i-a venit greu să creadă. Nu își putea imagina lucruri ca acelea apărând în Polonia. Germanii erau națiunea cea mai avansată de pe planetă; în privința asta, nu avea nicio îndoială. Și iată-l aici, în centrul tuturor acestor prefaceri, norocos să fie unul dintre ei.

CAPITOLUL 9

Institutul „Împăratul Wilhelm”, Berlin 30 septembrie 1941

Profesorul Kaltenbach de-abia aștepta ca Peter să-i audieze conferința inaugurală pentru noii studenți ai institutului, despre știința rasială și despre activitatea departamentului său. Era unul dintre cele mai importante evenimente de pe agenda sa anuală.

— Trebuie să vii, i-a spus la micul dejun. Este cea mai bună ocazie ca să înțelegi cu ce mă ocup eu. Cine știe, poate te hotărăști să urmezi și tu calea asta. O să aranjez să fii învoit de la școală.

Când a sosit ziua conferinței, Peter, însoțit de soția profesorului Kaltenbach, a luat loc în spatele amfiteatrului din Institutul „Împăratul Wilhelm”. În așteptarea profesorului, încăperea fremăta de murmurul surd al conversațiilor. Erau acolo și câțiva studenți de la Medicină, dar cei mai mulți dintre cei prezenți erau tineri îmbrăcați în uniformele negre ale SS-ului. Erau cei admiși în acel an ca medici militari stagiari, care aveau să urmeze un curs de zece luni despre arcanele științei rasiale. Laolaltă, alcătuiau o gașcă perfect sinistră de *Übermenschen*[13] arieni, care lui Peter îi dădea fiori.

Peter era neliniștit. Îi era teamă că profesorul l-ar putea chema în față în timpul prelegerii, ca să îl etaleze ca pe un „exemplar perfect al rasei nordice”. Auzise expresia asta de foarte multe ori în ultimele trei săptămâni și îl stânjenea.

Kaltenbach a intrat în sală și imediat s-a așternut liniștea. S-a așezat iute la pupitru și și-a aranjat hârtiile, a luat o gură de apă din paharul care îi fusese pregătit dinainte și a început să vorbească cu glas limpede și cu multă siguranță.

— Domnilor! i-a bubuit vocea în amfiteatru. Și doamnelor…

A dat din cap îngăduitor, salutându-le pe cele câteva studente la medicină, care se adunaseră toate în partea dreaptă a sălii.

— Sunteți apărătorii sănătății genetice a neamului și trebuie să vegheați cu neîntreruptă vigilență ca ea să se păstreze din generație în generație.

A făcut o pauză dramatică, ca să îi dea timp auditoriului să pătrundă greutatea cuvintelor sale.

— Vă propun viziunea unei lumi eliberate de boală, de criminalitate, de asociali, de prostituate, de cerșetori și de leneși, precum și de acel microb al omenirii care este evreimea. Voi sunteți soldații acestei utopii. Slujitorii viziunii național-socialiste. Dar, pentru a atinge acest ideal, trebuie să înlăturați noțiunile false despre umanitate.

A făcut o pauză. Studenții îi sorbeau fiecare vorbă.

— Nu pot să nu-mi aduc aminte de cuvintele pe care *Reichsminister*-ul Goebbels le-a rostit la Congresul Partidului din 1938: „Punctul nostru de plecare nu este individul, și nu vom susține că trebuie să-l hrănim pe cel flămând și să-l îmbrăcăm pe cel gol… Obiectivele noastre sunt cu totul altele. Ele pot fi exprimate cu maximă concizie în fraza: «Trebuie să avem un popor sănătos, ca să dominăm lumea»”. Sunt sigur că nu e cazul să vă reamintesc de toate legile rasiale

promovate de național-socialiști de când au venit la putere. Astăzi, căsătoriile pasibile să producă urmași care să prejudicieze puritatea sângelui german sunt o imposibilitate în *Reich.*

Kaltenbach a subliniat, mai departe, rolul departamentului său în această măreață revoluție și a explicat că misiunea lor era să descopere fundamentele biologice ale diferențelor dintre ființele umane. A spus că mai ales identificarea evreilor era marea provocare a științei rasiale. A prezentat pe scurt cercetările de ultimă oră ale institutului – serul sanguin și studiul irisului în diagnoza rasială – și felul în care noile metode aveau să înlocuiască procedurile curente, care consumau timp și resurse.

Peter nu înțelegea mare lucru din ce spunea profesorul, dar era mândru de capacitatea lui de a capta audiența. După vreo patruzeci de minute, profesorul a început să sintetizeze.

— În *Mein Kampf, Führer*-ul a scris: „Statul național trebuie să aducă rasa în centrul tuturor preocupărilor. Trebuie să aibă grijă să o mențină pură. Cele mai moderne mijloace medicale trebuie puse în slujba îmbunătățirii tehnicilor de purificare a rasei". Trăim vremuri fără precedent. Niciun guvern în istoria omenirii nu a fost pregătit până acum să îmbrățișeze adevărurile esențiale ale științei rasiale. Și niciodată această știință nu a fost atât de bine pregătită să servească interesele de stat. Atâta vreme cât viitorul nostru național-socialist este asigurat, nimic nu va opri regenerarea poporului german și crearea în sânul nostru a unei constelații de oameni supra-înzestrați – *Übermenschen* – destinați să conducă lumea. *Heil Hitler*!

Cu toții s-au ridicat pentru răspunde la salut și au început să aplaude. Kaltenbach a făcut un pas în spate pe podium.

— Mulțumesc, camarazilor! a spus. Aveți vreo întrebare?

Un student în uniformă neagră a întrebat cât va dura până ce studiile în diagnoza rasială vor oferi dovezi irefutabile ale „evreității”. Kaltenbach i-a asigurat că o asemenea cucerire va fi făcută în maximum un deceniu.

— Am făcut pași mari în acest domeniu. De exemplu, știm că unele rase – printre care și cea a evreilor așkenazi – sunt mai rezistente la bacilul tuberculozei decât altele, precum cea a boșimanilor din vestul Africii. Răspunsul stă în prezența sau absența unor enzime în sânge, iar aceste caracteristici, odată înțelese, vor veni în sprijinul unui diagnostic rasial.

Un alt tânăr în uniformă neagră a spus că s-a întors de curând de pe frontul din Ucraina, unde a făcut parte din corpul medical. Când rezervele de sânge se împuținau, a relatat el, obișnuiau să folosească populația locală ca donatori involuntari. Vedea profesorul vreun pericol în asta?

Kaltenbach a evitat să ia o poziție fermă.

— În chestiunea asta, știința rasială nu are încă un răspuns. În ce mă privește, aș spune că n-ar trebui să se recurgă la această soluție decât în cazuri extreme. E aproape ca și cum ai lua sânge dintr-o fermă de animale.

Studenții au râs pe înfundate.

O studentă – o fată în halat alb, care părea foarte tânără – a întrebat de ce era necesar să dezvolți asemenea instrumente de diagnostic. Pentru că dacă cineva arăta ca un arian, cu siguranță era arian, nu?

Audiența a fost străbătută de o undă de ostilitate. Fata părea iritată.

Peter s-a gândit că profesorul a dat dovadă de delicatețe când s-a abținut să îi dea un răspuns umilitor.

— O întrebare curajoasă, domnișoară. Se vede că ești începătoare în domeniu. Înfățișarea este doar un aspect al rasei. Permite-mi să-ți recomand cartea *Bazele geneticii umane și ale igienei rasiale*

a lui Baur, Fischer și Lenz. Permite-mi, de asemenea, să-ți citez vorbele răposatului meu asociat elvețian, profesorul August Forel: „Legea eredității trece ca un fir roșu prin familia oricărui criminal, epileptic, descreierat sau bolnav. Așa cum stă treaba cu un infractor sau un debil mintal, la fel e și cu rasa. Un german alterat de moștenirea genetică a unor elemente rasiale inferioare va transmite aceste caracteristici nedorite urmașilor lui. Cine este pe jumătate sau pe sfert evreu va fi uneltitor și nedemn de încredere, un slav va fi leneș și așa mai departe. Legile mendeliene ale moștenirii genetice, după care i se transmit unui fiu sau unei fiice părul blond sau ochii albaștri, se aplică și caracteristicilor raselor inferioare. Cu cât curățăm mai repede sângele națiunii noastre de aceste elemente, cu atât mai bine.

Frau Kaltenbach a aplaudat cu fermitate. Era prima dată când Peter o vedea privindu-și soțul altfel decât cu pizmă.

CAPITOLUL 10

Berlin
12 octombrie 1941

Anna Reiter s-a privit în oglinda înaltă. Era mulțumită de ce vedea. Mereu întorcea capete pe stradă, mereu trebuia să respingă avansuri. Când îi plăcea tânărul care îi făcea ochi dulci, se simțea măgulită. Alteori însă era deranjant – de pildă, când tinerii plini de coșuri din HJ îi aruncau priviri libidinoase. Era înaltă (mai înaltă decât băieții de vârsta ei) și subțire. Își dorea să fi fost mai scundă. Ieșea prea mult în evidență. Fața ei era prea colțuroasă, credea ea, prea ascuțită și angulară. Și-ar fi dorit un chip puțin mai rotund, precum al Gretei Garbo sau al actriței germane care se mutase în America și despre care toți spuneau că este o trădătoare iubitoare de evrei – Marlene Dietrich. I-ar fi plăcut și o siluetă mai plină, ca a lui Bette Davis. Dar măcar avea trăsături frumoase.

Uniforma *Bund Deutscher Mädel* – Liga Fetelor Germane – îi venea foarte bine. Scurtă de alpinist din piele cafenie de căprioară – *Kletterjacke* –, strânsă în jurul taliei subțiri, fustă bleumarin căzându-i impecabil peste genunchi. Își tot aranja

cravata, potrivind găitanul astfel încât să se așeze bine în V-ul jachetei, așa cum te instruia manualul BDM. Și-a scos peste rever gulerul bluzei albe, netezindu-și-l pe umeri, și s-a îndreptat de spate, în așa fel încât părul negru să nu-i atingă deloc gulerul.

Bunica Annei mereu se plângea de părul ei.

— Un bob… e prea modern. Zici că ești o femeie ușoară. De ce să arăți ca o stricată când ai putea să-ți lași părul lung și să-ți faci niște codițe împletite? Ar fi mult mai germanic.

Anna era sătulă de oamenii care o mustrau pentru tunsoarea ei. În dimineața aceea, piticania de Gretchen din BDM, o obrăznicătură scorțoasă, care purta o uniformă cusută de mână și care trebuia să mărșăluiască în centrul formației ca să nu se vadă, avusese chiar tupeul să-i spună:

— Ce păr negru ai, zici că ești evreică! Ai evrei în familie, nu-i așa?

Celelalte fete chicotiseră, și Anna se văzuse nevoită să recurgă la insulte ieftine.

— Tu ești așa de îngălată, de zici că ești spălătoreasă. Nu-ți permiți să-ți iei și tu o uniformă adevărată?

Fata se uitase la ea cu dispreț, dar se înroșise până în vârful urechilor. Cuvintele acelea o răniseră. Annei îi părea rău că le rostise.

Pe urmă, după ore, avusese o discuție stranie cu Elke, fata care aclama întotdeauna cel mai tare la întruniri când defila Hitler în Mercedesul său decapotabil și care zicea mereu că vrea să se mărite cu un ofițer SS. S-a apropiat complice de Anna în vestiar, după ora de sport, și a șoptit:

— De ce poartă *Führer*-ul costum când face baie?

Anna s-a uitat la ea consternată.

— Pentru că nu-i place să se uite de sus la șomeri.

Anna i-a răspuns cu un zâmbet politicos și a încercat să simuleze dezaprobarea.

— Zău așa, Elke. *Führer*-ul a făcut o mulțime de sacrificii pentru noi. Și faptul că nu și-a luat o soție ca să se poată dedica în întregime națiunii germane merită respectul, nu batjocura noastră.

Anna s-a simțit ca o impostoare cu aere de sfântă. Elke a dat din umeri și s-a dus probabil la conducerea școlii să raporteze că Anna Reiter a răspuns cu politețe dezaprobatoare. Sau poate că avea să petreacă noaptea perpelindu-se la gândul că Anna o va reclama. Pentru așa o lipsă de respect, alte eleve din școala lor îndurară patru săptămâni de muncă grea într-o tabără disciplinară.

Ce trist, ce mizerabil să nu poți avea încredere în oameni! Anna a știut dintotdeauna că ea și familia sa erau altfel. Să încerce să afle cine mai era ca ei era un joc periculos și înșelător. Gestapoul, după cum auziseră, trimitea agenți provocatori să-i demaște pe oameni. Se zvonea chiar și că un agent putea fi pus să-ți spună bancuri și pe urmă să raporteze dacă ai râs sau să te denunțe că nu l-ai denunțat tu pe el pentru că a spus bancul cu pricina. Zvonuri de genul acesta circulau fără încetare. Nu aveai de unde să știi ce era adevărat și ce nu.

Anna semăna foarte bine cu Ula, mama ei, care era redactor la o revistă. Tatăl ei, colonelul Otto Reiter, făcea parte din Cartierul General din Bendlerstrasse. Câteodată, Anna se gândea că ar fi avut o viață mult mai ușoară dacă părinții ei ar fi fost oameni de rând. Roboți ai Celui de-al Treilea *Reich.* Soții Reiter, când erau singuri la masă, îi numeau „ăia fără jumătăți de măsură”: cei care erau complet înrobiți de regim. Așa păreau să fie cei mai mulți. Dar nu aveai de unde să știi. Până și cei mai devotați naziști puteau juca teatru.

Un alt lucru pe care îl regreta Anna era că nu se născuse în Suedia, precum verii ei, Lennart și Tilda. Sora mamei, Mariel, se măritase cu un diplomat suedez de la ambasada din Berlin în 1930 și plecase din țară în același an. Mariel încă mai

venea în vizită, chiar și acum, în plin război. Nu își ascundea deloc antipatia față de regimul nazist și se temea foarte mult pentru Ula și familia ei.

„Are și de ce”, își spunea Anna. Ula și Otto avuseseră mereu prieteni evrei. Asta până când *Herr* Pfister, administratorul lor de bloc, i-a avertizat că asemenea amiciții sunt antigermane și că i-ar putea aduce în atenția Gestapoului. Soții Reiter nu erau proști. Au devenit doar mai atenți cu cine se vedeau și în ce condiții.

Mama Annei îi vorbise despre prietena ei, Rachel, care fusese concediată de la revistă în 1938. Era cel mai bun redactor din echipă și tuturor le-a părut rău să o vadă plecând. Rachel fusese deportată în est. „Schimbare de domiciliu” sau „rearondare”, aceștia erau termenii folosiți. Acum în Berlin mai rămăseseră doar câțiva evrei. Mulți dintre ei se aflau încă acolo pentru că munca lor era prea importantă. Alții pentru că, pur și simplu, naziștii nu îi deportaseră încă. De curând, soții Reiter auziseră că evreii erau duși în est ca să fie uciși.

Prima dată când le-au ajuns la ureche astfel de zvonuri, Ula și Otto nu le-au dat crezare, punându-le pe seama propagandei inamice. În ochii lor, erau ca poveștile născocite de britanici în timpul Marelui Război despre felul în care armata germană adunase trupurile soldaților săi uciși și le transportase înapoi în patrie pentru a face din ele săpun, lumânări și glicerină în macabrele *Kadaververwertungsanstalten* – fabrici de prelucrare a cadavrelor.

Când fratele Annei s-a întors în permisie de pe frontul de est, l-au întrebat dacă există vreun sâmbure de adevăr în astfel de zvonuri. Sperau că vor fi luați peste picior, dar ceea ce le-a spus tânărul i-a umplut de repulsie.

CAPITOLUL 11

13 octombrie 1941

A doua zi după ce Peter a împlinit paisprezece ani, comandantul *Deutsches Jungvolk* l-a abordat la club și l-a anunțat că este invitat la o mare demonstrație pe 13 octombrie, pentru a marca împlinirea vârstei potrivite intrării în organizația de seniori a *Hitlerjugend.* Când băiatul le-a dat vestea celor doi Kaltenbach, profesorul l-a privit cu mândrie și a spus sentențios:

— Ăsta este cel mai sfânt moment din viața oricărui tânăr german.

Iată că momentul sosise, iar Peter și camarazii lui cântau cât îi ținea gura:

Reich-ul cu-al nost' suprem Führer la cârmă
Fără preget își duce războiul cel sfânt.
Urmează-ne, tinere, german ești și mândru.
Tobele bat, stindardele flutură-n vânt.

Tobele ropoteau, iar trompetiștii intonau un marș militar, cu instrumentele sclipindu-le în soarele de toamnă, decorate cu mici drapele negre cu însemnul runic al „Victoriei”[14].

Cântatul împreună în aer liber îi făcea pe băieți euforici. Peter mai simțise ceva asemănător în vremurile când mergea cu părinții la biserică de Crăciun. Numai că acum se auzeau sute de voci și nu doar câteva zeci, ca la congregație.

Odată încheiat cântecul, o liniște adâncă s-a pogorât peste cei aproape o mie de băieți adunați pe stadionul de lângă Potsdamer Strasse. Tribuna de lângă teren era și ea plină până la refuz de părinți și rude.

Astăzi, comandantul suprem al HJ, *Reichs-Jugend-Führer*-ul Artur Axmann, le făcea onoarea de a le ține o cuvântare la ceremonia de primire.

La un capăt al terenului fusese ridicat un podium uriaș, cu mai multe microfoane montate pe niște eșafodaje scheletice. Podiumul era înconjurat de stindarde lungi, în alb și roșu, fiecare având ca emblemă câte o zvastică neagră. Steagurile *Hitlerjugend* ale tuturor detașamentelor din Berlin atârnau moale de jur-împrejur.

— Pe loc repaus! a răsunat la microfon comanda stridentă, metalică. *Reichs-Jugend-Führer*-ul va fi cu noi în cel mai scurt timp.

Băieților li s-a permis să se așeze pe iarba uscată și să vorbească între ei. Peter era împreună cu Gerhart Segur.

— Ce păcat că n-am putut să-l avem pe Adi azi aici, a spus Segur.

Băieții aveau porecle pentru fiecare lider nazist. Supraveghetorii lor adulți tolerau practica atâta vreme cât familiaritatea nu se transforma în lipsă de respect. Se spunea că Adolf Hitler avea o afecțiune deosebită pentru tineretul Germaniei, așa că părea în regulă ca băieții să-i spună Adi.

Segur s-a tras mai aproape de Peter și i-a șoptit:

— Adi ar fi fost mult mai bun decât Axi. Axi e incredibil de plictisitor.

Peter i-a făcut semn să tacă. Comandantul lor de grupă, Walter Hertz, un băiat ager de șaisprezece ani, ar fi putut să tragă cu urechea. Segur era

uneori foarte indiscret și, chiar dacă îl plăcea, Peter se întreba câteodată dacă noul lui prieten nu avea să îl bage până la urmă în bucluc. Segur nu prea lua în serios organizația HJ, spre deosebire de majoritatea băieților. Dar sărea în apărarea lui Peter când unii dintre ei încercau să-l hărțuiască. Nu pentru că Peter ar fi avut cine știe ce nevoie de ajutor. Chiar de la a doua întrunire și-a descoperit un talent nebănuit pentru box, ceea ce i-a adus pe loc mai mult respect. Cine îi spunea Poleacul Pete se putea pricopsi oricând cu un ochi vânăt.

Un nou anunț i-a făcut pe băieți să se ridice în picioare.

— Atenție! a strigat de pe podium un oficial nazist.

Trompetele au izbucnit într-un alt marș și tobele au început să răpăie.

— Ochii laaa… dreapta!

Băieții și-au întors capetele la unison. Anunțat de bubuitul asurzitor al unor motoare puternice, un Opel Kapitän decapotabil a intrat pe stadion, însoțit de opt motociclete. În mașină era Axmann însuși, care se ridicase de pe bancheta din spate și își întinsese mâna dreaptă în salutul nazist. O ceață albăstruie de gaze de eșapament a învăluit totul, făcându-i pe câțiva băieți să tușească. Mașina și cortegiul le-au dat un ocol pe pista de alergare care înconjura arena și apoi s-au îndreptat către podium.

— E doar un ticălos umflat! a șoptit Segur.

Axmann era mai plinuț în jurul taliei și sub bărbie, ce-i drept, dar Peter era de părere că arăta destul de impresionant în uniforma lui de Partid.

— Liniște acolo în formație! a strigat Hertz.

Dacă nu se potoleau, puteau să dea de necaz.

Peter s-a simțit privilegiat să-l vadă pe Axmann. Fotografia lui apărea mereu în revistele HJ și în ziare. Și îl văzuse și în jurnalele de știri, de obicei în împrejurări ca aceasta de azi. Era senzațional să-l vadă pe unul dintre liderii Germaniei în carne și

oase. La urma urmei, Axmann avea acces la cei mai importanți conducători naziști: Himmler, Göring și Goebbels, ba chiar și la *Führer*.

Axmann s-a apropiat de microfoanele de la tribună și a măturat mulțimile cu privirea. Peter îl văzuse și pe Hitler făcând așa, ca să creeze tensiune înainte de discurs.

Într-un sfârșit, a luat cuvântul.

— *Heil Hitler*!

— *Heil Hitler*! i-a răspuns într-un glas întregul stadion.

S-a lăsat o tăcere grea, după care din boxe s-a auzit un șuierat scurt de microfonie.

— Dragi camarazi! a început Axmann. Am venit să vă împărtășesc niște vești extraordinare! Fiecare dintre voi reprezintă, pentru patria noastră în continuă transformare, simbolul viitorului. Nu uitați că omenirea se află într-o evoluție continuă. Transformările biologice și fiziologice au loc chiar sub ochii noștri…

Își pierdea publicul. Băieții își trimiteau pe furiș priviri nedumerite, încercând să pătrundă înțelesul frazelor acelora, de care își aminteau vag de la orele obscure de ideologie nazistă.

— … Ele își vor pune amprenta asupra multor generații de acum încolo. Poporul german nu se va lăsa în voia acestor mutații, ca speciile inferioare, ca bestiile necugetătoare! Dimpotrivă, noi trebuie să conducem și să direcționăm metamorfozele. Trebuie să atingem stadiul perfecțiunii umane: Supraomul!

S-a oprit, așteptând în mod evident aplauze. Mulțimea a înțeles ce i se cerea și i-a făcut pe plac.

— Pentru a duce la capăt această mare revoluție, trebuie să generăm o rasă germană pură din punct de vedere mental și fizic. Tinerii sunt viitoarea elită a rasei noastre. Așadar, trebuie să vă apărați corpul și mintea de contacte degradante.

— Eu optez în întregime pentru contactele degradante, a șoptit Segur, mai ales dacă se petrec

cu servitoarea noastră poloneză!

Peter a încercat să păstreze o mină serioasă. Ar fi vrut ca Segur să nu se mai poarte prostește și să tacă. Încerca să se concentreze asupra discursului lui Axmann. Cât despre Segur, el se căznea să nu izbucnească în râs.

— Segur! a șuierat comandantul de grupă. Controlează-te!

— Sarcina profesorilor voștri este să facă din voi stăpânii și conducătorii de mâine! În schimbul acestui privilegiu, vă cerem să vă conformați fără crâcnire disciplinei impuse și să vă supuneți ordinelor, oricare ar fi ele! *Heil Hitler*!

Băieții au salutat sfârșitul discursului cu un vuiet de aprobare. Cine nu ar fi fost sedus de perspectiva unei asemenea bunăstări și puteri?

Așa cum fuseseră instruiți, băieții stăteau cu brațul drept ridicat și scandau „*Sieg heil, Sieg heil, Sieg heil*”[15], întotdeauna în grupuri de câte trei. Strigătul s-a revărsat în valuri până ce Axmann le-a făcut semn să se oprească.

Venise acum cel mai important moment al ceremoniei: jurământul de credință.

Megafoanele au explodat.

— JUR SĂ-L SERVESC PE *FÜHRER*-UL ADOLF HITLER CU TOATĂ CREDINȚA…

Băieții psalmodiau siguri pe ei, la unison. Făcuseră repetiții pentru clipa aceasta, fiecare în parte, dar și în cluburile HJ sau în sălile de întrunire. Lui Peter îi plesnea pieptul de mândrie.

— JUR SĂ LUPT DE-A PURURI PENTRU UNITATEA ȘI CAMARADERIA TINERETULUI GERMAN. JUR SĂ MĂ SUPUN COMANDANTULUI *HITLERJUGEND* ȘI TUTUROR LIDERILOR. JUR PE SFÂNTUL NOSTRU STEAG CĂ VOI FI MEREU DEMN DE *HITLERJUGEND,* AȘA SĂ MĂ AJUTE DUMNEZEU!

Acum devenise cu adevărat unul dintre ei. Făcea parte din această mulțime puternică. Peter a simțit

cum i se zbârlește părul pe ceafă. În biserică nu trăise niciodată ceva de felul ăsta.

Odată ceremonia încheiată, băieții s-au împrăștiat. Hertz l-a apucat pe Peter de braț.

— Unde-i Segur? a zis el furios.

Peter a ridicat din umeri. Segur dispăruse. Se dusese probabil la tribună, să își salute părinții.

— Ce naiba făceați în timpul discursului?

Și pe Peter îl călcaseră pe nervi glumele lui Segur, dar nu avea de gând să-și trădeze prietenul. Așa că s-a uitat drept în ochii comandantului și, cu cea mai mare seriozitate, a spus:

— Scuze, Hertz. Cred că Segur a fost copleșit de emoție. La urma urmei, e un moment foarte important din viața lui.

Hertz se aflase la o oarecare distanță de băieți. Așa că a fost nevoit să îl creadă pe Peter pe cuvânt.

— În regulă, a spus el. Dar să-i transmiți prietenului tău că sunt cu ochii pe el. Și pe tine. Dacă am și cel mai mic motiv să mă îndoiesc de spiritul tău național-socialist, voi fi fericit să-i raportez Gestapoului.

Peter era gata să-l asigure de nevinovăția lui, dar Hertz dispăruse deja, înghițit de mulțime. I se părea jignitor să fie somat în felul acesta, dar nu a lăsat incidentul să îi strice dispoziția. Era mândru să facă parte din *Hitlerjugend.* Uniforma îl făcea să se simtă ca un soldat adevărat. Ca un adult. Acum era membru plin și primise și un pumnal de ceremonie. Îi simțea greutatea la curea. Mânerul negru cu emblema zvasticii era în echilibru perfect cu lama lucioasă de oțel. Pe plăsele avea gravate, cu litere gotice, cuvintele *Treue bis in den Tod* („Fidelitate până la moarte”), iar pe lamă, *Blut und Ehre* („Sânge și onoare”). Ascuțișul era foarte subțire.

Pe când se îndrepta către tribună pentru a li se alătura celor din familia Kaltenbach, se gândea că speră să se poată ridica la înălțimea idealului exprimat de aceste devize. Cu toții l-au întâmpinat

cu îmbrățișări călduroase, chiar și *Frau* Kaltenbach.

— Arăți ca un adevărat militant nazist, i-a zis ea mândră.

Traudl și Charlotte mureau de nerăbdare să-i vadă pumnalul, chiar dacă mama lor le spusese că nu au voie să-l scoată din teacă. Numai Elsbeth lipsea. Era la muncă. Peter a simțit o umbră de dezamăgire.

CAPITOLUL 12

Noiembrie 1941

Aproape în fiecare zi, familia Kaltenbach se strângea în jurul radioului ca să asculte câte un buletin de știri special. Fiecare dintre ele era anunțat cu o oră sau două înainte și fiecare debuta cu o melodie interpretată de o mare fanfară. Toate vesteau noi și noi victorii pe frontul de est, pe măsură ce trei armate germane pătrundeau tot mai adânc în Uniunea Sovietică. Mai întâi intraseră în Belarus și în Ucraina, în marile orașe Odessa și Kiev, Smolensk și Novgorod. Apoi în Kursk și Harkov. Iar acum – o ispravă de necrezut –, soldații germani înconjuraseră Leningradul și ajunseseră aproape de porțile Moscovei. Lui Peter îi plăcea să le vadă chipurile transfigurate de emoție și de încântare.

— Vor mai fi existat oare timpuri atât de electrizante ca acestea de acum? li s-a adresat profesorul Kaltenbach tuturor. *Führer*-ul a spus că nu trebuie decât să dărâmăm ușa și toată șandramaua putredă o să se prăbușească. Ei bine, până acum a avut dreptate în toate privințele.

Charlotte și Traudl au chicotit fericite. Kaltenbach și-a continuat peroarația.

— Dacă Moscova cade, atunci chiar s-a terminat. Restul de *Untermenschen* ruși n-au decât să se tupileze în spatele Uralilor. Nu trebuie decât să construim un mare zid de apărare ca să-i ținem la distanță!

Entuziasmul băieților din detașamentul HJ era molipsitor. Fiecare dintre ei se simțea acum ca un senior medieval în devenire – un soldat-fermier, luându-și în stăpânire marele domeniu undeva în vastitatea ținutului de est, *Ostland.* Fiecare cu o armată de robi slavi, gata să-i îndeplinească orice poruncă.

Pe Peter îl amuza să îi vadă pe băieții ăștia de oraș visând să aibă moșii. Tare i-ar fi plăcut să-i vadă mulgând o vacă sau jumulind o găină. Dar și pe el îl seduceau închipuirile acestea. Își imagina că ar fi un fermier mult mai bun decât oricare dintre ei. Și avea să se poarte frumos cu lucrătorii lui. Nu avea să le dea ordine ca unor câini.

Peter le-a spus prietenilor lui că avusese și el o fermă pe când trăia în Polonia. Și că nimic nu l-ar bucura mai mult decât să și-o recupereze.

— De ce să fii un țâr când poți să fii o știucă? i-a întors vorba Fassbinder. În *Ostland* ai putea să ai pământ cât vezi cu ochii.

Un băiat brunet pe nume Lothar Fleischer îi asculta atent.

— Bruck n-ar fi în stare să aibă grijă nici de o prăvălie cu cârnați, a spus el, darămite de-o moșie! Ai crescut printre poleaci, sigur te-au molipsit cu lenevia lor.

Segur i-a sărit imediat în apărare.

— Peter este camaradul nostru de rasă. Nimeni de aici nu se îndoiește de asta.

Fleischer nici măcar nu l-a luat în seamă. Se uita drept în ochii lui Peter.

— Nu-mi pasă ce se spune despre tine. Tot un *Ausländer* ești.

Peter simțea cum îi clocotește furia în vine. Deși ceilalți băieți erau de partea lui, Mehler îi ținea

hangul lui Fleischer, pentru că erau prieteni. Se anunța o bătaie. Walter Hertz, comandantul detașamentului, a intervenit.

— Să nu mai aud cuvântul ăsta din gura ta, Fleischer. Peter Bruck este unul dintre noi. E harnic și nu ezită să dea o mână de ajutor când e nevoie. Și asta fără să se plângă. Sunt mândru să-l am în detașamentul meu. Dacă vrei bătaie, du-te în ringul de box.

Băieții s-au împrăștiat care încotro, unii dintre ei bătându-l pe umăr pe Peter în timp ce se îndepărtau. Peter își dădea seama că aroganța lui Fleischer îi deranja și pe ceilalți băieți. Poate pentru că tatăl lui era ofițer superior SS tocmai în Guvernământul General – un *Hauptsturmführer* în Biroul Central de Examinare Rasială și Plasament, după cum se lăuda Fleischer. Peter recunoscuse pe loc numele departamentului. Ei erau cei care îl luaseră din orfelinatul din Varșovia.

•

Peter avea însă o năzuință mult mai puternică decât aceea de a deține o fermă. Cu două săptămâni înainte, detașamentul lui vizitase aeroportul Tempelhof și băieții fuseseră luați într-o cursă scurtă cu un planor de două locuri. Ce palpitant fusese să meargă cu o viteză așa de mare la nivelul solului înainte de a țâșni spre cer… Stând în spatele pilotului, cu viața atârnându-i de un fir de păr, Peter nu se mai simțise niciodată atât de entuziasmat.

În fanteziile lui, se visa pilot în *Luftwaffe.* Nu într-un bombardier, pentru că bombardierele distrugeau orașe și omorau oameni nevinovați. Aia nu era luptă adevărată. El voia să piloteze un avion agil de vânătoare, precum Focke-Wulf Fw 190. Pasărea Călău, așa i se spunea. Se vedea străbătând de la un capăt la altul stepa înzăpezită a Rusiei și coborând lin ca să distrugă o formație de tancuri sovietice. Era ceva sublim în a fi pilot de vânătoare. Îți duceai viața confortabil, la baze

aeriene aflate la mare depărtare de linia frontului. Ți se dădeau pe mână cele mai avansate mașinării cunoscute de om și țâșneai spre cer ca o măiastră pasăre de pradă.

Profesorul Kaltenbach a fost încântat să afle că Peter își dorea să ajungă pilot.

— Mai că te văd în uniforma *Luftwaffe,* a spus el mândru. Știai că piloții noștri de vânătoare au doborât patru mii de avioane militare sovietice numai în prima săptămână de război? Patru mii!

Să zbori părea cel mai frumos mijloc de a contribui la victorie. Era mult mai frumos decât să fii un soldat de rând, care mărșăluiește prin zăpezi. Și, după cum bine se știa, fetele îi găseau pe piloți de-a dreptul irezistibili.

Cel puțin asta îi spusese prietenul lui, Segur, făcându-i cu ochiul. Peter nu era prea interesat de fete, deși față de Segur pretindea mereu contrariul. Fetelor nu le plăcea să își murdărească mâinile încercând să repare o motocicletă. Nu le plăcea să își julească genunchii alergând în patru labe la antrenamente. Și nu le plăcea bătaia; cu atât mai puțin boxul, care se practica în fiecare săptămână la *Hitlerjugend.* Imaginează-ți o fată boxând! Asta era glumița lor, când se antrenau împreună în ring. Dacă antrenorul de box era în altă parte, se prefăceau că sunt fete și se plesneau unul pe altul peste mănuși, scâncind temător, ferindu-și privirea și mimând dezgustul.

Amândoi erau mândri că fac parte din *Hitlerjugend.* Și tresăltau de emoție la fiecare victorie a germanilor. Dar Segur nu era unul dintre țicnițiii ăia care păreau să creadă că cel mai măreț lucru la care se puteau aștepta era să moară pentru *Führer.* Dorea să fie viu la sfârșitul războiului. La fel și Peter. Când ceilalți băieți s-au plâns că sunt prea tineri ca să lupte, Peter și Segur s-au prefăcut că sunt de acord cu ei. Dar pe când mergeau împreună spre casă, Segur i-a aruncat din nou privirea aceea de drăcușor și i-a spus:

— Cu cât se termină mai repede războiul, cu atât mai bine. Dacă o să trebuiască să luptăm, atunci asta e. Sunt împăcat cu asta. Dar dacă nu…

Segur a țopăit victorios. Peter l-a întrebat unde s-ar înrola.

— Mă țin departe de SS, nu neapărat că s-ar înghesui ei să mă aibă, a glumit Segur.

Avea un frate care lupta în Rusia pentru *Wehrmacht* – armata germană.

— Fratele meu spune că diviziile SS din prima linie au întotdeauna misiunea cea mai grea. Acolo sunt oamenii cei mai buni. Nu mi-ar plăcea să fiu unul dintre ei. Au sarcinile cele mai grele și suferă și cele mai multe pierderi. La fel se întâmplă cu toate forțele de elită. Unde mai pui că ar trebui să-mi petrec toată viața cu o adunătură de antisemiți. Nu mă înțelege greșit, nu îi apăr pe jidani, dar m-am plictisit să tot aud de ei.

Peter știa că ar fi trebuit să-l raporteze pe Segur chiar și numai pentru că gândise astfel de lucruri, darămite pentru că le spusese cu voce tare. Dar nu putea să facă așa ceva. Naziștii vorbeau mereu de loialitate, însă Peter considera că ar trebui să le fii loial prietenilor și rudelor în aceeași măsură în care erai fidel Partidului sau națiunii germane. Nu avea nicio îndoială în privința asta, dar știa că trebuie să își țină opiniile pentru el.

La școală și la întrunirile HJ, profesorii și instructorii le reaminteau mereu că e de datoria lor să reclame pe oricine se abătea de la spiritul național-socialist – chiar și pe propriii părinți, dacă era cazul. Într-o zi, Ulrich, un băiat din clasa lui, a ridicat mâna și a mărturisit că tatăl său spusese că evreii nu erau oameni răi și că naziștii greșeau când îi persecutau.

Profesorul i-a mulțumit pentru informație și a îndemnat clasa să-l aplaude pentru acțiunea lui îndreptată spre binele obștesc. Ulrich părea încântat de sine. Dar peste trei zile a venit la școală palid și tras la față. Nu a spus nimănui ce i se

întâmplase, dar se șoptea că tatăl lui fusese târât de acasă la sediul Gestapoului din Prinz-Albrecht-Strasse și se întorsese a doua zi dimineață plin de vânătăi. Unii dintre băieți spuneau că ar trebui să-i fie învățătură de minte și că omul a avut noroc că nu a fost expediat la Sachsenhausen[16]. Dar cei mai mulți nu spuneau nimic. După aceea nu s-au mai făcut denunțuri în clasă. În schimb, profesorii și-au sfătuit elevii să le raporteze asemenea gesturi lipsite de loialitate numai între patru ochi.

Peter auzise de Sachsenhausen. Era un „secret" cunoscut de toată lumea în Berlin. Fiind lagărul de concentrare cel mai apropiat de capitală, era folosit frecvent ca amenințare la adresa părinților care se plângeau autorităților cu privire la timpul pe care copiii lor erau nevoiți să-l petreacă îndeplinindu-și îndatoririle HJ.

•

Peter i-a spus lui Segur că ar vrea să facă parte din *Luftwaffe.*

— Numai glorie și nicio durere, a râs el.

— Nu și dacă ești doborât, a spus Segur.

— Păi poți să folosești parașuta, a răspuns Peter.

— Kurt mi-a spus că rușii îi împușcă în aer pe piloții noștri, nici n-au timp să aterizeze.

— Atunci trebuie să avem grijă să nu ne lăsăm doborâți, s-a încăpățânat Peter.

Nu voia să se lase descurajat. Ideea începuse să îi surâdă și lui Segur.

— Cum stai cu navigația? l-a întrebat el. Piloții trebuie să fie buni la calcule și să știe totul despre nivelul combustibilului și despre încărcăturile de explozive.

— Nu prea mă descurc cu numerele, a mărturisit Peter.

— A, tot ce trebuie să știi e să umbli cu o riglă de calcul.

Tatăl lui Peter încercase să-l învețe cum să lucreze cu o riglă de calcul cu puțin timp înainte să moară.

Așa că, în fiecare seară din săptămâna următoare, Segur și Peter s-au întâlnit la biblioteca școlii după ore și s-au pus pe răsfoit cărți de matematică. Într-o seară, Segur a citit cu voce tare o problemă, la întâmplare:

— „Un avion Stuka duce la decolare 144 de bombe, fiecare cântărind 10 kilograme. Avionul se îndreaptă spre Varșovia, centrul Evreimii Internaționale. O bombardează. La plecare, cu toate bombele la bord și cu un rezervor conținând 1500 de kilograme de combustibil, avionul cântărea 8 tone. Ce greutate are avionul când este gol?”

Peter s-a crispat. Nu-i plăcea să-l audă pe Segur vorbind așa despre Polonia.

— Scuze, a spus Segur, văzându-i privirea. Nu mă mai gândesc la tine ca la un poleac. Credeam că de-acum ești unul de-ai noștri.

CAPITOLUL 13

Detașamentul HJ din care făcea parte Peter mărșăluia, într-o după-amiază vântoasă de toamnă, către terenul de sport. În ziua aceea aveau să ia parte la o competiție de box. Băieții fuseseră stârniți unul împotriva altuia din vreme și nicio partidă nu era așteptată cu mai multă nerăbdare decât cea dintre Peter Bruck și Lothar Fleischer.

Colegii lui Fleischer îl numeau Vesticul, pentru că semăna cu una dintre cele șase „conformații-tip" expuse la ore pe planșa de identificare rasială, *westisch,* celelalte tipuri fiind *nordisch, fälisch, ostbaltisch, dinarisch* și *ostisch*[17]. El era un vestic. Păr închis la culoare. Sprâncene negre și groase. Față ovală. Lui Fleischer îi plăcea să creadă despre sine că este o variantă mai masculină a actorului ăluia englez, Cary Grant. Dar nu vorbea despre asta. La urma urmei, Grant nu era german. De altfel, ar fi preferat să arate *nordisch* – cu toții îi invidiau pe băieții *nordisch.* Erau cel mai aproape de idealul arian. Și niciunul dintre ei nu era mai invidiat decât Peter. „Cum de poate cineva să aibă atâta noroc?" se minuna Fleischer. Era și înalt, pe când Fleischer era de înălțime medie. Dar după ziua de azi aveau să fie chit.

În tradiția *Hitlerjugend,* membrii detașamentului s-au prins de mâini pe terenul de sport măturat de vânt pentru a forma un cerc larg în jurul luptătorilor. Unul dintre băieții mai mari juca rolul arbitrului. A fost o după-amiază lungă, însuflețită doar de câteva meciuri crude, în care unii dintre cei mai duri băieți au luptat cu cei mai fragili și mai sensibili – aceia care se eschivau de obicei de la activitățile mai brutale de la HJ, înscriindu-se în corul districtual sau în formațiile de tobe și trompete.

Peter și Lothar erau programați să lupte spre sfârșitul competiției și detașamentul lor îi aștepta cu încordare să se înfrunte în lumina din ce în ce mai firavă a apusului. Peter ardea de nerăbdare. În cele două săptămâni de la prima lor încăierare, Fleischer îl hărțuise încontinuu cu tot felul de aluzii și înțepături, hotărât să nu-l lase să uite că este polonez.

Peter era cu opt centimetri mai înalt decât Fleischer, dar colegul lui avea o constituție mai robustă. Era cu aproape un an mai mare decât Peter și era îndesat și bine dezvoltat pentru vârsta lui.

Fleischer a început bine, cu doi pumni grei, care însă nu i-au pus probleme lui Peter. Își petrecuse toată viața muncind la fermă, împingând roabe cu nutreț pentru vite, ridicând baloturi de paie și secerând grâul. Era un adversar de temut. Fleischer i-a mai dat două lovituri în obrazul drept, dar asta nu a făcut decât să-l întărâte și mai tare pe Peter.

Băieții adunați în jurul lor simțeau că Peter își domină adversarul și îl încurajau frenetic. Când s-au încleștat în luptă, Peter și-a pus brațul pe după gâtul lui Fleischer și l-a lovit cu pumnul în tâmplă până ce sângele i-a stropit mănușile de piele și au fost despărțiți. Fleischer a alunecat la pământ și Peter nu s-a putut abține să nu-i dea o lovitură rapidă cu piciorul când arbitrul era cu spatele la ei.

Se simțea răzbunat pentru toate insultele de până atunci.

În uralele detașamentului, Peter a fost declarat învingător. Victoria îl umplea de un soi de bucurie sălbatică. Mai târziu însă s-a simțit stânjenit că i-a plăcut atât de mult să-l bată pe Lothar. Se întreba dacă așa se simțea și un soldat după ce câștiga o bătălie. După luptă, Fleischer s-a îndepărtat de grupul de băieți, oblojindu-și nasul, care îi sângera. Însă Peter l-a auzit vorbind despre polonezi cu amicii lui.

— E o gașcă întreagă de poleaci care curăță o zonă bombardată pe la stația Gleisdreieck, a râs el mânzește.

Câteva clădiri din apropierea acelei stații de metrou fuseseră distruse într-un raid al RAF[18] la scurt timp după ce Peter sosise în Berlin.

— Se spune că toate pisicile au fugit de acolo, pentru că jegoșii de poleaci le prind, le jupoaie pentru blană și le mănâncă. Apoi ies noaptea la vânătoare de femei bătrâne ca să le fure cartelele de alimente.

Dacă exista vreun strop de adevăr în bârfele lui Fleischer, atunci cel mai probabil era că oamenii ăia mureau de foame. Peter a încercat să-și reprime imboldul de a se duce acolo chiar atunci și de a vedea dacă îi poate ajuta cu ceva. Știa că asta ar fi fost împotriva tuturor lucrurilor pe care i le spuseseră profesorii. Își dădea seama că noua lui familie s-ar fi simțit de-a dreptul trădată dacă ar fi fost prins. Și, în afară de asta, s-ar fi putut trezi într-un bucluc teribil.

Gândurile acestea au început să îl chinuie noapte de noapte. Și-a amintit de un incident de la școală, pe când avea zece ani și doi băieți mai mari îl băteau pe unul dintre prietenii lui. Peter era conștient că ar fi putut să-i vină în ajutor, dar era mult prea înspăimântat. Se simțise îngrozitor multe luni după aceea. Pe măsură ce zilele treceau, sentimentul familiar de vinovăție îi dădea din nou

târcoale. Considera că fusese unul dintre norocoșii din Noua Europă creată de Germania. Și atunci de ce nu i-ar ajuta pe câțiva dintre cei cărora soarta nu le surâsese? S-a hotărât să se ducă.

Stația Gleisdreieck se afla la o jumătate de oră de mers de Wittenbergplatz și, când Peter a ajuns acolo, se înserase și se lăsa răcoarea. Cădea o burniță fină. Munca era încă în toi la locul bombardat. Grupuri de bărbați și băieți costelivi, îmbrăcați în zdrențe murdare, cărau moloz cu roaba. Erau uzi până la piele și unii dintre ei dârdâiau de frig. Îi supravegheau doi soldați înarmați și un șef de echipă, care striga disprețuitor la ei.

Departe de soldați, de cealaltă parte a cvartalului, Peter a văzut un băiat muncind de unul singur, îndepărtând cu o daltă resturile unui geam spart. Era doar puțin mai mare decât el și părea foarte slăbit. În apropiere era o băcănie și Peter a dat fuga să cumpere pâine și brânză.

S-a ghemuit lângă o mașină parcată în apropierea zonei bombardate și a încercat să-i atragă atenția băiatului.

— Hei, am niște mâncare pentru tine, a strigat în poloneză.

Băiatul a ridicat capul pentru o clipă, dar apoi l-a ignorat. Peter a devenit mai insistent.

— Hei, prietene, a spus el mai tare. Lasă-mă să-ți dau ceva de mâncare.

Băiatul n-a mai ridicat capul, dar Peter l-a auzit șuierând:

— Du-te naibii, Adolfki!

Peter a fost surprins și s-a simțit puțin jignit. Nu mai auzise cuvintele astea de când plecase din Polonia. I se întâmpla des să îi fie azvârlite în obraz după ce năvăliseră germanii.

— Nu sunt un Adolfki, sunt un băiat polonez, ca și tine.

Băiatul începuse să devină mai interesat.

— Dacă mă văd vorbind cu tine, o să mă bată, a șoptit el.

Peter s-a ghemuit și mai tare, ca să nu fie văzut.

— O să-ți arunc pâinea.

— Mulțumesc, a spus băiatul. Câteodată băieții germani zic că ne dau mâncare și ne aruncă apoi pungi de hârtie cu rahat de câine în ele.

— O să mă întorc, a spus Peter. Uită-te după mine. Cum te cheamă și la ce oră terminați?

— Wladek, a spus băiatul. Ne duc înapoi în lagăr la nouă.

Începuse să se neliniștească și privea în jur speriat. Era vremea ca Peter să plece.

•

Deși era îngrijorat de nu mai știa de el, Peter s-a simțit obligat să revină la locul bombardat. Tot drumul până acolo s-a întrebat în gând: „Ce-ar spune *Onkel* Franz dacă aș fi prins?"

Le era recunoscător celor din familia Kaltenbach pentru că îl salvaseră de la orfelinat și nu ar fi vrut să-i dezamăgească niciodată. Dar, pe drumul înapoi de la Gleisdreieck, a fost cuprins de o senzație de ușurare și s-a simțit împăcat cu sine. Făcuse o faptă bună. Îi plăcea sentimentul ăsta.

Sosea mereu în primele ore ale serii și băiatul era acolo, aproape de marginea zonei pe care o curățau polonezii. Într-o seară, l-a văzut pe Wladek cu un băiat mai mare și amândoi i-au făcut semn. Peter a fost uimit de îndrăzneala lor, dar nu și-a putut reține curiozitatea. Nu mai avusese nicio conversație cu cineva în poloneză de când părăsise Varșovia. Era minunat să poată vorbi cu oamenii în limba în care fusese crescut și să nu se mai teamă că accentul l-ar putea da de gol.

Până să-și dea seama ce se întâmplă, băiatul mai în vârstă l-a înșfăcat și l-a tras în ruinele unui subsol. Ținea o mistrie la gâtul lui Peter. Marginea ei strălucea ca argintul în lumina felinarelor. Fusese ascuțită periculos de mult, până ajunsese ca o lamă de cuțit.

— Dă-mi cartela ta de alimente, l-a somat băiatul cel mare.

— Nu-i face rău, Antos, i-a luat apărarea Wladek. Ai promis că nu-i faci rău.

Părea la fel de îngrozit ca Peter.

— N-am la mine nicio cartelă.

Era mort de spaimă. Oare băiatul îi va tăia gâtul?

— Atunci banii. Dă-ne toți banii pe care-i ai.

Peter avea câteva mărci în buzunar. I le-a dat.

— Acte… Nu se poate să n-ai niște acte la tine.

— Le-am uitat.

Era adevărat. Peter fusese așa de nerăbdător să vină și să-i aducă mâncare lui Wladek, încât își uitase actele de identitate.

Mistria i-a apăsat mai tare pielea fină a gâtului.

— Percheziționează-l, i-a poruncit Antos lui Wladek.

Wladek și-a băgat mâinile în buzunarele lui Peter. Băiatul era roșu de rușine și încerca din răsputeri să nu plângă.

— Îmi pare rău, a spus el cu tremur în glas.

— Tacă-ți fleanca, l-a repezit Antos, pălmuindu-l peste ceafă. Și acum, Adolfki, spune-mi de ce-ar trebui să te las în viață.

Peter începuse să intre în panică. Se întreba dacă nu ar fi mai bine să strige după ajutor. Dar până să ajungă paznicii la el, Antos i-ar fi tăiat gâtul.

— Pentru că pot să te ajut și pe tine așa cum îl ajut pe Wladek.

— Dacă-i găsesc cadavrul aici, o să ne omoare pe toți, a zis și Wladek, trăgându-l pe Antos de mânecă.

— Vorbești bine poloneza pentru un Adolfki, a observat Antos. Hai, cară-te! Și vino mâine cu mâncare, altfel amicul tău o s-o pățească rău de tot. Hei, Adolfki, l-a strigat în timp ce Peter urca scările. Bucură-te de război cât mai poți, pentru că pacea o să fie cumplită.

În metrou pe drumul spre casă, Peter tremura de teamă și de furie. Cum a putut Wladek să-l trădeze așa? Să-l fi forțat băiatul cel mare? Și chiar i-ar fi

făcut rău lui Wladek dacă nu se întorcea? Nu, și-a spus el, probabil că a vrut să-l păcălească.

În seara aceea, și-ar fi dorit din tot sufletul să le povestească soților Kaltenbach ce se întâmplase, dar consecințele ar fi fost dezastruoase. Stând cu familia la masă, s-a simțit deodată detașat de ei toți. Niciunul nu ar fi putut să înțeleagă. S-a dus la culcare mai devreme ca de obicei, lăsându-i să se întrebe de ce era așa de indispus.

Și-a ascuns mânia până a doua zi. Când i-a povestit lui Segur ce s-a întâmplat, acestuia nu i-a venit să creadă cât de prost putuse Peter să fie.

— Am văzut o femeie arestată pe stradă pentru că le-a dat ceva de mâncare unor polonezi, a spus el. Lasă-i în pace!

Peter se întreba de ce n-au fugit. Era foarte ușor să evadezi de pe un teren bombardat. Segur i-a spus că probabil ar fi fost uciși cu toții dacă vreunul dintre ei ar fi evadat. Taică-său lucra cu *Ostarbeiter*[19] la fabrica lui și avea o părere foarte proastă despre ei.

— Tata zice că sunt leneși și proști și că fac numai jumătate din cât ar face un neamț.

Peter a clătinat din cap exasperat, dar s-a gândit că și-ar răci gura de pomană explicându-i că oamenii aceia fuseseră aduși în Germania împotriva voinței lor. Nu aveau nicio motivație să muncească din greu. În plus, după cum arătau, se vedea că sunt hrăniți doar atât cât să nu moară de foame.

— Tata spune că îi muncesc până sunt *verbraucht,* „epuizați”, după care îi expediază într-un lagăr de concentrare, la „odihnă”. Niciunul nu se mai întoarce de acolo.

Peter s-a hotărât că era mai bine să nu revină la locul bombardat, dar s-a decis să-i ajute pe *Ostarbeiter* de câte ori avea să se ivească prilejul, chiar dacă asta însemna doar să le arunce niște bomboane când nu e nimeni atent.

CAPITOLUL 14

Decembrie 1941

În dimineața zilei de 8 decembrie, de îndată ce s-au trezit, soții Kaltenbach au aflat niște vești extraordinare. Aliatul Germaniei, Japonia, distrusese cu o zi înainte jumătate din flota americană de la Pearl Harbor, iar cele două țări erau acum în război.

— *Führer*-ul ne-a ales bine aliații, a spus profesorul. Americanii au suferit o lovitură mortală. Asta o să-i facă să se gândească de două ori înainte să se alieze cu englezii împotriva noastră…

Mai târziu în aceeași zi, Peter și detașamentul lui HJ s-au dus să asiste la o demonstrație atletică la arena sportivă din Charlottenburg. Toți cei cu care Peter a stat de vorbă păreau entuziasmați de ultimele știri, dar atenția lor a fost rapid captată de niște fete din *Bund Deutsche Mädel* care evoluau în fața publicului. Băieții din detașamentul lui erau încântați de echipamentul sumar al fetelor care își executau programul făcând tumbe în interiorul unor roți de oțel sau învârtind cercuri de lemn într-o formație perfectă. Câțiva adulți din mulțime au țâțâit dezaprobator, mai ales dintre bunici. Așa un

echipament era de-a dreptul nerușinat, a spus unul dintre ei. Asta i-a făcut pe câțiva dintre băieții din detașamentul lui Peter să-și dea ghionturi și să schimbe între ei glume fără perdea.

O tipă înaltă și brunetă le-a atras atenția în mod deosebit. Peter a remarcat-o și el.

— Cine este? l-a întrebat pe Segur.

— Anna Reiter, a răspuns el. Comandant de detașament în BDM. Locuiește foarte aproape de tine. Taică-său este colonel la Cartierul General. Maică-sa e redactor la revista aia de femei, *Frauen-Warte*[20].

Peter tocmai voia să-i spună lui Segur că *Frau* Kaltenbach este o cititoare avidă a revistei, când Lothar Fleischer i-a dat un ghiont puternic în spate.

— Degeaba ți se scurg ochii după ea, Bruck. Anna nu-i de nasul tău.

Peter nu avea deloc de gând să se lase intimidat.

— Dar pentru tine e cam înaltă, nu-i așa, Fleischer? a chicotit el.

Deși se înroșise de furie, Fleischer s-a îndepărtat. Amândoi știau că o încăierare într-un loc public, cum era arena sportivă, ar fi putut să le aducă mari necazuri. Dar zeflemeaua lui Peter atinsese o coardă sensibilă. Fleischer petrecuse multe nopți cu gândul la Anna Reiter. La zâmbetul ei micuț și nostim. La felul în care i se arcuia spatele până la talie… Anna întruchipa în mintea lui femeia germană perfectă. Când o invitase să iasă cu el în oraș, îi răspunsese cu trufie că nu se întâlnește decât cu băieți nordici. Probabil că nici numele lui nu și-l mai amintea.

La sfârșitul spectacolului, Peter a văzut-o pe Anna afară. Unii băieți se țineau de glume fără perdea. Lui Peter îi plăcea aerul ei de superioritate, ca și cum puștii ar fi fost doar un stol de ciori ale căror croncănituri nu aveau niciun sens pentru ea.

•

Trei zile mai târziu, Germania declara război Statelor Unite. Profesorul asculta știrile cu un zâmbet de satisfacție.

— Națiunea asta corcită, a pufnit Kaltenbach cu dispreț când erau cu toții strânși în jurul mesei. O cultură care a dat lumii *jazzul,* a scuipat el în silă cuvântul, nu se poate ridica la înălțimea Celui de-al Treilea *Reich.* Iată, fac o predicție: când terminăm cu rușii, yankeii și englezii o să vină *în genunchi* să ne ceară pacea!

Buna dispoziție a lui *Herr* Kaltenbach a durat tot restul lunii. Încrederea lui era molipsitoare. Armata germană era cea mai tare mașinărie de luptă din istorie – asta se vedea cu ochiul liber. Peter și colegii lui erau în continuare convinși că războiul se va termina foarte curând. Unii dintre ei își afișau mândri dezamăgirea de a nu fi avut ocazia să-și arate vitejia în luptă. Peter zâmbea în sinea lui și nu spunea nimic. Joaca de-a războiul era foarte amuzantă – toți băieții din HJ erau încântați de jocurile lor belicoase – dar realitatea… Era de-ajuns să-i vezi pe soldații ologi de pe străzile Berlinului sau să citești nesfârșitele coloane ale necrologurilor din ziare ca să-ți dai seama că realitatea este cu totul altfel…

•

A treia săptămână din decembrie a adus ninsori aprige. La Wyszków, lui Peter îi era mereu groază să se dea jos din pat pe o vreme ca aceea. Să hrănești animalele în perioada asta a anului era întotdeauna un chin, iar curățatul zăpezii de pe drumul care ducea de la fermă la șoseaua principală era o muncă fără sfârșit. Aici, în apartamentul călduros al familiei Kaltenbach, puteai să te bucuri pur și simplu de frumusețea zăpezii care se așternea peste tot, fără să te gândești la consecințe.

În Ajunul Crăciunului, fetele mai mici, Traudl și Charlotte, au insistat ca Peter să meargă la colindat

cu ele și cu niște colege de la *Bund Deutsche Mädel.* Au poftit-o și pe Elsbeth, dar ea a refuzat.

— Am datorii de îndeplinit, s-a scuzat laconic, lăsându-i să se ducă fără ea.

Tocmai se lăsa seara, curentul se întrerupsese, iar ei cutreierau prin zăpadă cu lumânări în pahare de sticlă, ca să le lumineze drumul. Era ca într-o reverie. Acum că felinarele erau stinse, stelele străluceau limpede și curat pe cerul senin. Era aproape ca în nopțile de iarnă de la fermă.

Traudl și Charlotte nu se puteau abține să nu-și zdrăngănească cutiile de colectă ca pe niște tamburine în timp ce cântau cu toții colindele tradiționale. Una dintre fetele mai mari adusese cu ea o versiune nouă a *Nopții de vis*[21] și le dăduse tuturor textul pe foi de hârtie multiplicate la șapirograf, pe care pasta era încă umedă.

Noapte de vis, timp preasfânt.
Toate dorm pe pământ
Adolf Hitler e astrul german
Nesfârșită măreție și glorie radiind…

Peter s-a bucurat că nu era și Segur acolo. Cu siguranță ar fi izbucnit în râs. Privind chipurile transfigurate ale celorlalți cântăreți în timp ce intonau ciudata versiune a colindului tradițional, a înțeles că o făceau din tot sufletul. S-a simțit deodată foarte, foarte singur… Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât era mai abătut. Fleischer avea dreptate. Avea să fie mereu un străin – un *Ausländer* – printre acești oameni. Dar, în inima lui, Peter știa că are dreptate. Ceva din el nu putea accepta idolatrizarea asta fără nicio rezervă, credința oarbă și neliniștitoare pe care germanii o aveau în Hitler și în naziști.

Se simțea incredibil de vinovat din cauza lipsei lui de loialitate față de cei care îl primiseră cu brațele deschise, „recuperându-l în sânul comunității naționale”. Îl ajutaseră să își aline

durerea care îl copleșise când își pierduse părinții. Mama și tatăl lui muriseră cu sentimentul că Germania era un cămin mai bun pentru el. Germanii fuseseră mereu mai buni. Își dorea din tot sufletul să creadă asta, deși soarta *Ostarbeiter*-ilor îi revenea mereu în minte. Și încă dorea să facă parte din familia Kaltenbach. Nu se gândise niciodată serios la ce s-ar fi întâmplat dacă ei l-ar fi respins. Ar fi fost oare trimis înapoi în Polonia? Sau ar fi fost trimis într-unul dintre lagărele despre care tot auzea? A început să cânte din adâncul bojocilor, ca și cum asta i-ar fi putut alunga toate gândurile care îl tulburau.

Când Peter și fetele s-au întors de la colindat, cu cutiile de colectă pline până la refuz, *Frau* Kaltenbach i-a întâmpinat cu un zâmbet jucăuș pe care nu îl vedeai prea des pe chipul ei.

— Am o surpriză pentru voi, copii!

S-au adunat cu toții în dreptul sufrageriei și au așteptat la ușă.

— Sunteți gata, *meine Lieblinge*? a spus *Frau* Kaltenbach.

Herr Kaltenbach a rugat-o să aștepte un moment, după care i-a chemat înăuntru:

— Haideți!

Ușa s-a dat de perete. În cameră toate luminile erau stinse, în afara celor din bradul de Crăciun, care fusese adus și decorat în răstimpul în care copiii fuseseră la colindat. Fetele au țipat de încântare. Peter a rămas fără cuvinte. În afară de beteala și ornamentele tradiționale, bradul fusese împodobit cu șiraguri scânteietoare de zvastici de plastic.

— Nu-i așa că-s extraordinare? a spus Kaltenbach. S-au pus în vânzare la KaDeWe marțea trecută. S-au epuizat într-o singură zi. Eu am cumpărat ultima cutie din magazin.

În lumina palidă, Peter a zărit cadourile de sub pom, toate împachetate minunat, și s-a întrebat ce avea să primească.

S-au așezat cu toții la masa cea mare din sufragerie, pe care farfuriile și tacâmurile fuseseră aranjate atent, printre lumânări și șervețele frumos împăturite. *Frau* Kaltenbach rânduise totul cu mâna ei. Nu lăsa niciodată așa ceva în sarcina servitoarei. Cu două săptămâni mai devreme, se dispensaseră de Elsa, menajera germană din Neuköln, care umbla mereu cu nasul pe sus. *Frau* Kaltenbach era convinsă că furase băutură din bufet. Acum o aveau pe Iarina, o menajeră la fel de arogantă, dar care venea din Ucraina și de-abia îngăima câteva cuvinte în germană. Traudl se întrebase de ce se deranjaseră să o schimbe pe Elsa.

— Sunt amândouă niște nesimțite pline de resentimente. Dar măcar cu Elsa te mai puteai înțelege.

Spre marea surprindere a lui Peter, Elsbeth a întrebat ce cadou să i se ofere Iarinei de Crăciun.

— Ar trebui să-i dăm o după-amiază liberă, a răspuns Liese. Cred că e de-ajuns. Oricum n-aș vrea ca mofluza asta obraznică să se fâțâie îmbufnată pe aici, cu fața ei lătăreață, și să ne strice Crăciunul.

— Poate ar trebui să-i dăm măcar o ciocolățică? a propus Elsbeth.

Liese fierbea de furie.

— Bunătatea o păstrăm între noi, nu trebuie să le-o arătăm *Untermenschen*-ilor. Le dai slavilor ăstora un cadou și pe urmă o să creadă că pot să-ți fure din cămară! Când o să fii la casa ta, n-ai decât să-ți faci regulile tale. Dar acceptă sfatul ăsta de la maică-ta: servitorii trebuie tratați ca niște câini. Trebuie să-i faci să simtă că tu ești stăpânul.

Elsbeth a primit impasibilă sfatul, fără să își exprime în vreun fel acordul sau dezacordul. Peter asista la scenă intrigat. Niciodată nu știa ce urma să facă sau să spună Elsbeth.

După atâta colindat afară în frig, fetele și Peter aveau o foame de lup. Gâsca umplută, cartofii la

cuptor, mazărea, păstârnacul – totul era delicios. Adulții au băut cel mai bun vin franțuzesc. Și lui Peter i s-a dat voie să bea puțin. Fetele au primit și ele un strop, iar Charlotte și-a încrețit nasul a dezgust.

— De ce beți chestia asta? E pur și simplu oribilă!

Kaltenbach a chicotit.

— Francezii ar fi încântați să aibă un vin bun ca ăsta la masa lor, i-a spus el, după care s-a sculat în picioare și a ridicat paharul. Trăim vremuri în care viitorul Germaniei se decide pentru sute de ani de acum încolo. Războiul ăsta trebuie să se încheie cu o victorie. Așa că să bem pentru asta, dragii mei! Pentru victorie în anul ce vine! Pentru victoria împotriva bolșevicilor și pentru o Europă sigură în mâinile lui Hitler!

După aceea, pe când stăteau în jurul focului de cărbuni și al pomului de Crăciun, profesorul a citit capitolul „În casa părinților mei" din autobiografia lui Hitler, *Mein Kampf* – acela în care *Führer*-ul a scris despre primii lui ani de viață.

— Tati, putem să ascultăm povestea pe care ne-o spuneai când eram mici? l-a rugat Traudl. Aia cu pruncul Iisus, staulul și cei trei magi?

Kaltenbach a chemat-o să i se așeze pe genunchi.

— Draga mea Traudl, a spus el în timp ce fetița se cocoța cu greutate la el în poală, „când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil, gândeam ca un copil: dar când am devenit bărbat, am dat la o parte lucrurile copilărești". Cine a spus asta?

S-a întors către Liese.

— Să fi fost Goethe? Kant?

Femeia a ridicat din umeri și a clătinat din cap.

— Sfântul Pavel. Epistola întâia către corinteni, a spus Elsbeth tăios.

Traudl, care era prea mare pentru a mai sta pe genunchii tatălui ei, părea nedumerită și stânjenită.

Liese Kaltenbach a bătut din palme.

— A venit vremea să deschidem cadourile! a spus ea.

Traudl primise o carte sinistră despre pericolele de a avea relații cu evreii. S-a retras într-un colț, citind din ea cu aviditate. Peter a tras cu ochiul peste umărul ei. O ilustrație înfățișa un evreu gras, cu o căutătură lascivă, cu un trabuc în gură și monoclu la ochiul drept, purtând un costum elegant de afacerist. Se apleca spre secretara lui, o tânără frumoasă, cu aspect nordic, care părea stânjenită de „atenția" lui. Legenda imaginii spunea:

Ignorante, avide de aur,
ele stau rușinos în ograda lui Iuda.
Suflete otrăvite, sânge infectat.
Zămislind în pântece dezastrul.

Traudl l-a observat pe Peter în spatele ei.

— Hei! a protestat ea. E doar pentru fete!

— Avem ceva și pentru tine, Peter! a spus *Frau* Kaltenbach, înmânându-i un pachet învelit în hârtie maronie.

Și-a dat seama imediat că erau cărți. Mama lui îl încurajase dintotdeauna să citească. Așa că s-a bucurat, dar spera să nu fie chiar toate despre naziști.

Îi oferiseră șase volume din aceeași serie, care se chema *Kriegsbücherei der deutschen Jugend* – „Biblioteca de război pentru adolescenții germani". Arătau destul de incitant. Erau printre ele *Flammenwerfer vor*! (*Aruncătoarele de flăcări în acțiune*!) și *Schlachtschiffe im Atlantik* (*Nave de război în Atlantic*). Peter s-a oprit la *Vorwärts, immer vorwärts*! (*Înainte, tot înainte*!), o relatare a primelor săptămâni din campania de invadare a Rusiei. A deschis volumul la întâmplare și s-a cufundat în emoția bătăliei.

„La 5:30, liniștea a luat sfârșit. Trupele germane au intrat în acțiune. De-a lungul întregului front, mitralierele au început să tragă. Când sunetul a atins apogeul, exploziile începuseră deja să se vadă în depărtare. Pe urmă s-a auzit un bubuit ca de tunet. Zgomotul împușcăturilor individuale nu se mai distingea deloc acum. Toate se topeau într-o singură năruire, un singur zumzet, un singur bubuit și țiuit. Pământ și piatră se prăvăleau în râu. Schijele zburau șuierând…”

Elsbeth i-a înmânat tatălui ei un colet micuț, care era însă atât de greu, încât era dificil de ținut cu o singură mână.

— Ce-i asta? a întrebat el curios.

I-a desfăcut ambalajul. Era un bătător de ușă greu, din fier, vopsit în negru. Inelul era decorat cu frunze de stejar în relief, aranjate în jurul unei zvastici. Sub zvastică, în locul în care lovea inelul, se afla caricatura grotescă a unui cap de evreu – cu trăsăturile evreiești tradiționale, cu un nas borcănat și cu fața strâmbată într-o grimasă, probabil de la durerea provocată de inelul care îi ciocănea în frunte.

— Încântător, a spus profesorul Kaltenbach.

Încerca să fie politicos, dar toată familia își dădea seama că nu îi plăcea darul câtuși de puțin.

— Elsbeth dragă, a luat cuvântul Liese Kaltenbach, avem deja un bătător de ușă, și încă unul foarte bun.

La ușa de la intrare aveau un magnific leu de bronz. Elsbeth părea jignită.

— Draga mea, a încercat profesorul să o consoleze, mama ta are dreptate. O să duc bătătorul ăsta splendid la institut și o să-l montez la ușa biroului meu.

În primele zile ale lui ianuarie, când Elsbeth era la muncă, *Herr* Kaltenbach l-a chemat la el pe Peter și i-a șoptit conspirativ:

— Bătătorul ăsta nu e tocmai cel mai potrivit pentru institut. Ce-ar fi să-l iei tu, pentru cuibul vostru HJ? Sunt sigur că băieților o să le placă foarte mult.

Peter a acceptat fără nicio ezitare. Nu pierdea niciun prilej să-i facă pe plac lui Kaltenbach. Dar nici el nu era încântat de bătător. Pe drumul către întrunirea HJ, l-a aruncat discret într-un coș de gunoi.

CAPITOLUL 15

Februarie 1942

În iarna aceea, detașamentul HJ al lui Peter participa la o colectă de Crăciun într-un bloc de pe Geisbergstrasse. Era o clădire mare, de secol XIX. Peter începuse să se simtă iritat de lungul răstimp în care i se cerea să facă munca aceasta „voluntară". Ar fi preferat să stea acasă să citească sau să studieze la bibliotecă. Când nu era însoțit de nimeni, cerea întotdeauna bani în așa fel încât să dea de înțeles că nu se aștepta de fapt să primească nimic. Walter Hertz, comandantul detașamentului, mereu îl mustra pentru că se întorcea cu cea mai mică sumă colectată. Dar lui Peter nici că-i păsa. Era bun la orice altceva i se cerea să facă.

Cei mai mulți dintre băieți își încheiaseră traseele și se duceau acasă. Peter mai avea de străbătut trei etaje când a auzit zarvă de undeva. Patru paliere mai jos, în curtea interioară, a zărit un grup de băieți HJ care îi erau necunoscuți. Încercuiseră un puști îmbrăcat în zdrențe, batjocorindu-l și lovindu-l cu picioarele.

— Pui de jidan! Ploșniță ce ești! îl ocărau ei. Ce-ai venit să furi?

Împins de un imbold de nestăpânit și fără să se gândească la consecințe, Peter a apucat o pungă de cartofi plină cu resturi menajere, pe care unul dintre locatari o lăsase la ușă, și a azvârlit-o pe geam.

S-a uitat cum au aterizat gunoaiele în capul băieților și, când strigătele lor furioase au cuprins întreaga clădire, a luat-o la fugă. Blocul era un adevărat labirint de coridoare și scări și instinctul i-a spus să urce – până la urmă, băieții se așteptau să încerce să coboare, ca să fugă din clădire. A ajuns la etajul al șaselea și a sunat la prima ușă pe care a văzut-o.

— Bună seara, doamnă, i-a spus el bătrânei care i-a deschis. Strâng donații pentru fondul de caritate din iarna asta. Pot să vă invit să participați?

Femeia l-a poftit înăuntru, iar Peter a profitat de ocazie. Uneori, bătrânii care locuiau singuri erau bucuroși să stea la taclale. Femeia avea niște napolitane cu ghimbir și s-a gândit că i-ar plăcea și lui să guste. Peter a rămas la ea vreme de o jumătate de oră încheiată și bătrâna i-a vorbit de nepotul ei, care fusese trimis în Norvegia cu *Wehrmacht.*

— E bine în Norvegia, că e departe, a spus ea. Nu se întâmplă nimic acolo.

A părut dezamăgită când Peter i-a spus că trebuie să plece. Băieții din HJ erau încă în clădire, patrulând pe coridoare în uniformele lor murdare.

— Scuză-mă, camarade, l-a oprit unul dintre ei. N-ai văzut nimic suspect pe aici? Acum vreo jumătate de oră am fost atacați de unul dintre lașii ăia care-i iubesc pe evrei.

— Am fost în vizită la bunica, a spus Peter, dar îți mulțumesc pentru avertisment. Am un cuțit bine ascuțit, ca să mă apăr.

Pe tot drumul către casă, Peter a râs în barbă. Nu știa prea bine de ce aruncase gunoiul, dar se simțea foarte mândru de isprava lui. S-a trezit însă din somn în toiul nopții, gândindu-se cu îngrijorare la

ce s-ar fi ales de el dacă l-ar fi prins băieții. La micul dejun, s-a uitat cu luare-aminte la Traudl, întrebându-se ce ar fi făcut ea dacă ar fi fost băiat. Ar fi intrat și ea într-o gașcă de bătăuși?

Acum că avea paisprezece ani, fusese transferată de la *Jungmädel* la *Bund Deutsche Mädel* și fusese aleasă purtătoare de drapel. Își lua sarcinile foarte în serios. Seara, când nu strângea donații pentru fondul de caritate, de regulă tricota ciorapi și mănuși pentru soldații de pe frontul de est. Primise remarcabil de repede insigna cu „Runa Vieții", oferită pentru excelență în acordarea primului ajutor, și îi ruga pe Peter și pe Charlotte să o lase să exerseze pe ei aplicarea de bandaje și atele.

Charlotte nu se supăra – intra în sarcina ei să-și ajute sora mai mare –, dar Peter se simțea mereu stânjenit când Traudl îl folosea pentru astfel de exerciții. Găsea compania ei agasantă și din ce în ce mai plictisitoare. În timp ce-și făcea treaba, turuia întruna, recitând regulamente despre situațiile în care trebuia să salute cu *Heil Hitler* pe stradă și despre ce articole din uniforma BDM puteau fi purtate în afara întrunirilor sau a paradelor oficiale.

•

Câteva zile mai târziu, în drum spre casă, Peter s-a oprit la bibliotecă, așa cum făcea deseori. Ar fi vrut să găsească o carte care să-i spună mai multe despre Polonia. Spera ca una sau două să fi reușit totuși să se strecoare prin sita cenzurii. Dar nimic nu părea să fi scăpat ochiului ager al lui *Frau* Knopf, care nu-l iertase niciodată pentru tupeul de a-i fi cerut o carte de un autor polonez. Într-una dintre secțiunile bibliotecii era o firidă îngustă cu un birou și un scaun, în spatele rafturilor de cărți. Peter venea de multe ori aici când dorea să se rupă de restul lumii. Era locul perfect dacă voiai să studiezi ceva în liniște. Astăzi însă a văzut printre volumele de pe rafturi că biroul era ocupat. A

recunoscut-o pe loc: era Anna Reiter, fata drăguță și brunetă pe care o remarcase prima oară la demonstrația atletică din Charlottenburg. Segur îi spusese că locuia în apropiere, iar Peter o văzuse de două-trei ori pe stradă.

Se uita la ea printre cărți, savurând momentul. A luat o carte de pe un raft îndepărtat, ca să nu o deranjeze, și, prefăcându-se că citește, o urmărea cu privirea, pitit în spatele tomurilor.

Anna ținea în mână o carte cu portretul lui Hitler pe coperta a patra. A ridicat-o și a privit fotografia dezaprobator. Convinsă că nimeni nu o vede, a început să maimuțărească postura și expresia *Führer*-ului. Țeapănă, cu mâna în șold și cu spatele drept, încerca să imite figura lui Hitler – aceea a unui copil mofturos și veșnic nemulțumit.

Lui Peter nu-i venea să-și creadă ochilor. Tocmai Anna, comandant de detașament în BDM! Nevrând să fie descoperit, s-a îndepărtat pe furiș și s-a dus să caute niște cărți utile pentru studiile lui. Când a părăsit biblioteca și a pornit spre casă, a zărit-o din nou pe Anna, la nici cinci metri în fața lui.

— Tu ești polonezul, nu-i așa? a spus ea nici ostil, nici prietenos. Locuiești cu familia Kaltenbach?

Peter a încuviințat din cap.

— Da, aproape de tine. Sunt Peter Bruck. Îmi dai voie să te însoțesc până acasă? E o seară întunecoasă, nu știi niciodată cine pândește după colț.

Fata a râs.

— *Führer*-ul a avut grijă ca străzile noastre să fie foarte sigure, asta e dincolo de orice îndoială.

Au început o conversație cu pretenții intelectuale. Un om cu un uriaș ciobănesc german a trecut pe lângă ei.

— Ce dragi îi sunt *Führer*-ul câinii ăștia…, a zis ea la întâmplare.

Un gând rebel i-a trecut atunci lui Peter prin cap.

— Sigur că-i sunt dragi, a răspuns el. Sunt docili, nu pun întrebări…

Ea l-a iscodit o clipă cu privirea și apoi a început să râdă.

— Nu vrem noi toți ca prietenii noștri să fie așa?

— Nu știu, a spus Peter, e plăcut să ai prieteni care gândesc cu capul lor, nu crezi?

O vreme, fata a rămas tăcută.

— E periculoasă conversația asta a noastră, *Herr* Bruck, a zis ea într-un sfârșit. Sunt sigură că profesorul Kaltenbach nu s-ar bucura să știe că îți iei libertatea de a spune lucruri atât de nesăbuite.

Peter a prins mai mult curaj.

— Profesorul Kaltenbach ar fi, într-adevăr, foarte dezamăgit, a încuviințat el.

Între ei s-a așternut o tăcere stânjenitoare. Abia dacă au mai scos câteva vorbe până au ajuns acasă. Peter începuse să-și facă griji că spusese prea multe. Dar când au ajuns la blocul în care stătea Anna, fata a zis:

— Mulțumesc că m-ai condus acasă. Am avut o conversație foarte interesantă. Ar trebui să mai vorbim și cu alte ocazii.

Când a ajuns la apartamentul lui, Peter simțea că plutește de fericire, nu alta.

CAPITOLUL 16

Aprilie 1942

Anna și Peter s-au întâlnit tot mai des după aceea. Amândoi erau clienți fideli ai bibliotecii, și Peter rămânea de multe ori să își facă lecțiile acolo. Avea foarte mult spor când studia liniștit într-un colț ferit, unde nu îl deranja nimeni. Profesorul Kaltenbach fusese de acord. Nu era în totalitate adeptul viziunii naziste conform căreia băieții au nevoie mai mare de exerciții fizice decât de învățătură. La urma urmei, dacă Peter ar fi dorit să devină medic sau om de știință după ce își va fi îndeplinit datoria ca pilot în *Luftwaffe,* urma să aibă de trecut niște examene foarte dure.

Anna a început să i se alăture și să studieze împreună cu el. Chiar era interesată de ceea ce citea, nu se așeza lângă el ca să stea la taclale. Iar când se întuneca, se îndreptau împreună spre casă. Câteodată vorbeau despre cunoștințe comune, alteori sporovăiau despre temele pentru acasă. Într-o săptămână au avut de scris amândoi o compunere pe aceeași temă: „Cum a salvat Hitler Vatra Strămoșească?”

— Nu prea lasă loc de dezbatere întrebarea asta, nu-i așa? a spus Anna. Am înșirat și eu

platitudinile obișnuite: cu comuniștii, cu evreii și cu Versailles… Mi-a luat zece minute. Mi-ar plăcea să ni se dea și ceva mai complicat din când în când…

Peter era încântat când Anna îi vorbea în felul ăsta. Numai cu ea și cu Segur putea să discute sincer.

Într-o zi de început de aprilie, când copacii înmugureau și soarele începea să le încălzească obrajii, Anna i-a făcut o invitație la ceai pentru marțea următoare. Imaginația i-a luat-o razna. Știa – fata îi spusese deja – că părinții ei vor fi plecați de acasă. *Frau* Reiter era la Falkenburg pentru un reportaj la una dintre școlile de elită Ordensburgen, unde era trimisă „crema" HJ. Iar colonelul Reiter urma să zboare la cartierul general al lui Hitler din Prusia Orientală ca să îi înmâneze o dare de seamă.

Peter nu le-a spus celor doi Kaltenbach că părinții Annei nu vor fi acasă, deși nu credea că s-ar fi supărat. O cunoșteau pe Anna și le încurajau bucuroși prietenia.

Băiatul avea emoții. Se aștepta oare ca el să o sărute? Până atunci prietenia lor doar asta fusese – prietenie. Dar poate că se transforma în altceva…

Segur cu siguranță ar fi știut ce-i de făcut. Părea mult mai priceput la chestiuni de genul ăsta. Dar când Peter a deschis subiectul în timp ce se întorceau împreună de la școală, Segur a roșit până în vârful urechilor.

— Te rog să nu mai spui nimănui, dar n-am sărutat o fată decât o singură dată în viața mea. Când am mers într-o excursie HJ-BDM.

A venit și ziua cea mare. Peter s-a înființat la ușă cu un buchet de flori de câmp și cu două prăjituri cu frișcă. Anna l-a zorit să intre, ca să nu-l vadă vecinii.

— *Frau* Brenner, a șoptit ea, scoțând capul pe ușă ca să se uite în lungul coridorului. Toată ziua nu face altceva decât să bârfească…

I-a pregătit o limonadă și a început să curețe cartofi în timp ce sporovăiau despre război, despre fratele ei, Stefan, care își îndeplinea serviciul militar în *Ostland,* despre prieteni, despre școală. O conversație banală. Pe când ea pregătea mâncarea, Peter a început să viseze cu ochii deschiși. O contempla cum stătea lângă fereastră, cu șorțul alb peste rochia albastră, cu spatula în mână, întorcând șnițele. Mirosul de carne de porc umplea bucătăria. Se simțea deodată ca un om mare, pentru că avea pe cineva de vârsta lui care-i pregătea cina.

După ce au mâncat, s-au așezat față în față pe fotoliile din camera de zi și au băut cafea. Peter se întreba dacă nu cumva ea se așteaptă să fie sărutată. Dar nu s-a simțit îndeajuns de curajos pentru un astfel de gest.

— Hai să dăm drumul la radio, a propus Anna, să vedem dacă nu găsim niște muzică bună!

Radioul se afla pe o măsuță de cafea de lângă fereastră. Anna a pornit aparatul, schimbând post după post. Știrile relatau victoriile submarinelor în Atlantic, alt program anunța creșterea producției de tancuri… Într-un sfârșit, a dat peste o piesă de teatru. Anna s-a oprit acolo și, pentru scurt timp, au ascultat povestea unei fete din Hamburg pe care tatăl ei nu o lăsa să se vadă cu un tânăr din SS.

Așezându-se pe brațul fotoliului în care stătea Peter, Anna l-a întrebat cu voce scăzută:

— Asculți vreodată BBC?

Peter a fost șocat de îndrăzneala ei, dar, în același timp, era încântat că îi arăta o asemenea încredere.

— Kaltenbach m-ar duce imediat în Prinz-Albrecht-Strasse, nici n-aș avea timp să mă dezmeticesc, a spus Peter. Și apoi, nu sunt niciodată singur în apartament. Întotdeauna e Elsbeth sau *Frau* Kaltenbach. Chiar și fetele m-ar pârî pe loc. De ce mă întrebi, tu asculți?

— Ce zici, ascultăm?

Peter a început să se neliniștească.

— Dar dacă ne aud vecinii prin pereți? Unul dintre ei tot o să te raporteze.

— Facem volumul mic și ascultăm sub o pătură. Asta o să-i păcălească, a spus Anna. Așa fac și *Mutti* și *Vati.* Se feresc de mine pentru că nu vor să știu, dar i-am prins odată, când m-am trezit într-un miez de noapte.

A înșfăcat o pătură de pe patul ei. S-au ghemuit împreună sub ea și Anna a căutat postul.

Știa exact pe ce frecvență să se oprească.

„E clar că a mai făcut asta", și-a zis Peter. Era destul de ușor să găsești postul; adevărata dificultate era să reglezi volumul. Se auzea ori prea încet ca să poți asculta ca lumea, ori atât de tare, încât răzbătea prin pereți.

Semnalul era bruiat de un șuierat ascuțit, care urca și cobora, acoperind ce se spunea pe post.

— Întotdeauna fac așa. *Vati* zice că se numește bruiaj, a explicat Anna. Ca să nu-i lase pe oameni să asculte.

— De ce ar vrea BBC să facă asta? s-a mirat Peter.

Fata i-a ciocănit tâmpla și l-a luat de umăr, scuturându-l ușor.

— Nu ei, *dummkopf*[22]! a râs ea. Ai noștri bagă bruiajul!

Peter s-a simțit puțin ridicol, dar îi plăcea felul în care își așezase mâna pe umărul lui.

— *Vati* ar fi știut ce să facă, a continuat Anna. Nu că i-aș spune despre asta… S-ar înfuria groaznic dacă ar ști.

Până la urmă, cu toate pocnetele și tot rotind butonul, au reușit să regleze sunetul în așa fel încât să audă ce se vorbea. Acum transmisia era suficient de puternică pentru a nu fi bruiată prea tare de șuierătură, dar probabil nu atât de puternică încât să se audă în apartamentul de alături. Au prins sfârșitul unui program muzical, *Aus der Freien Welt* („Din lumea liberă), care difuza swing

și „hot jazz” – muzică interzisă în Germania, pentru că interpreții erau de regulă negri sau evrei. Melodiile erau captivante, dar era dificil să te bucuri cu adevărat de ele, din cauza fluieratului aceluia care urca și cobora. Apoi a venit vremea știrilor.

Prezentatorul era un englez cu numele de Lindley Fraser. Vorbea foarte bine germana, doar cu o urmă slabă de accent, și a anunțat că trupele americane soseau în număr mare în Anglia.

Asta l-a surprins pe Peter. *Herr* Kaltenbach zisese că americanii nu erau interesați să lupte cu germanii – doar cu japonezii. A dat să spună ceva, dar Anna era așa de concentrată, încât nu a vrut să o întrerupă. Ascultau amândoi în tăcere. Era extraordinar să auzi și ideile altcuiva despre ce se întâmpla în lume.

Când știrile s-au încheiat, s-a continuat cu muzică de dans și ei au ascultat exaltați, bătând ușurel ritmul. Peter era fericit să fie atât de aproape de Anna. Cum stăteau cu urechea lipită de difuzoare, îi simțea căldura corpului și răsuflarea umedă. Ea și-a mișcat puțin picioarele și apoi și-a lăsat mâna să alunece peste a lui. Lui Peter îi zvâcnea inima în piept.

•

Anna i-a făcut cunoștință cu părinții ei două zile mai târziu, când l-a invitat la cină. Lui Peter, soții Reiter i s-au părut mai degrabă intimidanți. Colonelul Otto Reiter era un tip voinic, impunător, cu o privire aspră și gesturi repezite. Ula Reiter era cochetă și frumoasă și emana o formidabilă încredere în forțele proprii.

Au făcut însă tot posibilul ca el să se simtă în largul lui. La masă, a observat cât de franc vorbeau amândoi despre război. Nu spuneau „lucruri dușmănoase”, dar era clar că gândesc cu mintea lor și că nu urmează linia Partidului.

Când Peter a întrebat cum se descurcă Stefan, băiatul lor, în *Ostland,* colonelul a răspuns:

— Mă tem pentru el în fiecare secundă a vieții mele.

După o lungă tăcere, a adăugat:

— Napoleon a invadat Rusia acum o sută douăzeci și nouă de ani, aproape în aceeași zi în care am făcut-o și noi. A reușit să cucerească până și Moscova. Poate c-o s-o facem și noi până la urmă. Dar după aia, cine știe ce-o să se întâmple…

Tratau cu foarte multă lejeritate cerințele Partidului cu privire la viețile lor de zi cu zi. Când a venit ziua de naștere a lui Hitler, pe 20 aprilie, Ula a uitat să arboreze steagurile cu zvastici la fereastră. Peter era acolo când *Herr* Pfister, administratorul clădirii, a bătut la ușă și le-a cerut să le expună. După ce a plecat, Ula a zâmbit și a spus:

— Am uitat să facem asta și când a căzut Franța. Pfister se făcuse alb ca varul. Ne-a dat două ore să facem rost de un steag și să-l arborăm, că dacă nu, ne toarnă la Gestapo.

Pentru *Frau* Kaltenbach, ăsta ar fi fost un motiv de mare rușine. Pentru *Frau* Reiter, era de râs. Peter avea însă impresia că acestea nu erau acte deliberate de sfidare. Soții Reiter pur și simplu nu dădeau prea mare importanță ritualurilor naziste și obligației de a și le aminti pe toate.

•

Anna și Peter și-au făcut un obicei din a asculta BBC pe ascuns. Câteodată se așezau lângă aparatul de radio după orele de școală, când părinții Annei erau plecați din oraș sau când știau că aveau să se întoarcă foarte târziu.

— Cel mai bine ar fi să nu o facem prea des, a zis Anna. Dacă *Frau* Brenner ar ști că ai fost aici, le-ar spune mai mult ca sigur lui *Vati* și lui *Mutti.*

— De ce nu le zici că asculți BBC? Că doar o fac și ei la rândul lor…, a întrebat Peter.

— Știu, a spus ea. Pare o prostie, dar am senzația că le-aș da un motiv în plus să-și facă griji.

Deși știrile erau cele importante, ca să se distreze, ascultau și comediile pe care le producea BBC pentru programele lor de radio în limba germană. Se amuzau pe seama menajerei berlineze *Frau* Wernicke, cu bombănelile ei împotriva naziștilor. Mai era și Gefreiter Himschall – Caporalul Capdelemn –, soldatul leneș și încăpățânat, cu scrisorile lui către nevastă-sa.

— Sunt deștepți britanicii, a comentat Anna. Personajele astea nu-s așa de idioate cum par la prima vedere. Britanicii sunt, de fapt, foarte înțelegători cu noi. E ca și cum ne-ar spune: „Știm prin ce treceți”.

Avea dreptate. Lui Peter îi plăcea felul în care vorbeau prezentatorii, întotdeauna cu voci calme, pe un ton firesc. Nu emfatic și condescendent, ca prezentatorii germani. Și tocmai naturalețea aceasta dădea credibilitate lucrurilor pe care le spuneau. O altă mișcare inteligentă, după părerea lui Peter, fusese că aleseseră pentru știri un englez care vorbea bine germana și nu un german din exil. Oamenii nu i-ar fi dat crezare unui „trădător”.

În primăvara aceea, știrile au fost deopotrivă bune și rele. Japonia înainta încă în Pacific, repurtând o victorie extraordinară în Singapore. Armata germană făcea încă incursiuni adânci în Rusia sovietică. Generalul Erwin Rommel – poreclit Vulpea Deșertului – și ale sale Afrikakorps luptau împotriva englezilor în Africa de Nord și obțineau succes după succes. Toate astea erau anunțate și la BBC, iar Anna și Peter erau surprinși că britanicii difuzau și astfel de știri. Onestitatea de care dădeau dovadă făcea ca restul informațiilor pe care le transmiteau să pară și mai demne de crezare. Dar se simțea în emisiunile BBC și multă încredere în forțele proprii, chiar dacă ea rămânea tacită. Era ca și cum prezentatorii ar fi spus: „Știm că avantajul este de partea voastră în momentul ăsta, dar lucrurile se vor schimba într-o bună zi”.

Pentru Peter, BBC-ul nu era numai o încântare. Îi plăcea felul în care posturile germane de radio îi creau impresia că războiul este aproape de sfârșit și că o mare victorie îi așteaptă pe ei toți. În felul ăsta, mai putea spera că el, Segur și ceilalți băieți nu vor fi trimiși niciodată să lupte pe front. Dar BBC îl vestea că înrolarea era inevitabilă. Mai ales de când americanii începuseră să vină valuri-valuri în Anglia. Naziștii scormoniseră într-un cuib de viespi și, într-o zi, Peter putea fi și el unul dintre tinerii care aveau să suporte consecințele acestui fapt.

CAPITOLUL 17

Septembrie 1942

Când primăvara lui 1942 a lăsat locul verii, războiul se desfășura încă pe placul germanilor. Sirenele urlau din când în când în Berlin, dar niciun avion nu venea să bombardeze orașul. Peter și Anna au continuat să se întâlnească de câte ori puteau și băiatul se bucura de fiecare dată de ceaiurile în compania familiei Reiter.

Deși încă îl simpatiza pe *Onkel* Franz, Peter a început să considere unele dintre opiniile lui de-a dreptul ridicole – mai ales în comparație cu viziunea mai echilibrată a colonelului Reiter. Observa discrepanța mai ales când Anna se afla în vreuna din vizitele ei destul de rare pe la el. De fiecare dată se simțea stânjenită și Peter stătea ca pe ace, cu gândul la ce urma ea să spună. Deși conversațiile lor nu treceau niciodată de nivelul unor formalități politicoase, Anna făcea din când în când niște remarci nimicitoare, la care cei doi Kaltenbach păreau să fie totalmente surzi.

— Ce pictură mobilizatoare, a spus ea, privind reproducerea tabloului lui Hermann Otto Hoyer, *La început a fost Cuvântul,* care atârna în hol și

care îl înfățișa pe Hitler predicându-le primilor convertiți la nazism.

— Cât de bine a surprins artistul adorația mulțimii! Aproape că îmi amintește de un Holbein sau de un Cranach.

Peter a prins pe loc ironia și, chiar dacă îl speria îndrăzneala ei, de-abia se abținea să nu râdă pe înfundate. Elsbeth îi mai arunca Annei din când în când câte o privire pătrunzătoare, dar nu spunea niciodată nimic.

Franz și Liese Kaltenbach au dat de înțeles că ar dori să-i întâlnească pe părinții Annei. Liese citise articolele Ulei în *Frauen-Warte* și amândoi vedeau în colonel un personaj remarcabil. Peter și Anna știau că o asemenea întâlnire ar fi fost tortură curată pentru soții Reiter și, deși Anna a promis că le va transmite invitația, venea mereu cu câte o scuză – de obicei legată de obligațiile de serviciu ale părinților ei.

Într-o după-amiază de toamnă, când Anna a venit să ia cina la familia Kaltenbach, profesorul a început să comenteze un articol de ziar pe care tocmai îl citise, despre un grup de tineri arestați într-un club de dans din Berlin.

— Generația swing, așa le spun ei. Băieții poartă plete, ca niște fătălăi, și costume țipătoare și eșarfe… iar fetele umblă despletite și se sulimenesc. Izabelele…[123].

— Și muzica aia îngrozitoare… jazz sau swing sau cum i-o spune… Ce cultură coruptă au copt yankeii în cloaca aia a lor de țară! Așa se întâmplă când lași rasele să se amestece. Cel mai rău dintre toate este dansul. Degenerare în toată regula. Fetele și băieții țopăie împreună și se zbânțuie ca apucații. Câteodată fetele fac piruete, ca să li se ridice fustele și să le vadă toată lumea lenjeria de corp. E pornografie curată!

Fetele Kaltenbach, toate trei, păreau șocate, așa cum se și cuvenea.

Lui Peter nu-i venea să-și creadă urechilor. I se părea extraordinar și murea de curiozitate să afle unde anume era sala aceea de dans.

Nici nu îndrăznea să se uite la Anna, de teamă să nu-și trădeze gândurile.

— Probabil că sunt muncitori francezi sau ruși, a spus Anna cu toată seriozitatea. Sunt sigură că fetele și băieții germani nu s-ar comporta în halul ăsta.

Kaltenbach a mușcat momeala și și-a dat frâu liber dezgustului.

— Unii dintre ei aveau doar treisprezece sau paisprezece ani! a izbucnit el, și bucățele de mâncare au zburat peste tot.

— E aproape de necrezut că unii tineri, cu toții crescuți în spiritul național-socialist, au putut fi atrași spre un comportament atât de negerman. Nu-mi pot imagina pe niciunul dintre cunoscuții mei purtându-se așa.

Cu toții au căzut de acord că era de-a dreptul șocant și că nu se putea găsi nicio explicație. Peter, în schimb, era pur și simplu cucerit de spectacolul pe care îl dăduse Anna.

— *Mutti* mi-a povestit despre generația swing săptămâna trecută, a spus ea pe când Peter o conducea spre casă. I-am spus că sună fantastic. Toți tinerii ăia care resping învățătura nazistă… Dar *Mutti* n-a fost prea impresionată. A spus că, din câte auzise ea, nu resping nimic. Se distrează, doar atât. Sunt cu toții copii ca și noi. Cu părinți înstăriți. Tot ce vor e să mai uite de război. M-a sfătuit să mă țin departe de ei, pentru că Gestapoul și gărzile de securitate ale *Hitlerjugend* umblă să-i aresteze.

Au mers o vreme tăcuți, braț la braț. Era una dintre serile acelea senine de toamnă în care stelele sclipesc reci pe un cer ca de catifea. Deodată, Anna a chicotit și l-a strâns mai tare de braț.

— N-ar fi minunat să fim liberi și să mergem și noi la un dans ca ăsta? a spus ea cu un aer visător.

Peter l-a întâlnit pe Segur a doua zi la școală și i-a povestit totul.

— Sună de-a dreptul dezgustător, a zis el. Mai ales dansul. Picioarele alea descoperite, chiloții la vedere, toată zbânțuiala aia… Închipuie-ți! Ăștia se distrează în timp ce bravele noastre trupe fac atâtea sacrificii pe front. Nu este prea patriotic, nu crezi?

Câteva zile mai târziu, Segur i-a mărturisit că știe pe cineva, un băiat din cartierul lui, pe nume Dieter, care-și făcea veacul într-o cafenea de pe Bülowstrasse. Erau acolo băieți și fete care arătau exact așa cum era descrisă în ziar generația swing.

— Păr lung. Haine țipătoare. Fete care se poartă ca niște curve. Doar că se vede că nu sunt. Prea bine îmbrăcate. Prea de bani gata. Sunt puștii din generația swing, evident. Dieter a spus că se salută cu „*Swing heil*!”

— Hai să mergem, a spus Peter. O s-o invit și pe Anna.

Fata a acceptat cu oarecare ezitare.

— Sună bine, dar să nu ne alegem cu vreo arestare.

— Nu este un salon de dans, a asigurat-o Peter, e doar o cafenea. Am avea și noi ocazia să petrecem niște timp cu alți oameni decât cei care „nu umblă cu jumătăți de măsură”. Și dacă lucrurile o iau razna, putem să ne scuzăm și să ne luăm tălpășița.

O săptămână mai târziu, s-au dus acolo toți trei. Le-au spus părinților că merg la o întrunire legată de colecta caritabilă de iarnă. Locul se numea Café Lebensart și era renumit pentru cafea și prăjituri. Fără bere sau vin. Sau cel puțin așa spunea meniul afișat la intrare. Deasupra era o plăcuță pe care scria: „Salutul german este *Heil Hitler*”.

Deși localul era aglomerat și zumzetul conversațiilor răzbătea până afară, ușa era încuiată. Peter a bătut, dar fără să se aștepte să fie și auzit. Un om mai în vârstă, scund și îndesat, le-a deschis

și le-a făcut loc să intre. Le-a făcut cu ochiul în chip de salut și le-a indicat o masă. Patefonul din spatele tejghelei a început să cânte cea mai captivantă dintre muzici. Peter mai auzise ceva asemănător la BBC, dar acum putea în sfârșit să o asculte clar, fără bruiaj. Muzica aceea semăna un pic cu melodiile vesele interpretate de formațiile de dans pe care le auzeai în programele la cerere pentru soldații de pe front. Doar că avea un ritm de două ori mai rapid și erau cântate cu de două ori mai multă pasiune. Saxofoanele și clarinetele se îndepărtau mult de linia melodică, desenând arabescuri sofisticate, și era imposibil să asculți fără să zâmbești și să bați din picior.

Proprietarul, cel care le dăduse drumul înăuntru, era un italian pe nume Bernardo. Ținea o evidență strictă a celor care vin și care pleacă, dând mai încet muzica ori de câte ori apărea cineva nou la ușă.

— Ce ascultăm acum? a întrebat Peter când Bernardo a sosit să le ia comanda.

— Este fanfara filialei *Hitlerjugend* din München, a răspuns el, făcând cu ochiul.

Un băiat de undeva din spatele lor, care prinsese din zbor discuția, s-a întors și a spus:

— Benny Goodman. Este pur și simplu cel mai tare!

„Tare”? Asta era o noutate pentru Peter. A presupus că însemna „bun”. Băiatul vorbise, în orice caz, cu mult entuziasm. Și-au comandat cafele și prăjituri și s-au bucurat de muzică, savurând sentimentul că făceau ceva interzis. Din ziua aceea, toți trei au reușit să viziteze cafeneaua măcar o dată pe săptămână. Au devenit clienți fideli. Într-una din zile, o fată a luat-o deoparte pe Anna și i-a spus că se organiza o seară de dans în subsolul cafenelei Berta, pe lângă piața Hackescher. Anna s-a dus să le spună și băieților.

— Trebuie să mergem, a sărit Segur. Poți să aduci o fată pentru mine?

— Merită oare să ne ducem? Chestia asta pare destul de inofensivă, a zis ea, arătând mesele cu un gest larg, dar o seară de swing s-ar putea termina la răcoare. Hai să ne mai gândim.

Peter a apucat-o de braț.

— Nu. Hai să mergem! Venim aici de ceva vreme și nu am avut necazuri. Hai! Hai să ne distrăm puțin!

Anna nu era prea convinsă.

Însă cu următoarea ocazie când s-au văzut, i-a spus lui Peter că avea un cadou pentru el.

— Despachetează-l în secret când ajungi acasă. E ceva ce-am găsit într-un magazin de vechituri.

Era o cravată cu imprimeu de frunze de palmier în alb, galben și roșu. Era incredibil de stridentă și Kaltenbach sigur ar fi dat în apoplexie dacă ar fi văzut-o vreodată. Din câte știa Peter, exista un singur loc în tot Berlinul în care ar fi putut să o poarte.

•

Furișându-se cu niște pardesie pe deasupra hainelor celor mai extravagante pe care le putuseră găsi, Peter, Anna și Segur s-au îndreptat în grabă către cafeneaua dărăpănată de pe strada lăturalnică unde urma să aibă loc petrecerea.

— Credeam că-mi faci rost și mie de o fată! a dojenit-o Segur pe Anna în glumă pe când coborau la metrou.

Anna l-a desființat cu un hohot de râs:

— Nu cunosc nicio fată cu o reputație așa de proastă încât să vină la o adunare de genul ăsta, tot așa cum nu cunosc niciuna care să vrea să iasă cu un bădăran ca tine.

Au început să-și tragă unul altuia ghionturi în braț. Segur a spus:

— Hei, Bruck, ia uite cu ce fată prost-crescută te vezi! Și mai e și violentă.

— Nu-ți face griji, îți găsim noi o pereche la fața locului, l-a liniștit Anna.

Era pur și simplu entuziasmată. Trenul era plin, așa că stăteau cu toții lângă ușa vagonului. Când au ajuns la stația Tiergarten, Anna a zărit pe peron un lider HJ însoțit de câțiva băieți mai mici.

— Pare foarte încântat de propria persoană, i-a șoptit ea lui Peter.

Chiar în momentul în care trenul a început să se deplaseze, l-a privit fix în ochi și și-a ciocănit tâmpla a dispreț. Băieții din grupul lui au observat și au început să chicotească. Furios, comandantul a străbătut peronul spre garnitura de tren și a început să lovească în geam. Toți călătorii se uitau la ei.

— E doar un iubit mai vechi, i-a informat ea cu detașare. Nu m-a iertat niciodată că i-am dat papucii…

Au pătruns într-o curte îngustă, care dădea în Oranienburger Strasse. Cafeneaua Berta avea nevoie de o zugrăveală nouă și mesele erau lipicioase. Alți câțiva tineri se strânseseră deja acolo, bând cafea și mâncând prăjituri. Au intrat în vorbă cu un puști pletos, căruia bretonul îi cădea peste ochi.

— Cum ai reușit să-ți lași părul să crească? a întrebat Peter plin de admirație.

Băiatul a zâmbit șmecherește.

— Port pălărie, a zis el și, după ce s-a asigurat că erau în siguranță și că nu îi pândeau spioni de la *Hitlerjugend,* a adăugat: Eu sunt Karl. Petrecerea o să se țină la subsol. O să vă duc acolo când se mai strâng câțiva de-ai noștri.

Peter s-ar fi așteptat să recunoască una-două fețe de la cafeneaua Lebensart. Dar acolo erau numai chipuri noi. Prietenii lui au spus același lucru.

— Suntem de soi rar, a spus Segur. Ceilalți își lustruiesc bocancii sau își cos ecusoanele de competență combativă pe gecile *Hitlerjugend.*

Acela a fost momentul în care Peter și-a dat seama câtă dreptate a avut Anna să nu aducă pe altcineva acolo. În afară de Segur, nu mai putea să aibă încredere în nimeni.

Într-un sfârșit, au fost chemați jos, la subsol, unde era un bar. Au împins într-un colț mesele și scaunele, așezându-le unele peste altele, ca să facă loc pentru dans. Praful și pânzele de păianjen erau peste tot.

— Noroc că lumina e atât de slabă, a comentat Segur. Prefer să nu văd prea bine pe ce mă așez.

Cineva lipise pe perete un afiș mare al unui film american, *The Jazz Age,* care înfățișa un cuplu fermecător sărutându-se pe fundalul unei scene de dans furibund. În spate era o sticlă uriașă de gin. Anna i-a tradus lui Peter prezentarea filmului – mai mult pe ghicite, pentru că numai jumătate dintre cuvinte îi erau cunoscute. O fată mai mare i-a lămurit sensul unora dintre ele. „Un aspru rechizitoriu la adresa copiilor confuzi ai plăcerii… Călărind monstrul de aur al Jazzului și al Ginului!”

— Chiar că sună cam absurd, a spus Anna. Mă întreb ce vrea să zică…

— Vrea să zică să iei o dușcă din ăsta, a spus noul lor amic, Karl, care adusese pe furiș o sticlă de gin.

Au luat cu toții câte o gură și, încet-încet, au început să se simtă mai puțin neliniștiți. Un patefon dintr-un colț a început să țipe melodii de jazz.

— Nu-i prea tare? s-a întrebat Anna.

— Nu se aude niciodată ce se întâmplă aici jos, a zis Karl.

Au ascultat Duke Ellington, Benny Goodman, Louis Armstrong – toate numele exotice care erau pe buzele băieților și ale fetelor de la Café Lebensart. Era înălțător să asculți muzică atât de tare… Cuplurile au început să improvizeze dansuri extravagante.

— Ce-i ăsta, jitterbug sau boogie-woogie? l-a întrebat Anna pe Peter în timp ce cuplurile se repezeau spre ringul de dans.

Auziseră de dansurile acestea americane pe care naziștii le etichetaseră drept „zbânțuieli bune

numai pentru depravați". Acum vedeau cu ochii lor de ce gândeau autoritățile așa! Anna l-a tras pe Peter de mânecă.

— Nu vrei să afli cum e să călărești monstrul de aur? l-a întrebat cu ironie și l-a tras în mijlocul încăperii.

Nu puteau să facă ce făceau alți dansatori, adică să sară pe rând unul peste umerii celuilalt – de fapt, erau norocoși că nu îi lovea niciun picior în zbor –, dar au putut să danseze partea în care te lăsai pe spate, sprijinindu-te de umerii partenerului și dând din mâini.

Într-un colț, un cuplu se săruta cu pasiune. Peter nu mai știa încotro să-și îndrepte privirea. Deodată, Anna l-a tras de ceafă și au început să se sărute și ei, chiar acolo, în mijlocul ringului de dans. Peter s-a înroșit, dar nimeni nu a părut să observe sau să dea vreo importanță gestului lor.

Segur găsise și el o fată cu care să stea de vorbă. Iar ea avea o prietenă care arăta de-a dreptul ciudat. Nu s-au lămurit în privința ei decât când i-au văzut brațul. Păros și foarte musculos. Era foarte fardată, dar Peter a zărit sub fondul de ten țepi de barbă crescuți după ras.

— Tipa aia e de fapt un tip, i-a șoptit Peter Annei.

La început a fost șocat, dar pe urmă a început să i se pară chiar amuzant. Iată-i, așadar, în compania tuturor rebelilor din Berlin. S-au așezat lângă Segur și lângă fata cu care stătea el de vorbă și pe care o chema Lotte. La masa lor a apărut imediat un pușți.

— *Swing heil*! le-a zis el tuturor, parodiind salutul nazist.

— Ăsta este Ralfie, l-a prezentat Lotte. A dat de ceva belele, nu glumă!

Atâta i-a trebuit lui Ralfie ca să înceapă să le spună prin ce a trecut el.

— Mie și amicilor mei aici de față ne place să-i ațâțăm oleacă pe ăștia din HJ. Le dezumflăm roțile

de la biele, vedea-i-aș cu cluburile dărâmate! Sau le scriem ceva de dulce pe pereți! Eu și cu Johann ieșim mai încolo să vedem cum îi mai șicanăm. Veniți și voi?

Anna a încuviințat din cap. Peter nu era așa de încântat de idee. Nu băuse tot atâta gin ca ea.

S-au sărutat din nou.

— Hai, Peter! a spus ea cu răsuflarea întretăiată. Hai să ne dezlănțuim! A venit vremea să ne distrăm și noi puțin!

— Hai că mai vedem, a spus el precaut.

Cineva i-a umplut paharul.

— Până la fund! l-a îndemnat Anna.

Peter începea să se lase și el în voia sentimentului aceluia de curaj nesăbuit.

Muzica s-a oprit. Dansatorii și-au întors privirile spre patefon.

— Patrulă HJ, a șuierat băiatul care-l oprise; se holba îngrozit la ușă, alb ca varul.

CAPITOLUL 18

Ușa care dădea în subsol era încuiată. Cineva țipa și bubuia furios în ea. Unul dintre organizatorii petrecerii a pășit în față și li s-a adresat tuturor pe un ton imperativ:

— Fiți atenți! mai există prin spate o ieșire, care ne duce în Gross Hamburger Strasse. Pe aici! Repede!

L-au urmat cu toții, împingând ușa grea de lemn și apucând-o pe un coridor murdar din spatele bucătăriilor și cămărilor, unde puțea a prăjeli și a varză fiartă. „Cam așa trebuie să fie când e evacuată lumea de la un incendiu”, s-a gândit Peter. Inima îi bătea cu putere în piept, dar se simțea neașteptat de calm. Anna era chiar în spatele lui, ținându-l de mână. Dacă vreunul dintre ei ar fi căzut, ar fi fost călcați în picioare de cei din spatele lor. O scară îngustă ducea la nivelul străzii, dar era întuneric acum, iar singura geană de lumină venea de la ușa încăperii luminate pe care o părăsiseră în grabă.

Din spate au auzit un zgomot de lemn spintecat, dându-le de știre că ușa de la subsol fusese spartă. Coridorul era înțesat de tineri care se zbăteau să scape. Unii dintre petrecărești erau încă prinși în încăperea de jos. Mulțimea din spatele lui Peter a

început să preseze mai tare. Băiatul de-abia se mai putea mișca.

— Faceți-mi puțin loc, a spus cel care îi condusese sus pe scară.

S-au dat cu toții ceva mai în spate. Peter era strâns ca într-o menghină.

Băiatul a scos o cutie de chibrituri și a scăpărat unul. La lumina tremurată a flăcării, a dibuit un cui bătut în tocul ușii, de care atârna o cheie legată cu o panglică roșie.

După puțină bâjbâială, ușa a fost dată de perete. Aerul răcoros de toamnă a pătruns înăuntru.

Mulțimea a năvălit afară și s-a pomenit într-o curte neîngrijită, inundată de lumina lunii. Buruienile creșteau nestăvilite din pavajul spart și din crăpăturile din tencuiala zidului de cărămidă. Rotindu-și privirea, văzură un closet, mai multe cutii de lemn, trei cazane de gunoi pline ochi și o ușă îngustă de lemn. Cineva a zgâlțâit nervos clanța. Broasca era încuiată. În spatele lor se auzea zgomot de lemn spulberat în așchii – mesele și scaunele – și strigăte. Cei care fuseseră prinși la coada exodului se luptau cu dârzenie. Unele fete țipau.

— Zidul sau nimic, a spus Peter.

Dar zidul era mărginit în partea de sus cu sârmă ghimpată. Și era prea înalt ca să te cațări pe el fără ajutor. Peter a sărit pe una dintre pubele, turtindu-i capacul, și a ajuns la sârmă.

— Nu putem să trecem peste asta. O să ne facă mâinile franjuri.

A apucat sârma și a smucit-o. Era atât de veche și de ruginită, că s-a rupt. În spatele lor, lupta se dădea tot mai aproape. Undeva mai departe a început să sune o sirenă de poliție.

Peter a tras precipitat de sârmă până ce a făcut un loc prin care să se poată trece. A sărit jos și a dat să o ajute pe Anna să urce pe pubelă, dar alți câțiva tineri l-au împins, înnebuniți să scape. După ce doi sau trei dintre ei au reușit să fugă, Peter a

început să se teamă pentru el și Anna. L-a îmbrâncit înapoi pe un băiat pentru ca Anna să se poată urca, și imediat ce ea a fost sus pe zid, s-a cățărat și el. Băiatul care fusese împins s-a agățat însă de pantalonii lui și a început să-l tragă în jos. Peter a căzut și cazanul s-a răsturnat, umplând curtea de gunoaie. Băiatul s-a enervat și a început să-l lovească pe Peter.

— Oprește-te, idiotule! a strigat Peter. Luptă-te cu ei, nu cu noi!

A încercat să tragă altă pubelă în dreptul zidului. Celălalt băiat, ca orbit de panică, încerca să i-o smulgă din mâini. Echipa HJ își făcea de acum drum într-acolo, împărțind pumni și lovituri de picioare. Un bărbat în uniformă neagră l-a tras înapoi pe băiatul care-l ataca pe Peter, dându-i acestuia prilejul să sară pe pubelă. Și-a trecut piciorul stâng peste zid chiar în secunda în care cineva îl apuca de dreptul. I-a tras un șut în frunte tânărului HJ care-l prinsese și apoi i-a zdrobit degetele de zid cu călcâiul. Băiatul a căzut, lovindu-se la tâmplă. De atâta avea nevoie Peter. Într-o secundă fu peste zid și ateriză pe strada pietruită. În față era o alee îngustă, care dădea în mai larga Gross Hamburger Strasse. Dansul unor umbre și agitația de pe stradă i-au dat de înțeles că echipajele HJ erau deja acolo. Sirena de mai devreme îi țiuia în urechi.

Cineva s-a ivit dintr-un cotlon al aleii. Peter s-a încordat pentru o nouă luptă.

— Sunt eu, a șuierat Anna, apucându-l de mână. Pe aici!

L-a condus departe de Gross Hamburger Strasse, printr-un labirint de străduțe, până ce au ieșit într-o piață din apropiere de Hackescher Markt. Au rămas o vreme în umbră, cât să-și tragă sufletul.

— M-ai așteptat! s-a bucurat Peter, sărutând-o pe frunte.

— Am crezut că n-o să mai treci de zid, a suspinat ea și a râs ușurată. Ce s-a întâmplat?

S-a întrerupt, la vederea sângelui de pe mâneca ei.

— Te-ai rănit, a spus Peter.

Deodată, a început să simtă o durere ascuțită în palmă. El era cel care sângera. Se înțepase probabil în sârma ghimpată. Anna a luat o batistă din buzunar și a înfășurat-o strâns în jurul rănii destul de urâte, legând-o bine.

— Am o decorație de merit de la BDM pentru acordarea primului ajutor, nu știu dacă știi. Ca orice bună adolescentă germană, a zis ea, făcând pe îngâmfata. Știu cum să-i îngrijesc pe bravii noștri soldați.

— Îmi pare rău pentru haina ta, a bâiguit Peter. Trebuie să găsim o explicație pentru pata de sânge.

Erau o mulțime de oameni acolo, plimbându-se de colo colo sau stând în fața barurilor și a cafenelelor. Anna i-a scos iute de la gât cravata cea flamboaiantă. Ținându-se de mână, au pornit către stația de metrou cât de nonșalant au putut.

— Ce s-a întâmplat cu Segur? a întrebat Peter, alarmat dintr-odată.

Anna s-a oprit din mers.

— Nu l-am văzut fugind. Crezi c-o să le spună c-am fost și noi acolo?

Peter i-a garantat că Segur nu-i va trăda.

— Dar nu poți să fii sigur niciodată, a obiectat Anna. Știu cum lucrează agenții. Mi-a povestit *Vati* despre asta. Te amenință cu toate chinurile iadului și după aia îți promit că ți le vor ușura dacă le dai niște nume.

Peter o invidia pe Anna pentru relația pe care o avea cu părinții ei. Mereu le spunea *Mutti* și *Vati.* Cei doi Kaltenbach nu erau de acord cu o asemenea familiaritate. Pentru Traudl și Elsbeth, erau *Mutter* și *Vater.* Doar Charlotte le spunea încă *Mutti* și *Vati.*

Era ora opt. Pentru tineri, stingerea se dădea la nouă, dar amândoi erau prea surescitați ca să se grăbească acasă.

— Hai să ne întoarcem pe jos, a propus Peter. Sigur n-o să pot să închid un ochi după toate astea.

— Bine. Cred că ajungem într-o oră, a spus Anna.

Au traversat râul Spree pe la Insula Muzeelor și au ținut-o drept pe marele bulevard Unter den Linden. Era o noapte superbă. Dar, pe măsură ce înaintau, entuziasmul și bucuria escapadei păleau.

— Mă întreb ce li se va întâmpla celor care au fost prinși, a spus Peter. Ar putea să scape cu câteva vânătăi, presupun. Dar cred mai degrabă c-o să fie duși în Prinz-Albrecht-Strasse. Gestapoul de-abia așteaptă să afle mai multe despre ei și despre prietenii lor.

Anna s-a cutremurat când l-a auzit pomenind sediul central al Gestapoului. Trecuse odată pe acolo împreună cu tatăl ei, care se dusese să lase un dosar de la Cartierul General.

— E o clădire atât de stranie, i-a spus ea lui Peter. Înainte a fost școală de artă. Interiorul e foarte impunător. Numai scări de marmură și colonade. Pe vremuri te duceai acolo ca să iei cursuri de natură statică și să înveți să lucrezi în ulei și cărbune. Azi te duci ca să fii torturat. Asta trece drept progres în zilele noastre.

Peter i-a dat un cot în coaste. Doi polițiști veneau spre ei. Bărbații le-au aruncat o privire fugară și au trecut pe lângă ei cu un *Heil Hitler.*

Pe când traversau uriașa piață a Operei prin fața Universității „Friedrich Wilhelm”, Anna a spus:

— Aici au dat foc cărților. Imediat după ce a ajuns Hitler la putere. Studenții au scotocit și au triat cu mâna lor volumele din biblioteca universității. Tot ce au găsit scris de ruși, evrei, polonezi a mers la foc. Dostoievski, Marie Curie, Freud… Știință, literatură, totul.

— Ca să-l citez pe *Führer,* „Dacă știința nu se poate face fără evrei, atunci va trebui să ne descurcăm o vreme fără știință”. E perfect logic.

Peter habar nu avea cine erau Dostoievski și Freud și nici nu ar fi vrut să întrebe.

— Studenți! a continuat Anna. Nu niște bătăuși din trupele naziste de asalt, ci niște oameni educați au făcut asta. Aveam numai cinci ani pe atunci, dar *Vati* are grijă să îmi amintească de fiecare dată când trecem prin dreptul universității. Ce o fi fost în capul lor?

Întrebarea a rămas în aer. Anna și-a răspuns singură:

— Hitler. Ne-a făcut o vrajă rea. Dar unii dintre noi se trezesc. Chiar dacă n-o fac decât ca să danseze pe muzică swing.

Acum că ajunseseră la Poarta Brandenburg și o cotiseră spre sud, spre Wittenbergplatz, Anna devenise meditativă.

— Este un oraș așa de frumos…, i-a zis lui Peter, ținându-l strâns de mână. Ce rușine pentru noi că trebuie să-l împărțim cu demenții ăștia. Dacă trăiam în altă parte, în alt timp, în alt loc, am fi putut să ne bucurăm de viață fără să ne fie frică. Am fi mers să dansăm, ne-am fi strecurat în câte un bar să bem ceva și nu i-ar fi păsat nimănui. Naziștii au stors toată bucuria din viață. La ce ar trebui să ne așteptăm de acum încolo? Nu știu cum se va sfârși războiul, dar se pare că n-o să fie deloc ușor pentru nemți.

Peter se temea că Anna își face prea multă inimă rea. Dar când s-a uitat mai bine la ea, a observat că era foarte liniștită. Nu avea lacrimi în ochi. Spunea, pur și simplu, lucrurilor pe nume.

— Cine știe? Poate că te înșeli, i-a spus Peter și a sărutat-o pe tâmplă.

— Păi asta ar fi de-a dreptul îngrozitor, a zis Anna. Dacă mă înșel și naziștii ies victorioși, atunci nu mai rămâne nicio speranță pe lume!

Era un gând neliniștitor. Pentru prima oară, și cu maximă claritate, Peter a înțeles că se aflau în tabăra greșită. Pe el, într-un an-doi, avea să îl înghită norul negru al mobilizării. Nu se decisese încă pentru ce armă să opteze. *Luftwaffe* era încă marele lui vis, dar prea puțini fuseseră admiși acolo.

Așadar, avea să ajungă probabil în infanterie sau în marină. Va lupta cu rușii în est sau îi va torpila pe britanici și pe yankei, pitit în vreun submarin de undeva din Oceanul Atlantic. În frig și mizerie. Pentru Anna, opțiunile erau mai vagi, dar nu neapărat mai confortabile. Cei care rămâneau pe frontul de acasă erau nevoiți să aștepte moartea să vină la ei în loc să se ducă ei să o caute aiurea, departe de casă.

•

În timp ce rătăceau pe Tiergartenstrasse, au zărit doi membri HJ îndreptându-se spre ei pe biciclete. Băieții și-au proptit bicicletele de zidul Ambasadei Japoniei și au pătruns în curtea cea spațioasă. Peter și Anna s-au uitat prin grilaj și i-au văzut intrând în clădire pe ușa principală.

— Au probabil ceva de remis ambasadei, a sugerat Peter.

Anna s-a uitat de-a lungul străzii. Luna se ascunsese după nori. Era o noapte întunecoasă și nimeni nu se afla prin apropiere. Înainte ca Peter să o poată opri, a îngenuncheat și a slăbit ventilele uneia dintre biciclete. De-abia abținându-se să nu râdă, Peter a început să „lucreze” la cealaltă bicicletă.

Cu aerul fâsâindu-le ușor în urechi, s-au luat de mână și au pornit iute printre tufele din Tiergarten. Auzeau în spate voci furioase. Fără să se uite în urmă, și-au văzut de drum, mai mult țopăind. Când au ajuns aproape de Hofjägerallee, s-au oprit și au râs în hohote, mai-mai să se sufoce.

Se făcuse târziu. Au grăbit pasul și s-au despărțit în fața casei familiei Reiter. Tocmai se sărutau

când ușa s-a deschis brusc.

— Unde ați fost? a întrebat colonelul Reiter cu toată asprimea de care era capabil.

Peter era înalt, dar tatăl Annei îl întrecea.

— La întrunirea pentru colecta de iarnă, *Vati,* a răspuns Anna, luându-și un aer nevinovat, dar fără să fie prea convingătoare.

— Nu, nu îmbrăcați așa, a spus tatăl Annei. Înțeleg că tânărul Bruck a fost și el acolo, nu-i așa? Ce, BDM nu mai are de unde să recruteze fete? De-acum primesc și membri HJ?

Vorbea calm, dar sarcasmul îi trăda nemulțumirea. Peter nu-l mai văzuse până atunci pe colonelul Reiter furios.

— Veniți încoace. Amândoi.

Era mai degrabă un ordin decât o rugăminte. Au fost invitați în sufragerie. *Frau* Reiter a venit și ea.

— Ia ziceți, ce s-a întâmplat? s-a adresat ea amândurora, aruncând fulgere din priviri. Anna, de ce are Peter mâna bandajată?

Fata părea derutată. Nu se așteptase la o astfel de primire.

— Am căzut și m-am zgâriat de pavaj, a bâiguit Peter cu glas sfârșit.

Nu îi făcea plăcere să îi mintă pe soții Reiter. Erau oameni buni, pe care îi admira. Părinții Annei au încuviințat din cap, fără să zâmbească.

— Am fost la un dans la cafeneaua Berta de pe Oranienburger Strasse, a spus Anna. Foarte respectabilă. Oameni cumsecade.

— Hai, hai, Anna, a întrerupt-o colonelul Reiter, străduindu-se să fie înțelegător. Dacă v-ați fi dus acolo, ne-ați fi spus. Peter, unde ați fost?

Peter ar fi vrut să spună „Ce-i aici? Gestapo?”, dar s-a răzgândit. Îi plăceau prea mult soții Reiter ca să fie nepoliticos cu ei. În plus, colonelul părea că de-abia se abține să nu îl lovească.

— Am mers la o seară de swing. A fost întreruptă de un detașament HJ. Am reușit să fugim, a mărturisit Anna.

— Fată toantă ce ești! a icnit *Frau* Reiter.

Anna, care mai devreme era atât de calmă când vorbea despre viitorul țării, acum arăta ca o școlăriță gata să izbucnească în plâns. Roșie la față, stătea cu privirea pironită în podea.

Frau Reiter s-a întors către Peter.

— Trebuie să promiteți că nu mai faceți asta *niciodată.*

— V-a văzut vreun cunoscut? a întrebat colonelul.

— Am fost împreună cu Segur, a zis Peter. Nu știm dacă a scăpat și el sau nu.

— Ce să spun, extraordinar! a răbufnit colonelul. Cât timp crezi c-o să-i ia până să ciripească la Gestapo? Peter, am avut încredere în tine pentru că te-am crezut un băiat serios și de cuvânt. Dar ești un prostănac. Îți spun eu ce-o să pățiți dacă vă denunță Segur. O să vă ia în vizor Gestapoul. Mă aștept să-mi bată la ușă din clipă în clipă. Sper să ai o poveste bună pentru profesorul Kaltenbach când o să vină agenții să te ia. Am senzația c-o să fie foarte dezamăgit.

Peter a fost lăsat să plece. A pornit spre casă, cuprins de o mare durere sufletească. După-amiaza aceea fusese plină de peripeții. Și se încheiase mizerabil. A intrat în casă și a dat bună seara, traversând sufrageria. *Herr* și *Frau* Kaltenbach i-au răspuns, dar nu au avut nimic altceva de spus.

Peter a rămas treaz multă vreme, chinuit de gânduri. Și când a ațipit, a fost trezit de o bătaie puternică în ușă. S-a ridicat în capul oaselor, acoperit de o sudoare rece. Fusese doar un vis; unul pe care l-a mai avut de câteva ori în noaptea aceea. Adevărata bătaie la ușă nu a sosit. Dar când au mijit zorii, Peter încă era convins că Segur fusese prins. Și ce se întâmplase cu bietul proprietar al cafenelei? Le spusese celor de la HJ că habar nu avea ce e ăla swing? Dar tânărul travestit, el ce pățise? Sachsenhausen scria pe el,

asta dacă supraviețuise bătăii pe care o încasase probabil de la patrula HJ.

•

La școală, a doua zi, Segur nu a fost de găsit. Peter era tot mai îngrijorat. Și-a petrecut toată ziua cu gândul că Gestapoul o să vină din clipă în clipă să-l scoată de la ore. Să o fi luat deja pe Anna? Poate că ea îl va trăda? Nu. Asta nu se va întâmpla niciodată. Așa cum nici el n-ar trăda-o pe ea niciodată – nici dacă l-ar amenința că-i smulg unghiile. Orele de școală au ajuns cu mohoreala lor la final. Peter nu făcuse decât să penduleze între o groază nebună și epuizare fizică. De două ori adormise în clasă și fusese trezit de profesor cu lovituri de riglă în cap.

Nu mai putea suporta tensiunea. Imediat ce s-a văzut dincolo de porțile școlii, s-a dus cu bicicleta până la Segur acasă. I-a deschis mama băiatului. Părea șocată și timorată.

— Ai venit să-l vezi pe bietul meu Gerhart, a zis ea. Să vezi ce i-au făcut.

Frau Segur nu era dintre cei care umblau cu jumătăți de măsură; avea un grad de fidelitate față de Partid de cel puțin nouăzeci la sută. Era mândră de Crucea ei de Bronz de Mamă Eroină, pe care o primise după nașterea celui de-al patrulea copil. O purta mereu la rever și era foarte supărată dacă băieții din *Hitlerjugend* nu o salutau pe stradă așa cum cerea regulamentul. Peter știa că trebuie să o abordeze cu mare atenție.

Segur stătea întins în patul lui, plin de umflături și vânătăi.

— Doamne, ce s-a întâmplat cu tine? s-a speriat Peter.

— O bandă de poleaci de la salubrizare, a răspuns el. Sau poate ucraineni, nu știu. S-au luat pur și simplu de mine, fără motiv.

— Gerhart, trebuie să faci plângere, l-a îndemnat mama lui.

— O să fac, o să fac. De îndată ce-o să pot să mă ridic fără să urlu de durere.

Mama lui a plecat să le pregătească niște prăjituri și câte o ceașcă de cafea. Segur i-a făcut lui Peter semn să se apropie.

— M-au bătut, m-au bătut de-am văzut moartea cu ochii, a șoptit el. M-au dus în intrândul unui magazin și m-au luat la șuturi până n-au mai putut. Nu mai eram în stare nici să mă mișc. Dar javrele alea proaste m-au lăsat acolo. S-au dus după ceilalți. Pe mine m-au lăsat. Au săltat vreo cincisprezece. I-au băgat într-un camion, am văzut cu ochii mei. Cine știe ce-o să se aleagă de ei. Când am văzut ce se întâmplă, m-am ghemuit în întuneric și am sperat să uite de mine.

— Te cunoaște vreunul dintre ei? a întrebat Peter.

— Numai după numele mic. E în regulă, nu?

— Și ce-i cu polonezii și ucrainenii? Dacă poliția ia asta de bună, o să aplice pedepse la întâmplare. Chiar și execuții.

— Nu m-am gândit la asta, a mărturisit Segur. O să-i spun mamei că te duci tu să raportezi. Nu vreau s-o facă ea.

Peter a fost de acord. A asigurat-o pe *Frau* Segur că se va duce la circa de poliție și va face o plângere amănunțită. I-a spus că Gerhart îi făcuse o descriere detaliată a făptașilor și i-a promis că poliția îi va găsi pe vinovați.

— Lepădături slave! a izbucnit *Frau* Segur. Le dăm mâncare și de lucru, le cruțăm viețile mizerabile și uite cum ne răsplătesc!

Peter fierbea de indignare, dar învățase să-și țină gura. Erau prea mulți oameni ca *Frau* Segur pe lume. A pedalat până acasă, ușurat. Erau în siguranță. Nu se vor alege cu o bătaie în ușă la prima oră a dimineții. S-a dus imediat la familia Reiter și a tras clopoțelul de la intrare. A răspuns *Frau* Reiter.

— Ah, tu ești, l-a întâmpinat ea cu răceală.

— Pot s-o văd pe Anna, vă rog?

— Anna nu este acasă.

— Puteți să-i transmiteți că Segur e bine? O să-i spun mai multe când ne vedem.

— N-o s-o mai vezi, a răspuns *Frau* Reiter. Am hotărât ca tu și Anna să nu vă mai vedeți deloc, dar îți mulțumesc pentru mesaj. La revedere, Peter!

Ușa s-a închis cu o bufnitură categorică.

CAPITOLUL 19

Noiembrie 1942

Peter a zărit-o pe Anna la bibliotecă două zile mai târziu. Fata s-a așezat cât mai departe de el și s-a prefăcut că nu-l vede. Peter s-a simțit rănit, chiar furios, și s-a cufundat în studiu. După vreo zece minute, a simțit în mod nedeslușit cum cineva trece foarte aproape de biroul lui. Când și-a ridicat privirea, a văzut-o întorcându-se în colțul ei, dar o bucățică de hârtie împăturită fusese vârâtă sub una dintre cărțile sale.

„Așteaptă-mă afară. Cinci minute.
A”.

Era una dintre după-amiezile acelea reci și ploioase de toamnă, în care amenințarea iernii plutește greu în aer. Anna avea o umbrelă uriașă și i-a făcut semn să vină să stea împreună sub ea. S-au sărutat și au plecat braț la braț – cu umbrela coborâtă în așa fel încât să nu li se zărească fețele.

— E *Frau* Schrader aici. O știe pe *Mutter*. Nu vreau să-i spună de noi.

Anna nu-i spunea niciodată mamei ei *Mutter*. „E supărată pe ea”, și-a zis Peter. „Bine”. Se temuse

că pe el este supărată.

— Mama ta a spus că nu mai am voie să te văd.

Anna a pufnit exasperată.

— Da, am făcut-o de oaie cu mersul la dans. Dar nu-ți face griji. O să trecem peste asta. Hai să fim mai grijulii o lună sau două. Uite, o să vorbesc cu amândoi după ce se mai calmează un pic. Dar să nu ni-i punem în cap întâlnindu-ne pe ascuns… Nu i-ar face decât să…

În timp ce vorbeau, doi polițiști i-au despărțit brusc, ridicându-le umbrela.

— Actele la control! le-a ordonat unul dintre ei cu o voce atât de amenințătoare, încât nici Anna, nici Peter nu au îndrăznit să protesteze.

Și-au scos buletinele și au așteptat, cu ploaia șiroindu-le pe obraji. Tot ce spera Peter era ca niciunul dintre polițiști să nu fi auzit conversația lor.

— Bine, a zis unul dintre ei, înapoindu-le actele.

— De obicei „submarinele” sunt cele care se străduiesc să nu fie văzute de nimeni, a explicat celălalt, râzând. Puteți să vă vedeți de drum.

Întâmplarea îi tulburase pe amândoi.

— Ce-a vrut să zică? a întrebat Peter. Ce înseamnă „submarine”?

— Așa își spun evreii care trăiesc ascunși, l-a lămurit Anna. Când își primesc convocările de „schimbare de domiciliu în est”, cei mai perspicace dintre ei știu despre ce e vorba și fug în ascunzători.

Peter era numai urechi. Anna comitea o mare imprudență vorbind astfel.

— Nu mă așteptam ca un polițist să folosească același termen.

Băiatul se întreba cum de știa ea toate astea.

— Și ce înseamnă de fapt mutarea în est? a întrebat precaut.

Fata a oftat adânc, clătinând din cap.

— Nu știu, a spus ea. Îmi pare rău, Peter. Nu putem să mai vorbim despre asta. E prea periculos.

L-a sărutat tandru pe obraz și apoi a luat-o la fugă pe stradă. Peter a rămas pe loc. Cu cât i se îmbibau hainele mai mult de apă, cu atât se simțea mai tulburat.

•

Toamna îi plăcuse dintotdeauna lui Peter. Răceala și prospețimea, chiciura și ceața, pomii zdrențuiți pe fundalul limpede al cerului albastru. În ciuda iernii ce stătea să vină, octombrie și noiembrie îl umpleau de noi speranțe. Bănuia că era din cauza anului școlar care începea atunci. Pe urmă venea Crăciunul și după aceea, din nou promisiunea primăverii.

Dar anul ăsta era altfel. Toată lumea o simțea. Sovieticii nu cedaseră încă. Americanii erau în Anglia, adunându-și forțele. Obișnuitele parade în cinstea victoriilor repurtate de armata germană, pe care Hitler le oferea poporului cu generozitate, se întrerupseseră. Cu toate acestea – cel puțin în Caucaz, în cea mai sudică parte a Uniunii Sovietice –, Armata a Șasea Germană înainta. Forțele germane și japoneze urmau să se întâlnească în scurt timp în India. Trupele lui Paulus mai aveau puțin și cucereau Stalingradul.

Sau cel puțin așa spuneau ziarele. Înainte de a se certa, Ula îi dezvăluise lui Peter că revista ei primise un comunicat de presă care anunța căderea orașului, cu mențiunea „A nu se publica până la primirea autorizației din partea Ministerului pentru Instrucție Publică și Propagandă al *Reich*-ului”. Autorizația însă nu mai sosise.

Ceva colosal se petrecea la Stalingrad. Traudl era una dintre multele membre ale detașamentelor BDM trimise să-i întâmpine la gară pe soldații răniți care veneau din est. Le ducea buchete de flori sălbatice ostașilor din spitalele militare și scria epistole în locul celor schilodiți în luptă sau prea bolnavi ca să și le poată scrie singuri. Când Peter a întrebat-o de ce o face, se aștepta să audă eterna gargară optimistă despre victoria inevitabilă

a germanilor. În schimb, fata a clătinat din cap și l-a privit încurcată.

— Păi sunt atât de mulți…

Altceva nu a mai reușit să scoată de la ea.

•

Lui Peter îi era cumplit de dor de Anna, mai ales că și Segur păstra distanța. Bătaia părea să-i fi alungat spiritul de glumă. Nu mai trântea poantele devastatoare care-i plăceau atât de mult lui Peter. Segur și Anna erau supapa lui de siguranță. Putea vorbi cu ei despre orice, ceea ce făcea ca totul să fie mult mai ușor de suportat. De când pierduse legătura cu ei, avea niște vise îngrozitoare, cum că stă în fața clasei sau se află la o întrunire HJ și spune numai lucruri pe care n-ar trebui să le rostească.

Frau Kaltenbach a observat schimbarea.

— Fata aia adorabilă, Anna… v-ați certat? l-a întrebat într-o zi în bucătărie, în timp ce el curăța cartofi în chiuvetă.

— Da. Un pic, a mințit Peter cu stângăcie. Devenise cam prea serioasă relația. Vreau să-mi petrec mai mult timp cu prietenii.

Frau Kaltenbach a râs.

— Ți-a dat papucii, nu-i așa? Pari foarte supărat.

Nu era un râs malițios, și Peter s-a bucurat să vadă că soția profesorului îi oferea în sfârșit puțină compasiune.

— Ei bine, atunci e pierderea ei. O să caute mult și bine până o să găsească un băiat așa chipeș ca tine.

Peter a roșit. Ar fi dat orice să vorbească despre altceva.

•

Abia la începutul lui decembrie a intrat Anna din nou în legătură cu el. De la schimbul grăbit de cuvinte din fața bibliotecii, se mai văzuseră pe stradă o dată sau de două ori și doar încă o dată în sala de lectură, deși se dusese acolo foarte des, în speranța că o va revedea. Fata îl evitase de fiecare

dată. Nu îi făcuse nici măcar un semn cu mâna, nu îi trimisese nici măcar un zâmbet. Peter începuse să se îngrijoreze.

Dar într-o zi, în drum spre casă, a apărut lângă el și l-a luat cu îndrăzneală de braț.

— Am avut dreptate, a zâmbit ea. Au lăsat-o mai moale. *Mutti* a spus: „Nu mai suport să te văd atât de tristă. Dacă vrei să te întâlnești cu Peter, îți dau voie. Dar fără dansuri. Să nu te mai prind că faci ceva prostesc și periculos.” Asta înseamnă că nici radio n-o să mai ascultăm. Dacă ne prind făcând și cel mai mărunt gest care ne-ar putea băga în belele, probabil o să mă trimită la o mănăstire ca să mă țină departe de orice primejdie!

Peste trei zile, a apărut la ușa familiei Kaltenbach. Ochii îi erau roșii de plâns.

— Stefan, a murmurat ea. S-a întors la Berlin.

— Păi asta-i bine, nu-i așa? a spus Peter.

Anna vorbise de multe ori despre fratele ei și despre cât de îngrijorată era că lupta pe frontul de est.

Fata a clătinat din cap.

— E într-un spital militar din Charlottenburg. A fost rănit grav la Stalingrad. *Vati* crede c-o să-și piardă un picior. Hai cu mine să-l vedem. Nu vreau să mă duc singură.

Au mers chiar a doua zi, luând metroul de la grădina zoologică. Anna i-a spus pe drum tot ce știa, iar el s-a străduit să îi prindă cuvintele, acoperite de huruiala roților pe șine.

— A fost evacuat din *der Kessel* – așa-i spun ei, „Căldarea”.

Mereu se vorbea despre Stalingrad la știri. Armata a Șasea fusese la un pas de a cuceri orașul, dar acum era înconjurată de armata sovietică și soldații luptau ca să-și scape viețile.

Nici măcar revistele *Hitlerjugend* ale lui Peter nu mai încercau să ascundă dificultățile prin care treceau trupele de acolo. În ilustrațiile desenate care însoțeau articolele, soldații erau înfățișați

înfofoliți cu fulare și haine de iarnă, îngropați în zăpadă și, de cele mai multe ori, răniți. Aveau un aer sfidător, dar, în același timp, erau nebărbieriți și păreau epuizați. „Dacă asta ne arată în reviste”, se întreba Peter, „care o fi realitatea?” Se gândea la băieții din HJ care tânjeau să se alăture armatei, aproape disperați să lupte și ei. Nu asta era ceea ce aveau de fapt în minte.

Culoarele spitalului erau neliniștitoare. Rude încremenite în tăcere ședeau lângă geamurile mate. Soldați lipsiți de membre șontâcăiau pe acolo în cârje, pe când infirmierele și medicii alergau de la un salon la altul. Deși clădirea era învăluită într-o tăcere sinistră, ea părea în același timp să dea în clocot.

Stefan se afla într-un salon cu încă vreo douăzeci de bărbați. Toți erau grav răniți. Peter și-a dat seama de asta pentru că, deși era vremea vizitelor și aproape fiecare pacient era înconjurat de rude și prieteni, cu toții vorbeau în șoaptă.

Mirosul înțepător de antiseptic și de înălbitor care îi invada nările și îi râcâia gâtlejul de-abia reușea să acopere o duhoare dulceagă de putreziciune. Primul impuls al lui Peter a fost să fugă. Simțea că mai are puțin și o să verse.

Când Stefan a zâmbit – lucru pe care l-a făcut cu o oarecare dificultate –, Peter și-a dat seama ce tânăr chipeș era. Se vedea imediat că el și Anna sunt rude.

— Deci tu ești Peter! l-a întâmpinat Stefan, ridicând cu greu o mână ca să o strângă pe a lui; nici nu se punea problema să îl salute cu *heil.*

— Abia mă mișc, dragii mei, a spus Stefan cu glas pierit când Anna a încercat să îl sărute. Piciorul mi-a fost străpuns de o schijă și este grav infectat.

Anna s-a aplecat înainte, sprijinindu-se cu mâna de pat. Dar Stefan a scos un țipăt, pentru că îl apăsase pe rană. Anna a sărit înapoi imediat, jenată de neglijența ei.

S-au așezat și s-au aplecat spre el cât de mult au putut, ascultând atent, ca să-i poată auzi povestea.

— Am fost un norocos că am scăpat de acolo, a început el aproape în șoaptă. Aerodromurile din jurul Stalingradului sunt un dezastru. Avioanele se prăbușesc zilnic încercând să aterizeze pe zăpadă. Și se află sub un bombardament continuu din partea rușilor. Răniții care mai ies pe picioarele lor din spitalele de campanie din jurul aerodromurilor sunt atât de disperați să scape de-acolo, încât ar fi în stare să se agațe și de aripa unui Ju 52 în timpul rulajului pentru decolare.

S-a oprit, scormonind parcă în memorie.

— Nu te forța, Stefan, odihnește-te, l-a îmbiat Anna. O să rămân aici cu tine.

— Nu, ascultați-mă până la capăt. Trebuie să vorbesc.

S-a aplecat spre ei și le-a spus în șoaptă:

— Cartierul nostru general era aproape de malul fluviului. A fost bombardat din senin, iar atacul a durat foarte mult. Nu ne venea să credem că rușii mai aveau atâta putere în ei. Într-un sfârșit, s-a oprit. A fost cea mai înspăimântătoare liniște de care am avut parte în viața mea… Pe urmă am auzit zgomotul tancurilor care-și porneau motoarele. Erau chiar lângă noi. Cred că s-au apropiat în timpul bombardamentului și de aceea nu le auziserăm. Ne-a cuprins groaza. Eram captivi în cimitirul ăla. Revăd scena de câte ori închid ochii. Cărămizile sparte, grinzile contorsionate, scările mânjite de sânge și țărână și Dumnezeu știe ce rămășițe de trup omenesc…

S-a oprit, așteptând să treacă una dintre infirmiere.

— Ni s-a cerut să nu povestim cum a fost. Dar mi-am făcut serviciul militar strângând informații secrete. Iar acum vi le transmit vouă, ca să știți care este adevărul, pentru că nu cred că i se va spune poporului german ce se întâmplă de fapt… Încă o mai văd în coșmarurile mele. Scara care

ducea la etaj. Rușii erau chiar acolo, deasupra capetelor noastre. În visele mele trebuie să urc scara ca să văd ce se află pe palier, după colț. Sau uneori sunt acolo, prins în secție, în timp ce rușii dau năvală peste noi, aruncând înaintea lor cu grenade. Eu sfârșesc zăcând pe podea, cu mațele atârnând pe afară. Cu toții crezuserăm că am câștigat. Și generalul Paulus mai mult decât oricine. Făcuse deja primele schițe ale medaliei ce urma să celebreze campania noastră victorioasă… Cuceriserăm orașul aproape în întregime… dar s-au ținut cu ghearele de el… și n-o să se lase până n-o să ne alunge de pe pământul lor.

S-a oprit vlăguit. Destăinuirea îl extenuase. Pentru o vreme nu a mai spus nimic, dar pe urmă a încercat să se ridice. Le-a făcut semn să vină mai aproape și a vorbit din nou.

— E ca și cum am fi apucat un lup de urechi și nu mai îndrăznim să-i dăm drumul. Campania asta a fost deopotrivă magnifică și dezastruoasă. Extraordinar! Să duci o armată a *Reich*-ului până aproape de porțile Asiei! A fost o realizare incredibilă. În primele noastre zile acolo, mulți țărani ne-au primit ca pe niște eliberatori și ne-au oferit pâine, ținând deasupra capului cruci și icoane. Îi scăpăm de Stalin și de bolșevicii făr' de Dumnezeu. Dar au aflat repede că noi eram mult mai răi. Toată absurditatea asta cu *Untermensch*… Era o nebunie să-i tratezi pe oameni atât de rău. Așa că, după cum era de așteptat, s-au întors împotriva noastră. Este ca într-un basm… Sfârșitul e atât de previzibil… M-am bucurat că fusesem trimis în primele linii. În ariergardă, habar n-aveai când îți venea rândul să mori. Partizanii atacau din toate părțile. Și de fiecare dată când o făceau, ne răzbunam nimicind sate întregi. Sute… mii de oameni, striviți ca insectele. Ceea ce îi făcea pe tot mai mulți să se retragă în păduri și să lupte împotriva noastră. Pe front, știi măcar cine este

inamicul și unde se află. Și nu trebuie să-ți faci griji că omori civili nevinovați.

S-a întins și a prins-o pe Anna de mână.

— Continuă să faci ceea ce faci, a zis el răspicat, în așa fel încât să îl audă și Peter.

Anna părea surprinsă și în ochi i se citea panica.

— Taci acum, Stefan, altfel o să te epuizezi.

Stefan s-a întors către Peter.

— E o fată bună. Ai grijă de ea.

— Trebuie să plecăm, a spus Anna cu nerăbdare.

Au luat metroul spre casă. Vagonul era pe jumătate gol. Peter stătea ca pe ghimpi.

— Anna, ce anume faci tu? La ce se referea Stefan?

— Nimic. Stefan delira, a zis ea repede, apucându-l de braț.

•

Anna nu l-a mai luat pe Peter să îl vadă pe Stefan, ceea ce l-a dezamăgit pe băiat, pentru că și-ar fi dorit să meargă. De fiecare dată când a adus vorba, ea l-a refuzat.

— Stefan are nevoie de liniște și pace.

A continuat, bineînțeles, să o întrebe de fratele ei și, cam cu o săptămână înainte de Crăciun, Anna i-a adus niște vești bune.

— E mult mai bine acum. Piciorul i se vindecă, așa că n-o să și-l piardă. Credeam c-o să-și petreacă restul vieții în cârje. Cu toții le suntem foarte recunoscători medicilor și asistentelor care l-au îngrijit. I s-a zis că va rămâne totuși cu un mers șchiopătat și c-o să aibă nevoie de un baston. Dar asta-i mult mai bine decât ne așteptam. Sperăm c-o să fie declarat infirm, dar el crede c-o să fie trimis înapoi la unitatea lui.

— Doar n-o să-l pună să lupte! s-a revoltat Peter.

— Nu. O să lucreze la statul-major. E bine că n-o să fie în tranșee. S-ar putea ca, până la urmă, să supraviețuiască războiului.

CAPITOLUL 20

16 ianuarie 1943

La început, când Peter abia sosise la Berlin, fetele profesorului Kaltenbach îi povestiseră cu sufletul la gură despre raidurile aeriene la care fuseseră martore.

— Bombardiere mici, neînsemnate, mai ales de la RAF, spusese Traudl. Au trimis și rușii câteva, imediat înainte să vii tu la noi, dar le-am doborât pe toate. Pe unul dintre ele l-am văzut chiar eu cum se prăbușea. Nu cred că se mai întorc…

Profesorul Kaltenbach își reasigura de fiecare dată familia că se aflau în cea mai mare siguranță în orașul lor. Linia frontului se întindea de la Leningrad și Moscova până în Caucaz, ținea el să le reamintească. Niciun bombardier sovietic nu putea zbura pe o distanță atât de mare. Britanicii erau mult mai aproape, ce-i drept. Dar păreau să ezite să se aventureze tocmai până la Berlin. Târgurile și orașele mari din vest avuseseră parte de câteva bombardamente, dar până atunci *Luftwaffe* și apărarea antiaeriană din jurul capitalei fuseseră atât de bine organizate, încât ținuseră departe orice atac.

Asta însă nu împiedicase autoritățile să se pregătească pentru tot ce era mai rău. În ultimul an, sirenele antiaeriene sunaseră de nouă ori, dar nu se întâmplase nimic niciodată.

— Le fac probe, bănuiesc, spusese profesorul.

Dar imediat după Anul Nou, englezii au luat orașul prin surprindere.

Toți cei din familia Kaltenbach erau în pat. Sirenele au început să urle abia când bombardierele se aflau deja deasupra orașului. Peter dormea adânc și, la început, tânguirea aceea care urca și cobora îi părea doar o parte dintr-un vis mai straniu. Deodată, *Herr* Kaltenbach a năvălit în camera lui ca să-l scuture și să-l trezească.

— Repede, Peter! Îmbracă-te, e prea frig doar pentru un halat. E o oră total nepotrivită pentru o simulare, trebuie să recunosc.

Nici nu a terminat bine de vorbit, când s-a pornit un șuierat de undeva de departe, urmat de bubuituri atât de puternice, încât au zgâlțâit geamurile. Charlotte a început să plângă și mama ei a făcut-o să tacă dându-i o palmă usturătoare peste picior.

— Nu avem timp, s-a răzgândit Kaltenbach. Înhață mai bine o pătură!

Strigătul lugubru al sirenelor s-a atenuat și, în liniștea care a urmat, au auzit bâzâitul îndepărtat al motoarelor de avion. Erau cu zecile – își dădeau seama după sunet. Soții Kaltenbach și copiii s-au năpustit împleticindu-se pe scara care ducea la subsol, împreună cu alți locatari ai clădirii, amorțiți de somn. Peter s-a mirat, dar l-a și distrat să o vadă pe *Frau* Kaltenbach fără machiajul ei de obicei atât de atent aplicat. Părea extrem de iritată și de palidă, ca și cum ar fi suferit de constipație de vreo săptămână.

Subsolul era încuiat și administratorul clădirii, *Herr* Schlosser, nu era de găsit.

— Bineînțeles că nu-i aici. Nimeni nu se aștepta la asta, a comentat *Herr* Kaltenbach.

Era remarcabil de calm. O nouă salvă de bombe a șuierat în cădere, explodând undeva mai la vest. Copiii au început să plângă, dar nu și Charlotte. Îi era prea frică de maică-sa. Tatăl ei a ridicat-o în brațe și a lăudat-o pentru cât de curajoasă era.

Cinci minute mai târziu, a sosit și Schlosser. Era îmbrăcat la patru ace și era evident că fusese în altă parte când bombele începuseră să cadă. Și-a făcut loc printre locatarii neliniștiți cu un aer de fanfaronadă beligerantă. Odată descuiată ușa, s-au grăbit să intre, așezându-se pe pardoseala cu plăci de granit și așteptând să se termine.

— Data viitoare o să aduc o pernă, a spus Kaltenbach cu un surâs.

Charlotte și Traudl s-au cuibărit în brațele lui și toți trei s-au înfășurat într-o singură pătură. Chiar că era curajos, și-a spus Peter, și își iubea cu adevărat fetele. Era de-a dreptul înduioșător. Le invidia pe copile. Tatăl lui bun nu-l îmbrățișase niciodată așa. Fusese întotdeauna protocolar și distant.

Subsolul era de acum atât de aglomerat, că nici nu se mai puteau mișca. Nu era totuși atât de frig precum se temuseră că o să fie. Faptul că erau mulți le ținea de cald.

În lumina crudă a celor două becuri neacoperite, Peter i-a aruncat o privire lui Elsbeth. Avea o figură acră; era mai mult enervată de deranj decât înspăimântată. În schimb, chipul lui *Frau* Kaltenbach era ca o mască. Se întreba ce îi trecea oare prin cap. Era însă imposibil de ghicit.

Unii dintre ceilalți copii au început să joace mima. În mintea lor, ce se întâmpla era o mare aventură. Atitudinea celor mici s-a dovedit contagioasă. Adulții au început să flecărească și să spună glume într-un fel aproape isteric, așa cum fac studenții înaintea unui examen decisiv. Copiii epuizaseră și *Flori, fete și băieți,* când o explozie

uriașă a zguduit clădirea, făcând lumina să pâlpâie și apoi să se stingă de tot. S-au auzit țipete și printre ei s-a insinuat un miros oribil – cineva făcuse pe el de frică. Era așa de întuneric, că nu-și vedeau mâinile nici dacă le ridicau în fața ochilor.

Schlosser le-a cerut să facă liniște. Părea, după voce, beat turtă.

— Stați pe loc. O să aduc niște lumânări.

Când a deschis ușa, un alt miros a pătruns înăuntru, odată cu adierea rece a nopții. Era miros de pulbere de cărămidă. Undeva departe, bombele continuau să cadă. Avioanele nu se mai auzeau. Ceea ce au auzit totuși a fost un huruit înspăimântător, care a crescut în intensitate și frecvență și care s-a încheiat cu o bufnitură și cu o zăngănitură ce părea să nu se mai termine. Era zgomotul unei clădiri care se prăbușea… Peter se întreba unde se întâmpla asta. Era evident că în apropiere. Apoi, cu o mare groază în suflet, și-a dat seama că ar putea fi chiar blocul în care locuia Anna.

Schlosser s-a întors cu două lumânări și a închis ușa.

— După zgomot, pare că se duc, a anunțat el. Dar trebuie să rămânem aici până la semnalul de încheiere.

Peter îi distingea silueta masivă în cadrul ușii. Era un om cât un urs și cu o formidabilă burtă de bere. Îl auzise lăudându-se că, înainte să vină Hitler la putere, fusese purtător de drapel la toate întrunirile naziste și făcuse incursiuni în teritoriile Roșilor din cartierul Wedding, la nord de centrul capitalei, provocând distrugeri și căutând pricină de harță. „Îl iubește atât de mult pe Hitler”, s-a gândit Peter, „că și-a lăsat și o mustăcioară ca a lui. Și cât de mult își iubește feliuța de putere!” Schlosser nu era ca alți locatari ai clădirii. Era grosolan ca o buturugă de lemn.

Părinții Annei îl cunoșteau și ei. Le spunea mereu oamenilor că este nazist încă din 1924. Asta

a fost răsplata lui, comentase Otto. Administrarea unui bloc de ștabi – cu micul lui apartament și cu puterea de a le spune acestor universitari, funcționari civili și casnice arogante îndrăgostite de cățeii lor să-și scoată la vedere steagurile cu zvastica și să-și execute *Sieg heil*-ul dimpreună cu întreaga națiune.

•

Au așteptat tremurând încă o oră obositoare, până când, pe la trei dimineața, a sunat sirena care vestea eliberarea spațiului aerian și toată lumea s-a cuibărit iarăși în pat. Peter s-a uitat pe fereastra lui, dar nu a văzut nimic deosebit în apropiere. Se gândea cu disperare la Anna, întrebându-se dacă era bine, dar Kaltenbach i-a interzis să iasă afară.

— N-ai face decât să le stai în drum echipajelor de intervenție, a spus el. În plus, n-o să fii bun de nimic mâine dimineață dacă nu dormi puțin.

La prima geană de lumină, toată familia s-a strâns în jurul radioului ca să asculte știrile. *Frau* Kaltenbach le-a permis chiar să-și mănânce micul dejun în camera de zi de data aceasta, în loc să îl ia la masa din sufragerie.

Bombardarea Berlinului a fost a treia sau a patra știre de pe ordinea zilei. Comunicatul era în întregime pozitiv. Teroriștii care au aruncat bombele, spunea prezentatorul, au provocat daune minore, cu excepția arenei Deutschlandhalle, care se afla la doi kilometri de Wittenbergplatz. Când începuse atacul aerian, tocmai se dădea un spectacol de circ pentru 10.000 de spectatori. Cu toții fuseseră evacuați cu succes, dimpreună cu animalele, se făli prezentatorul, chiar dacă clădirea în sine fusese grav avariată. Peter și-a terminat în grabă pâinea și cafeaua și a întrebat-o pe *Frau* Kaltenbach dacă poate ieși să vadă ce s-a întâmplat în cartierul lor. Ea a încuviințat, iar băiatul a luat-o la goană în jos pe scări. Traudl voia să meargă și ea, dar mama ei i-a interzis cu desăvârșire.

— S-ar putea să nu fie așa de plăcut, a spus ea, îndulcind lucrurile.

Peter s-a repezit în stradă și s-a pomenit orbit de soarele tăios de iarnă. Și-a urmat nasul și, pe măsură ce se apropia de casa prietenei sale, vedea fuioare de fum ieșind din clădiri care încă ardeau mocnit. Chiar pe strada alăturată se căsca larg dezastrul: multe focuri mici ardeau într-o clădire și în mormanul de moloz de alături. Apartamentul Annei se afla de cealaltă parte a drumului…

Chiar acolo, pe pavaj, se afla un pian mare, în flăcări. Pe măsură ce limbile de foc îi mâncau carcasa neagră și lăcuită, corzile torturate gemeau și plesneau cu zgomot, mai întâi notele de sus, ca niște clopoței, apoi cele mai grave, în sunete sumbre. Multe rămășițe de după bombardamentul din timpul nopții fuseseră proiectate din apartamentele avariate direct pe caldarâm: fotolii fumegânde, dulapuri cu vitrine sparte, cărți deschise și răvășite, cu foile fluturând în vântul aspru al iernii…

O clădire întreagă se prăbușise. Din cea de alături, doar cele trei etaje de sus se prăvăliseră pe stradă. Mirosul de canal și de conducte de gaz sparte se amesteca cu cel de cărbune și de carne de om arsă. Cadavre carbonizate zăceau întinse pe caldarâm, încă neacoperite, așteptând să fie identificate. Unii morți păreau neatinși. Emanau o liniște extraordinară. Doar părul de pe cap li se mișca în vânt.

Supraviețuitorii se adunaseră ciorchine, doar ca să privească ruinele cu o groază încremenită. *Herr* Schlosser a venit și el să se uite, cu ghetele trosnindu-i pe gheață și pe cioburi. A început să vorbească cu patos despre „teroriștii cu bombe” și despre cum, în cel mai scurt timp, o să li se plătească britanicilor cu aceeași monedă. Nimeni nu i-a răspuns. Peter se întreba dacă și ceilalți gândeau ca el. Ăsta era, se pare, doar începutul…

CAPITOLUL 21

18 ianuarie 1943

Bombardierele s-au întors surprinzător de repede. Nu chiar a doua noapte, deși au încercat. La radio se vorbea despre treizeci de avioane Lancaster și cinci avioane Halifax doborâte deasupra Germaniei, pe când celelalte „o croiseră cu lașitate înapoi spre Anglia”. Dar au revenit deasupra Berlinului câteva nopți mai târziu. Acum, apărarea antiaeriană era pregătită. Proiectoarele au înconjurat orașul, și razele lor de lumină au măturat în zigzag văzduhul. De data aceasta, bubuitul tunurilor antiaeriene s-a amestecat cu zumzetul bombardierelor.

Fotografii ale avioanelor britanice au apărut apoi în ziare. Băieții din cuibul HJ al lui Peter le-au studiat cu mare interes.

— Uită-te la Lancasterele și la Halifaxurile astea, a spus Segur. Patru motoare. Opt mitraliere. Echipaj de șapte oameni. Zece tone de bombe. E ceva de capul lor.

— Da, a spus Peter, dar mă întreb de ce n-au pus nicio mitralieră pe fuzelajul bombardierului. Dacă eram acolo sus, în avioanele noastre de vânătoare

de noapte, tot ce am fi avut de făcut ar fi fost să le lovim pe dedesubt și să le spulberăm în fărâme.

Lothar Fleischer trăgea cu urechea.

— Voi doi n-aveți nicio șansă să ajungeți vreodată în *Luftwaffe.* Acolo îi iau doar pe cei mai buni. Iar bombardierele astea ale englezoilor nici nu se compară cu minunații noștri Condori. Uitați-vă numai la Stirlingurile lor…

A împuns cu degetul o fotografie a unui bombardier britanic din ziar. Se ridica de pe pista unui aerodrom, plutind deasupra servanților de la sol ca o pasăre ancestrală de pradă. Toți băieții au pufnit cu dispreț. Segur și-a spus sus și tare părerea.

— Britanicii au avioane urâte, care nu se compară cu ale noastre, dar pot duce mult mai multe bombe.

Fleischer i-a tras un pumn în umăr.

— Ăsta e un discurs defetist, Segur.

Și alți băieți au început să-l ia peste picior. Segur părea jignit. Peter i-a sărit în apărare.

— E pur și simplu un fapt. Scrie clar aici în ziar.

Așa era. Specificațiile tehnice ale avioanelor erau trecute în așa fel încât oricine le putea studia.

— Dacă îți plac așa de mult, ar trebui să te înscrii în RAF! a zis Fleischer în batjocură și l-a apucat de ceafă pe Peter.

Peter a văzut negru în fața ochilor. S-a ridicat și l-a trântit la podea pe Fleischer, cu un pumn în falcă. Ceilalți băieți au sărit să-i despartă și să-i oprească să-și mai care și alte lovituri.

— Păstrați scandalurile pentru jidani și bolșevici, băieți! a strigat cu hotărâre Walter Hertz, comandantul de detașament.

Fleischer, care își oblojea nasul însângerat, i-a aruncat lui Peter o privire care spunea „Asta n-o să se termine așa”.

— Am un as în mânecă, i-a dezvăluit el în drum spre casă prietenului său, Mehler. Scormonește bine prin istoria familiei unui poleac și sigur o să

dai peste un jidan undeva. Așa spune tata, și a stat destul pe acolo ca să știe despre ce vorbește. Când vine acasă în permisie, o să discut cu el despre Peter Bruck.

Mehler a spus zeflemitor:

— Nu înțeleg cum suportă taică-tău să stea printre scursurile alea din Guvernământul General. Dar ai dreptate în ce-l privește pe Bruck. Nu are atitudinea național-socialistă potrivită. Ezită mereu să ne salute cu *Heil Hitler* când ne întâlnim. Este neglijent, dar asta e bine, pentru că-și dă în vileag gândurile. Sunt sigur că în inima lui stă cuibărit un evreiaș.

•

Anul nu începuse deloc bine. La câteva zile după incursiunile bombardierelor, au sosit noi vești sumbre de pe frontul de est. Armata a Șasea de la Stalingrad, a generalului Paulus, se afla față în față cu un dezastru. Segur îi șoptise lui Peter:

— Ce ne spun ei nouă este deja destul de sinistru, așa că Dumnezeu știe cum o fi de fapt acolo.

La sfârșitul lui ianuarie, un mesaj de la generalul Paulus către Adolf Hitler a fost adus la cunoștința poporului. Familia Kaltenbach l-a ascultat într-o tăcere reverențioasă.

„La aniversarea preluării de către noi a puterii, Armata a Șasea îi transmite *Führer*-ului cele mai calde urări. Zvastica flutură încă deasupra Stalingradului. Fie ca lupta noastră să servească drept exemplu pentru generațiile nenăscute încă, să nu se predea, oricât de grea le-ar fi soarta. Germania va fi victorioasă”.

Profesorul Kaltenbach și-a șters discret o lacrimă și a propovăduit:

— Cu așa o voință de neîngenunchiat, cum am putea oare să pierdem războiul?

Trei zile mai târziu, generalul Paulus a capitulat. Poporului german i s-a adus la cunoștință prima înfrângere militară majoră cu ore întregi de muzică clasică solemnă, care a răsunat pe toate posturile de radio. Peter s-a întâlnit cu Anna chiar a doua zi.

— Asta prevestește un dezastru, a spus ea. O fiară încolțită este de două ori mai periculoasă. O să vezi, pe naziști treaba asta o să-i facă mai fanatici și mai irațională ca oricând.

Herr Kaltenbach părea stupefiat. În zilele care au urmat comunicatului s-a fâțâit confuz de colo-colo. Într-una din ele nici măcar nu s-a bărbierit. Așa ceva nu se mai întâmplase până atunci. Dacă vreuna dintre fete îi spunea vreo vorbă, se răstea la ea. Charlotte alerga în lacrimi la maică-sa. Dar nici la ea nu găsea alinare, nici vorbă. *Frau* Kaltenbach părea mai înțepată și mai închisă în ea ca oricând. Lui Peter aproape că îi era milă de ei.

Câteva zile mai târziu, i-a auzit certându-se după ce toți copiii se duseseră la culcare. Lipindu-și urechea de peretele dormitorului, a surprins-o pe *Frau* Kaltenbach zicând:

— Să nu mai spui niciodată asta, Franz. Nu-mi vine să cred că tu, dintre toți oamenii, ai putea să-l trădezi pe *Führer* și să te dezici de întregul popor cu vorbe din astea defetiste.

Peter era paralizat de uimire. Și-a apăsat mai tare urechea de perete. *Frau* Kaltenbach se calmase de acum și vorbea mai încet. Dar Peter era sigur că unul dintre ei pronunțase cuvântul „Elveția” undeva pe parcursul conversației. Nu cumva își puneau la cale emigrarea?

Când i-a spus Annei despre asta, ea a zâmbit batjocoritor.

— Unii dintre naziștii ăștia, cei mai răi dintre ei, vor duce lupta până în pânzele albe. Să sperăm însă că sunt mai mulți profesori Kaltenbach în țara asta. Să sperăm că sunt mai mulți cei care s-au bucurat de călătorie, dar știu când a sosit vremea să abandoneze corabia.

S-a oprit apoi din zeflemea și a spus cu supărare în glas:

— Pentru că altfel mă tem că n-o să mai rămână mare lucru din Germania la sfârșitul războiului…

Peter nu se gândise niciodată la ce s-ar întâmpla dacă Germania ar pierde războiul. Naziștii păreau veșnici și indestructibili, ca zvastica lor de pe clădirile de granit. Hitler vorbise mereu de „Împărăția de o mie de ani", însă acest ideal de invincibilitate părea acum să se fi șubrezit.

De când fusese iertat, Peter era din nou un oaspete obișnuit al familiei Reiter. Îi lipsiseră vizitele la ei. Părinții Annei îl fascinau. Colonelul Reiter l-a întrebat cum credea el că se va sfârși războiul.

— Nu m-am gândit niciodată serios la asta, a răspuns Peter. Cred că și rușii, și yankeii, și britanicii vor face pace cu noi și ne vor lăsa să guvernăm în continuare unele dintre teritoriile cucerite în est. Cel puțin așa sper. Vreau să mă întorc la ferma mea din Wyszków.

Mai târziu a vorbit și cu Anna despre asta.

— Nu se va întâmpla deloc așa, Peter. Am ascultat din nou zilele trecute postul BBC. Churchill și Roosevelt. Au spus că nu vor accepta decât o capitulare necondiționată.

Lui Peter i s-a strâns stomacul de groază. Anna promisese că nu o să mai asculte postul inamic. Iar acum vorbea despre asta în fața tatălui ei. Iar el nu o pedepsea în niciun fel. Se pare că lucrurile luaseră altă întorsătură.

— Dacă nu vor negocia pacea cu naziștii, nu va putea fi vorba de niciun compromis. Războiul se va încheia cu ocuparea Germaniei. N-ar fi trebuit să dea la radio așa o știre. Acum naziștii vor lupta până la final, a spus colonelul Reiter.

Și a clătinat din cap, dus pe gânduri.

— Bombardierele vor continua să vină. Americanii și englezii o să bombardeze Berlinul cum am făcut și noi cu Varșovia, cu Londra și cu

Rotterdam… Apoi, într-una din zile, vor sosi și rușii, și numai Dumnezeu știe ce ne vor face după tot ce le-am făcut noi lor. Iar tragedia o să trebuiască s-o îndure oamenii ca mine și ca tine. Dacă vom supraviețui bombelor și luptelor de stradă, va fi prea târziu să le spunem soldaților sovietici: „Să știți că nouă nu ne-au plăcut niciodată naziștii. Nu ne omorâți”. Pentru că toți vor spune asta atunci, chiar și fanaticii încrâncenați de azi, chiar și dușmanii de acum ai evreilor. Nu cred că rușii o să stea să separe grâul de neghină…

•

La începutul lui februarie, naziștii au anunțat cum intenționau să reacționeze în fața catastrofei de la Stalingrad. Ministrul Propagandei, Joseph Goebbels, a ținut la radio o cuvântare cu mare pompă. Iar aceasta a fost difuzată de-a lungul întregii zile, în maniera „buletinelor speciale de știri” care obișnuiau să prezinte succesele militare din primele săptămâni glorioase ale campaniei antisovietice.

Din nou, familia Kaltenbach s-a strâns în jurul aparatului de radio și a ascultat în liniște.

Peter vedea pe chipul lor cât erau de vrăjiți. Goebbels vorbea în Sportpalast[24] din Berlin, care era ticsit de oameni. De mai multe ori, Kaltenbach și-a exprimat regretul de a nu fi și el acolo în carne și oase. Atmosfera din sală părea febrilă, chiar isterizantă. Publicul îl ovaționa pe Goebbels la fiecare vorbă mai apăsată. Evreii erau de vină pentru acest război, le-a reamintit el ascultătorilor, și un val de dușmănie a străbătut publicul – atât de profund și de amenințător, încât se putea face simțit și prin electricitatea statică a undelor radio.

— Două mii de ani de istorie occidentală sunt în pericol, spunea el. Acum, când bolșevicii se apropie, Germania este unica șansă a Europei. Vreți Război Total? a întrebat Goebbels mulțimea.

Oamenii au ovaționat sălbatic.

— Atunci, oameni buni, ridicați-vă! a urlat el. Să lăsăm furtuna să se dezlănțuie liber!

Sportpalast a erupt în urale frenetice.

— De-acum mănușa a fost aruncată, a comentat profesorul. Până azi putem spune că doar ne-am încercat forțele. De-abia de acum înainte va afla lumea ce adversar redutabil este Germania.

Frau Kaltenbach părea și ea la fel de veselă ca soțul ei, dar fetele erau confuze. Peter și-ar fi dorit să le poată întreba ce cred ele de fapt.

Cuvântarea lui Goebbels a fost exact tonicul de care avea nevoie Kaltenbach.

— Nemernicii de evrei, din cauza cărora a pornit războiul, nici nu-și vor da seama ce i-a lovit. Le vom da acum o lecție pe care n-o s-o uite niciodată.

CAPITOLUL 22

3 februarie 1943

Raidurile aeriene au devenit tot mai frecvente. Nu mai erau doar bombardierele cele mari. Englezii proiectaseră un avion bimotor rapid de război, pe care-l botezaseră Mosquito – Țânțarul. Era un nume perfect pentru el, pentru că survola Berlinul la joasă înălțime, bâzâind și făcând prăpăd. Peter văzuse prima dată acest tip de avion pe la sfârșitul lui ianuarie. Unul dintre ele zburase pe deasupra blocului lor, iar băiatul fusese uimit de forma lui ciudată, cu aripile aduse mult în partea din față a fuzelajului. Acum, ori de câte ori sunau alarmele, nimeni nu știa dacă se vor alege cu un singur Mosquito sau cu o escadrilă întreagă de bombardiere grele.

Viețile tuturor fuseseră mai mult sau mai puțin afectate de discursul lui Goebbels despre „războiul total”. Familia profesorului rămăsese fără menajeră. Iarina fusese convocată de Ministerul Armamentului și trimisă să lucreze într-o fabrică din vestul orașului. *Frau* Kaltenbach nu-i putuse găsi o înlocuitoare. Toată familia avea acum datoria să participe la treburile gospodărești – mai ales fetele mai mici.

— De ce nu ajută și Peter la curățenie și la spălatul vaselor? a întrebat Traudl, care nu mai avea timp nici de înot.

Profesorul Kaltenbach a dojenit-o cu blândețe.

— *Führer*-ul nostru a spus că o bună adolescentă germană nu neglijează treburile casnice. Ar trebui să privești sarcinile tale ca pe niște îndatoriri național-socialiste.

Băieții din *Hitlerjugend* au primit ordin să se alăture organizației *Luftschutz*[25] din Berlin. Unii dintre prietenii lui Peter de la școală aveau să alimenteze tunurile, iar alții, să formeze detașamente de pompieri. Erau munci periculoase. Chiar și la pregătiri, unii dintre băieții de la tunuri se aleseseră cu degetele zdrobite sau cu mâinile luxate. Iar pompierii se puteau pomeni prinși sub dărâmăturile unei clădiri în flăcări. Peter se bucura că el nu făcea astfel de lucruri. Se zvonea că li se va cere și să scoată cadavrele de sub dărâmături, ca să le înșire în stradă după fiecare raid, astfel încât să poată fi identificate. Nu era o treabă pentru un băiat de vârsta lui.

Peter s-a oferit voluntar să fie mesager. Dacă se întrerupeau liniile telefonice dintre bateriile de tunuri sau dacă punctele de observație ale pompierilor deveneau inoperabile, atunci el, cu bicicleta lui, intervenea și transmitea informații. Asta i s-a părut atrăgător. Putea fi periculos, dar îi plăcea ideea că putea face și el ceva pentru a-i apăra pe oameni de bombe. Anna era impresionată.

— Au sarcini și pentru noi, la BDM, i-a spus ea. Vom fi angajate la *Katastropheneinsatz* – echipele de intervenție în caz de dezastru. Trebuie să le ducem mâncare și să le oferim asistență celor ale căror locuințe au fost distruse de bombe. Se așteaptă la tot ce este mai rău, nu-i așa? Dar mă bucur că ne folosesc la ceva important. Am petrecut atât de mult timp colectând bani și materiale pentru război sau ascultând cuvântări

absurde despre ce înseamnă să fii un bun național-socialist! Acum facem în sfârșit ceva util.

Anna auzise că mii de manifeste antinaziste fuseseră distribuite în München.

— E pur și simplu extraordinar! s-a entuziasmat Peter.

Și-a petrecut jumătate din noapte meditând la manifeste. De câte ori nu simțise nevoia să spună ce gândește și trebuise să-și țină gura… Era nerăbdător să facă un gest contestatar. Să spună lumii întregi ce gândea. Serviciul lui de mesager îi oferea oportunitatea perfectă – când era pe străzi cu bicicleta în timpul raidurilor aeriene, putea lăsa manifeste în holurile blocurilor. Toată lumea s-ar fi aflat atunci în refugii sau în subsolurile clădirilor. Cine l-ar fi văzut? Iar Anna ar fi fost impresionată.

Dar, când i-a mărturisit intențiile lui a doua zi, ea a reacționat cu asprime.

— Și atunci cum rămâne cu criza de hârtie? Suntem obligați să ținem cont de fiecare petic. Te-ai gândit la asta?

— Dar trebuie să facem ceva! a clătinat Peter din cap.

Ea a tăcut o vreme, împreunându-și mâinile subțiri.

— Manifestele astea le spun oamenilor doar ceea ce știu deja.

— Ba nu, obiectă Peter descurajat. O să le spun oamenilor că nu suntem cu toții roboți care execută *Sieg heil*-ul. Le dau un licăr de speranță. Cred că ar trebui să fac asta.

— Nu putem de unii singuri, a zis Anna neînduplecată. Pe cine o să rugăm să ne ajute? Pe Segur? Nu mai este același de când a încasat bătaia aia. Oricum, am avea nevoie de rezerve de hârtie și de o tiparniță.

— Găsim noi ceva. La mine la școală găsim tot ce ne trebuie. Am putea pătrunde după lăsarea întunericului.

— Peter, ești prostuț, a spus Anna, acum de-a dreptul furioasă. Este pur și simplu prea periculos. Nu mai ții minte afișele de astă-toamnă? Băiatul ăla, Helmuth Hübener, avea șaisprezece ani și a fost executat pentru că a făcut exact ceea ce sugerezi tu.

Anna încerca să își păstreze calmul, dar în cuvintele ei se simțea zeflemeaua.

— Dacă ești prins cu o sută de manifeste cu „Jos Hitler! Să ne predăm acum!”, ce-o să ai de zis? Că le-ai găsit pe stradă și că tocmai căutai un coș de gunoi? Ai ateriza direct în închisoarea Plötzensee și ai face cunoștință cu ghilotina chiar în aceeași noapte.

Avea dreptate. Era o idee prostească, deși Peter era prea nesăbuit ca să recunoască. S-au despărțit fără sărutul obișnuit. Câteva zile mai târziu s-au întâlnit din nou, la bibliotecă. Anna i-a oferit un zâmbet larg – unul care voia să însemne că totul îi era iertat.

— Cafea și prăjituri? Fac eu cinste, a propus ea și au pornit către o cafenea din apropiere, ținându-se de mână.

Era o după-amiază de iarnă ploioasă. Cafeneaua era aproape goală. De la un aparat de radio răsuna tare muzică de dans, ca și cum ar fi vrut să compenseze cumva lipsa clienților. S-au cuibărit la o masă, cât mai departe de tejghea. Anna a început să vorbească cu prudență.

— Dacă într-adevăr vrei să faci ceva… ceva care să-i lovească în plin pe naziști…

Îi cerceta chipul, căutând să se asigure de sprijinul lui.

— … Atunci ai putea să mă ajuți pe mine…

Peter s-a aplecat mai mult spre ea. Bănuia deja de ceva vreme că Anna era implicată în ceva. Urma în sfârșit să-i împărtășească secretul și lui?

— Cunosc niște oameni, a șoptit ea, oameni care-i ajută pe evreii care se ascund aici.

Pe Peter l-a trecut un fior care i-a mers până în adâncul sufletului – genul de fior despre care citești în poveștile cu fantome, când cineva e convins că un spirit tocmai a trecut prin el. Asta nu mai era joaca de-a rebeliunea contra naziștilor. Asta era rezistență adevărată.

A vrut să întrebe dacă erau oameni pe care îi cunoștea și el. După care s-a gândit că dacă va dori, îi va spune. De altfel, era aproape sigur că se referea la mama și la tatăl ei.

— Se zbat din greu. Mai ales de la proclamația lui Goebbels.

Peter auzise și el anunțul. Dar cine nu îl auzise? Ministrul folosise termenul dătător de fiori *judenrein,* „dez-jidanizare", ca și cum ar fi vorbit despre păduchi sau despre o infecție bacteriană. Trebuiau să dispară toți evreii până în aprilie, la ziua de naștere a lui Hitler. Pe moment, Peter nu se gândise prea mult la asta. Nu fuseseră mutați în est toți evreii din Berlin?

— Unii au rămas, a spus Anna. Cei cu aptitudini speciale, precum inginerii sau constructorii de mașini. Îi ajută pe naziști doar ca să-și salveze viețile. Dar nu a fost un târg prea bun și acum singura lor scăpare este fuga. Și mai sunt sute, dacă nu cumva chiar mii, care s-au ascuns pur și simplu sub pământ. Mai ții minte? „Submarinele" de care vorbea polițistul ăla. Ei bine, eu îi ajut. Le duc de mâncare. Dar acum sunt atât de mulți, că a devenit imposibil să mai facem față. Mă întrebam dacă ai putea să ne ajuți.

Peter rămăsese împietrit. Nu știa ce să creadă. Toată bravada lui de până atunci se evaporase într-o clipită. Îi mai rămăsese doar o teamă apăsătoare.

Au zăbovit acolo o vreme în tăcere.

— Lasă-mă să-ți mai iau o cafea, a spus Anna într-un sfârșit și s-a ridicat să se ducă la bar.

— Ceartă între amorezi? s-a interesat patroana din spatele tejghelei, zâmbind cu simpatie.

— Trecem noi peste asta, a răspuns Anna pe un ton care tăia orice elan de conversație.

„Ne-a urmărit”, și-a spus fata. „Trebuie să fim mai atenți”. Și Peter o urmărea pe Anna. Se gândea la ce pericol se expusese și își dorea din tot sufletul să o apere. Da, va da și el o mână de ajutor. Cu cât va face mai mult, cu atât o să cadă mai puțin pe umerii Annei și cu atât mai în siguranță va fi ea. Dar era terifiat. Swingul se putea solda cu o bătaie sau cu o încarcerare. Pedeapsa pentru ce îi propunea Anna era însă tortura și execuția.

— Anna, de unde ai atâta curaj? i-a spus Peter când fata s-a întors cu două cafele.

El unul abandonase foarte repede ideea de a împărți manifeste. Fusese de ajuns ca ea să îi arate care ar fi fost consecințele. Anna l-a luat de mână. Ochii îi erau împăienjeniți de lacrimi.

— Patroana crede că suntem doi îndrăgostiți care se ceartă, dar ar trebui să fim atenți când discutăm aici. Mai vorbim în drum spre casă.

Pe moment, nu mai aveau nimic să-și spună. Așa că Anna s-a așezat lângă el și și-a odihnit tâmpla pe umărul lui. Peter adora mirosul și căldura părului ei. Și-ar fi dorit ca ei doi să rămână înlănțuiți așa pentru totdeauna.

•

Când au părăsit cafeneaua, ploaia se oprise. Au mers pe jos către casă, ținându-se de mână.

— De ce nu mi-ai spus până acum? a întrebat Peter.

Fata s-a lipit de brațul lui.

— *Mutti* și *Vati* m-au pus să le promit că n-o să vorbesc cu nimeni despre asta. Cu cât știu mai mulți, cu atât e mai periculos. S-au decis să mă pună la curent la câteva zile după ce ne-am întors de la dans. Au spus că orice ar fi putut atrage atenția Gestapoului asupra familiei noastre ne-ar fi pus pe toți în pericol. Inclusiv pe oamenii pe care îi ajutăm.

— Nu ți-e teamă? a întrebat Peter din nou; lui cu siguranță îi era.

— Cu câteva luni în urmă, când am făcut asta prima oară, mi-a fost foarte frică, așa că m-am gândit mereu la o fotografie pe care mi-a arătat-o Stefan și pe care o confiscase de la unul dintre soldații din divizia lui. Este cel mai îngrozitor lucru pe care l-am văzut în viața mea. Era încețoșată și zdrențuită, dar ce se petrecea acolo era cât se poate de limpede. Niște femei îmbrăcate doar în lenjerie de corp stăteau înșirate cu spatele la buza unei gropi uriașe. Nu știu unde se întâmpla. Undeva în *Ostland.* Iar în șanț era un morman de cadavre. Îți poți imagina asta? Să stai acolo, așteptând să primești un glonț…

S-a oprit pentru o clipă, încercând să-și țină firea.

— Dar cel mai îngrozitor lucru era faptul că printre femei se afla și o fetiță. Avea opt-nouă ani. Și își întorsese capul spre grămada de cadavre din groapă. Nu vedeam exact, dar părea că-și frânge mâinile, încleștate strâns la piept. Era probabil înnebunită de spaimă. Că un copil a putut fi martor la asta, că i s-a putut face AȘA CEVA… eu zic că este de neconceput… *Mutti* a zis că erau cu toții evrei. Auzise zvonuri despre lagărele de exterminare ridicate în est, unde nemții ucid evrei cu miile în spatele sârmelor ghimpate, departe de ochii lumii. Trebuie să facem ceva ca să-i ajutăm.

Cuvintele nu puteau cuprinde oroarea unor astfel de crime. Peter a strâns-o mai tare la piept. I se pusese un nod în gât.

— Ce pot să fac ca să fiu de folos? a întrebat cu o voce în care se simțea mai mult curaj decât avea el de fapt.

CAPITOLUL 23

14 februarie 1943

În timp ce vorbea, Ula Reiter se juca neliniștită cu firul telefonului.

— Și ce mai face *Onkel* Klaus? a întrebat, încercând să-și păstreze calmul.

Otto Reiter a tresărit în timp ce asculta ropotul agitat al răspunsului. *„Onkel* Klaus" era numele de cod pe care îl foloseau atunci când vorbeau despre familiile de evrei pe care le ajutau. Nu înțelegea prea bine ce spunea vocea de la capătul firului, dar nu păreau deloc vești bune.

— Și restul familiei? a întrebat Ula. Foarte bine. Să vedem ce putem face.

A pus receptorul în furcă și s-a întors, oftând, către Otto.

— Trebuie să mai facem rost de cartele de alimente, neapărat. *Frau* Niemann este la capătul puterilor. Toți cei din familia Abraham sunt bolnavi și este convinsă că e din cauză că n-au hrană suficientă.

— O pereche cu cinci copii…, a spus Otto, ridicându-și mâinile exasperat. O să trebuiască să le spui că nu este deloc practic. N-au decât să rămână împreună dacă asta vor, dar atunci o să fie

trimiși cu toții la Auschwitz, iar cei care-i adăpostesc o să fie arestați și executați. Mai bine ar încerca să fie cât de cât rezonabili și să se separe.

În astfel de situații, colonelul spunea întotdeauna lucrurilor pe nume. Ula a luat cutia de biscuiți în care ținea cupoanele de rezervă și a făcut rapid un inventar.

— Avem destule pentru un kilogram de carne, cinci sute de grame de margarină, trei kilograme de pâine și două de conserve. Din asta o să trăiască o săptămână, dar la limită.

Otto a încuviințat din cap.

— Trec soții Schafer pe la noi în seara asta. Sunt sigur că vor contribui și ei cu ceva.

Colonelul Ernst Schafer era prietenul lui Otto de la comandamentul Cartierului General. El și Magda, soția lui, erau mereu gata să ajute. Cei mai mulți dintre evreii pe care îi cunoscuseră familiile Reiter și Schafer reușiseră să fugă din țară. Ca și ei, erau oameni cu o calificare înaltă. Aveau suficientă influență ca să îi ajute pe evrei să obțină vize de ieșire. A fost ca la loterie. Unii au ajuns în Anglia sau în Statele Unite. Ei au fost cei mai norocoși. Alții au nimerit în est, în Polonia sau Cehoslovacia; acum se aflau la mare ananghie, asta dacă mai trăiau. Soții Reiter mereu primeau vești îngrozitoare de acolo. Povești prea oribile ca să poată fi crezute, despre exterminarea în masă în lagăre special amenajate. Cei încă în viață erau ținuți să moară de foame în ghetouri de unde nu aveau voie să iasă. Unii dintre evreii care nu reușiseră să fugă se ascunseseră, dar oameni dispuși să-i ajute, precum soții Reiter și Schafer, erau puțini. Cei care aveau locuințe spațioase îi adăpostiseră în pivnițe și poduri. Se mutau din casă în casă, ceea ce presupunea întotdeauna un risc major, mai ales pentru cei care aveau trăsături „evreiești” evidente.

Soții Reiter, care locuiau într-un apartament, rareori aveau „oaspeți”. Era prea riscant. Așa că

ajutau cum puteau, de obicei cu tichete de alimente și cu haine. Din puținul care se aduna se putea hrăni o familie mică, fără ca donatorii să se lipsească de o parte prea mare din propriile rații. Evreii care rămăseseră în Berlin erau răzlețiți în grupuri mici. Nu puteau sta tot timpul între patru pereți. Când ieșeau, Gestapoul îi ridica și îi îndesa într-o dubă neagră. Câteodată dinăuntru se auzeau împușcături. Asasinate cu sânge rece, chiar pe străzile Berlinului.

Se făceau descinderi chiar și în locuințele considerate sigure. „Dacă ignori bătăile în ușă, până la urmă pleacă", spusese *Frau* Niemann. Dar se amăgea singură. Soții Reiter auziseră relatări despre astfel de incidente. Sosește o mașină, aproape întotdeauna după lăsarea întunericului. Mai mulți bărbați coboară din ea precipitat și urcă în fugă scările. Se bubuie la ușă și se urlă. Soneria țârâie încontinuu. Telefonul sună și el. Dacă nu răspunde nimeni, bărbații sparg ușa. Sărmanelor suflete dinăuntru li se pun cătușe. Ula își putea imagina foarte bine clipele acelea cumplite.

Avusese dintotdeauna o presimțire că nu va supraviețui războiului. Dumnezeu o proteja, dar până la un anumit punct. Prea multe lucruri oribile se petreceau acum în lume, și-a dat ea seama, pentru ca el să o mai țină în pază pe Ula Reiter. Durerea pe care o simțea semăna cu o durere de cap sau de dinți mai blândă. Cum va surveni însă moartea ei, asta nu-și putea închipui.

Otto era altfel. Prima dată când se întâlniseră, îi spusese că se miră și el că încă mai este în viață. Ca tânăr ofițer în Marele Război, luptase în tranșeele frontului de vest. Nimic, spunea el câteodată, nu poate fi mai rău decât să te afli o săptămână întreagă sub focul continuu al artileriei. Când războiul s-a terminat și el și-a dat seama că este încă în viață, s-a hotărât să considere fiecare zi din viața lui un miracol. Ula știa că Otto este puternic și că putea să aibă grijă de el însuși și,

deși îl iubea, nu își făcea griji pentru el. Dar când se gândea la Anna și la ce i-ar putea face Gestapoul, îi venea să vomite de groază.

Ula aflase recent de o tânără pe nume Maria, nu cu mult mai mare decât Anna. Fusese arestată pentru că ascundea dezertori. Și-ar fi dorit ca Otto să nu-i fi spus despre asta. Maria fusese trimisă la Plötzensee și ghilotinată în mai puțin de o săptămână. Odată ce Tribunalul Poporului dădea verdictul „vinovat" într-un astfel de caz, sentința era dusă la îndeplinire în cel mai scurt timp. Gânduri ca acestea o țineau adesea pe Ula trează toată noaptea.

Soțul ei o asigura mereu că, atâta vreme cât erau prudenți, nu avea ce să li se întâmple. În calitate de ofițer superior la Cartierul General, se închipuia dincolo de orice suspiciune. Ea era o jurnalistă de încredere. Trebuiau pur și simplu să-și joace bine rolurile. Să spună ce trebuie pentru urechile cui trebuie.

Cineva a bătut la ușă. Era Anna, care se întorcea de la bibliotecă.

— Pari îngrijorată, *Mutti,* a observat fata. Ce s-a întâmplat?

Ula i-a explicat că membrii familiei Abraham sunt bolnavi și că au nevoie de mai multe alimente.

— Asta înseamnă mai multe transporturi, a oftat ea.

— Avem nevoie de ajutor, *Mutti.*

— E prea complicat, a spus Ula, clătinând din cap. Nu știi niciodată pe cine să rogi să te ajute.

Era o artă subtilă, aproape de magie, să fii capabil să-ți dai seama cine era de încredere și cine era periculos. Nu puteai fi sigur niciodată. O singură scăpare putea face ca o întreagă rețea de rude și prieteni să se prăbușească.

— Ar trebui să-l rugăm pe Peter, a propus Anna. Știi că este de încredere. N-o să ne trădeze.

— Nu-i corect, Anna. E prea periculos. Cum te-ai simți dacă ar fi arestat și executat?

— L-am întrebat deja. Vrea să ne ajute.

Ula era prea obosită ca să se supere. Știa că ar fi trebuit să fie furioasă. Acum mai exista cineva care știa ce fac ei. Încă un om care i-ar putea trăda la Gestapo sub tortură. Și, cu toate că îl plăcea pe Peter, îl considera prea impulsiv, prea necopt și nechibzuit pentru așa o treabă periculoasă. Dar era atât de epuizată, încât aproape că se simțea ruptă de propriu-i corp.

— Bine, a spus ea cu un oftat.

Anna și-a luat mama de mână.

— O să fie atent. Ar putea să facă livrările în timpul raidurilor, când nu umblă nimeni pe străzi.

— Nu fi proastă, a izbucnit Ula, nemaiputând să își rețină furia. Doar n-o să se ducă la voluntariat cu o traistă de alimente de livrat!

Și-a regretat vorbele imediat ce le-a rostit. Se simțea cumplit de vinovată că fiica ei era implicată într-o treabă ca asta. Dar în momentul acela, rețeaua abia mai putea să facă față și aveau nevoie de tot ajutorul pe care-l puteau primi.

•

Anna l-a rugat pe Peter să treacă după școală pe la ea în după-amiaza imediat următoare. Aveau de dus niște mâncare la un apartament din Salzburger Strasse. Soții Weber, prieteni vechi de-ai Ulei și de-ai lui Otto, aveau o nouă familie de evrei de adăpostit. Erau cu toții înfometați din cauza rațiilor insuficiente.

Când a ajuns la apartamentul familiei Reiter, Anna era plecată să facă o livrare. L-a primit mama ei, care s-a oferit să îi facă o cafea.

— Nu ești obligat să te implici, Peter. Dar sunt multe transporturi de făcut, așa că ne ești de mare ajutor. Ți-a spus Anna care este planul nostru de urgență? l-a întrebat ea la plecare.

Peter a clătinat din cap.

— Dacă ne dibuiește Gestapoul, avem un refugiu conspirativ. Așadar, dacă se întâmplă ceva

și avem nevoie de o ascunzătoare, vreau să ții minte numărul ăsta: Kreuzberg 1791.

— Îl notez imediat, a spus Peter.

— Nici vorbă de așa ceva, a sărit ea. 1791. E ușor de reținut. Este anul în care a murit Mozart. Suni la numărul ăsta și-l ceri pe Wulfie. Ai înțeles? Wulfie, de la Wolfgang Amadeus Mozart. E foarte important să-ți amintești asta, Peter. În caz că interceptează cineva convorbirea.

În timp ce-i înmâna un mic colet cu mâncare, i-a dat un sărut pe obraz, „ca să-i poarte noroc", iar Peter a pornit către o adresă pe care ea l-a făcut să o memoreze. Nu trebuia să se teamă că va fi oprit. Putea spune de fiecare dată că-i duce niște provizii bunicii lui. Adevăratul pericol era ca adăpostul să fie sub observație și ca Gestapoul să îl înhațe de îndată ce ar fi sosit.

Când a ajuns acolo și a ciocănit la ușa din față, inima îi bătea cu atâta putere, încât credea că și alții ar fi putut să i-o audă. Ușa a fost deschisă cu repeziciune. A intrat și i-a înmânat proviziile unei femei de vârstă mijlocie. Tremura atât de tare, încât le-a scăpat și a spart un ou. După ce a mormăit încurcat niște scuze, a dispărut. Nimeni nu îl aștepta să îl aresteze. Totul mersese ca uns.

Pe drumul către casă, Peter a încercat să-și amintească figura femeii care îi deschisese ușa. Era atât de banală, atât de lipsită de semnalmente, încât nici măcar nu credea că ar fi putut să o recunoască dacă ar fi întâlnit-o din nou. Și-a amintit însă de insigna Partidului Nazist pe care o purta pe vesta tricotată și gândul ăsta l-a făcut să zâmbească. Uitându-se în jur la ceilalți oameni de pe stradă, s-a întrebat câți or fi fost ca ea. Nu puteau fi mai mult de o mână de indivizi.

Să se întoarcă în familia Kaltenbach pentru cină, după toate astea, era la fel de stresant ca livrarea în sine. Stând la masă, s-a simțit cu totul rupt de ei toți. „Dacă ar ști ce tocmai am făcut, oricare dintre voi m-ar trăda la Gestapo fără nici cea mai mică

umbră de ezitare”, s-a gândit cu mânie crescândă. L-a cuprins un dor adânc de părinții lui și de viața liniștită pe care o dusese la fermă. S-a forțat să zâmbească și a întrebat-o pe Traudl despre meciul de hochei pe care-l avusese în după-amiaza aceea.

— Am pierdut cu patru la zero, a zis fata fără să se uite la el. Nimeni n-a mai scos o vorbă. Peter și-a dat seama că erau tot atât de închiși în propriile gânduri ca și el.

CAPITOLUL 24

2 martie 1943

Britanicii s-au reîntors în forță în noaptea de 2 martie. Când Peter a auzit urletul în valuri al sirenei antiaeriene, tocmai se pregătea de culcare. Era deja frânt de oboseală și de-abia aștepta să doarmă, după livrarea pe care o făcuse pentru „submarine” în seara aceea. Sarcina în sine nu fusese așa de grea, dar grija, teama de a nu fi prins, scuzele pe care trebuia să le inventeze pentru Kaltenbach ca să își justifice absența – toate acestea erau mai epuizante decât un marș de douăzeci de kilometri cu detașamentul HJ.

Și-a tras din nou hainele pe el, a sărit pe bicicletă și a pedalat din răsputeri. Stația de observare a pompierilor se afla la nici cinci minute de mers cu bicicleta. În momentul sosirii sale, încă erau oameni care se grăbeau, de la teatre sau de prin baruri, către adăposturile din subsoluri.

Pericolul era teribil. Când sirena se pornea în timpul zilei, puteai fi sigur că e vorba de o alarmă falsă sau de cel mult unul sau două avioane Mosquito. Afectați erau cei cărora bombele le distrugeau locuințele, dar restul orașului nu suferea

pagube în astfel de cazuri. În schimb, raidurile de noapte anunțau ceva cu mult mai dezastruos.

— E unul mare, a spus ofițerul de la postul de observație. Ar trebui să fie aici în jumătate de oră. Asta dacă nu schimbă direcția ca să se ducă spre Stettin sau Rostock.

N-au schimbat-o. Atacul a fost mult mai rău decât în bombardamentele de care avuseseră parte în luna ianuarie. Judecând după huruitul motoarelor, în aer trebuie să fi fost sute de bombardiere pline. Observatorii aflați sus, pe acoperișuri, vedeau explozii și flăcări dezlănțuite în sud-vestul orașului. Peter și-a petrecut noaptea ascultând zgomotul îndepărtat al bombelor grele și s-a rugat să nu se apropie mai mult de atât. La prima geană de lumină, a fost repartizat la Wilmersdorf, cel mai apropiat district dintre cele lovite în timpul raidului.

— Du-te și vezi dacă poți fi de vreun ajutor, i-a spus ofițerul lui Peter. Am auzit că au fost distrugeri mari.

Imediat ce s-a aventurat în zorii înghețați, a fost înecat de fumul de pucioasă. Peste oraș părea să se fi lăsat o ceață ciudată și galbenă, pe care lumina zilei nu reușise să o risipească. Așa ceva nu mai văzuse până atunci, nici chiar la bombardamentele din ianuarie.

Wilmersdorf se afla la douăzeci de minute de pedalat din greu și, când a ajuns pe Detmolder Strasse, a dat cu ochii de o scenă de-a dreptul apocaliptică. Până atunci, văzuse doar un bloc sau două și câteva case distruse de bombe răzlețe. Aici, străzi întregi aflate în apropierea unei fabrici de echipamente electrice fuseseră rase de pe fața pământului. Serviciile de pompieri se luptau să stingă ruinele în flăcări și multe altele încă fumegau. Mirosul îngrozitor de ars, de canal de scurgere, de țevi de gaz sparte umplea aerul. Unii oameni mișunau prin fum și printre dărâmături ca niște zombi, cu hainele și cu fețele înnegrite de

funingine și de fum. Alții urlau isteric. Strada era acoperită de moloz și de piese de mobilier. Unele greu de recunoscut, altele intacte. Un șifonier aici, un cadru metalic de pat dincolo. Peter s-a gândit la căsuța de păpuși a Charlottei. Părea că mâna unui uriaș spulberase clădirile, împrăștiind pe stradă bunurile oamenilor.

Erau și trupuri omenești, aliniate deja pentru identificare, inclusiv câteva ale unor copii. Unele erau carbonizate și contorsionate. Arătau ca niște statui grotești, țepene. Altele, aproape neatinse, emanau acea liniște înfricoșătoare pe care o mai văzuse și în ianuarie. Din când în când, văzduhul era străbătut de țipătul cuiva care își descoperea o ființă iubită în parada înfiorătoare a morții. Lui Peter nu i se părea drept să fie uciși copii în aceste raiduri. A simțit o furie violentă împotriva britanicilor, care comiseseră așa o atrocitate.

Deși își pierduse de mult răbdarea cu nesfârșitele antrenamente HJ și colecte de iarnă, i se părea că ajutorul pe care îl dădea victimelor raidului aerian era o muncă nobilă. A ajutat un detașament HJ să umple roabe cu moloz dintr-un bloc prăbușit, până când s-a simțit sfârșit de foame și de sete.

— Atenție! a strigat un comandant de grupă HJ, ridicând mâna. E cineva aici dedesubt. Mă auzi? a strigat el înspre dărâmături.

A dat deoparte câteva cărămizi și a tras afară o mână palidă.

— E rece, a anunțat sec. Să-l scoatem oricum, să-l punem în rând cu ceilalți.

Peter a sosit și el să dea o mână de ajutor. Pe măsură ce îndepărtau cărămizile, băiatul mort începea să-i pară neliniștitor de cunoscut. Capul îi fusese ras și era îngrozitor de slab. Avea fața suptă și o haină zdrențuroasă îi dezgolea coastele ce împungeau pielea albă ca varul. Era Wladek.

— E un nenorocit de *Ostarbeiter,* a izbucnit șeful de grupă imediat ce a văzut triunghiul

albastru cu litera P de pe jacheta lui; era însemnul muncitorilor polonezi. Lăsați-l. Continuați să căutați oameni de-ai noștri. Oricum, probabil că-i plin de păduchi.

— Îl scot eu afară, a spus Peter, încercând să-și stăpânească mânia.

— Foarte bine, a încuviințat șeful de grupă. Nu-l putem lăsa aici pentru totdeauna.

Peter a continuat să îndepărteze molozul din jurul lui Wladek. Cât trecuse de când îl văzuse ultima dată? Fusese în noaptea aceea îngrozitoare din Gleisdreieck, când un alt băiat polonez îi pusese un cuțit la gât.

Wladek se schimbase în acele optsprezece luni, dar nu cum se schimbă de obicei un băiat în creștere. Ajunsese scheletic; avea atât de puțină carne pe oase, că Peter se întreba cum se descurcase să meargă, darămite să muncească. Se întreba și ce căutase tocmai aici, în Wilmersdorf. Fusese poate la fabrica de aparatură electrică sau în altă clădire bombardată. Avea mâinile zgâriate și aspre de la munca grea și întreg corpul îi era acoperit de mici răni și ulcerații. Peter s-a gândit la navigatorii de pe vremuri, despre care citise că aveau trupul ciuruit de scorbut. Sărmanul trup al lui Wladek suferise chinuri asemănătoare. Peter și-a amintit de oficialul german din Polonia, din ziua în care fusese selecționat, cel care vorbise despre mâncarea care trebuie dată germanilor și nu polonezilor. Se ținuseră de cuvânt… Dar Wladek părea împăcat acum. Peter spera că fusese prins într-o explozie și că murise repede. Odată ce a făcut destul loc ca să-l scoată din moloz, l-a ridicat și l-a dus pe brațe către marginea drumului, unde erau întinse celelalte cadavre. Trupul lui Wladek era așa de mărunțel, că ar fi putut căra doi ca el. L-a așezat cu blândețe în rând cu celelalte victime, cu capul pe bordură, după care i-a îndreptat picioarele, i-a închis ochii și i-a încrucișat brațele pe piept.

— Nu mai pierde vremea cu polonezul, a strigat unul dintre liderii de grupă și i-a ordonat lui Peter să se ducă la o clădire de pe partea cealaltă a străzii.

A lucrat încă o oră, încercând să nu se mai gândească la ceea ce tocmai se întâmplase. Prea obosit să mai pedaleze până acasă, a luat metroul, care, spre surprinderea lui, încă funcționa. Deși era extenuat, nu și-a dat voie să se ducă la culcare până nu și-a îndepărtat duhoarea înțepătoare de sulf de pe corp și din păr. Chiar și atunci, stând culcat în așternuturile curate, a continuat să se gândească la Wladek. Aviatorii erau niște criminali; era adevărat ce spuneau naziștii. Bombardierele britanice omorau fără discernământ. Dar îi detesta și pe naziști, pentru că îl înfometaseră fără milă pe bietul băiat înainte ca bomba englezească să-i curme suferința.

•

A doua zi, orașul vuia de zvonuri. Mii de oameni uciși, sute de mii fără locuințe. La radio se spunea că fuseseră ceva distrugeri, dar că pierderile nu erau atât de mari pe cât se temuseră.

De data asta, mai ales pentru că văzuse o parte din pagube cu ochii lui, Peter a luat versiunea oficială mai presus de zvonuri. Dar fusese iritat să-l audă pe prezentator declarând că oamenii din Berlin au ajutat la repararea avariilor „într-o magnifică expresie a entuziasmului național-socialist”.

Raidul aerian de la începutul lui martie i-a șocat pe mulți. Chiar și colegii lui Peter din detașamentul HJ au rămas tăcuți zile întregi după aceea. Mulți dintre ei fuseseră trimiși în cele mai apropiate zone măcinate de bombe și avuseseră prima lor întâlnire cu moartea.

O săptămână mai târziu, când a fost invitat la ceai, soții Reiter i-au spus lui Peter că începuseră să circule zvonuri despre rebeli – soldați care refuzau să meargă pe front –, dar că o anchetă

discretă întreprinsă în Bendlerstrasse infirmase povestea.

— Și totuși, a spus Peter, nu trebuie să ne pierdem speranța. Gândiți-vă la miile de manifeste lansate la München.

— Povestea aia are mai degrabă un final nefericit, i-a întors-o colonelul, care auzise despre asta de la colegii lui din Cartierul General. A fost un grup de studenți care s-au autointitulat Trandafirul Alb. Au răspândit manifeste, chemând la răsturnarea naziștilor. Unul dintre ei – o fată, din câte am auzit – a aruncat un teanc întreg de pe scările de la intrarea principală a Universității. Probabil i se urâse cu binele. Au avut loc patru execuții, cred că în mai puțin de o săptămână de la arestări.

Soții Reiter se mai consolau cu eșecurile continue ale trupelor Afrikakorps în nordul Africii.

— Dacă avem noroc, poate că războiul o să se încheie în șase luni, și-a dat Ula cu părerea.

— Nu, a zis colonelul Reiter, clătinând din cap. Naziștii o să lupte până la capăt.

•

În ciuda bombardamentului și a reducerii rațiilor de hrană și de îmbrăcăminte, era încă posibil să uiți că războiul făcea ravagii în jurul tău. În ultima săptămână a lui martie, profesorul Kaltenbach și-a dus toată familia la Beethovenhalle. Cânta renumitul pianist danez Karlrobert Kreiten. În timp ce stăteau în sala înțesată de lume, Kaltenbach i-a șoptit lui Peter:

— Kreiten a crescut în Germania și mama lui este nemțoaică. Dar tatăl lui e danez, așa că este considerat și el danez. Ce ridicol! De fapt, este unul de-ai noștri. Poți să-ți dai seama după cum interpretează muzica germană. O are în sânge.

Kreiten a cântat, într-adevăr, minunat. Programul lui a fost în exclusivitate german și austriac – Beethoven, Mozart și Bruckner. Mai ales Bruckner i-a plăcut lui Kaltenbach.

— Nimeni nu înțelege sufletul german ca el, a suspinat profesorul.

Peter a stat lângă Elsbeth și a fost surprins să o vadă ștergându-și pe furiș o lacrimă în timpul unui concert de pian al lui Mozart.

CAPITOLUL 25

Aprilie 1943

Ori de câte ori suna antiaeriana, Peter și colegii lui trebuiau să alerge într-un suflet la bazele lor. Asta însemna un dezastru pentru pregătirea lor școlară, dar nimănui nu părea să-i pese.

— Apărarea Patriei strămoșești trebuie să fie prima noastră preocupare, le-a spus directorul la careu. O să aveți destul timp să recuperați materia după război.

Raidurile aeriene aveau loc cu o frecvență tot mai mare, chiar dacă majoritatea erau mai degrabă manevre de hărțuire în comparație cu bombardamentele grave suportate de oraș în ianuarie și în martie. Peter rămânea câteodată pe poziții toată noaptea, „ciupind" câteva ore de somn pe un prici de la punctul de observație. Liniile telefonice nu fuseseră până acum avariate, așa că nu trebuise să iasă pe bicicletă în timpul vreunui raid. Câteodată se ducea la școală. Când era prea obosit, mergea direct acasă. Ceilalți erau de obicei plecați, deși Elsbeth, care lucra la poștă în schimburi, era uneori în apartament.

Într-o dimineață târzie, s-a întors și a surprins-o cutreierând goală între dormitorul ei și baie. A scos

un țipăt ascuțit și a alergat înapoi în camera ei.

— Nu te mai holba la mine, puști dezgustător!

Peter a fost prea tulburat ca să-i dea vreo replică. Îl scotea din sărite ostilitatea ei invariabilă, dar era vrăjit la vederea ei. De ce oare îl antipatiza atât de mult? Îi vorbise despre asta Annei.

— Lui Elsbeth nu-i place absolut nimeni, Peter, a râs ea. E una dintre prințesele alea de gheață, pricepi? Dar ce e al ei e al ei. Arată ca o zână rea, cu părul negru și cu pielea ca laptele. Abracadabra! O să te blesteme dacă nu ești atent.

Și a desenat o spirală în aer, ca și cum ar fi mânuit o baghetă magică.

Nu numai Elsbeth făcea din apartamentul acela un loc în care Peter nu se mai putea simți confortabil. Charlotte intrase de curând în *Jungmädel* și era tot mai des arțăgoasă și obosită după o seară sau o după-amiază plină de activități. Și Liese, și Traudl o dojeneau pentru că nu dădea dovadă de entuziasm când tricota mănuși pentru trupe sau când împletea papuci de paie pentru soldații din spitale. Lui Peter îi era milă de ea. Avea doar zece ani și oricum era prea obosită după școală. Dar nu îndrăznea să spună niciun cuvânt. Conversațiile din vremea mesei, când nu mai puteau evita să vorbească unii cu alții, erau scurte și reținute. Zilele în care profesorul perora despre marile oportunități apărute în est sau despre cele mai bune metode științifice de a scăpa Germania de paraziți erau de mult apuse.

Și totuși, Kaltenbach mai comenta uneori câte o știre din ziare, spumegând de furie. Peter era gata să explodeze de indignare și se întreba cât timp va mai reuși să-și țină gura.

La începutul lui aprilie, presa scrisă a anunțat că pianistul Karlrobert Kreiten fusese arestat. Era acuzat de „subminarea efortului de război”. Peter era bulversat. Și-l amintea pe Kreiten mai degrabă ca pe un tânăr efeminat, cu un cârlionț neglijent care-i cădea pe frunte în timp ce cânta. Cum o fi

putut să submineze el capacitatea de luptă a Germaniei?

Kaltenbach a citit știrea întregii familii. Kreiten fusese acuzat totodată de „paralizarea și subminarea voinței poporului german” și i se reproșa că făcuse „remarci malițioase la adresa *Führer*-ului”.

— O să-i cadă capul pentru asta, a spus Kaltenbach.

— Vreți să spuneți c-o să-l omoare? a întrebat Peter. Cum poate fi un omuleț ca el atât de periculos?

Kaltenbach s-a uitat la el mirat și s-a încruntat.

— Dar chiar nu vă învață nimic la școală și la întâlnirile alea HJ? a spus el enervat. În ultimul război, națiunea germană a fost îngenuncheată de trădătorii de pe frontul de acasă. Eram de neînvins în bătălii și niciun inamic nu pusese piciorul în Patrie și, cu toate astea, a trebuit să ne predăm. *Führer*-ul este hotărât să nu lase ca asta să se întâmple din nou, în războiul de acum. „Omulețul” ăsta ar fi trebuit să știe că n-o să-i iasă manevra. Împrăștie otravă defetistă. Și are și o poziție privilegiată: își cântă muzica, în timp ce alți tineri își dau viața ca să apere țara de bolșevici.

Peter a clătinat din cap.

— Dar noi am invadat Rusia. Noi i-am atacat pe ei!

— Asta este otravă bolșevică, Peter! a sărit Kaltenbach furios. *Führer*-ul a ordonat acțiunea noastră armată în legitimă apărare.

— *Onkel* Franz, eram acolo când s-a întâmplat. Casa familiei mele se afla aproape de graniță. Nu a fost niciun atac sovietic.

— Du-te în camera ta și nu mai sta la masă cu noi până când nu-ți ceri scuze pentru vorbele tale trădătoare, l-a repezit Kaltenbach. Și dacă mai aud un cuvânt împotriva țării care te-a primit în brațele ei, atunci te urci în primul tren către Varșovia.

Peter a ieșit repede din cameră, înainte să-și piardă cumpătul. „Asta-i o casă de nebuni”, și-a spus în sinea lui. „Sunteți toți duși cu pluta! Și când te gândești că pianistul – omulețul ăla inofensiv, care a spus probabil adevăruri pe care le știe toată lumea, dar pe care nimeni nu vrea să le audă – o să-și piardă viața pentru asta!”

•

Franz și Liese au ajuns fără tragere de inimă la concluzia că proiectul lor se năruia. Peter avea multe calități pe care și le doreau de la un fiu – era înalt și cu alură nordică, curajos și inteligent. Dar nu avea să fie niciodată luptătorul politic și purtătorul de stindard al național-socialismului pe care ei speraseră să-l crească în sânul lor. Era prea blând de la natură. Prea moale. Avea prea multă simpatie pentru cei inferiori.

— E polonezul din el, a spus Liese, imediat înainte ca ea și Franz să meargă la culcare. Îi lipsește abilitatea germană de a se dedica trup și suflet unei sarcini până o vede îndeplinită. Și am văzut cum se uită la *Ostarbeiter* pe stradă. Ca și cum i-ar fi milă de ei.

Kaltenbach a încuviințat din cap.

— Când vorbesc cu el despre politica noastră, reproduce întotdeauna linia Partidului, dar nu face decât să spună lucrurile pe care crede că vrem noi să le auzim, a zis el.

— Nu-ți face griji. La anul o să se ducă să-și facă pregătirea militară și asta o să-l orienteze mai bine. O să se observe atunci o schimbare în bine. Stai să vezi!

— La urma urmei, nu este o dezamăgire totală, s-a înmuiat și profesorul. Are măcar o prietenă corespunzătoare. Și încă dintr-o familie foarte bună…

Ca niciodată, Liese a schițat un zâmbet.

— *Führer*-ul însuși ar aproba uniunea asta, sunt sigură.

•

Peter a dormit atât de prost în perioada aceea, încât era de obicei treaz când păsările începeau să cânte. În lungile nopți fără odihnă, se temea că *Frau* Reiter îl va ruga să facă un nou transport sau că soții Kaltenbach îl vor trimite înapoi în Polonia. După înfrângerea de la Stalingrad, fuseseră mai bătoși cu el. Poate că la mijloc era orgoliul lor. Nu doreau să recunoască în fața prietenilor și a vecinilor că Peter eșuase sub îndrumarea lor.

Înfrângerea de la Stalingrad îi zguduise pe toți până-n măduva oaselor. Într-o după-amiază, Charlotte părea deosebit de tulburată. Până la urmă, l-a întrebat pe tatăl ei:

— Crezi că rușii o să vină să ne omoare?

Kaltenbach a zâmbit cu indulgență. S-a dus să aducă un atlas geografic.

— Uite, draga mea, Stalingrad este aici, a început el, arătându-i un punct de dincolo de Marea Neagră și aproape de Marea Caspică. Noi suntem dincoace. Uită-te cât de departe ne aflăm de ei.

— *Führer*-ul o să aibă grijă de tine, micuța mea, a intervenit *Frau* Kaltenbach.

Au vorbit despre „atingerea scopurilor cu o scrupulozitate tipic germană, expresie pe care o împrumutaseră din discursurile lui Goebbels, și și-au spus din nou și din nou că armata germană era cea mai bună din lume.

— Rușii nu vor învinge niciodată. Sunt *Untermenschen,* a întărit *Frau* Kaltenbach. Până la urmă, tot o să-i zdrobim. Soldații noștri au fost conduși prost de comandanți lipsiți de spirit național-socialist. Sunt sigură că *Führer*-ul face tot ce-i stă în putință să corecteze neajunsul ăsta.

•

Într-o dimineață de primăvară timpurie, Peter s-a întors dintr-o tură obositoare petrecută la stația de observație. Stătuse treaz toată noaptea, „pe poziții", fâțâindu-se de colo-colo ca să fie pregătit în caz că era nevoie de el. Plictiseala îl epuizase la

fel de mult ca orele neobișnuite la care i se cerea să fie acolo. De la bombardamentele din martie, britanicii veniseră doar cu avioanele Mosquito.

Ușa principală a apartamentului era încuiată de două ori, indiciu clar că nu era nimeni acasă. La început, tot ce își dorea era să facă o baie și apoi să se trântească în pat. Dar îi plăcea să fie singur acolo, așa că și-a mâncat pe îndelete micul dejun, zăbovind în soarele strălucitor care se revărsa în sufragerie.

Lumina i-a dat o dispoziție bună. Avea să ia parte la o competiție atletică în seara aceea și abia aștepta. Lothar Fleischer părăsise de curând Berlinul și, de când plecase, Peter agrea mai mult întâlnirile HJ. Toți băieții de vârsta lui Fleischer fuseseră trimiși într-o tabără de antrenament militar pentru trei luni, ca pregătire înaintea intrării în forțele armate. Cât despre Peter, el mai putea sta liniștit încă un an.

Pe drumul către baie, a observat că ușa de la biroul profesorului Kaltenbach fusese uitată întredeschisă. Asta era ceva ieșit din comun. Kaltenbach încuia ușa de fiecare dată. Când Charlotte îl întrebase de ce, zisese:

— Lucrări secrete, *mein Schatz*[26]! Secrete spre binele Patriei noastre.

Trebuie să fi plecat în mare grabă în dimineața aceea. Cheia era încă în broască. Probabil că avusese o discuție cu Liese și se zăpăcise. Se ciorovăiau foarte des în ultima vreme. Peter nu mai fusese niciodată în încăperea aceea. În afară de soția profesorului, nimeni nu avea permisiunea de a intra acolo. Toți copiii știau că nu aveau voie să-l deranjeze pe tatăl lor când se afla la lucru în biroul lui.

Peter a rămas afară pentru câteva momente, ciulindu-și urechile ca să audă dacă nu cumva se află cineva înăuntru. Apoi a împins ușa cu degetul mic. Ușa s-a dat la o parte cu un scârțâit groaznic, exact atât cât să poată arunca o privire în interior.

Zgomotul l-a făcut să tresară și a simțit o furnicătură teribilă în stomac. „Stop! Nu face asta!” îi tot șoptea o voce mititică. Dar s-a simțit tras înăuntru ca de o forță magnetică. Biroul era o încăpere luminoasă, dar îngustă, cu o fereastră mare, în fața căreia era amplasat un scrin masiv cu rulou, care gemea de hârtii disparate, dosare și tomuri. Pereții erau căptușiți cu rafturi de cărți, alături de care se aflau mai multe cartoteci metalice. Abia mai avea loc fotoliul de mahon, îmbrăcat în piele. Singurul petic de perete care nu era acoperit de cărți și dosare era ocupat de fotografia înrămată a *Führer*-ului.

Peter a pășit înăuntru, pândind și cel mai mic zgomot care ar fi putut să vină dinspre ușa de la intrare. Dacă cineva ar fi sosit atunci acasă, l-ar fi prins asupra faptului. Din pragul casei, vedeai chiar în lungul holului spre care dădea biroul.

Totul avea un aer ciudat, ca de vis. Strălucirea și căldura soarelui. Liniștea din încăpere. Presimțirea dătătoare de fiori. Vocea din cap, care-i tot striga: „Ieși! Du-te repede de aici!”

Pe una dintre scrisorile de pe biroul aglomerat, Peter a remarcat sloganul „Sterilizați-i pe evrei! Să nu se mai amestece sângele sănătos cu cel bolnav!”, imprimat cu litere gotice negre pe spatele unui plic. A ridicat o revistă și a frunzărit-o. Wolfgang Abel (unul dintre colegii lui Kaltenbach) scrisese un articol. Abel venise la ei la cină cu nici șase săptămâni în urmă. Prezenta un studiu antropologic pe care îl întreprinsese printre prizonierii sovietici de război. Rezultatele sale, rezumate într-un paragraf scurt de la începutul articolului, erau alarmante.

Printre ruși era o componentă nordică mai mare decât se crezuse până atunci. Asta îi făcea să fie un oponent cu mult mai puternic decât ceilalți slavi. Peter a clătinat din cap și a așezat revista exact în locul de unde o ridicase.

Pe birou era și un dosar pe jumătate deschis din care ieșeau pagini îngrijit dactilografiate. În partea de sus a fiecărei pagini erau tipărite cuvintele STRICT SECRET – SACHSENHAUSEN, SECTORUL MEDICAL.

Peter s-a uitat la foi, abia îndrăznind să le atingă. S-a căznit să priceapă despre ce era vorba. Cercetându-le rapid de sus în jos, a cules cuvinte și expresii ca: „pentru a ne lărgi cunoștințele… „vaccinul contra icterului epidemic", „trebuie să ne așteptăm la victime", „material uman" și apoi o mulțime de tabele cu date despre evrei, polonezi, ruși, romi, asiatici, caucazieni, fiecare categorie fiind divizată la rândul ei în grupe sanguine, A, B, AB și 0. Despre astea Peter știa totuși câte ceva. Li se spusese despre grupele de sânge la orele de prim ajutor de la HJ.

În josul unei pagini era mâzgălită o notiță cu litere negre:

„Până în acest moment, nu avem niciun indiciu că originea rasială și/sau grupa sanguină a celor infectați poate da vreo sugestie cu privire la pierderile la care ne putem aștepta. Testul nu a fost mai concludent decât acela care a comparat infecția om/animal".

Să fi fost Kaltenbach implicat sau doar citea despre asta? Peter își dorea din tot sufletul să creadă că omul care avusese grijă de el, care-l primise la el acasă și îl salvase de la orfelinat nu putea lua parte la experimente atât de abjecte. Dar știa și că acesta era exact genul de chestiuni de care s-ar fi interesat Institutul „Împăratul Wilhelm.

— Spion mic și viclean!

Peter a tresărit și hârtia i-a căzut din mână. A simțit că paralizează de frică. Vocea era a lui Elsbeth.

— De ce îți bagi nasul în biroul tatii? Știi că este interzis.

S-a întors încet și a privit-o. Fata avea în ochi o privire terifiantă, triumfătoare. „În sfârșit, te-am prins”, părea să-i spună. Peter a încercat să îngaime ceva.

— Ușa era deschisă… N-am atins nimic…

Suna prea penibil ca să continue.

— Șarpe ce ești! Cu asta chiar că nu mai scapi. Imediat ce-o să afle tata, o să te urce în primul tren spre Țara Poleacilor. Asta dacă n-o să te predea direct celor de la Gestapo. Știai! Știai că nu ai sub nicio formă voie să intri aici. Că totul este ultrasecret. Trădător polonez ce ești! Ne spionezi, nu-i așa?

Îi făcea plăcere să îl chinuie. Peter era atât de înspăimântat, că abia mai putea să gândească. Undeva însă în mintea lui, a reușit să pună cap la cap câteva cuvinte.

— Asta… Uită-te doar puțin la asta. Sunt experimente. Par a fi experimente pe ființe omenești…

— Nu-mi pasă. N-ai voie să te uiți la ele. Ești un spion. Ar trebui să fii împușcat. Și când te gândești că noi te-am luat acasă și te-am tratat ca pe un frate!

Numai că pe Peter, în loc de teamă, pusese stăpânire furia.

— Elsbeth, ai pregătire de infirmieră. Uită-te aici! Știi că nu e bine!

— Nu e treaba mea să citesc informații secrete.

— Uită-te! Spune-mi și mie despre ce e vorba.

A citit cu voce tare introducerea dării de seamă:

„Împuternicitul *Führer*-ului, SS Brigadeführer Prof. Dr. Brandt, m-a abordat cu rugămintea de a-l ajuta să obțină prizonieri care să fie folosiți în studiul cauzelor icterului epidemic, unde s-au înregistrat progrese în mare măsură prin eforturile dumnealui. Pentru a ne lărgi cunoștințele, bazate până acum pe inocularea animalelor cu germeni extrași de la ființe umane, va fi necesar să

inversăm procesul și să inoculăm ființelor umane germeni cultivați la animale. Trebuie anticipate pierderi…”

A ridicat ochii la ea. Răutatea îi dispăruse de pe față. Pentru o clipă a părut că a rămas fără cuvinte. Dar apoi, vorbele au început să i se reverse de pe buze.

— Nu este treaba noastră. Orice-ar fi, este pentru binele Germaniei. Este ca să-i țină în viață pe soldații noștri. Nu-mi pasă dacă omoară *Untermenschen,* pot să omoare și o mie de *Untermenschen* dacă asta salvează viața unui singur soldat german!

Cu toate acestea, plângea când vorbea. Lacrimile îi șiroiau pe față și, sprijinindu-se de perete, a alunecat pe podea. Peter era stupefiat. Ce ar trebui să facă acum? A rămas nemișcat pentru câteva clipe, câtă vreme ea a plâns în hohote.

— Trebuie să ieșim de aici, a spus el într-un sfârșit și s-a îndreptat către ușă.

Elsbeth a început să se liniștească și și-a șters lacrimile.

— Nu. Lasă-mă să văd, a cerut ea, apropiindu-se de birou și răsfoind în grabă raportul. Este un experiment medical, a spus după un minut. Îi infectează pe prizonierii de la Sachsenhausen cu icter. Apoi cercetează dacă grupa lor de sânge și tipul lor rasial au cumva de-a face cu felul în care evoluează boala. Seamănă cu ceea ce fac companiile farmaceutice cu animalele când testează vaccinuri noi, medicamente noi. În schimb, ei fac testele direct pe oameni. De aceea are tata raportul ăsta. Ca să vadă dacă diferitele rase au o rezistență mai mică sau mai mare la germenii patogeni.

Niciodată nu mai vorbise așa cu el până atunci. Peter începuse să se întrebe dacă îl va mai demasca.

— Doamne, uită-te la asta, a spus Elsbeth, luând cu grijă niște foi dintr-un alt dosar deschis.

A citit prima pagină. Peter stătea lângă ea, abia îndrăznind să respire. Pe urmă, Elsbeth a ridicat un formular de care era lipită fotografia unui tânăr murdar, cu părul negru încâlcit, care privea trist către aparatul de fotografiat.

— Ăsta este proiectul doamnei doctor Magnussen, a spus fata. O cunosc, lucrează cu tata la institut. Încearcă să descopere dacă există vreo legătură între rasă și configurațiile irisului.

Peter se uita la ea încurcat.

— Irisul, prostuțule! a zis Elsbeth, arătând către propriul ei ochi. Le trimit globi oculari dintr-unul din lagăre. Tânărul ăsta este un sinti – un fel de țigan. Astea sunt actele care însoțesc ochii. L-au ucis probabil imediat ce i-au făcut fotografia. Îndrăznesc să cred că-i trimit doamnei doctor ochi de la evrei, slavi, ruși. Și de la unii germani, sigur că da, dintre cei care au intrat în atenția Gestapoului. Abia mai suport să mă uit.

A pus hârtiile la loc pe birou și a ieșit. Peter s-a grăbit să aranjeze biroul exact cum îl găsise și pe urmă s-a dus după ea în bucătărie.

— Am crezut că sunteți plecați cu toții. Ușa de la intrare era încuiată de două ori.

— O încui așa câteodată, când sunt aici de una singură. Nu mă simt în siguranță dacă ușa nu e bine încuiată.

Au luat loc împreună în camera de zi, să bea câte o cafea. Peter se întreba dacă mai era posibil să-l pârască tatălui ei. Dar și ea se uitase prin hârtii. Devenise complicea lui. Era și ea vinovată.

— Mă întreb cât anume știe *Führer*-ul despre experimentele astea, a spus ea, dar s-a corectat singură: Nu. Nu mă mai pot preface. Sunt sigură că *Führer*-ul știe prea bine. Ce nu înțeleg este cum de tot ce părea atât de bun pentru Germania s-a putut transforma în ceva atât de oribil. Îmi amintesc vremea când eram copilă… înainte să te

naști tu. Cât de rău era în țara asta… Ne era mereu foame. Economiile de-o viață ale bunicilor mei nu le ajungeau să cumpere nici măcar o bucată de pâine. Erau bătăi în stradă. Apoi a venit *Führer*-ul și ne-a salvat de toate astea…

Cuvintele erau rostite cu o voce plată, monotonă. Chipul îi era inexpresiv. Nu se uita la Peter. Băiatul s-a întrebat ce anume o transformase pe Elsbeth într-o ființă lipsită de suflet.

CAPITOLUL 26

— Am făcut totul ca la carte, a spus Elsbeth rezemată în fotoliu, cu ochii închiși.

Și-a aprins o țigară și a început să sufle fuioare de fum spre tavan.

— Am fost o național-socialistă perfectă. Am intrat în *Jungmädel* la opt ani. La paisprezece eram lider de grup în BDM. Din tot detașamentul meu, eu am fost singura aleasă să-l întâlnesc pe *Führer.* S-a uitat în ochii mei și mi-am jurat atunci că îmi voi dedica viața Germaniei. Am încercat chiar să-i dăruiesc *Führer*-ului un copil atunci când am cunoscut un tânăr ofițer SS. Am știut că mama mă va înțelege și că îmi va pregăti un loc într-unul dintre căminele *Lebensborn.* Dar copilul nu a venit, așa că m-am înrolat ca infirmieră și m-am oferit voluntară pentru cele mai grele munci: cu incurabilii, cu bolnavii psihic, cu infirmii. Cineva trebuia să facă și asta și simțeam că-mi servesc patria. Ne spuseseră că avem obligația să raportăm fiecare copil peste trei ani care are vreo problemă. Apoi îl luau din spital și îl duceau într-un „centru specializat”. Veneau să-i ridice cu o dubă mare și veche, cu geamurile acoperite de vopsea neagră. Le spuneam părinților că acolo o să fie îngrijiți mult mai bine. Se șoptea printre membrii

personalului că urmau să fie „adormiți”, așa cum se procedează cu animalele bolnave. Morfină. Veronal. Luminal. Indiferent ce se alegea, doza potrivită își făcea treaba destul de repede. „Morți caritabile”, așa le spuneau. Am fost șocată când am auzit prima dată despre asta.

Peter a privit-o strivindu-și țigara în scrumieră și ridicându-se ca să arunce scrumul în coșul de gunoi. Era uimit că vorbește cu el în felul acela.

— Pe urmă, după ce-am reflectat o vreme, m-am gândit că avea totuși un rost ceea ce făceam, a reluat ea, întorcându-se în fotoliu. „Pentru binele Patriei”, asta era expresia pe care o foloseau. Copiii ăia erau „vieți care nu merită trăite” sau „guri în plus de hrănit”. Am spus toate astea când doctorul Knodel m-a întrebat care este părerea mea. Era unul dintre medicii din centrele acelea „specializate” în care îi trimiteam pe copii. Trecea câteodată pe la spital, ca să-i vadă pe pacienți cu ochii lui. I-a plăcut pesemne atitudinea mea, pentru că m-a întrebat dacă nu vreau să vin să lucrez cu el la Brandenburg. A spus că, datorită naturii delicate a muncii lor, căutau personal capabil de cea mai mare discreție. Așa că i-am spus că voi merge. Tata îmi vorbise așa de mult despre munca lui și despre felul în care știința rasială era în centrul revoluției naziste! Îmi amintesc și acum scurtul discurs pe care mi l-a ținut, aproape cuvânt cu cuvânt. „Imaginează-ți o lume fără boală sau slăbiciuni. O lume fără suferință. Asta putem crea noi acum, cu naziștii la putere”. Tu, Peter, nu ai fi făcut-o dacă ai fi avut în cap ideile astea? A mai zis și că valorile umaniste moderne îi favorizează pe cei slabi, pe cei fără valoare. Trebuie să revenim la rețeta naturii și să-i eliminăm noi înșine pe cei inferiori, din moment ce natura nu mai face asta în societatea modernă. Trebuie s-o facem prin voința noastră politică.

Peter nu a scos nicio vorbă. Încerca să păstreze o expresie cât mai neutră. Nu voia ca ea să-l vadă

privind-o cu dezgust și să își curme vorba. Dar nu avea de ce să-și facă griji în privința asta. Elsbeth nici nu se uita la el. Părea că vorbește pentru sine însăși. Prelegerea asta, monologul ăsta, se desfășura fără pic de ezitare, iar el se întreba dacă nu cumva stătuse acolo cu multe alte ocazii, vorbind singură cu glas tare, reluând iar și iar povestea aceea sinistră.

— Așa că am trecut de partea cealaltă. În loc să dau o mână de ajutor la selectarea copiilor care aveau să fie trimiși la centrele specializate, cum făcusem până atunci, m-am dus să lucrez la centrul din Brandenburg. Era un loc extraordinar. Un vechi spital psihiatric, înconjurat de un gard înalt și de indicatoare pe care scria „Pericol de boală", pentru a-i descuraja pe curioși. Am devenit infirmiera din duba cea mare, cu ferestre camuflate. Am vizitat spitale din Berlin și din orașele și cătunele din vest. Dubele alea obișnuiau cândva să colecteze poșta. Acuma colectau „guri în plus de hrănit". Obișnuiam să ne spunem că îi transformăm în îngeri. Uimitor, nu-i așa? Cât de sentimentali pot fi oamenii, chiar și făcând ce făceam noi! Dar nu și doctorul Knodel. Îi numea „un ansamblu de piese nefuncționale", ca și cum ar fi fost automobile defecte, potrivite doar pentru concasor, a zis Elsbeth, aprinzându-și o altă țigară. Am făcut față pentru o vreme. Sora mea șefă îmi spunea că „nu-i nevoie de milă acolo unde nu e suferință". Dar apoi am început să am îndoieli. Nu erau mulți cei care chiar nu înțelegeau unde se află. Până și cei mai lipsiți de speranță, cei care nu puteau vorbi sau mânca singuri și care purtau tot timpul scutece, până și ei înțelegeau. Chiar și ei aveau nevoie de alinare. Când erau agitați, o mângâiere pe păr îi liniștea. Și scenele din unele aziluri, când veneam să-i luăm… Unii dintre ei credeau că merg într-o excursie! Erau atât de încântați… Alții trebuiau smulși cu forța de lângă însoțitorii lor. Lacrimi, țipete, isterie. Unele

infirmiere știau exact ce se întâmpla și ne șuierau printre dinți: „Criminalilor!”, așa cum făcusem cândva și eu. Ar fi trebuit să le reclamăm, dar nu vedeam niciun rost în asta. Nu-și trădau Patria. Mă gândeam doar că sunt prea ignorante ca să aprecieze valoarea muncii noastre. Am încercat să păstrăm secretul, dar oamenii începuseră să afle. Aduceam atât de mulți copii la centrul din Brandenburg, că nu aveau cum să nu apară și niște scăpări. „Dezinfectat”, obișnuiam să spunem. Fuseseră „dezinfectați”, a scuipat ea cuvântul, scârbită de propria răutate. Oamenii devin neatenți. Unora dintre părinți li se spusese că pruncii le muriseră de rujeolă, deși avuseseră boala mai înainte. Nimeni nu face rujeolă de două ori, așa că imaginează-ți ce scandal se isca. Sau spuneam despre cineva că a murit din cauza unei rupturi de apendice când de fapt îl avea deja de mult extirpat. Îi incineram întotdeauna foarte repede după ce erau „dezinfectați”. Asta ne scăpa de o mulțime de probleme. Nu mai exista niciun risc de autopsie, a râs ea cu tristețe în timp ce Peter, incapabil să-și mai ascundă sentimentele, clătina din cap mâhnit.

— Și ce s-a întâmplat când oamenii s-au plâns? a întrebat el.

— Erau doar părinții, și ne descurcam cu ei. Le spuneam că aveam mulți pacienți în grijă și că, în mod regretabil, destul de rar, se făceau și greșeli. Dacă insistau, le reaminteam că Patria este în război și că resursele medicale sunt drămuite în sprijinul soldaților noștri răniți. Asta îi potolea în cele mai multe cazuri. Dar cei mai insistenți aduceau avocați, preoți sau alți băgăcioși de meserie.

Peter, care ascultase fiecare cuvânt cu o fascinație consternată, începuse să-și piardă răbdarea. Era pur și simplu prea mult de suportat. S-a întors și a început să privească pe fereastră.

— Nu te plictisesc, nu? Cu povestea mea lacrimogenă…

Peter a întors din nou privirea către Elsbeth și a clătinat din cap. Era prea tulburat ca să poată scoate vreun cuvânt.

Însă ea era hotărâtă să-și ducă istorisirea la capăt.

— Episcopii s-au implicat și ei. Se predica din amvon. Programul devenise cunoscut de toată lumea. Au venit și indicațiile de sus să ne oprim, dar făcuserăm deja mare parte din treabă… Sarcina era aproape îndeplinită.

S-a oprit.

— Deci i-ați ucis pe toți cu medicamente? i-a scăpat lui Peter, căruia încă nu îi venea să creadă ce auzea.

Din nou râsul acela trist…

— Doamne, nu, a spus Elsbeth. Ne-ar fi luat o veșnicie. I-am gazat. Au transformat o sală de dușuri în cameră de gazare. Toată numai plăci albe și negre. În loc de apă dădeau drumul la gaze prin capetele de duș. O metodă mult mai rapidă, prin care puteai „rezolva” un grup întreg dintr-o sigură mișcare. Veneau cu autobuzul și îi duceam pe rând într-o cameră de examinare. Acolo erau dezbrăcați și doctorul verifica dacă-i adusesem pe cei care trebuie. După aceea, dacă aveau dinți sau coroane dentare de aur, îi însemna cu o mică cruce între umeri. Apoi le ștampilam un număr pe mână, cu o ștampilă din acelea cu dată, pe care le vezi prin biblioteci, și le făceam o fotografie. Toate astea păreau să-i mai liniștească. Nu aveau nici cea mai vagă idee despre ce urma să se întâmple. Le spuneam că aveau să facă un duș. Zece minute mai târziu, erau morți. Apoi intrau „fochiștii” (așa le spuneam celor care aveau sarcina să-i târască afară) și îi transportau în camera care servea drept morgă. Le extrăgeau acolo dinții și câteodată și creierul sau alte organe. Le puneau în borcane transparente de sticlă, ca să le trimită la tata la birou sau la alte institute de cercetări rasiale. Acum nu mai pot să văd borcanele din bucătărie fără să

mă gândesc la creiere… Trupurile erau duse apoi la cuptoare și asta era tot. Nu rămânea nicio urmă. Foloseau cenușa ca fertilizator, deși o parte din ea era destinată urnelor funerare. Odată ce erau informate, multe rude doreau o urnă plină cu cenușă. Păcat însă că nu o primeau pe cea dorită…

— Ai mai spus cuiva lucrurile astea? a întrebat Peter.

Fata a dat din mână a dispreț.

— Când m-am întors acasă am vorbit cu mama și cu tata. Am încercat să le explic de ce nu mai puteam să continui să lucrez acolo. Dar nici n-au vrut să audă de o demisie. „Asta nu-i o cruzime", a zis mama. „Munca ta are o bază științifică solidă. Ar trebui să faci în așa fel încât să te detașezi de judecățile astea morale mărginite". Mai ales tata era mândru să aibă o fiică în *T-4 Aktion.* Așa se numea programul. Toți colegii lui știau că făceam parte din program și a fost teribil de rușinat când m-am retras. Tata și mama m-au făcut atunci să mă simt ca o ratată. De-asta nu m-au ajutat să-mi găsesc o slujbă decentă aici. De-asta muncesc la poștă cu toți idioții și lucrătorii cu cârca.

— Dar de ce te-ai oprit? Ce te-a făcut să pleci?

— Pacienții cu boli psihice, a spus ea, aprinzându-și încă o țigară. Schizofrenicii și soldații traumatizați de război. Mulți dintre ei veneau cu valize, iar una dintre sarcinile mele era să le sortez lucrurile personale. Ceasurile, broșele și brățările, pieptenii și periile de păr. Erau niște oameni obișnuiți, care se îngrijeau de aspectul lor. Unii dintre ei aveau șiraguri de mătănii. Sau câte un ursuleț de pluș sau vreo păpușă pe care o păstrau din copilărie.

A început să plângă încet, cu lacrimile șiroindu-i pe față.

— Apoi am început să mă gândesc la oamenii care le dăruiseră acele lucruri. Doctorul Knodel obișnuia să spună că schizofrenicii sunt „carcase goale". Că nu mai era nimic acolo. Dar îmi

dădeam seama că nu-i adevărat din ceea ce aduceau cu ei la spital. Asta a fost. A trebuit să mă opresc. Ce m-a surprins e că mi-au primit demisia cu toată înțelegerea. Knodel nu a încercat să mă facă să mă răzgândesc. Doar mi-a mulțumit că am executat o sarcină importantă pentru nație.

Peter era cuprins de repulsie. Elsbeth a venit și s-a așezat lângă el. Și-a pus mâna pe brațul lui.

— Mulțumesc, Peter! Mulțumesc că m-ai ascultat. Trebuia să vorbesc cu cineva. Cineva care să nu mă denunțe. Să nu mă admonesteze pentru slăbiciunea de care am dat dovadă. De multe ori mi-am dorit să fi murit eu în locul lor.

Peter nu s-a mai putut stăpâni. Mânia fierbea în el mocnit. I-a îndepărtat mâna.

— Elsbeth, cum de te mai suporți? a izbucnit el, roșu la față de furie. Te-ai pregătit să fii soră medicală. Ar fi trebuit să le porți oamenilor de grijă. Ce fel de lume e asta în care infirmierele își ucid pacienții?

Se înfuriase acum de-a binelea.

— Măcar au murit liniștiți. În Polonia am auzit că i-au adus pur și simplu pe cei din SS să-i împuște. Măcar noi n-am procedat așa.

Calmul de gheață îi revenise. Lacrimile de mai devreme nu s-au mai întors. Glasul îi era din nou plin de dispreț.

— Ai dreptate, Peter. Sunt un monstru și găsesc greu o cale de a trăi cu mine însămi. Acum, asta va trebui să rămână între noi. Dacă nu, tata o să afle de intruziunea ta.

A părăsit încăperea. Peter a rămas într-o tăcere încremenită. A regretat că se răstise la ea, dar nu se putuse stăpâni. Povestea ei era oribilă dincolo de orice cuvinte. Deocamdată, ei doi erau complici. Făcuse ceva de neiertat în casa familiei Kaltenbach și ea urma să păstreze secretul. Se întreba pentru cât timp.

Câteva minute mai târziu, a auzit pași pe hol și ușa de la intrare trântindu-se. Elsbeth ieșise. Când

s-a întors mai târziu în ziua aceea, era de parcă nu schimbaseră niciun cuvânt.

CAPITOLUL 27

Mai 1943

Acum, de fiecare dată când Peter se apropia de ușile mari de lemn ale blocului în care locuia familia Kaltenbach, inima îi stătea în loc. Cât de mult și-ar fi dorit să semene mai mult cu soții Reiter! Părinții Annei erau foarte veseli în ultima vreme.

— Stefan a fost trimis în Italia, l-a anunțat Ula. În sud, în Sicilia. Soarele o să-i prindă bine. Are de făcut muncă de legătură cu diviziile italiene din zonă.

Dar Kaltenbach începuse să semene tot mai mult cu nevastă-sa. Carapacea aia îngrozitoare, impenetrabilă, pe care o avea. Răceala. De curând, Peter remarcase cum îi tremurau mâinile. Și devenise îngrozitor de irascibil. Fetele erau cu mintea aiurea. Nu mai băteau pe nimeni la cap cu amărâții care contribuiau la fondul de caritate. Era ca și cum ar fi intuit răsturnarea de situație. Din dimineața aceea bizară, Elsbeth devenise cumplit de distantă. Dar nu-l mai privea cu răutate, cum făcuse până atunci. Traudl, care fusese atât de prietenoasă când sosise în Berlin, nu-l mai invita să i se alăture la nicio activitate. Charlotte

începuse să aibă coșmaruri. Îi trezea pe toți cu țipetele ei. Când *Frau* Kaltenbach o mustruluia la micul dejun, ea izbucnea în lacrimi.

— Mami, nu vreau să mor când o să vină britanicii să ne bombardeze!

În astfel de momente, ceva din vechea bunătate a profesorului Kaltenbach se întorcea.

— Charlotte, iubirea mea, apărarea noastră antiaeriană e mai bună pe zi ce trece. În plus, îl avem aici pe Peter să ne apere!

Peter a fost mirat să-l audă incluzându-l cu atâta generozitate în discursul lui protector. Fusese mai rece în ultima vreme. Chiar și așa, Charlotte nu era convinsă.

— Ba n-o să ne protejeze deloc. E un trădător. Ascultă muzică din aia murdară de jazz când nu sunteți aici!

În ciuda lui însuși, Peter a roșit. Era adevărat. Când ceilalți erau plecați și rămânea să aibă grijă de Charlotte, punea la gramofon un disc de jazz pe care îl cumpărase de la Segur.

Kaltenbach i-a aruncat o privire glacială. Avuseseră deja o ceartă pe teme „muzicale” mai devreme în săptămâna aceea, când Peter interpretase unul dintre *Cântecele fără cuvinte* ale lui Mendelssohn la pianul din apartament. Traudl și Charlotte intraseră și ele să asculte și se culcușiseră pe canapea, atrase de sunetele pline de alean. Când era mai mic, Peter învățase piesa pe de rost și o interpretase de atâtea ori, încât părinții lui oftau teatral de câte ori o auzeau. De când sosise la Berlin, nu se atinsese de pianul familiei Kaltenbach, pentru că se temea să nu-i stârnească prea multe amintiri.

Fetele l-au îndemnat să continue, dar, chiar când începea o piesă nouă, *Herr* Kaltenbach a intrat cu pași apăsați în cameră și… doar că nu i-a zdrobit degetele trântind capacul pianului.

Peter s-a uitat la el atât de surprins, încât profesorul a înțeles că nu știa cu ce anume greșise.

— Mendelssohn este jidan! a izbucnit el. Nu-i asculți pe profesori la școală? Cu siguranță ți-au spus!

Peter și-a pierdut și el cumpătul. S-a ridicat și a strigat:

— Ei bine, *nu* am știut. Și dacă aș avea ceva vreme pentru școală zilele astea, în loc să mă fâțâi fără noimă pe la centrul *Luftschutz,* sunt sigur că aș fi aflat!

Charlotte a început să se văicărească.

— Dar era o melodie așa de frumoasă, tati!

Pentru o secundă, Peter a crezut că profesorul îl va lovi. Nu îl sfidase niciodată atât de fățiș. Dar Kaltenbach a părut stânjenit de propriul lui comportament.

— Nu poluăm aerul din casa noastră cu emanațiile impure ale unui compozitor evreu, a zis el, străduindu-se să rămână calm în timp ce ieșea din cameră.

Dar să asculți swing era cu totul altceva. Era pur și simplu rebeliune!

— E adevărat ce spune Charlotte?! Că asculți jazz? l-a întrebat Kaltenbach.

Întreaga familie se holba la el.

— N-aș face niciodată așa ceva, s-a dezvinovățit Peter.

Charlotte a început atunci să cânte.

— Iz iu iz… or iz iu eint… mabeibiii… Ăsta este. Îl pune pe ăsta și dansează prin sufragerie ca un apucat.

Peter se apăra cu disperare.

— Da, l-am găsit la piață, într-un chioșc cu vechituri. Habar n-aveam că e „interzis”.

Era o scuză foarte proastă.

— Nu voi tolera muzică degenerată în casa mea, a șuierat Kaltenbach. Tu, prietene, te cam joci cu focul. Dacă se mai întâmplă o dată, o să te duc în Prinz-Albrecht-Strasse și o să te predau Gestapoului. Acum dă-mi discul!

Peter a scotocit după el în camera lui și i l-a înmânat cu supușenie. Acolo, în fața tuturor, Kaltenbach l-a înfășurat în ziarul de dimineață și l-a zdrobit în fărâme cu un ciocan.

CAPITOLUL 28

Iunie 1943

De acum Peter îi vizita pe soții Reiter cel puțin de două ori pe săptămână. Avea nevoie mai mult ca niciodată să scape de familia Kaltenbach, care presupunea pur și simplu că e împreună cu Anna, fără să își pună mai multe întrebări. De obicei chiar era cu Anna, dar cam o dată la două săptămâni se afla în vizită la familii care adăposteau „submarine”.

În ziua aceea, știa că Anna nu este acasă și se aștepta să fie trimis din nou la soții Weber, în Salzberger Strasse. Când a sosit, Ula s-a înființat la ușă cu un aer preocupat.

— Am primit o telegramă, a zis ea, Stefan este dat dispărut în acțiune. Nu știu nimic mai mult.

Peter a rămas fără cuvinte. Tot ce-i trecea prin cap că ar putea să spună suna pur și simplu prea banal. A rămas neclintit, simțindu-se inutil și stânjenit. Din fericire, Ula se grăbea. Avea de făcut un reportaj pentru *Frauen-Warte* despre o întrunire a Partidului Nazist și se temea să nu întârzie. Băiatul și-a luat pachetul și au părăsit locuința împreună.

Peter trecuse pe la familia Weber de mai multe ori de la prima lui vizită din februarie. De fiecare dată era la fel. Înmâna pachetul sau cupoanele în anticameră și pleca imediat. Abia de-i adresau vreun cuvânt. Dar, de data asta, în loc să-l lase să stea în hol, *Frau* Weber l-a rugat să vină în sufragerie și să ia loc. Își purta din nou insigna de Partid și nimic nu o deosebea de femeile pe care Peter le văzuse afișându-și la gât cu mândrie medaliile de mame eroine.

— Spune-i lui *Frau* Reiter că avem o problemă, a spus ea calm. Unul dintre locatarii noștri a avut un accident. Se ducea pe bicicletă la muncă și a căzut cu ea. Acum are o tăietură adâncă pe antebraț și rana prinde o culoare oribilă. Sper că Ula și Otto știu un medic de încredere.

Peter a încuviințat din cap. Nu și-a putut reține curiozitatea.

— Câți „locatari" aveți? a întrebat el.

— Sunt cinci în momentul de față. Avem un pod mare.

— Dacă îmi permiteți să spun asta, *Frau* Weber, sunteți foarte generoși.

— Gestapoul te-ar aresta și dacă ajuți unul, și dacă ajuți o sută, așa că nu văd care-i diferența. Nu mă pot omorî decât o dată, a zis ea, ridicând din umeri și zâmbindu-i trist.

— De ce ieșise cu bicicleta?

— Trebuie să muncească. Dacă nu muncesc, nu sunt plătiți și dacă nu sunt plătiți, e greu să găsești destulă mâncare ca să-i hrănești. E un risc teribil să ieși în fiecare zi din casă, dar ce altceva pot să facă? Să moară de foame? Se găsesc și oameni buni, care i-ar oferi ceva de lucru unui evreu și nu ar scoate niciun cuvânt despre asta. Ești un băiat bun, Peter, l-a lăudat ea, bătându-l pe umăr. Și, în același timp, foarte curajos. Du-te acum.

•

Otto Reiter a mers acasă la soții Weber a doua zi dimineață, la prima oră. Învățase cum să acorde

primul ajutor în vremurile petrecute în tranșee. Cunoștea familia, erau prieteni vechi. El și *Herr* Weber se știau de la începutul anilor 1920. Așa operau rețelele acestea. Trebuia să ai încredere totală în cineva ca să-i ceri să ascundă evrei. Nu a împovărat-o pe *Frau* Weber cu știrea de rău augur despre fiul său.

— Peter mi-a povestit despre rănitul tău, a spus el.

Frau Weber l-a condus într-un dormitor de la etaj.

— Dumnealui este *Herr* Lichtman, a spus, prezentându-i un bărbat de vârstă mijlocie.

— *Guten Tag,* a spus omul și s-a ridicat ca să-l salute. Iertați-mă că nu pot să vă strâng mâna.

Era ceva în comportamentul lui pe care Otto l-a recunoscut instinctiv.

— Presupun că sunteți cadru militar, *Herr* Lichtman.

Erau de vârste apropiate și Otto a aflat că Lichtman era maior și că luptase de la Marna la Passchendaele în timpul Marelui Război.

— Divizia 111, a spus bărbatul cu mândrie.

— M-am aflat la câțiva kilometri distanță de dumneavoastră, a spus Otto. Și acum iată care vă este răsplata.

— Am crezut că mă va salva Crucea mea de Fier, pe mine și pe familia mea, a spus *Herr* Lichtman. Dar au venit și după noi în cele din urmă.

Otto a desfăcut cu grijă bandajul și imediat a fost izbit de mirosul fetid al rănii, care căpătase o culoare vineție.

— E ulcerată. Acum cât timp s-a întâmplat?

Lichtman a tresărit când Otto i-a desprins ultima fâșie de bandaj de pe mână.

— Acum două săptămâni. Am căzut de pe bicicletă pe un drum cu pietriș și nu mi-am făcut griji să curăț rana până n-am ajuns acasă.

O singură privire a fost de ajuns.

— Ai nevoie de un medic sau măcar de un medicament antibacterian precum Prontosil. Voi căuta printre cunoscuți.

•

Odată vizita încheiată, Otto s-a dus repede la muncă. A fost o zi plină de evenimente. Imediat după prânz, au început să urle sirenele antiaeriene. Pe când el și camarazii lui de la Cartierul General din Bendlerstrasse se grăbeau să străbată curtea interioară pentru a ajunge la adăpostul subteran, silueta de neconfundat a unui Mosquito a trecut la mică înălțime pe deasupra clădirii.

— S-a strecurat până aici special pentru noi, a strigat Otto în timp ce se aruncau la pământ.

A urmat o explozie uriașă, care i-a împroșcat pe soldații din curte cu moloz. După ce a încetat să mai plouă cu bucăți de cărămidă, s-au ridicat și și-au scuturat hainele și părul. Mulți bărbați tușeau, dar niciunul nu gemea de durere și nu striga după ajutor. Otto și-a ridicat privirea. Ferestrele erau sparte, dar pagubele nu erau mari. Bomba explodase la impact, chiar pe acoperiș. Dacă l-ar fi penetrat și ar fi pătruns în clădire, i-ar fi omorât pe toți.

Deodată, a observat un soldat întins la picioarele lui. Era unul dintre operatorii telexului. S-a ghemuit și l-a scuturat ușor, dar omul nu s-a mișcat. Avea o încremenire pe care Otto o cunoștea de pe frontul de vest.

— Omul ăsta e mort! a strigat.

Ce ghinion teribil, când nimeni nu fusese nici măcar rănit. L-a întors pe partea cealaltă. Avea o rană stacojie la ceafă. Probabil îl lovise o spărtură de cărămidă sau o bucată de metal de pe acoperiș.

Otto se aflase chiar în spatele lui. Genul ăsta de întâmplări se petrec mereu în timpul bătăliilor. Aproape toți cei care s-au aflat pe câmpul de luptă au de spus povești despre camarazi împușcați de un trăgător sau loviți de o schijă, la un pas de ei. Mereu se arată neputincioși când vine vorba să

explice astfel de lucruri. Soarta poate fi crudă sau binevoitoare cu tine, s-ar putea spune, sau pur și simplu asta este loteria războiului. Dar Otto știa din proprie experiență că astfel de întâmplări hrănesc coșmaruri ani întregi de atunci încolo.

•

I-a relatat soției sale incidentul cu avionul Mosquito din după-amiaza aceea, sărind însă peste partea cu omul care a murit lângă el. Avea destule griji să-și facă pentru Stefan. Apoi a adus vorba despre *Herr* Lichtman.

— Pe cine să întrebăm?

Au căzut amândoi de acord că Fruehauf, medicul lor de familie, era unul dintre cei care „nu umblă cu jumătăți de măsură”; prin urmare, nu puteau avea încredere să îi ceară așa ceva.

— E unul, Glöckner, care locuiește cu un etaj mai jos, a spus Otto. E doctor. I-am văzut numele pe sonerie. Ne salutăm când ne întâlnim pe scară, dar altfel nu știu mare lucru despre el.

— Poți să-i ceri chiar tu medicamentul? Și să pretinzi că este pentru tine?

— O să vrea să arunce o privire la rană. Și atunci ce fac?

— Spune-i că e pentru un prieten de-al tău din armată, care se teme că vechea lui plagă de război va face să fie înlăturat din serviciul activ. Și că vrea să se trateze singur.

— Merită o încercare, a fost Otto de acord.

Simțea că în ziua aceea zeii erau de partea lui. Ar putea fi mai simplu decât se așteptau ei. S-a dus imediat și a bătut la ușă. A răspuns soția lui Glöckner și Otto a observat imediat că poartă la bluză o insignă emailată în formă de zvastică. L-a condus în biroul doctorului Glöckner.

— *Heil Hitler*! a strigat acesta.

— Îmi pare rău că vă deranjez la o oră atât de târzie, domnule doctor, dar sunt vecinul dumneavoastră de deasupra.

Glöckner a încuviințat din cap.

— Ne-am întâlnit pe scări, da, da.

Părea nerăbdător. Otto și-a spus povestea. Glöckner l-a ascultat cu chipul împietrit.

— Tocmai dumneavoastră, un ofițer al *Wehrmacht*-ului… a zis el într-un final. V-am considerat mereu un om de onoare. Nu voi fi părtaș la o înșelăciune. Vă rog să plecați imediat.

Otto s-a întors zdruncinat în apartament.

— Nu m-a crezut, i-a spus Ulei.

— Va trebui doar să negi că ai vorbit vreodată cu el.

— *Frau* Glöckner m-a condus înăuntru.

— Atunci va trebui să spunem Gestapoului sau oricui se interesează că soții Glöckner sunt un cuplu de bătrânei țâfnoși care au un dinte împotriva noastră. Nu cred că trebuie să ne facem griji.

— Și cum rămâne cu *Herr* Lichtman? a întrebat Otto.

— O să mă interesez eu la serviciu, a propus Ula.

Știa o mulțime de oameni la revistă, și mulți nu erau dintre cei „fără jumătăți de măsură”. Asta îl mira mereu pe Otto, având în vedere propaganda nazistă susținută pe care o făcea revista. Dar toate periodicele vehiculau aceleași idei. Nu aveai de unde să știi ce gândeau redactorii lor.

•

Ula a întrebat în stânga și în dreapta. Erau câțiva oameni care „gândeau cu capul lor” și care nu ar fi pus întrebări. A doua zi a primit răspuns că un medic din Pankow le poate furniza medicamentul, însă cu un preț mult umflat.

— Dacă nu-s fanatici, sunt escroci, a pufnit Otto. Mi-e silă să mai am de-a face cu astfel de oameni.

— Trebuie să facem rost de 400 de mărci, a spus Ula.

Aveau banii, dar Otto ezita să-i cheltuiască pentru *„Onkel* Klaus”.

— Dacă începem să cheltuim asemenea sume cu oamenii ăștia, unde o să ajungem? a obiectat el, pragmatic ca întotdeauna. În afară de asta, aș vrea să păstrăm cât mai mulți bani pentru momentul când vom avea noi nevoie de ei. Dacă e arestat vreunul dintre noi, o să avem nevoie de fiecare bănuț ca să mituim pe cine trebuie.

Ula o văzuse pe *Frau* Weber în dimineața aceea.

— *Herr* Lichtman se simte foarte rău. A început să delireze. Are nevoie de medicament cât mai repede.

— O să plătim noi pentru el, a hotărât Otto pe loc, dar nu pot să nu-i cer lui *Herr* Lichtman banii înapoi.

Și Ula, și Otto știau că mulți dintre evreii pe care îi ajutau luau cu ei lucruri de valoare atunci când plecau să se ascundă: bijuterii, bancnote cu denominație mare sau chiar și un obiect ornamental care l-ar fi putut interesa pe vreun colecționar. Lichtman avea și el probabil ceva asemănător.

•

Medicamentul a sosit a doua zi. Soții Reiter erau foarte ocupați la serviciu, așa că Ula l-a întrebat pe Peter dacă nu ar vrea să facă el livrarea. I-a explicat foarte clar că era o treabă mult mai periculoasă decât să ducă de mâncare.

— Doctorul o să aibă de suferit dacă se face cumva legătura cu el. Pastilele astea aparțin armatei, au însemnele ei peste tot: pe cutie și pe pastile. Dacă ești percheziționat și sunt găsite la tine, o să dai de mare necaz.

Peter nu știa ce să zică, dar făcuse de acum atâtea vizite la soții Weber, încât se convinsese deja că, dacă se „purta normal”, nu exista niciun motiv să fie oprit pe stradă.

— Încă ceva. Poți să-i menționezi lui *Frau* Weber că doctoria a costat 400 de mărci. O să discute ea cu *Herr* Lichtman. Vor înțelege că trebuie să ne înapoieze banii.

Băiatului i s-au muiat genunchii când a auzit prețul. Era salariul pe o lună al unui muncitor în fabrică.

•

Peter i-a vizitat din nou pe soții Weber mai târziu în aceeași săptămână, cu niște cupoane de lapte și o cartelă de pâine.

— *Herr* Lichtman vrea să discute ceva cu tine, l-a anunțat *Frau* Weber și Peter a fost condus la etaj.

Lichtman arăta mult mai bine. Medicamentul își făcea efectul. Rana era încă bandajată, dar l-a asigurat că nu mai avea culoarea aceea purpurie.

— Vă mulțumesc tuturor, mai ales colonelului Reiter, a spus Lichtman. Îi sunt foarte recunoscător și aș vrea să-i înapoiez costul medicamentului cât mai repede posibil. Mă pot baza pe ajutorul tău? a întrebat el, cântărindu-l pe băiat din priviri.

Peter a simțit o oarecare stânjeneală. Era suficient de riscant să ducă mâncare și medicamente. Acum în ce urma să se bage? Lichtman a scos un plic mic.

— Deschide-l, l-a îndemnat cu un zâmbet.

Peter s-a uitat înăuntru: a văzut un singur timbru roșu din Camerun, cu o valoare de 40 de pfenigi și cu imaginea unei bătălii de cuirasate pe el.

— 1900, l-a lămurit Lichtman. Dacă ar fi fost francat, ar fi valorat poate 50 de mărci. Dar nefrancat, valorează patru sau cinci sute. Te-ai putea interesa dacă nu-l dorește cineva?

— Nu știu nimic despre lumea colecționarilor de timbre.

Îi părea rău că se oferise să vină.

— Îmi dau seama că ești un băiat deștept și capabil, a insistat Lichtman. Și chiar am nevoie de tine. Obține pentru el cel mai bun preț posibil!

•

Peter i-a povestit Annei cu prima ocazie.

— Habar n-am de unde ar trebui să începem. Dar pariez că Segur se pricepe.

Segur nu știa despre timbre mai multe decât alții, dar Peter și Anna îl văzuseră foarte rar de când cu bătaia pe care o încasase. Au stabilit să se întâlnească la o cafea după școală. Peter l-a întrebat pe Segur dacă știe pe cineva preocupat de filatelie.

— Poate că da, a răspuns el. Cine se interesează?

— Am un Camerun rar de 40 de pfenigi la vânzare, a spus Peter.

— N-ai fost niciodată interesat de timbre, l-a iscodit Segur. Ce te-a apucat tocmai acum?

Peter s-a simțit vexat. Nu se aștepta să fie luat la întrebări în felul ăsta și nu se gândise la un pretext.

— Eram doar curios, a spus Segur. Poți să mi-l arăți?

Peter a scos timbrul din buzunar.

— Îl iau să i-l arăt unchiului meu. Știe câte ceva despre timbre.

— Promiți să ai grijă de el? a spus Peter. Valorează o grămadă de bani.

— De unde știi? a întrebat Segur.

— Pur și simplu așa mi s-a zis.

— Până la urmă de unde îl ai?

— Ei, hai să spunem că mi l-a dat un prieten și s-o lăsăm așa.

Lui Peter nu prea îi plăcea turnura pe care o luase conversația.

— Cât te aștepți să primești pentru el?

— Am înțeles că valorează 400 de mărci. Tatăl Annei estimează însă că face 600.

S-a oprit brusc, temându-se să nu fi dezvăluit prea multe.

După asta, Peter și-a dat seama că nu prea mai are ce să îi spună. În trecut, putea vorbi cu Segur despre orice i-ar fi trecut prin cap. Azi însă erau ca niște străini care încep o conversație într-o stație de autobuz și își dau seama dintr-odată că nu au nimic în comun.

Segur se grăbea. Și-a terminat cafeaua și l-a bătut pe Peter pe spate.

— Să văd ce pot face.

CAPITOLUL 29

Iulie 1943

Gerhart Segur avea un unchi cu ceva cunoștințe despre timbre, dar nu în felul în care își imagina Peter. *Onkel* Gustav i se prezentase lui Segur a doua zi după raidul HJ de la cafeneaua Berta. Segur fusese prea înspăimântat ca să le povestească prietenilor lui ce se întâmplase de fapt în noaptea aceea. Și-ar fi dorit să fi fost cu adevărat părăsit în intrândul acelui magazin, dar patrula HJ nu fusese chiar atât de neglijentă. În realitate, Segur fusese dus imediat la sediul Gestapoului din Prinz-Albrecht-Strasse, împreună cu ceilalți tineri care fuseseră capturați, și aruncat într-una dintre celulele de la subsol. A fost lăsat să aștepte acolo, ascultând urletele și rugămințile de îndurare ale altor prizonieri, care treceau prin „interogatorii intensive".

Segur fusese grav bătut în busculadă și acum se aștepta la mai rău. Niciodată nu se mai temuse atât pentru viața lui.

Au sosit după el dimineața târziu, când era amețit de foame și nesomn. L-au luat de câte un braț, târându-l de-a lungul coridorului. Era tot

numai o durere și în gură simțea un gust oribil de la gingiile sângerânde și de la mahmureală.

A fost uimit să vadă că este dus în sus pe scări, într-un birou cu lambriuri de lemn, și nu într-o altă celulă. Se simțea întrucâtva ușurat. A fost așezat pe un scaun capitonat cu piele roșie. Omul care se afla la biroul din fața lui i-a oferit o ceașcă de cafea.

— Zahăr, lapte? a întrebat el.

Segur a dat pe gât lichidul dulce și lăptos în timp ce omul îl privea atent.

Când a băut și ultimul strop de cafea, omul a vorbit din nou.

— *Heil Hitler.* Numele meu este locotenent Brauer.

Segur a rămas cu ochii pironiți la el, prea înspăimântat ca să poată vorbi, întrebându-se ce-l aștepta.

— Ai fost un băiat foarte prostuț, Gerhart Segur. Dosarul tău arată că ești glumeț din fire, ceea ce sugerează o lipsă totală de angajament față de cauza național-socialistă, dar încă nu am stabilit că umorul ar fi o infracțiune.

A zâmbit, ca să-i arate că asta era o glumiță de-a lui.

— Dar, pentru că este prima ta abatere, considerăm că trebuie să te tratăm cu indulgență.

Mintea lui Segur deșira gând după gând. Oare intenționau să-i dea drumul acasă? Atunci nu erau atât de răi precum umblau zvonurile. Anna și Peter exagerau.

Locotenentul i-a azvârlit o foaie cu nume.

— Aici este o listă cu cei pe care i-am reținut, cei care se purtau ca o gloată de sălbatici în cafeneaua Berta. Vreau s-o studiezi cu atenție și să-mi spui dacă recunoști vreun nume.

Segur nu a recunoscut niciunul și a spus asta după ce a citit atent lista. A fost ușurat să constate că numele Annei și al lui Peter nu erau acolo.

— Vino! a spus locotenentul. Am ceva să-ți arăt.

L-a apucat cu blândețe de braț și l-a condus pe coridor, înapoi pe drumul pe care venise și apoi jos, la subsol. I-a ordonat ceva unuia dintre gardieni, care a deschis o ușă. Segur credea că-l vor arunca din nou în celulă; în schimb, locotenentul a strigat:

— Holzman, atenție la mine!

O grămadă de zdrențe dintr-un colț al celulei a fremătat și s-a ridicat în picioare, clătinându-se. Fața îi era atât de tumefiată și de însângerată, încât Segur putea doar să ghicească cum arăta omul de fapt.

— Bine, a spus locotenentul, fără să se adreseze cuiva în mod special; apoi, către prizonier: O să revin să stăm de vorbă în după-amiaza asta.

S-au întors în birou. Segur se simțea atât de epuizat, încât era un miracol că se mai putea ține pe picioare.

— Ești, cred eu, un băiat rezonabil și dintr-o familie germană respectabilă, a reluat el discuția, aruncând o privire în dosarul lui. Wittenbergplatz? Este o zonă foarte bună. Sunt sigur că părinții tăi ar fi distruși dacă ar afla că te-am reținut. Uite ce-o să fac: o să te trimit acasă. Îi poți spune mamei tale că ai fost bătut de o gașcă de măturători polonezi sau ceva de genul ăsta. Apoi poți să vii să-mi faci o vizită peste vreo săptămână sau două. Dacă reușești să-ți amintești de altcineva care a mers la dansul ăla, cineva care nu e pe lista noastră, atunci chiar că ne-ai fi de folos.

Segur s-a grăbit să-și manifeste recunoștința.

— Vă mulțumesc, domnule locotenent!

— De-acum să-mi zici *Onkel* Gustav. Întoarce-te peste o săptămână. Și apoi, dacă mai auzi ceva despre acest nonsens numit swing sau despre orice alt comportament infracțional, va trebui să vii să-mi raportezi. Să nu spui nimănui despre înțelegerea noastră. Dacă sufli vreo vorbă, o să aflu. Și dacă mă prind, ei bine… nu cred că trebuie să-ți spun ce-o să se întâmple.

Segur a revenit, așa cum i se ceruse. Brauer i-a arătat din nou lista. A observat cât de tare îi tremura băiatului mâna în timp ce ținea foaia de hârtie.

— Nu cunosc pe nimeni, domnule locotenent, a murmurat Segur cu o privire rugătoare.

Brauer l-a crezut. S-a felicitat în sinea lui pentru talentul cu care conducea interogatorii. Știa cum să-și dea seama când cineva spune adevărul sau minte.

— Spune-mi *Onkel* Gustav, a insistat locotenentul. Trebuie să cunoști pe cineva, altfel nu ai fi avut de unde să știi de petrecere, nu-i așa?

Vorbea calm, părea rezonabil.

— Mi-au spus niște prieteni, i-a scăpat lui Segur.

— Și ei nu au venit?

A urmat o tăcere grea.

— N-au venit.

Brauer a zâmbit.

— Știm amândoi că nu este adevărat. Mai mulți tineri de la petrecere au reușit să scape. Prietenii tăi se aflau printre ei?

Segur își ținea privirea pironită în podea. Era atât de supărat, că abia mai putea să scoată un sunet.

— Cred că da… Da.

Deodată, glasul lui Brauer s-a înăsprit.

— Spune-mi numele lor!

•

Segur nu s-a mai dus să-l vadă pe locotenentul Brauer. Pe măsură ce lunile treceau, începuse să spere că Gestapoul uitase de el. Dar, într-o zi de pe la sfârșitul lui iunie, Brauer a venit să-l viziteze. Era însoțit de doi polițiști.

— O cercetare de rutină, doamnă Segur, i-a liniștit el mama.

Camera lui Segur a fost supusă unei percheziții riguroase. Discurile lui de gramofon cu Duke Ellington, Benny Goodman și Count Basie au fost

puse deoparte și polițiștii le-au luat cu ei când au plecat.

— Vino la mine mâine, a spus Brauer. La patru și jumătate fix.

Segur a petrecut o noapte agitată, învinovățindu-se că nu aruncase până atunci muzica interzisă. Dar plătise pe piața neagră atât de mult pentru discuri, încât nu se îndurase să se despartă de ele. Brauer l-a lăsat să aștepte o oră. De data asta s-a purtat diferit, lăsând deoparte orice blândețe prefăcută, împietrit, Segur l-a ascultat cu atenție.

— Ești o mare dezamăgire pentru mine, Gerhart. Speram că o să reușești să mă ajuți, dar până acum nu mi-ai fost de prea mare folos. În scurt timp, o să împlinești vârsta de înrolare. Dacă te acuzăm de comportament neglijent, împreună cu celelalte elemente criminale de la cafeneaua Berta, și de posesie de muzică pasibilă să corupă spiritul național-socialist și capacitatea de luptă a unei națiuni întregi, atunci poți să fii sigur c-o să te alegi cu o condamnare. Te poți trezi la Plötzensee, față în față cu spânzurătoarea sau ghilotina sau, dacă ai noroc, în arest de protecție într-un stabiliment pentru tinerii cu probleme. Și când o să împlinești vârsta de înrolare, o să fii repartizat într-un batalion disciplinar. Aici o să primești cele mai oribile sarcini care ți se pot oferi pe frontul de est: să cureți terenuri minate, să localizezi proiectilele neexplodate, să participi la cele mai riscante acțiuni ofensive. Vei fi, cum s-ar zice, carne de tun. Mă fac bine înțeles? Totuși, a continuat el, lăsând cuvântul suspendat în aer preț de câteva clipe, dacă mă ajuți, așa cum ai promis la început, am putea să trecem cu vederea problemele tale de conduită.

Segur a făcut mari eforturi să deschidă gura.

— Ce doriți să fac?

— Vreau să-mi spui ce pun la cale prietenii tăi. Vreau să-mi raportezi totul, până și cel mai neînsemnat amănunt, orice pare ieșit din comun.

Eu singur voi judeca dacă informația ne este ori nu utilă. Dar începe, te rog, să mă ajuți, Gerhart, până nu îmi pierd răbdarea!

Segur s-a ridicat să plece. Brauer a început să vorbească din nou.

— Aș vrea să știu mai multe mai ales despre Peter Bruck. Bruck și prietena lui, Anna Reiter. Orice. Amintește-ți. Nu mai ai mult timp la dispoziție.

Segur și-a amintit de timbrul pe care i-l dăduse Peter. Îl avea încă în buzunar. L-a scos și s-a așezat din nou pe scaun.

— Mi-a vorbit Peter despre timbrul ăsta și mi s-a părut ciudat. Mi l-a dat și m-a întrebat dacă știu pe cineva care ar dori să-l cumpere.

— Și de ce ți se pare ciudat? a întrebat Brauer.

— Îl știu de ceva vreme de acum și niciodată nu a arătat nici cel mai mic interes pentru timbre.

— O să-l iau eu, a spus Brauer. Ca să încerc să-i stabilesc valoarea. O să te țin la curent. Ce altceva a spus despre el?

— … Că tatăl prietenei lui i-a zis că valorează o mulțime de bani.

— Și cine sunt prietena asta și tatăl ei?

•

Segur a plecat o jumătate de oră mai târziu. Locotenentul Brauer a ridicat receptorul.

— *Herr Kommandant,* am niște piste pe care aș vrea să le urmez. Un timbru de valoare a apărut pe piață. Cineva încearcă să-l vândă „pentru un prieten”… E vorba de Peter Bruck… Da, îl urmărim de ceva timp. Părinții lui adoptivi sunt bine văzuți în Partid și trebuie să-mi iau toate măsurile de precauție înainte să acționez… Toată treaba pute a jidani care vor să facă rost de bani. Mai avem două cazuri recente. Sunt alunecoși jidanii ăștia. Timbre, modalitatea perfectă de a-și stoca averea. Mult mai ușor de ascuns decât bijuteriile și, de multe ori, mult mai valoroase… Avem câteva piste și către alți posibili complici,

mai ales un anume colonel Reiter și soția lui. Nimic concret, doar o mulțime de indicii vagi, dar cred că ar trebui să le analizăm…

•

Segur se simțea de parcă ar fi fost băgat într-un storcător până fusese smuls de la el și ultimul de strop de informație. În seara aceea i-a fost atât de rușine, încât a plâns singur în pat. Trebuise să facă ceva ca să-l oprească pe Brauer să-l ducă într-un centru de detenție. Dar nu ar fi cazul să-l avertizeze pe Peter? Apoi și-a amintit de amenințarea locotenentului: „Dacă sufli vreo vorbă, o să aflu”.

Și-a amintit și de chipul omului bătut din celulă și și-a spus că nu putea să facă nimic.

CAPITOLUL 30

21 iulie 1943

Peter se afla pe la soții Reiter când deodată s-a auzit o bătaie puternică în ușă. Au încremenit cu toții.

— Cine să fie? s-a întrebat Ula.

— Să ne vedem de treabă, a spus Anna.

— Nu, a zis Otto. Ar putea fi cineva important.

Colonelul a deschis ușa. În prag stătea un tânăr murdar, cu părul negru și încâlcit, de vreo optsprezece ani. Bătuse atât de tare, încât o scosese pe coridor și pe *Frau* Brenner. Stătea acolo, cu mâinile în sân, clătinând din cap.

— Vizitatorul tău este foarte nerăbdător să te vadă, a spus ea în timp ce închidea ușa.

— Am venit pentru lecția de muzică, a spus tânărul.

— Înseamnă c-ai greșit adresa, nu-i nimeni aici care predă muzică, a răspuns Otto.

— Lăsați-mă înăuntru doar o secundă, l-a rugat băiatul.

Părea disperat. Ula stătea lângă ușă.

— Otto, lasă-l să intre.

Cei trei au rămas în holul apartamentului. Anna și Peter ascultau din camera de zi. L-au auzit pe

băiat șoptind:

— Cred că sunt doi agenți Gestapo pe urmele mele.

— Nu-i treaba noastră, a zis Otto simplu. De fapt, ia spune, de ce nu te-aș reține și nu te-aș preda chiar eu Gestapoului?

— Am trăit pe străzi vreme de o lună, după ce familia care mă ascundea m-a dat afară.

— Nici asta nu ne privește. De ce crezi că te putem ajuta noi?

— Am auzit că ajutați oameni ca mine, a spus băiatul.

— Cine ți-a spus ție asta? a întrebat Otto furios.

Băiatul a clătinat din cap.

Otto l-a apucat de braț și a deschis ușa.

— Afară, a zis el și a închis ușa cu putere în urma lui.

Ula era șocată și a dat să o deschidă din nou, dar colonelul a tras-o înapoi.

— Otto, cum poți să faci una ca asta?

Otto s-a întors în sufragerie. Peter și Anna se uitau la el cu uimire. Nimeni nu știa ce să spună.

— Cum de știa de noi? a zis colonelul într-un sfârșit. Și cum de a știut să vină aici?

Era rândul Ulei să fie furioasă.

— Cum de-ai putut să-l dai afară așa?

Otto nu a luat-o în seamă.

— Nu cred că a trăit o lună pe drumuri. Cu siguranță n-ai zice asta după miros. Nu mirosea a nimic. Cred că este un *Greifer*[127]. Și dacă știe de noi, atunci și Gestapoul o să știe de noi.

— Ce este un *Greifer*? a întrebat Peter.

Otto a dat din cap cu dezgust.

— Sunt evrei capturați de Gestapo. Își răscumpără viața atrăgându-i în capcană pe alți evrei și pe cei care îi ajută. Nu mi-a venit să cred când am auzit asta în Bendlerstrasse, dar unii ar face orice ca să supraviețuiască.

— Bun, și atunci noi ce trebuie să înțelegem din asta? a întrebat Ula.

— O să ținem capul la cutie, nu vom întreprinde nimic. Așa cred, că l-au trimis ca să încerce să ne prindă în capcană. Asta înseamnă că nu au dovezi clare. Dar cineva, undeva, a vorbit…

— Dar dacă este cu adevărat un evreu hăituit? a sugerat Anna.

— Asta ar fi o veste bună pentru noi, chiar dacă nu și pentru el, a răspuns Otto.

Felul lui franc și fără menajamente de a vorbi despre adevăruri greu de suportat le făcea simple și firești. În astfel de clipe ieșea la suprafață soldatul din el.

— Nu vom ști niciodată. Pe de altă parte, nu putem pur și simplu să-i primim pe toți străinii. Am atrage asupra noastră numai nenorociri.

— Nu ne-am dat de gol, nu-i așa? a întrebat Ula. N-am spus nimic care să ne incrimineze. Ce a fost absurditatea aia cu lecția de muzică?

— O fi spus-o pentru că aveam martori, a dat Otto din umeri. *Frau* Brenner stătea chiar în spatele lui. Poate că așa îi iscodește el pe oameni din pragul ușii. Nu poate să zică pur și simplu „Sunt un evreu fugar”, nu? Trebuie să oprim livrările pentru o vreme. Voi vorbi cu Schafer. Să vadă dacă nu ar putea coopta pe altcineva…

•

Mai târziu în aceeași după-amiază, *Frau* Weber a tresărit, auzind o bătaie puternică în ușă. S-a grăbit să deschidă și a dat peste un tânăr zdrențuros și ciufulit, cu păr închis la culoare.

— Am venit pentru lecția de muzică, a spus copilul.

Femeia și-a dat seama imediat că este evreu. În cei doi ani de când îi ajuta, învățase să îi recunoască.

— Intră, a spus ea. Unde te-ai ascuns până acum?

CAPITOLUL 31

22 iulie 1943

Peter a dormit prost în noaptea aceea. Incidentul cu băiatul de la ușa soților Reiter îl întorsese pe dos. A doua zi dimineață, se simțea deosebit de slăbit și prea indispus ca să se sinchisească de plicul care sosise acasă la familia Kaltenbach. Avea pe el ștampila Guvernământului General și îi era adresat profesorului. De obicei, profesorul nu-și citea corespondența la micul dejun, dar scrisoarea asta prea era ieșită din comun ca să o ignore. Cu cât citea mai mult, cu atât părea mai abătut. Aroganța lui plină de pompă s-a scurs ca apa dintr-o cadă prin orificiul de drenaj.

— Fetelor, a zis el, vă rog să vă duceți în camerele voastre.

Au protestat.

— Duceți-vă! Luați-vă și micul dejun cu voi.

Peter s-a ridicat să plece și el, dar Kaltenbach l-a apucat de mânecă și l-a tras cu brutalitate înapoi pe scaun.

— Tu stai aici!

Când în încăpere au rămas numai Peter și Liese, Kaltenbach a început să vorbească cu voce joasă și fermă.

— Am primit o scrisoare de la SS *Hauptsturmführer* Fleischer, de la Biroul Central de Examinare Rasială și Plasament din Guvernământul General. Îmi spune că a descoperit că ai sânge evreiesc în familie.

Peter a simțit cum îl străbate un fior de spaimă. Fleischer. Nu putea să fie decât tatăl lui Lothar. Toți băieții din HJ îl auziseră lăudându-se cu el.

— Știai de asta?

Peter era șocat. Ar fi vrut să răspundă, dar nu îi venea nimic în minte.

— Spune-mi adevărul, a zis Kaltenbach pe un ton calm, dar în care se simțea o undă de amenințare rece.

— N-am auzit niciodată nimic despre așa ceva, a reușit Peter să îngaime. Cine? Cine este evreu în familia mea?

Vorbeau în șoaptă. Ca și cum subiectul era atât de rușinos, încât nu putea fi discutat cu voce tare. Kaltenbach a scos scrisoarea din plic.

— Bunica ta din partea mamei, ceea ce te face un *Mischling*[28] de gradul doi.

— Dar era o catolică devotată! a protestat Peter. Umblau niște glume la noi în familie despre cât de des se ducea ea la biserică. A murit când aveam șapte sau opt ani. Abia dacă mi-o amintesc. Îmi aduc aminte totuși de funeraliile ei. A fost înmormântată cu toată pompa: fum de tămâie, cor de băieți, o piatră funerară magnifică…

Se bâlbâia. Soții Kaltenbach se holbau la el. Făceau mari eforturi să-și țină în frâu dezgustul.

— Arhivele parohiale arată că s-a născut evreică. Nu există nicio îndoială în privința asta, l-a întrerupt Kaltenbach. Nu se poate să nu fi știut.

Lui Peter nu-i venea să creadă. Se gândea că este o manevră, un pretext pentru a-l trimite înapoi în Polonia. Apoi a început să se întrebe dacă nu cumva era adevărat. La urma urmei, mama lui avea niște certuri cumplite cu tatăl lui despre felul

în care fuseseră tratați evreii imediat ce naziștii invadaseră Polonia.

— Evreii sunt la fel de nepopulari în Polonia ca și aici, a zis Peter. Să fi ținut părinții mei ca pe un secret rușinos faptul că bunica era evreică?

Avea sentimentul acut că se trăda pe sine spunând cuvintele astea, dar încerca să-și salveze pielea.

Kaltenbach și-a exprimat gândurile cu voce tare.

— Ar fi trebuit să-ți cercetăm ascendența mai atent atunci când te-am ales. Dar atunci dosarele… ah… erau într-o dezordine de nedescris în primii ani ai ocupației. Vreme de doi ani de zile am fost gazde pentru sânge evreiesc, s-a lamentat el, sfredelindu-l pe Peter cu privirea. Am hrănit sânge evreiesc, am folosit aceeași baie cu sângele evreiesc – aici a părut că se înfioară de-a dreptul am crescut și am alintat sânge evreiesc…

Clătina din cap, nevenindu-i să creadă.

— Ei bine, sunteți o rasă isteață, asta-i sigur. Goebbels mereu a spus că nu trebuie să vă subestimăm.

Peter încerca să-și păstreze calmul.

— Domnule profesor, nu-mi vine să cred. Cum se face că am fost atât de elogiat pentru înfățișarea mea nordică? Cum se poate să fi fost considerat „material arian de cea mai bună calitate”? Chiar dumneata, când m-ai întâlnit prima dată, ai declarat că sunt un specimen rasial de primă clasă. Îmi amintesc perfect!

— Șarpe ce ești! a șuierat Kaltenbach. Cum îți vei mai fi râs de noi în barbă… Asta explică totul. Nici nu-i de mirare că n-am putut să-ți insuflăm spiritul corect. Nici nu-i de mirare că-ți place muzica aia degenerată. Sau că nu execuți niciodată primul salutul german. Asta te trăgea în jos. Ești *contaminat*…

— Ești un *Mischling,* Peter, a spus *Frau* Kaltenbach, care rămăsese tăcută până atunci. N-aș fi crezut niciodată că ai strămoși evrei.

A făcut o pauză, ca să lase ideea să dospească.

— Acum că *Reich*-ul a luat la cunoștință moștenirea ta rasială, nu ți se va mai permite să te alături SS-ului, nu ți se va mai da voie să intri în Partid sau în serviciul civil și poți să-ți iei adio de la *Luftwaffe.* „Corciturile" nu sunt primite în rândul ofițerilor. Și nu ți se va mai permite nici s-o vezi pe domnișoara Reiter. Vom aranja să fii sterilizat cât mai repede posibil.

Peter s-a sprijinit de masă, alb ca varul.

— Vrei să spui c-o să-mi tăiați boașele? a murmurat el.

Cuvintele îi ieșiseră pe gură înainte să le mai poată opri.

— Peter! i-au șuierat amândoi.

— Stai jos și ascultă… Și ține-ți gura, l-a pus Kaltenbach la punct. Ai destule necazuri deja. Nu suntem sălbatici, Peter. Corciturile de gradul doi au dreptul la un tratament uman. Vei merge la spital și operația se va face sub anestezie. Nu ți se vor îndepărta testiculele. Există o procedură simplă, care se cheamă vasectomie.

A pus o mână pe umărul lui.

— Ai sânge stricat, Peter. Este datoria ta să nu-ți corupi compatrioții germani transmițându-le impuritatea evreiască. Deocamdată n-o să spunem nimic nimănui. Cu atât mai puțin fetelor. Nu vreau să ajungă povestea asta la urechile lor. Știu cum bârfesc fetele…

Peter era uluit. Îl cuprindea groaza la gândul că va fi sterilizat, la gândul că nu o va mai vedea pe Anna și la toate oportunitățile din viața lui, care acum se năruiau. Dar cel puțin nu intenționau să-l arunce în stradă. Bine măcar că nu urma să fie ridicat de Gestapo în miez de noapte sau trimis înapoi în Polonia.

Și-a petrecut ziua într-un soi de năuceală totală. Ce-or fi gândit fetele? Cât prinseseră din discuție? Și cum va fi cu Fleischer? Pe moment era plecat să-și facă pregătirea militară preliminară. Dar când

se va întoarce, tot detașamentul HJ va afla. Atunci Kaltenbach va fi forțat să ia măsuri.

Exista însă o problemă mult mai presantă. Cum să facă să o vadă pe Anna? Soții Kaltenbach aveau amici în tot cartierul și sigur ar fi fost văzuți împreună. Trebuia să vorbească cu ea. De îndată ce s-a ivit prilejul, s-a strecurat afară și a dat fuga la apartamentul familiei Reiter.

•

Anna era plecată, dar Ula era acasă. Femeia l-a salutat cu un zâmbet larg.

— Stefan e viu, l-a anunțat ea, aproape plângând de fericire. Am aflat chiar azi-dimineață. A fost luat prizonier. Am fost anunțați printr-o telegramă de la Crucea Roșie.

Peter a încercat să pară încântat, dar era prea preocupat de propriile lui necazuri. I-a spus Ulei toată povestea și, când i-a pomenit de sterilizare, a început să plângă. Ea l-a luat în brațe și i-a vorbit atât de drăgăstos, încât s-a simțit ca un băiețel alinat de doamna învățătoare după ce avusese un accident la joacă.

— Peter, astea toate sunt absurdități. Știu destule despre Legile rasiale de la Nürnberg ca să pot să-ți spun că profesorul Kaltenbach merge la cacealma. Este la latitudinea lor dacă vei fi sau nu sterilizat, și chiar și așa, nu cred că se poate fără consimțământul tău. Corciturile de gradul doi nu au nevoie de dispensă pentru a se căsători cu germani. Le este interzis doar să ia în căsătorie alți evrei sau alte corcituri de gradul doi. Uneori, corciturilor de gradul doi trebuie să li se aplice o nouă examinare de rasă pentru a se stabili dacă „impuritatea evreiască” (aici, Ula și-a dat ochii peste cap) este „predominantă”. Dar nu cred c-o să facă asta cu arianul lor atât de prețuit, a zis ea, ciufulindu-l.

Când Peter s-a ridicat să plece, Ula a adăugat:

— Nu cred că vor lua măsuri în viitorul apropiat. Cred că vor dori să păstreze tăcerea cât

mai mult timp. Dar tot va ieși la iveală la un moment dat…, a oftat ea cu iritare. Toate aberațiile astea despre corcituri nu fac decât să arate cât de absurd este Kaltenbach și cât de ridicolă e gargara lui de știință rasială.

Peter avea să se gândească mult la conversația aceea. Și nu în ultimul rând pentru că a fost ultima oară când a văzut-o pe *Frau* Reiter la ea acasă, în bucătărie.

CAPITOLUL 32

8 august 1943

Otto Reiter nu stătuse prea mult pe gânduri când a deschis ușa din dimineața aceea de duminică. În prag îi stătea un om cu o haină lungă și cu pălărie, ambele din piele, însoțit de patru polițiști în uniformă. Era evident că omul era ofițer Gestapo în civil. Așa se îmbrăcau ei mereu. Lui Otto i-a mai luat o secundă sau două până să își dea seama că un pistol-mitralieră era îndreptat spre el.

— Tu și *Frau* Reiter trebuie să veniți cu noi, a spus individul. La fel și fata voastră. Vrem să stăm de vorbă cu voi.

Colonelul Reiter nu s-a pierdut cu firea.

— Am fi chiar încântați să vă însoțim. Dar trebuie să vă rog să puneți deoparte pistolul. Este absolut inutil…

Omul a făcut un pas înainte și i-a tras un pumn atât de zdravăn, încât l-a trântit la pământ. În timp ce-și lua din buzunar o batistă pentru a opri sângele care-i curgea din gură, Otto a fost înșfăcat de ceilalți doi polițiști.

— Nu așa te porți cu un ofițer al *Wehrmacht*-ului, a protestat.

Unul dintre agresori l-a lovit cu sete în stomac.

Ofițerii de poliție au năvălit în apartament.

— Unde sunt nevastă-ta și fiică-ta? a zis omul de la Gestapo.

Deși avea dureri mari, colonelul nu își pierduse limpezimea de gândire. Ofițerii comiseseră o neglijență crasă. N-ar fi trebuit să se asigure că sunt toți acasă, dacă tot veniseră să-i aresteze?

— Sunt la biserică amândouă, a spus Otto, scrâșnind din dinți.

— La ce biserică?

— La catedrală.

Deși marea catedrală a Berlinului se afla de cealaltă parte a parcului Tiergarten și era ceva de mers până acolo, acela era locul în care obișnuiau ele să se ducă. Ula adora plimbarea asta de duminică, după cum adora și arhitectura extraordinară a bisericii.

— Și tu de ce nu ești cu ele? a întrebat omul de la Gestapo.

Lui Otto îi mai venise puțin inima la loc.

— Noi, național-socialiștii, nu suntem încurajați să participăm la ceremonii religioase, a spus el.

Omul de la Gestapo nu a avut nicio replică. Era adevărat. Dar Ula și Anna nu erau la biserică. Se duseseră în vizită la familia Schafer. Otto se aștepta să se întoarcă din minut în minut.

— Tu vii cu noi, a spus individul.

Doi dintre polițiști au primit ordin să rămână și să le aștepte pe Anna și pe Ula. Otto a fost săltat în spatele dubei negre, care l-a dus apoi în Prinz-Albrecht-Strasse. Dacă îndrăzneau să se poarte cu el așa chiar de la început, era clar că se descoperise ceva foarte grav despre el sau, mai rău, despre întreaga lui familie.

În rugăciunile sale, Otto cerea să moară pentru o cauză bună, și nu ucis pur și simplu de bombele care cădeau în ultima vreme asupra orașului. Așadar, avea să moară salvându-și soția și fiica. Se ruga acum ca Ula și Anna să nu fie arestate și

aruncate în închisoare. Doar asta l-ar fi distrus cu adevărat.

•

Norocul nu-i părăsise pe Reiteri cu totul. Ula și Anna tocmai se întorceau acasă când i-au zărit pe polițiști sosind cu duba și descinzând în clădire. Ceva a făcut-o pe Ula să aștepte și să o tragă deoparte pe Anna ca să se ascundă amândouă în intrândul altei clădiri, la ceva distanță de blocul lor. Răbdarea Ulei le-a salvat pe amândouă. Când Otto a ieșit flancat de doi polițiști și cu fața însângerată, a știut că trebuie să se teamă de ce este mai rău.

•

Când a sunat telefonul, Peter era singur în apartamentul familiei Kaltenbach. Profesorul se dusese la institut să ia niște documente, Elsbeth plecase la biserică, iar celelalte fete erau în vizită la niște rubedenii de-ale lui Liese. Peter nu fusese invitat să le însoțească.

Când a ridicat receptorul, o voce a spus:

— Sună-l pe Wulfie azi, la ora prânzului.

Era Anna. Apoi telefonul a amuțit. Peter a fost străbătut de un val de panică. Simțea că-i vine să vomite de frică. Senzația i-a reamintit de momentul acela sinistru în care a zărit mașina strivită și mânjită de sânge a părinților lui. S-a forțat să meargă la bucătărie și să-și facă o cafea. „Respiră adânc! Gândește! Ce ar trebui să fac?” Era într-o stare teribilă de nehotărâre. Trebuia să aștepte până avea să o poată suna pe Anna ca să afle ce anume se întâmplase sau trebuia să fugă pur și simplu? Îl trădase cineva? De ce nu i-a spus mai multe la telefon?

La ușă s-a auzit un zgomot. Veniseră deja după el.

Dar nu, era doar Elsbeth.

— Arăți de parcă ai fi văzut o stafie, a remarcat ea, așezându-se la masa din bucătărie. Ești palid de tot.

Peter nu a spus nimic. A dus ceașca de cafea la gură, dar mâna îi tremura atât de tare, că a fost cât pe ce să o verse.

— Pentru numele lui Dumnezeu… ce s-a întâmplat? a întrebat Elsbeth.

Nu i-a spus prea multe. Doar că un prieten bun fugea de Gestapo și că s-ar putea ca ei să vrea să vorbească și cu el.

— Tata o să fie cu adevărat încântat de tine, a jubilat fata. Vrei să-mi spui despre ce e vorba?

Deodată, s-a auzit o bătaie puternică în ușă. Peter era prea speriat ca să scoată o vorbă.

— Dacă sunt ei, o să le spun că ești plecat. Fugi, ascunde-te la tine în cameră, a șoptit ea.

Chiar și cuprins de teroare, Peter i-a fost recunoscător pentru ajutorul neașteptat, deși încă nu avea cu totul încredere în Elsbeth. Fata s-a dus la ușă, punându-și în grabă haina.

— Un moment! a strigat.

În prag stăteau un ofițer în haine civile – probabil de la Gestapo – și un polițist. Omul de la Gestapo era foarte politicos.

— Bună ziua, domnișoară, aș dori să vorbesc cu Peter Bruck. Am înțeles că locuiește la familia dumneavoastră.

— Abia m-am întors de la biserică, a spus Elsbeth. Nu cred că e acasă. Peter! Nu e… S-a dus azi-dimineață la o întrunire HJ în Pankow. O să se întoarcă mai târziu, nu știu când, a dat ea din umeri.

— Veți înțelege, desigur, că trebuie să vă inspectăm apartamentul, a insistat omul de la Gestapo.

— Veți înțelege, desigur, că nu pot îngădui așa ceva. Tatăl meu, profesorul Franz Kaltenbach, de la Institutul „Împăratul Wilhelm”, este angajat în cercetări ultrasecrete. Lucrează deseori acasă și nu i-ar permite oricui să inspecteze apartamentul în lipsa lui.

— E de înțeles, domnișoară, a spus bărbatul. Vă deranjează dacă rămâne colegul meu să-l aștepte pe Peter Bruck până se întoarce?

— Poftiți, a spus Elsbeth în timp ce omul de Gestapo pleca. Puteți să luați loc în hol.

I-a indicat polițistului un scaun ornamental cu spetează înaltă, situat în punctul cel mai străbătut de curent al casei. În plus, scaunul era deosebit de incomod.

— Cum v-am spus, habar n-am când se întoarce.

Omul încerca să fie agreabil.

— Și unde lucrați în Berlin? a întrebat.

— Pe lângă Hallesches Tor, i-a răspuns ea glacial.

— Și ce anume faceți?

— Nimic extraordinar.

Peter se ascundea pe pervazul lat din spatele draperiilor din camera lui. Cadrul ferestrei era suficient de înalt ca el să poată sta drept, în picioare. Fusese cel mai bun loc la care se putuse gândi pe moment, deși și-a dat seama imediat că era o idee dezastruoasă. Îl auzise pe celălalt plecând și privise strada, sperând cu groază că omul nu se va uita în sus. Niște copii de la o fereastră de peste drum i-au făcut cu mâna. Le-a răspuns cu un surâs speriat și le-a făcut fără convingere cu mâna. Abia dacă îndrăznea să mai respire.

Polițistul aștepta, foindu-se pe scaun. De fiecare dată când Elsbeth străbătea coridorul, încerca să pornească o conversație.

— Muncă searbădă, să stai să aștepți oameni, a spus el. Îți face sete, nu glumă.

Elsbeth nu avea nicio intenție să-i dea ceva de băut.

— Da, sunt sigură.

Lui Peter îi amorțeau picioarele și își tot schimba poziția pe pervazul ferestrei. La un moment dat, a agățat cu piciorul modelul

automobilului de paradă al lui Hitler și mașinuța a căzut cu zgomot pe podea.

Polițistul s-a uitat la Elsbeth.

— Ah, Frieda! a exclamat fata, uitându-se la el și ridicând din umeri. Avem o pisică.

Polițistul a început să o cheme.

— Pis, pis, pis!

— Nu-i plac străinii, a sărit Elsbeth.

Începuse să intre în panică. Tatăl ei urma să vină acasă în curând. Știa că Peter nu era la nicio întrunire și intuia că profesorul nu va fi înclinat să-l protejeze în niciun fel. Elsbeth știa că ceea ce făcea era extrem de primejdios. Putea fi arestată pentru că ajuta un „inamic al statului" sau sub o acuzație asemănătoare. Putea chiar să ajungă la Sachsenhausen sau Plötzensee. Se întreba dacă globii ei oculari îi vor fi trimiși lui *Frau* Magnussen. Și dacă profesorul va da la întâmplare peste aceștia și peste portretul ei în timpul studiilor sale.

Trecuse o oră. Polițistul se plictisise. Elsbeth se întreba dacă nu zăbovise atât de mult doar ca să prindă ocazia să stea de vorbă cu ea. Mai avea un as în mânecă.

— Domnule, trebuie să ies acum, i-a spus, de data asta zâmbind. Veți înțelege că nu pot lăsa un străin în casă de capul lui.

Elsbeth era norocoasă. Înainte să bată la ușa apartamentului, omul de la Gestapo îi spusese polițistului să nu aștepte mai mult de o oră sau două, dacă băiatul nu era acolo. La urma urmei, se puteau întoarce oricând.

— Sigur că da, domnișoară, a spus el și s-a ridicat să plece.

Au coborât scările împreună. A trebuit să-și muște buza ca să nu își trădeze ușurarea. În timp ce ieșeau pe ușa blocului, el s-a înclinat și și-a ridicat pălăria, într-o demonstrație exagerată de cavalerism.

— Ce galant sunteți, a zâmbit Elsbeth, care, scăpată de griji, devenise ușor frivolă.

Arăta bine, și-a spus ea. Ar fi putut fi mai drăguță cu el. Au plecat în direcții diferite și, imediat ce bărbatul a dat colțul, ea a alergat înapoi la apartament. Peter aștepta în camera lui.

— Mulțumesc, a spus el. Ai fost foarte curajoasă. Îți sunt recunoscător.

Elsbeth a încuviințat din cap.

— De ce te caută?

În glas i se simțea îngrijorarea. Peter și-a luat inima în dinți și a spus atât cât a avut curajul să spună.

— Ei cred că le ajut pe „submarine”.

Fata îl cerceta cu privirea.

— În locul tău, nu mi-aș risca gâtul ajutându-i pe jidani. Ei nu te-ar ajuta pe tine, a spus ea fără înconjur. Gestapoul o să se întoarcă curând. Ce-o să faci?

Peter era terminat de spaimă.

— Nu știu.

De fapt, nu voia să-i spună. Elsbeth era încă plină de otrava nazistă. Când îl ajuta, când spunea absurdități despre evrei.

— Trebuie să plec, a zis el. Poți să-mi împrumuți niște bani? Doar câteva mărci, pentru metrou.

Elsbeth și-a luat geanta și i-a înmânat 25 de mărci: jumătate din leafa ei pe o săptămână.

— Ia și niște mâncare. Grăbește-te. Tata trebuie să apară din minut în minut.

Peter a fost atât de mirat de generozitatea ei, încât a sărit să o îmbrățișeze. Fata a rămas încremenită, ca de gheață, fără să răspundă la gest. Peter s-a retras rapid.

— Îți mulțumesc. Îți dau înapoi banii de îndată ce pot, a promis el.

Și-a împachetat iute un rând de haine de schimb și un pardesiu. Apoi a luat din cămară o pâine, niște cârnați și niște brânză. S-a îmbrăcat repede

cu uniforma lui de *Luftschutz.* Elsbeth îl aștepta la ușă.

— O să le spun că ai fost chemat la punctul de observație și că trebuie să rămâi acolo peste noapte…

— Îți mulțumesc, Elsbeth. Mi-aș fi dorit să fi fost prieteni mai buni.

— Nu fi sentimental, a zis fata și l-a sărutat scurt pe obraz. Acum repede, dispari!

Pe scări, s-a întâlnit cu profesorul Kaltenbach.

— Bună ziua, *Onkel.* Am de îndeplinit niște sarcini la *Luftschutz.*

Kaltenbach a fluturat ziarul în chip de salut. „Dacă o să te mai văd vreodată”, s-a gândit Peter, „multe zile după aceea nu o să mai am, sunt sigur”.

CAPITOLUL 33

Imediat ce a simțit că a ajuns suficient de departe de apartament, Peter s-a dus la o cafenea să-și adune gândurile. Apoi a luat-o pe Tiergarten spre Poarta Brandenburg. A reușit așa să piardă o jumătate de oră. Imediat ce a auzit un ceas bătând miezul zilei, s-a dus în grabă la un telefon public și a format numărul de urgență din Kreutzberg pe care i-l dăduse Ula.

— Bună, a spus. Pot să vorbesc cu Wulfie?

— Nu, i-a răspuns Anna, iar în glas i se simțea ușurarea. Își face cumpărăturile în Hackescher Markt.

Putea ajunge acolo în douăzeci de minute, dacă se grăbea.

A așteptat în piața aglomerată vreme de zece minute până ce Anna și-a făcut apariția pe furiș lângă el. Peter s-a aplecat imediat să o sărute.

— Nu, nu, l-a oprit ea, foarte serioasă. Mergi după mine. Ține-te aproape, mergi în aceeași direcție. S-ar putea să ne urmărească cineva. Ești sigur că nu te-a filat nimeni? Foarte bine. *Vati* a fost arestat. O să-ți povestesc mai târziu. Deocamdată ține-te după mine.

Au luat metroul până la Jannowitzbrücke. Cât au așteptat trenul, i-a explicat pașii pe care-i aveau

de făcut.

— Dacă ești urmărit, trebuie să-i păcălim, altfel o să-i ducem drept la ascunzătoare.

Peter a aprobat din cap.

— O să mergem pe drumuri separate și o să luăm metroul până în Senefelderplatz. Ne întâlnim în parcul aflat puțin mai sus de ieșirea dinspre nord. O să mă ascund pe lângă estradă.

— Nu vreau să te pierd Anna, a spus Peter.

Începuse să-i fie foarte frică.

— N-o să mă pierzi, l-a asigurat ea, după care a plecat.

Băiatul a pornit spre Alexanderplatz și a luat metroul. Avea de mers numai câteva stații. Apoi a așteptat și a tot așteptat… Într-un sfârșit, și-a făcut și ea apariția. Era furios: să-l facă să aștepte atât…

— Peter, nu fi arțăgos, l-a dojenit Anna. Mi s-a părut că mă urmărește cineva. A trebuit să merg până la Moritzplatz ca să încerc să-l fac să-mi piardă urma.

Peter a încuviințat din cap. Se simțea ca un prost.

— Acum ia metroul până la Görlitzer Bahnhof. Acolo este o biserică, cum ieși în dreapta, în Lausitzer Platz. O să fiu pe trepte. Așteaptă zece minute înainte să vii după mine. Peter, l-a avertizat ea, văzând că băiatul își pierde din nou răbdarea, va trebui să înveți că asta este singura cale dacă vrem să rămânem în viață în următoarele săptămâni.

Avea dreptate, bineînțeles. Și Peter a rămas uimit de cât de tare se ținea ea. Pe el frica îl făcea atât de irascibil…

•

I-a trebuit o jumătate de oră ca să ajungă acolo. Mirosul de sudoare stătută din vagoane era mai puternic ca niciodată în ziua aceea. Dar a zărit-o, așa cum îi spusese, pe treptele unei biserici mari, din cărămidă roșie.

Fata i-a făcut semn din priviri către un bloc de apartamente aflat chiar în stânga unei cafenele.

— Suntem la etajul cinci, a spus ea. Klein. Lasă-mi cinci minute înainte să vii și tu.

Klein. Nu putea fi decât Eugen Klein. Peter nu-l cunoștea, dar soții Reiter îl mai pomeniseră. Lucra ca ilustrator la revista Ulei.

Peter și-a târât picioarele pe scările cu linoleum roșu ale blocului, până a ajuns la o ușă din lemn masiv, pe care era înscris numele Klein. Anna îl aștepta, trăgând cu ochiul prin vizor. A deschis ușa chiar când el se pregătea să ciocănească.

— Te-a urmărit cineva? a întrebat ea în șoaptă.

Peter ar fi vrut să strige „De unde naiba să știu?", dar s-a abținut.

— Nu cred. Toți păreau să-și vadă de treabă. Nu cred nici măcar că m-a văzut cineva intrând aici.

Ula Reiter a venit să-l salute în coridor. Și ea vorbea foarte încet.

— Peter, slavă Domnului că te-am găsit! Vino și stai jos. Gestapoul l-a luat pe Otto, l-a anunțat ea, înainte să apuce el să întrebe. L-am văzut târât de acasă. Mulțumesc lui Dumnezeu că noi nu eram acolo când au venit! Arăta oribil. Îl bătuseră deja, așa că ne temem de ce e mai rău.

Peter a simțit că-l ia cu leșin.

— Îmi pare rău, *Frau* Reiter.

Arăta groaznic. Secătuită, bolnavă de îngrijorare. L-a condus în camera de zi. Apartamentul era mic, iar sufrageria era ticsită până în tavan cu rafturi de cărți. Arăta ca biroul profesorului Kaltenbach, dar era încă și mai aglomerat. Peter a dat la o parte un teanc de cărți de pe canapea și s-a așezat.

— Dar de ce vorbim în șoaptă? a întrebat el.

Amândouă s-au uitat la el ca la un prostănac.

— Nu vrem ca vreunul dintre vecini să știe că suntem aici, a explicat Anna.

— Este un spațiu mititel, cu un singur dormitor, așa că nu putem rămâne pentru multă vreme aici, a

zis *Frau* Reiter. Stăm doar până ne pune Eugen actele în regulă.

— Ce acte? a întrebat Peter.

— Trebuie să fugim. Să părăsim Berlinul cât mai repede, a răspuns *Frau* Reiter. Nu avem încotro… Eugen se întoarce în după-amiaza asta să ne facă poze. O să trebuiască să ne deghizăm. Am fost la spițerie. O să ne facem blonde.

A scos două cutii de vopsea de păr.

— N-ar trebui să mă fac și eu brunet? a întrebat Peter.

Ula a clătinat din cap.

— Nu. Ne-am gândit bine. Suntem o familie acum. Tu și Anna sunteți frate și soră. Eu sunt mama voastră. Cu toții ne întoarcem în Suedia la înmormântarea bunicului vostru. Eu și cu Peter vom fi miopi, a continuat ea, fără să îi dea timp să mai pună întrebări, și a scos două perechi de ochelari cu rame negre și cu lentile fără dioptrii. I-am luat de la un magazin cu recuzită de teatru.

— Eugen ne va face acte de identitate false și permise de călătorie, a completat Anna.

— E vremea perfectă să plecăm. Jumătate din Berlin și-a trimis copiii la țară.

Cu o săptămână înainte, Hamburgul fusese bombardat crunt. Se vorbea de sute de mii de morți și de un milion de oameni rămași fără locuință. Capitala Germaniei avea să fie și ea, mai mult ca sigur, ținta unor atacuri similare.

— Vor avea mulți oameni de verificat, a zis *Frau* Reiter, și putem trece neobservați. Suntem suedezi, ne întoarcem la Stockholm.

— Nu știu nicio boabă de suedeză, a obiectat Peter, nici măcar să dau bună ziua.

— Nici eu nu știu mai mult, a spus Anna. Doar câteva expresii pe care le-am prins în timpul vizitelor la *Tante* Mariel. O să trebuiască pur și simplu să sperăm că n-o să ne întrebe nimeni nimic. O să te învăț câteva cuvinte mai târziu.

— Ne-am gândit la toate. Locuim la Berlin pentru că tatăl vostru lucrează pentru Asociația Suedeză de Comerț de aici.

Și-au petrecut restul după-amiezii vopsindu-și părul și sprâncenele.

— Fii atentă, i-a spus *Frau* Reiter Annei. Dacă o lași prea mult, o să arate de parcă ți-ai fi băgat părul în vopsea galbenă.

S-au admirat cu toții în oglinda micuță de la baie.

— Acum pune-ți și tu ochelarii, a spus Anna.

Peter a fost uimit să vadă cât de repede își schimbaseră înfățișarea.

— Nu este nemaipomenit, a spus *Frau* Reiter, dar merge.

Era ciudat să te ascunzi așa, încercând să nu scoți niciun cuvânt. Era aproape ca într-un joc de copii, dar în clipa următoare teribila realitate a situației lor îi lovea din nou. Otto, în arestul Gestapoului. Ei, fugari.

Eugen Klein s-a întors spre seară. Era un om mic de statură, spilcuit, chel, cu barba îngrijită și cu ochelari cu rame subțiri de metal.

— La *Frauen-Warte* toți își fac griji pentru tine, i-a spus Ulei. Magda este convinsă că ați fost uciși într-un raid aerian. Helena crede că ești prea bolnavă ca să răspunzi la telefon. Se duce în seara asta la voi acasă ca să vadă dacă e totul în regulă.

— Să sperăm doar că n-o să vină aici ca să-ți spună că nu ne-a găsit, a oftat Ula.

— E în regulă. Trebuie doar să nu uităm să vorbim în șoaptă și să nu răspundem la ușă. Simplu. Oricum, amândouă arătați nemaipomenit. Păcat că nu ați putut rămâne brunete, dar vor căuta două femei cu părul negru.

A scotocit după un aparat de fotografiat pe unul din rafturi și au întins împreună un cearșaf alb pe o porțiune de perete care nu era acoperită de cărți sau de tablouri. Imediat ce a făcut fotografiile, Eugen a zis:

— Plec la studio. Mă întorc pe la miezul nopții. Până atunci, luați cina.

Peter a spus că puteau mânca ce luase el de la familia Kaltenbach.

— Nu vrem să-ți golim cămara, a explicat el.

În timp ce mâncau, Peter a pus o întrebare care îi stătea pe suflet:

— Oare cum au aflat?

— Nu prea merită să te gândești la asta, a clătinat Ula din cap. Putea fi oricine. Poate știu de luni de zile. Poate că ne-au urmărit când ne făceam livrările. Poate a fost arestat un ajutor de-al nostru sau unul dintre „submarine” și ne-a divulgat identitatea sub tortură. Poate ne-a turnat băiatul care a venit la ușa noastră… Poți să-ți petreci tot restul vieții încercând să descâlcești misterul. Dar eu nu-mi permit să mă gândesc la asta. Am și așa destule pe cap.

Pentru o secundă, Peter s-a gândit la Segur. Ultima dată când se văzuseră, îi dăduse timbrul. N-ar fi făcut una ca asta, nu-i așa? Nu. Segur era bunul lui prieten. Era sigur că nu el îl trădase.

•

Când s-a întors Eugen, cu toții încercau să doarmă. Anna pe canapea, Peter și Ula, inconfortabil, pe dușumea. Băiatul a auzit ușa deschizându-se, dar ceilalți doar s-au mișcat puțin când Eugen a aprins lumina. Peter s-a uitat la ceas. Era două și jumătate.

— Uite, a spus Eugen, bilete de tren, permise de călătorie, pașapoarte, tot. Acum sunteți Magdalena, Karin și Niels Edlund!

Cei trei s-au dezmeticit.

— Arată perfect! a exclamat Ula. La ce oră este primul tren?

— E unul mâine dimineață, la zece și jumătate, către Sassnitz. Veți lua feribotul de acolo către Trelleborg. Va trebui să cumpărați bilete de feribot. Pe astea nu le pot falsifica. Și încă ceva. Peter, tu ai nevoie de un palton mai elegant. Vei fi luat drept

unul dintre muncitorii noștri străini dacă rămâi îmbrăcat cu haina asta ponosită. O poți lua pe a mea.

Eugen a adus o minunată haină înspicată de lână. Lui Peter îi venea cu o măsură mai mică. Dar Ula putea oricând să pretindă că a început să crească brusc și că haina i-a rămas scurtă.

— Nu pot, a refuzat Peter, nu ai ceva mai vechi?

Eugen știa ce face.

— Toți trei trebuie să arătați ca o familie. Trebuie să păreți niște oameni obișnuiți, ca să nu atrageți privirile nimănui. Dacă Ula și Anna sunt elegante, iar tu ponosit, atunci veți ieși în evidență. O să fac totuși un troc cu tine. Dă-mi mie uniforma ta de la *Luftschutz,* c-o să am nevoie de ea în curând. I-ar fi utilă unuia dintre prietenii noștri evrei.

Părea un schimb corect și, până la urmă, Peter nu putea căra cu el o uniformă nazistă. Cum ar fi putut s-o justifice?

Frau Reiter l-a strâns pe Eugen în brațe cu toată căldura.

— Prietenul meu drag, o să-mi lipsești foarte mult. Îți mulțumesc din suflet…

Eugen i-a răspuns cu un zâmbet trist.

— O să ne fie dor de tine. Nouă și tuturor celor cunoscuți ca *Onkel* Klaus. Dar este bine să pleci cât mai repede posibil. Încercați să vă odihniți acum, iar eu o să vă pregătesc un pachet cu mâncare pentru mâine dimineață.

CAPITOLUL 34

9 august 1943

Să părăsești siguranța apartamentului era ca și cum ai merge în pielea goală prin mijlocul careului la școală. Cu toții erau cât se poate de conștienți de ce li se întâmpla, așteptând din clipă în clipă o bătaie pe umăr sau o comandă bruscă: „Stai pe loc!” Dar lumea își vedea de treabă, fără să-i pese de o mamă cu doi copii adolescenți.

— Nu uitați, a spus Ula, cât timp așteptăm, nu trebuie să vorbim deloc. Dacă suntem întrebați și le spunem că suntem suedezi, iar oamenii din spatele nostru ne-au auzit până atunci sporovăind în germană, ne-am ars. Trebuie doar să stați îmbufnați. Nu-i un lucru neobișnuit la copiii de vârsta voastră. Dacă e de vorbit, vorbesc eu. O să-l imit pe unchiul Lennart când ne vorbește în germană, i-a zis ea Annei și au chicotit amândouă. Dar să sperăm că nu întâlnim pe cineva care să vrea să discute cu noi în suedeză.

Erau atât de multe lucruri care puteau să meargă prost, s-a gândit Peter. Cine știe ce întrebări li se puteau pune… Una era să te gândești la ceva isteț de spus în siguranța căminului tău și cu totul altceva să parezi o întrebare incomodă din partea

unui polițist sau a unui soldat, când ești înconjurat de o mulțime de privitori curioși care se agață de orice cuvânt de-al tău. În cazul ăsta, și cea mai mică greșeală putea fi primul pas către ghilotină.

•

Gara Lehrter era asediată. Cozi late de cinci-șase oameni și lungi de sute șerpuiau plecând de la magnifica intrare principală. Majoritatea erau femei și copii încărcați de genți și valize. Cu toții așteptau ordonat, dar erau tensionați și irascibili. Mamele se răsteau la copii fără motiv. Copiii plângeau până nu mai puteau. Un tablou al nefericirii umane.

S-au dus la capătul cozii. Se simțeau foarte expuși acolo, dar, în scurt timp, alte sute de oameni au sosit în spatele lor. Din când în când, coada se târa înainte. De cele mai multe ori părea însă că rămâne neclintită. Ora de plecare a trenului pentru care aveau bilete a venit și a trecut.

— Nu-i nimic, a spus Ula, va trebui să ne urce într-altul. Poate în următorul.

Anna și Peter, care stăteau pe valizele lor, prefăcându-se că ațipesc sau privind posaci fără țintă, au făcut semne dojenitoare din cap. Ula a realizat că le vorbise în germană și a roșit. Nimeni însă nu părea să le acorde vreo atenție.

Coada s-a avântat înainte imediat după ora unsprezece dimineața. S-au mutat din soarele de vară în interiorul răcoros al gării. Peter, care nu mai fusese în gara Lehrter, a fost copleșit de incinta ei măreață și de plăcile de ceramică smălțuită care îi decorau pereții. În față erau polițiști și soldați.

Pe măsură ce se apropiau de punctele de control, vedeau tot mai mulți soldați care se plimbau înainte și înapoi de-a lungul cozii, uitându-se după figuri suspecte. Evrei sau muncitori străini care încercau să scape ori tineri la vârsta înrolării, în haine civile. Un polițist a pornit drept spre ei.

— De ce pleacă copiii ăștia din oraș? a interpelat-o pe Ula. La vârsta lor, ar trebui să servească în *Luftschutz.*

Lui Peter inima a început să-i bubuie în piept. Ula și-a luat un aer ofensat. A început să vorbească împleticit, cu un accent puternic.

— Ne antoarțem an Sverige pentru înmormintare. Soțul meu are lucru acolo.

Atitudinea omului s-a schimbat pe loc.

— Mă scuzați, doamnă. O să vă rog doar să-mi dați actele la control.

A scos documentele din poșetă. Căzuseră de acord că ea trebuia să le ducă pe toate, așa cum ar face probabil o mamă aflată într-o țară străină. Mai ales dacă copiii ei nu vorbesc limba. Polițistul a studiat actele îndelung. Primul instinct al lui Peter a fost să-l fixeze neliniștit cu privirea. Dar știa că asta îl va face să pară suspect, așa că s-a forțat să se uite în altă parte. A avut nevoie de fiecare strop de voință ca să nu se uite la individ. Abia dacă a îndrăznit să mai respire în așteptarea a ceea ce avea să li se întâmple.

— Veniți cu mine, a spus omul.

Peter și Anna s-au ridicat. *Frau* Reiter s-a grăbit să le spună ceva în suedeză. Din fericire, omul nu se prinsese că îl înțeleseseră. Peter vedea în ochii Ulei că fierbe de furie din cauza prostiei lor.

Să fie ăsta momentul să fugă? Oare ce se întâmpla? Faptul că nu puteau vorbi făcea ca situația să fie și mai rea. Mergeau cu toții în spatele polițistului. Ula le-a mai spus ceva în suedeză. Au dat din cap și au spus *Ja.* Măcar asta era simplu. Cuvântul pentru „da” era același în suedeză ca și în germană.

Polițistul i-a dus la un post din incinta gării. Le-a indicat o cameră de așteptare și a plecat.

Peter nu se mai putea abține nicio secundă. Nu mai era nimeni în încăpere, așa că a șoptit precipitat:

— Ce se întâmplă? Ce facem mai departe?

— Trebuie doar să așteptăm, a răspuns Ula. Uite, ne-a lăsat aici singuri, nepăziți. Dacă plecăm, le trezim bănuielile. Nu trebuie decât să așteptăm.

Anna și-a pus mâna pe brațul lui Peter și l-a strâns cu putere. Au așteptat. Peter se uita la unul dintre ceasurile din gară. Limbile lui s-au mișcat cu pași mărunți, tresăltați, de la 11:43 la 11:58. A părut o veșnicie.

În gândurile lui cele mai ascunse, Peter își imagina un scenariu posibil. Aveau să fie îngrămădiți cu toții într-o dubă de poliție. Aveau să fie bătuți măr. Oase rupte. Dinți sparți. Auzise mult mai multe decât și-ar fi dorit despre interogatoriile Gestapoului. Aveau să fie duși apoi în fața Tribunalului Poporului și condamnați la moarte. Toți trei. Oare cum se va comporta când va fi dus de mâini și de picioare la ghilotină? Va scânci de frică sau va fi curajos? Și ce se va întâmpla pe urmă? Moartea venea așa de repede precum se spunea? Mai trăia capul tău puțin după aceea? Va simți când se va rostogoli pe jos?

•

Ușa încăperii s-a dat de perete. În prag a apărut un oficial al căilor ferate.

— *Frau* Edlund? Foarte bine. Următorul tren cu conexiune pentru feribotul de la Sassnitz nu pleacă mai devreme de patru după-amiaza. Ne vom asigura, cu toate acestea, că veți avea locuri în el. Vă rugăm să ne acceptați scuzele. Puteți rămâne aici cât timp așteptați. Să vă aduc ceva?

Peter încerca din răsputeri să nu zâmbească. Era greu să te prefaci că nu pricepi o iotă. Ula a părut instantaneu cu zece ani mai tânără.

— *Tanke skeon, Herr,* i-a mulțumit în germana ei cu accent suedez. Cafea și prăjituri sunt de mare apreciere.

— Să văd ce pot face, doamnă, a zis omul și s-a înclinat ușor.

Imediat ce a plecat, au scos toți trei câte un oftat de ușurare.

Dar Peter era în continuare bănuitor.

— De ce se poartă atât de frumos cu noi?

Ula avea o teorie a ei.

— În ultima mea zi la revistă, primisem o înștiințare de la Ministerul Propagandei. Suedia trebuia ridicată în slăvi. Știam de ce se cere asta. Suedia se află sub presiuni mari să înceteze comerțul cu noi. Americanii și sovieticii au anunțat deopotrivă că vor trata Suedia ca pe o țară colaboraționistă – aproape ca națiune inamică – dacă va continua comerțul cu Germania. Cred că naziștii încearcă să fie cât mai drăguți. Vor ca suedezii din Germania să se ducă acasă și să le spună prietenilor cât de minunați sunt nemții.

Cafeaua și prăjiturile au sosit, iar Anna și Peter și-au amintit să nu-i spună nimic băiatului care le-a adus în afară de *tack,* cuvântul suedez pentru „mulțumesc”.

Trenul avea o întârziere de două ore la sosire, dar, cu mult înainte ca altcineva să aibă permisiunea, Ula, Anna și Peter au fost conduși pe peron. Când ușile s-au deschis, erau primii dintr-o coloană imensă de oameni disperați să se cațere în tren.

•

Trenul a plecat puțin după șapte seara. Ziua trecuse cu bine. Nu fusese niciun raid. Dacă britanicii plănuiau un bombardament, aveau să aștepte lăsarea întunericului.

Trenul a înaintat încet prin suburbiile din nord – mai întâi printre blocuri înghesuite și fabrici și stații de triaj, apoi printre kilometri și kilometri de case pipernicite, fiecare cu grădina ei. A urmat peisajul monoton de câmpie de dincolo de oraș… Privind pe fereastra vagonului ticsit de lume, Peter a fost uimit că mai putea zări cupolele și turlele îndepărtate ale Berlinului. Abia când au trecut de Oranienburg i-a ieșit orașul din câmpul vizual. Atunci a început și trenul să prindă viteză. Lumina

serii așternea umbre lungi la poalele copacilor și stâlpilor de telegraf.

În micuțul lor compartiment, ceilalți călători sporovăiau între ei. Erau două femei și patru copii, toți cu vârste sub doisprezece ani. Una dintre femei încercase să lege o conversație cu Ula, dar ea i-a răspuns într-o germană foarte împiedicată. A fost îndeajuns ca să descurajeze alte întrebări.

Când amurgul lung s-a transformat în sfârșit în noapte, Peter nu a mai putut să stea treaz. Cu fruntea lipită de geam, a adormit, frânt de oboseală.

CAPITOLUL 35

10 august 1943

Peter s-a trezit cu un gust amar în gură și cu capul greu. A vrut să deschidă fereastra din compartimentul îmbâcsit, dar toți ceilalți păreau să dormiteze încă și s-a gândit că n-ar fi frumos din partea lui să-i deranjeze. Afară era lumină, dar când a șters condensul de pe geam, priveliștea a rămas aceeași: o ceață opacă și lăptoasă întinsă peste câmpuri. Trenul ajunsese la o haltă.

Anna era cuibărită lângă el, cu mâna așezată ușor pe genunchiul lui, cu capul sprijinindu-i-se pe umăr. S-a foit puțin și a spus:

— ’Neața, Peter! Ai dormit și tu puțin?

Băiatul i-a făcut imediat semn să tacă și, preț de o clipă, ea l-a privit năucă. Deodată, și-a dat seama ce greșeală făcuse. Femeia din capătul compartimentului s-a foit pe banchetă și a privit țintă spre ei.

La puțin timp după ora șapte, trenul s-a pus în mișcare și a prins viteză. Câmpia Germano-Poloneză gonea pe lângă ei și, înainte de ora unsprezece, erau în Neustrelitz. Aici trenul s-a oprit și vânzătorii de pe peron au început să-și îmbie clienții cu strigăte. Cafea. Cârnați. Covrigei.

Pâine de secară cu jambon feliat. Zâmbind larg, Ula le-a vorbit copiilor în suedeză și a arătat din sprâncene spre peron. *Ja, ja,* au repetat ei papagalicește, cu ceea ce sperau să fie un accent suedez.

Femeia de la capătul compartimentului li s-a adresat în germană.

— Aș vrea și eu o cafea și o prăjitură. N-am mâncat nimic de ieri dimineață.

Peter și-a mușcat limba, ca să nu-i răspundă. Ula a vorbit cu ea în germana ei șchioapă.

— Ze fe iau țeva de la peron?

Peter se întreba dacă asta era cel mai bine să facă. Sigur nu o încurajau în felul ăsta pe femeie să se întindă la vorbă? Ula a coborât din vagon și le-a cumpărat mâncare cât pentru un mic picnic. Cât a fost plecată, femeia s-a uitat la Anna și a zis:

— Ah! Ești leit maică-ta! Dar tu, tu probabil semeni cu taică-tău. Nu văd nimic din ea în tine.

Amândoi s-au uitat lung la străină.

— Nu îndzeleg, a făcut Anna.

— Haideți… haideți…, a zis femeia în batjocură. V-am auzit de dimineață. Vorbeați perfect germana. Jucați doar un joc prostesc.

Părea destul de indulgentă. Amândoi au clătinat din cap și au zâmbit inexpresiv. Acum femeia se enervase de-a binelea.

— Ei, faceți cum vreți, copii proști.

Ula s-a întors cu o cutie de carton plină cu băuturi și mâncare și i-a înmânat femeii o cafea și o prăjitură. Au schimbat câteva monede. Ula a vorbit iarăși cu Peter și Anna în suedeză, iar ei au dat doar din cap și au spus *tack.* Femeia nu renunțase însă. S-a întors către Ula.

— Copiii tăi… vorbesc germana, i-am auzit. Dar cu mine nu vor să vorbească.

Ula a făcut tot posibilul să pară foarte uimită. A asigurat-o pe femeie că nu vorbesc aproape deloc germana.

— Întreb cât mai mult o să fim am stazie, a spus Ula, încercând să schimbe subiectul.

— Cât vor controla tot trenul, a spus femeia, arătându-i un mic grup de polițiști de pe peron, care își făceau loc să urce în tren.

Mai mult ca sigur aveau să verifice actele fiecărui călător în parte. Eugen Klein făcuse treabă bună cu documentele lor, care păcăliseră cu ușurință autoritățile din Berlin. Dar clipa în care li se verificau actele era de fiecare dată un prilej de angoasă. Au avut de așteptat doar cinci minute până ce unul dintre polițiști a apărut la ușa de sticlă a compartimentului lor.

— Actele, vă rog! a anunțat.

A început să sporovăiască cu Ula.

— Ah! Suedia! Am petrecut multe vacanțe acolo înainte să înceapă războiul. Cunoaște-ți Ångermanland? Ne plăcea să campăm acolo.

Ula a zâmbit și a spus câteva cuvinte cu accentul ei suedez. Polițistul s-a întors către Peter și Anna.

— Copii norocoși ce sunteți! Veți fi în siguranță acolo. Nu ca băieții și fetele noastre, care trebuie să-i înfrunte zi și noapte pe pirații ăia aerieni.

— Copiii mei vorbețc deoar puzin germana, a sărit Ula.

Femeia din compartiment nu și-a putut ține gura.

— Nu-i adevărat. Vorbesc foarte bine germana. I-am auzit de dimineață. Imediat ce m-am trezit.

— Nu, doamna, a clătinat Ula din cap. Poțibil aveați vise.

Asta a părut să-l convingă pe polițist. Le-a urat o zi bună și a plecat.

Dar primejdia nu a trecut, pentru că femeia lăsase de acum deoparte orice atitudine prietenoasă.

— Nu cred deloc că sunteți suedezi. Nu vorbiți ca niciun suedez pe care l-am întâlnit vreodată, i-a spus Ulei.

S-a întors către Peter și Anna.

— Și mai cred că sunteți dezertori. Ar trebui să fiți în Berlin cu *Flakhelfer*[29] sau cu Serviciul de Pompieri.

S-a întors către cealaltă femeie din compartiment.

— Dumneavoastră ce ziceți, vi se pare că vorbesc ca niște suedezi?

Femeia a dat din umeri. Nu voia să fie implicată.

— Doamna… chiar greșiți…, a insistat Ula.

Dar femeia a făcut un gest de lehamite. A rămas acolo să clocotească în furia ei, privindu-i pe polițiști în timp ce controlau acte pe peron. Deodată, s-a ridicat și a părăsit compartimentul. A dat să deschidă o fereastră de pe coridor, cu intenția clară de a-l chema înapoi pe polițist. Dar chiar în momentul acela, trenul a scos un șuierat prelung, semn că era gata de plecare, și ambiția a părăsit-o. S-a trântit la loc pe bancheta ei și a rămas acolo, cu brațele încrucișate, fulgerându-i cu privirea pe Anna și pe Peter. Când polițiștii vor urca din nou în tren, era hotărâtă să facă mare tam-tam.

Într-un târziu, s-a întors către Anna și Peter și le-a zis:

— Sunteți foarte tăcuți voi doi. Tinerii au de obicei atât de multe de povestit…

— Doamna, zunteți voarte puzin amabilă, a pus-o Ula la punct. Copiii merg la înmormintare. Sunt nefericizi. Lasă în pace acum.

Peter s-a gândit să-și aducă și el contribuția. A pufnit în batjocură și și-a închis ochii, încercând să adoarmă. Chestia asta nu putea duce decât la ceva rău.

În primele ore ale după-amiezii, băiețelul femeii a anunțat-o că vrea să meargă la toaletă. S-au ridicat amândoi și au părăsit compartimentul pentru a-și face loc de-a lungul culoarului

aglomerat. Când s-au îndepărtat destul, cealaltă femeie s-a aplecat conspirativ și a șoptit:

— Și eu știu că nu ești suedeză. Nu ai accentul potrivit.

Văzându-le șocul întipărit pe chip, a spus:

— Nu vă faceți griji. Nu mă interesează ce puneți la cale. Nu e treaba mea.

Ula a încercat să păstreze aparențele, protestând în germana ei stricată. Femeia a făcut cu ochiul și și-a dus mâna la inimă.

— Tot norocul să fie de partea voastră!

Cealaltă femeie s-a întors cu băiatul ei și peste vagon s-a lăsat tăcerea ei arogantă.

Când, o oră mai târziu, trenul a ajuns la Neubrandenburg, au fost profund ușurați s-o vadă pe ea și pe băiețelul ei coborând din tren. De acum vagonul se golea, iar coridoarele nu mai erau ticsite cu oameni. Peter putea vedea lejer peronul și ultimul lucru care i-a trecut prin fața ochilor când trenul se urnea din loc a fost femeia aceea vorbindu-i unui polițist. Când cealaltă doamnă din compartiment și copiii ei au ieșit pe culoar să-și mai dezmorțească picioarele, Peter a spus:

— Ai văzut-o pe băgăcioasa aia vorbind despre noi cu polițiștii?

— N-o să-i dea importanță, a spus Ula.

— Dar luau notițe! a zis Peter.

Vecina de compartiment s-a întors, de data asta de una singură. A zâmbit și a anunțat că ea și copiii au găsit mai jos pe culoar un compartiment gol.

— Mult noroc! a ciripit iarăși și și-a luat bagajele.

Peter a dat să se ridice și să o ajute. S-a oprit și a zâmbit în gol. Nu era de dorit să-i răspundă în germană. Acum că erau singuri în compartiment, au început să-și șoptească grăbit. Ula a spus:

— Dacă polițiștii iau seama la ce spune femeia aia, o să vrea să cerceteze trenul la Stralsund, unde-i următoarea oprire, sau la Sassnitz. Așa că nu cred c-ar trebui să riscăm. Dacă coborâm la

Stralsund și luăm o cameră la hotel, s-ar putea să îi facem să ne piardă urma.

— Îmi pare rău, sunt atât de proastă, s-a mustrat Anna.

Ardea de rușine, dar nu putuse să spună nimic toată după-amiaza.

— Dacă rămâneam în tren, am fi putut să prindem un feribot chiar în după-amiaza asta.

Ula era optimistă.

— Nu contează. Aproape că am ajuns. Încă o noapte și am scăpat. Abia aștept să-i văd mutra lui Mariel când o să se trezească cu noi la ușă.

— Crezi că polițiștii o să ne aștepte în gară? a întrebat Peter.

— Nu. Se așteaptă să rămânem în tren. Sunt sigură. Dacă o să ne caute cineva, o să urce în tren. Acuma, când coborâm, o să trebuiască să o facem fiecare pe cont propriu. Ei o să se uite după un grup de trei persoane.

Trenul înainta încet către Stralsund. Cu puțin înainte să ajungă acolo, Peter a ieșit pe coridor. A deschis o fereastră și a tras în piept briza proaspătă a mării. Erau de acum foarte aproape de Baltică. Probabil că până a doua zi după-amiază se vor afla la loc sigur. Neliniștea așteptării aproape că îl ucidea…

CAPITOLUL 36

Gara din Stralsund era aglomerată la ora cinci și jumătate după-amiaza, când au ajuns. Oamenii își terminau ziua de lucru și se întorceau la casele lor pe liniile ferate locale secundare. Peter, Anna și Ula au coborât fiecare pe altă ușă a trenului și s-au amestecat într-un șuvoi de călători care se îndreptau către ieșire. Deși și-a ținut capul plecat în cea mai mare parte a timpului, Peter nu a rezistat să nu tragă cu ochiul în jur. A observat doi soldați și un polițist urcând împreună în tren și s-a întrebat imediat dacă nu cumva îi căutau pe ei.

Pe drumul către ieșire, Peter a zărit-o mai întâi pe Ula și apoi pe Anna. A părăsit gara, având grijă să nu le piardă din ochi.

Când străbătuseră deja jumătate din drumul către centrul orașului, s-au simțit destul de încrezători încât să pășească unul lângă altul. Orașul era foarte frumos: tot numai acoperișuri roșii și ziduri albe în soarele de după-amiază; multe clădiri aveau o arhitectură magnifică și două biserici mari dominau orizontul.

— E un oraș al vechii Ligi Hanseatice, a spus Ula atunci când au ajuns suficient de departe de gară ca să nu le mai fie teamă că ar putea fi arestați. Se vede că pe aici au trecut mulți bani.

Și încă mai treceau, judecând după aspectul prosper și bine întreținut al magazinelor și al clădirilor. Au apărut semne că se apropiau de malul mării și s-au decis cu toții, chiar și fără să o spună, să se îndrepte într-acolo.

— Nici n-ai zice că suntem în război, a zis *Frau* Reiter cu melancolie.

Orașul era la două sute de kilometri de Berlin, dar părea neatins de vicisitudinile timpului. Cu toate acestea, steagul cu zvastică flutura pe clădirile municipalității. Cu pescărușii strigând deasupra lor, au stat o vreme pe țărm și și-au umplut plămânii cu aer sărat de mare. Chiar față în față cu orașul, legată printr-un pod, se afla insula Rügen, ultimul popas al călătoriei lor către Suedia.

— Ce ar fi de făcut acum, e de la sine înțeles, ar fi să vă duc la un restaurant drăguț. Dar n-aș mai vrea să ne trezim cu întrebări încuietoare. Mai ales dacă vin de la vorbitori de suedeză. Până la urmă, Suedia este la o azvârlitură de băț, peste ape. Așa că vom găsi un hotel și vom comanda mâncare de la room-service.

— *Mutti,* o să ne coste o avere, a obiectat Anna.

— Nu contează, a spus Ula. Aproape că am ajuns. Mai avem de luat un tren și pe urmă un feribot. În condițiile astea, cred că ne putem permite să folosim puțin din fondul nostru de urgență.

La câțiva pași de malul mării se afla Steigenberger Hotel. Era o clădire uriașă, foarte modernă, cu sute de camere. Genul de loc în care te puteai pierde în mulțime. Ula a rezervat o cameră și au comandat friptură de vită înăbușită și plăcintă cu mere.

Câtă vreme au așteptat, și-au spălat hainele în baie și le-au atârnat la uscat.

Chelnerul le-a adus masa pe o servantă, în tăvi de argint. Nu a făcut nicio încercare de a vorbi cu ei, adresându-le doar câteva scurte politețuri. După plecarea lui, fu așa o plăcere pentru ei să vorbească

liber! Mâncarea a fost excelentă și era atât de bine să fii în siguranță!

— Dacă Otto ar fi fost cu noi, ar fi fost aproape perfect, a spus Ula. Pe moment, tot ce putem face este să ne rugăm să nu fie tratat prea rău.

Ochii Annei s-au umplut de lacrimi.

— Îl vor ucide, nu-i așa?

Ula știa și ea că ăsta e adevărul. Dar nu voia ca Anna să creadă că renunțase cu totul să mai spere. S-a dus să se așeze lângă fiica ei și a cuprins-o cu brațul pe după umeri.

— La Gestapo se întâmplă lucruri ciudate. Câteodată preferă să-i trimită pe oameni în lagăr decât să-i omoare. Câteodată prizonierii se întorc acasă. Nu trebuie sub nicio formă să ne resemnăm în ceea ce-l privește pe Otto.

— Mama ta are dreptate, Anna, a intervenit și Peter. Iar tatăl tău este un veteran încercat pe front. O să aibă ceva de furcă cu el.

Și-a dat seama că spune o prostie chiar în clipa în care i-au zburat cuvintele de pe buze.

— Mâine, dragii mei, a spus Ula, mimând buna dispoziție, vom cumpăra bilete pentru Sassnitz și până după-amiază vom fi la loc sigur, în Trelleborg. Așa că hai să bem pentru asta!

Anna s-a îndreptat de spate și a spus:

— Să bem și pentru Stefan. Măcar despre el știm că este în siguranță.

Încă o zi în Germania nazistă, după care aveau să fie liberi.

•

A doua zi dimineață, au luat drumul gării cu o stare de spirit mai bună. Soarele adăsta fierbinte pe fața lor și, după o călătorie lungă, în care dormiseră în tren, fusese o adevărată mană cerească să înceapă ziua cu un mic dejun gustos și cu un duș. Pașapoartele lui Eugen Klein fuseseră excelente până acum. Ula i-a asigurat din nou că nu aveau de ce să-și facă griji.

Când au intrat pe strada care ducea spre gară, au văzut coada lungă de afară.

— Au instituit, mai mult ca sigur, un punct de control, a spus Anna. Mă întreb dacă fac asta de obicei sau dacă e doar pentru că ne caută pe noi.

Și Ula era îngrijorată. „Ce ne facem acum?” s-a întrebat în sinea ei.

— Dacă vrem să fim cu adevărat precauți, n-ar trebui oare să ne întoarcem mai târziu? și-a dat Peter cu părerea.

Ulei i s-a părut o idee bună.

— Bine atunci, a zis ea. Hai să ne întoarcem la malul mării și să încercăm să trecem drept niște turiști.

Apoi s-a gândit mai serios.

— Nu. Mai bine să ne ducem undeva mai departe. Poate că ne caută și în Stralsund.

Au luat-o pe jos, afară din oraș și de-a lungul țărmului. Fusese o decizie inspirată. S-au întâlnit doar cu câțiva trecători și nu au dat peste soldați sau polițiști care să le pună întrebări încuietoare. Când s-au întors la gară în după-amiaza aceea, epuizați de căratul valizelor prin soarele arzător, încă mai era o coadă mică la intrare. Punctul de control era operațional.

— Ar trebui să mă duc de una singură să cumpăr un bilet către Sassnitz și apoi să veniți și voi, un pic mai târziu. Dacă ne caută, sunt sigură că se uită după trei oameni, a spus Ula.

CAPITOLUL 37

11 august 1943

Peter a privit-o pe Ula îndreptându-se către stația de cale ferată. Ce bine semănau ea și fata ei! *Frau* Reiter era încă suplă și aproape de aceeași înălțime ca Anna și amândouă își purtau părul strâns la fel. Ba aveau chiar și același mers grațios. Își putea imagina un negustoraș sau un poștaș făcându-i avansuri Ulei și întrebând-o dacă nu cumva este sora Annei. Apoi și-a spus că este bizar să se gândească la astfel de lucruri în momente ca acelea. Până la urmă, s-ar putea să nu le mai vadă niciodată… Dar era atât de obosit! Și nu numai de călătorie, ci mai ales de șuvoiul constant de frică din adâncul sufletului său, de continua nevoie de a fi atent la ce spune și de necesitatea absolută de a-și calcula viața minut cu minut. Acum, soarele de august și aerul sărat de mare îi aminteau de vremurile fericite în care nu avea nicio grijă pe lume. I-ar fi plăcut să fie din nou un băiețel de opt ani, în vacanță la Dąbki, pe coasta poloneză a Mării Baltice, stând pe o plajă aurie, care se întinde nesfârșit.

Era foarte greu de îndurat să fii atât de aproape de libertate. Se aflau la mai puțin de o sută de

kilometri de Suedia. O zi de călătorie, în cel mai rău caz. Mult deasupra capetelor lor, un avion care se îndrepta către nord lăsa o dâră albicioasă de-a curmezișul cerului fără nori. Avea să aterizeze în Suedia în cel mult o oră. Nu ar fi fost minunat să fie și ei în avionul acela?

— S-ar putea să întârzie ceva vreme, a spus Anna, așa că hai să mergem și să privim de mai departe.

Gândul că trebuia să-și miște trupul stors de vlagă din nou de-a lungul străzii pe care tocmai veniseră nu îi surâdea deloc lui Peter, dar Anna avea dreptate.

— Trebuie să ne păstrăm prezența de spirit, a zis ea. Ar fi îngrozitor să fim prinși chiar acum.

Și-au târât valizele ceva mai departe și au așteptat. Și au tot așteptat. Ceasul bisericii din apropiere bătea sferturile de oră și ziua se scurgea către final. Anna a început să-și piardă răbdarea, dar s-a străduit din răsputeri să nu înceapă să plângă.

— Au prins-o. Sunt sigură. *Mutti* și *Vati* nu mai sunt, a îngăimat ea. Cum poate fi Dumnezeu atât de crud?

Peter și-a pus un braț pe după umerii ei. Ce putea să spună? Începuseră să atragă privirile trecătorilor.

— Deocamdată nu știm ce se întâmplă, a încercat el să o liniștească. Există o mulțime de explicații posibile pentru faptul că nu s-a întors încă.

Anna a clătinat din cap.

— Să merg și să mă uit? a propus Peter. Ar putea fi la coadă, poate încă așteaptă să se deschidă casa de bilete…

Anna și-a șters o lacrimă.

— Ar fi ieșit să ne spună dacă oficiul era închis, a zis ea foarte încet. Nu te duce înăuntru. Este prea periculos.

Când ceasul de la biserică a bătut ora șase, și-au dat seama că nu mai avea niciun rost să aștepte.

— Trebuie să scăpăm de aici, a zis Anna. Ne-a cam luat lumea la ochi, nu? Stăm așa, fără treabă, la ieșirea din gară… Dacă o să vină polițiștii să ne caute…

— Dar dacă plecăm, a spus Peter, cum o s-o mai găsim, în caz că îi dau drumul? Nu-mi vine să cred că nu am vorbit despre asta, că nu ne-am făcut niciun plan…

— Ei bine, nu ne-am făcut niciun plan, a izbucnit ea. Nu are rost să ne mai lamentăm acum.

Își arunca privirea de jur-împrejur.

— Dacă ar fi arestat-o, ar fi venit și după noi…, a spus ea.

Peter a încuviințat din cap. Era adevărat. Niciun polițist, niciun soldat nu ieșise pe ușa gării.

— Suntem blocați, a spus Anna. Nu tu pașapoarte, nu tu permise de călătorie… Nici bani nu prea avem. Ce ne facem?

Ula luase cu ea toate actele. Aveau la ei bani cât să cumpere câte ceva de băut și un sandvici dintr-o cafenea, și asta au și făcut.

— Va trebui să sărim într-un tren de marfă care merge la Sassnitz, a sugerat Peter.

— Da, sigur, fac asta destul de des, e floare la ureche pentru mine, a spus Anna.

Pe băiat l-a durut sarcasmul ei, dar a încercat să nu pună la suflet. În schimb, s-a întins peste masă ca să-i apuce mâna și să i-o strângă într-a lui.

— Am citit multe povești de evadare cu soldați din Marele Război! Au reușit să scape din belele mult mai mari ca asta. Am ajuns până aici și suntem bine. Putem avea grijă unul de altul…

Era prea obosit ca să se gândească la ceva mai însuflețitor de-atât. Credea că Anna își va trage mâna dintr-a lui, dar nu a făcut-o.

După ce au mâncat, au mai prins puteri. Anna făcea eforturi uriașe să nu-și piardă și ultimul strop de speranță.

— Dacă mergem înspre sudul gării, s-ar putea să întâlnim un tren care încetinește în apropierea stației.

— Este și un deal pe traseu, a spus Peter. Trenurile încetinesc întotdeauna la deal.

Într-adevăr, mai multe trenuri au încetinit în timp ce ei au stat ascunși în iarba înaltă de la marginea căii ferate. Dar exista și o hibă în planul lor.

— Trebuie să așteptăm să se lase întunericul, a șoptit Anna. Ar fi mult prea periculos dacă trenul ar opri în stație și am fi văzuți.

Crepusculul însă parcă nu mai venea. Până la urmă, s-a lăsat noaptea. Nu era nimic de făcut, nimic care să-i ajute să-și mute gândul de la ceea ce se întâmpla. Din când în când, Anna începea să plângă și asta îl descuraja pe Peter.

— Nu mă pot opri să nu mă gândesc la ce i-ar putea face lui *Mutti*, suspina ea.

Peter își dorea să aibă ceva de făcut, orice, ca să-i țină ocupați. Chiar și mersul pe un drum ar fi fost mai bun decât această așteptare îngrozitoare.

Trenurile soseau și plecau în ambele direcții. Era o linie intens folosită, cu o bifurcație către Ribnitz și Rostock, spre vest. Înainte să se lase întunericul, Peter a observat că vagoanele de marfă aveau destinația trecută cu creta pe o plăcuță la unul dintre capete. Asta îi va ajuta să se asigure că se urcă în trenul potrivit.

La scurtă vreme după ce au auzit un ceas îndepărtat bătând ora zece, un tren de marfă s-a apropiat țăcănind pe șine. Au încercat să alerge cu valizele, dar le era greu să se țină după vagon.

— Merge la Lübeck! a strigat Anna, cât să acopere zgomotul roților.

Lübeck era prea spre vest. Au sărit înapoi să se ascundă în iarbă.

— O să renunțăm la valize. O să luăm tot ce este important în buzunarele hainelor, a spus Peter.

Următorul tren a sosit aproape de miezul nopții. Până atunci, răcoarea se lăsase peste câmpuri, iar ei s-au cuibărit unul lângă altul ca să-și țină de cald. De data asta au avut noroc. Locomotiva trăgea vagoane de mai multe feluri. Printre ele erau și unele descoperite, goale. Pe o latură a lor scria Sassnitz. Trenul a încetinit la viteza unui mers vioi, așa că Anna și Peter au reușit să alerge după el și să se urce pe scărița unui vagon. Au trecut prin gară un minut mai târziu. Peronul s-a apropiat de ei, dar era o oră prea târzie pentru pasageri.

— Dacă suntem cu adevărat norocoși, vom trece direct peste ape și vom ajunge pe insula Rügen, a spus Peter. Și vom fi în Sassnitz la primele ore ale dimineții.

Un vânt rece sufla peste platforma vagonului, împrăștiind în jur praf de cărbune. Peter spera ca ei să nu se murdărească prea tare. Petele i-ar fi făcut să iasă foarte tare în evidență. S-a uitat peste parapetul vagonului. Se aflau pe un pod înalt, care străbătea limba de apă dintre continent și insula Rügen.

Aerul s-a încălzit imediat ce au terminat traversarea și amândoi au adormit. Doar hurducăturile vagoanelor la încetinirea trenului i-au făcut să se trezească. În fața lui, pe cer, Peter a zărit silueta întunecată a unui reflector de stație de triaj.

— Slavă Domnului, e întrerupt curentul, a spus el.

Totuși, aveau parte de o lună strălucitoare și, de jur-împrejur, în nuanțe monotone de argintiu, se aflau platforme, utilaje de remorcat, macarale și excavatoare. Nu era un loc în care să fii pasager clandestin într-un vagon descoperit.

Trenul a încetinit și acum înainta lent. Peter și Anna s-au uitat precauți în jur. Se apropiau de un peron. Locomotiva a frânat din scurt și a slobozit două fluierături ca să-și anunțe sosirea.

La vreo treizeci de metri în față stătea o santinelă cu spatele la ei, cu arma pe umăr. Nu dădea nimănui nicio atenție. De fapt, omul părea destul de neliniștit și își muta greutatea de pe un picior pe altul. A început să-și cânte singur un cântec, iar glasul i se auzea clar, ca un clopot în aerul nopții.

— Dacă aici e Sassnitz, atunci trebuie să coborâm, a zis Peter, și să găsim portul.

S-au uitat din nou peste parapet. O altă santinelă se alăturase camaradului său. Zăreau ceva mai încolo lanternele unor lucrători de la calea ferată, care se apropiau.

— Peronul o să fie în curând plin de oameni, a spus Anna.

Deodată, și-au dat seama că sunt prinși ca-ntr-o cursă. Oricine trecea pe peron se putea uita în vagonul deschis în care se aflau.

— Nu mai putem sta aici, a anunțat Peter. Probabil că trenul va fi încărcat cu cărbune.

— Ce ar trebui să facem? a spus Anna.

— O să ne ascundem sub vagon și o să încercăm să ieșim de dedesubt chiar înainte ca trenul să pornească mai departe.

— De unde o să știm că pleacă? a întrebat Anna speriată.

— Există mereu un șuierat sau o vibrație de la motor, ceva. Dacă trenul este gata să plece, e posibil ca muncitorii să fi trecut deja la alt tren sau să se fi întors la ghereta lor, la o cafea…

— Dar dacă trenul pleacă și noi suntem încă sub el?

— Nu putem rămâne aici. Trebuie să ne încercăm norocul și gata.

După ce au mai tras cu ochiul o dată peste margine ca să vadă dacă pot ieși fără să fie văzuți, au sărit pe pământ și s-au vârât cât de repede au putut sub tren. Era mizerabil să te ascunzi între piatra concasată și traverse. Osiile vagonului se aflau chiar deasupra lor, iar mirosul de petrol, praf

de cărbune și chimicale aproape că îi sufoca. Aveau loc exact atât cât să stea întinși unul lângă altul.

Două minute mai târziu, au auzit pași și voci.

— Jumătate la Trelleborg, a spus cineva. Jumătate la Rostock. O să ne ia toată noaptea să le marcăm.

Peter și Anna au stat tăcuți și nemișcați câtă vreme vocile au răsunat deasupra lor. S-au simțit în siguranță câtă vreme oamenii au rămas pe peron. Dincolo de stația de triaj, zăriseră o bucată de teren viran, năpădit de buruieni înalte. Din când în când, o briză caldă adia dintr-acolo. Erau aproape de mare. Nu departe în spatele lor, auzeau zgomot de vagoane decuplate.

— Dacă vin mai aproape de noi, a șoptit Peter, n-avem cum să nu fim descoperiți.

Zece minute mai târziu au auzit pufăitul unei locomotive mici și, la puțină vreme după aceea, sunetele scoase de vagoanele care se puneau în mișcare. Privind de jos în lungul trenului, Peter a văzut că se aflau la cinci-șase vagoane de capătul trenului.

În fața lor a început să se audă un scrâșnet tot mai puternic, până când osia de deasupra a trosnit și roțile vagonului au început să se învârtească. Locomotiva dădea înapoi către ei.

Peter s-a uitat în sus. Între vagoane atârnau lanțurile de conexiune. Dacă îi lovea în cap unul dintre ele, ar fi fost dureros, dar probabil nu mai mult de atât, mai ales dacă trenul se mișca încă foarte încet. Să se așeze unul lângă altul fusese o mare greșeală. Aveau prea puțin loc; o singură mișcare greșită și o roată le-ar fi retezat o mână sau un picior.

— Anna, trebuie să trecem unul în prelungirea altuia. Rămâi aici, mă mut eu.

Ea a încuviințat din cap, iar el a început să se târască mai încolo. Fata a văzut imediat că ridica fruntea prea mult și l-a apucat să-l tragă mai jos. O

mânecă a jachetei lui s-a prins atunci între șină și roată. Smucitura dureroasă pe care a simțit-o preț de o secundă i-a dat o idee clară despre greutatea ce apăsa pe roată. Le-ar fi putut zdrobi carnea și oasele.

Apoi osia a trecut atât de aproape de capul lui, că a simțit cum i-a atins părul.

— Ce naiba faci? s-a apărat el. Era să-mi pierd un braț.

— Tot așa era să-ți pierzi și capul, a strigat fata printre huruituri și scrâșnituri.

Peter a înaintat bucățică cu bucățică. Unul dintre lanțuri l-a pocnit în cap, spărgându-i ochelarii pe care-i purta încă și lovindu-l apoi peste spinare.

Trenul s-a oprit.

— Să ieșim! a spus Peter precipitat. Pur și simplu fugi! Poate că n-o să ne observe nimeni.

— Poate că pe tine nu, Peter. Dar eu port rochie…

— Nu plec fără tine. În plus, este destul de întuneric. Vei fi doar o siluetă vagă pentru ei. Așteaptă-mă acolo, la turnul ăla înconjurat de tufișuri.

— Peter, doar că…

Șoaptele ei au fost acoperite de scrâșnetul vagoanelor. Trenul începuse din nou să dea înapoi. Erau multe vagoane, dar locomotiva se apropia încet de ei. Nu numai că îi auzeau pufăitul venind de undeva din față, dar, uitându-se înainte, Peter a zărit aburii țâșnind din duzele de sub roți și pistoane, ba chiar și strălucirea focarului. Cel mai rău era că părții din față a locomotivei i se atașase o apărătoare. Dacă ajungea deasupra lor, i-ar fi ciopârțit.

— Anna, vom fi zdrobiți. Trebuie să ne strecurăm printre roți.

Era un interval de trei-patru secunde între roțile vagonului, poate exact atât cât să te rostogolești peste șină fără să fii tranșat. Locomotiva se apropia.

— Trebuie să fii rapidă, a avertizat-o Peter.

S-a gândit că Anna este poate prea înspăimântată, dar și-a întors fața și a văzut hotărârea de pe chipul ei. Un lanț l-a pocnit în ceafă, făcându-l să apuce șina instinctiv cu degetele. Și-a tras repede mâna, cu o fracțiune de secundă înainte ca roata să treacă pe acolo.

Când s-a uitat iar, Anna nu mai era. Venise rândul lui. S-a mutat cât mai aproape de șină. A trecut un vagon, apoi altul. Și-a adunat tot curajul și și-a spus „Acum ori niciodată…”, dar următorul vagon era anexa de cărbune. Roțile ei erau plasate prea aproape una de alta. Locomotiva mai avea puțin și ajungea deasupra lui. Peter și-a îngropat fața în pietriș și a așteptat agonia ce urma să vină.

CAPITOLUL 38

Sassnitz
12 august 1943

Următoarele cinci sau șase secunde au părut să dureze o eternitate. Scrâșnetele și zgomotul de sfărâmături îl asurzeau, lanțurile de metal îl loveau pe toată lungimea corpului și simțea o căldură arzătoare în creștetul capului. A vrut să țipe, dar i s-a pus un nod în gât. Apoi zgomotul s-a schimbat. Scârțâitul a ajuns la un apogeu și, treptat, s-a stins. Aburii pufăiau și mugeau și le simțea arsura pe gât și pe pielea mâinilor. Dar trenul se oprise, iar el era încă în viață.

Se afla chiar sub vagonul de cărbune, sub tender. Deasupra lui erau trei plăci discoidale de metal, suprapuse, care legau platforma mecanicului de vagon. Prin despărțiturile dintre ele vedea strălucirea roșie a focarului și ceea ce ar fi trebuit să fie… ghetele mecanicului de locomotivă.

Fără să stea pe gânduri, s-a târât înapoi pe calea ferată până a ajuns la spațiul gol dintre tender și primul vagon. Neoprindu-se nici măcar cât să arunce o privire, s-a strecurat printre roțile trenului și a pornit către turn. Indiferent ce urma să se întâmple, nu avea de gând să se oprească acolo.

Nimic nu putea fi mai rău decât să fie strivit de tren. Chiar și să fie împușcat de o santinelă era mai bine.

Tentația de a fugi era imensă, dar și-a dat seama că o siluetă în alergare ar fi fost remarcată imediat. Depoul era plin de oameni care lucrau; nimeni nu ar fi avut de ce să alerge.

Cu cât se îndepărta mai mult de tren, cu atât se simțea mai în siguranță. Mai ales atunci când locomotiva a început să se miște din nou. Imediat ce a ajuns la lăstăriș, s-a aruncat în iarba înaltă și a așteptat. Când trenul s-a oprit și o oarecare liniște s-a așternut peste noapte, a strigat-o pe Anna atât de tare cât a avut îndrăzneala.

— Aiiici! a șuierat ea.

Erau din nou împreună.

Fata l-a îmbrățișat și l-a sărutat, aproape nebună de ușurare.

— Și acum?

— Cel mai bine ar fi să ne mișcăm cât mai este întuneric, a spus Peter. Hai să găsim feribotul!

Și-au urmat pur și simplu instinctul. Mirosul mării i-a condus peste câmpuri direct la capătul orașului.

La prima geană de lumină, Peter a fost oripilat să vadă cât de murdară era Anna. Haina ei cafenie era plină de funingine. Fața îi era și ea mânjită toată.

— Și tu arăți îngrozitor! i-a spus ea. Cumplit de murdar!

— Ce naiba o să facem? O să le sărim în ochi, arătăm ca doi boschetari.

— Iar eu mor de foame, s-a plâns Anna.

Pe câmp, au dat peste o cadă veche de baie, umplută cu apă de băut pentru vite. Era perfect. S-au dezbrăcat amândoi până la chiloți și au început să se spele. În zorii încărcați de rouă și răcoare, le era frig și dinții le clănțăneau în gură. Dar erau copleșiți de o bucurie stranie. Au început să râdă,

chiar dacă dârdâiau de frig. Era pur și simplu prea caraghios.

— Dar ce facem cu hainele? a întrebat Anna. N-ar trebui să le spălăm și pe ele?

Și-au bătucit hainele cu mâinile goale. Mare parte din murdărie s-a dus, chiar dacă acum se vedea cât de ponosite le erau veșmintele. Era minunat să se poată gândi la altceva decât la soarta Ulei și la ce urma să se întâmple în secunda următoare.

— Am o idee mult mai bună, a zis Peter.

Undeva în depărtare se zărea o fermă. Locatarii își lăsaseră rufele la uscat și uitaseră să le ia în casă peste noapte.

Au dat fuga până acolo.

— Să sperăm că fermierul nu s-a trezit atât de devreme, a spus Anna.

Peter era plin de admirație pentru ea. Să se descurce așa de bine, după toate cele întâmplate…

Au găsit pantaloni, o cămașă și o rochie. Lui Peter îi veneau bine pantalonii. Rochia îi era însă Annei mult prea scurtă.

— Arăți foarte drăguț, a spus Peter, dar o să se lase cu scandal dacă ieși așa pe stradă.

Un geam s-a deschis cu un scârțâit și în spatele unei perdele de dantelă s-a zărit o siluetă. Au auzit o bătrână strigând ceva în casă. Era vremea să o ia la sănătoasa.

Un bărbat în vârstă a ieșit în grădină și a început să urle furios în timp ce ei fugeau cât mai departe de fermă. A pornit după ei, dar a renunțat după câțiva metri. Când Peter s-a întors să privească în urmă, bătrânul răsufla din greu, cu mâinile pe genunchi. Cu toate astea, au alergat până n-au mai putut. Merii rodiseră și gardurile vii erau încărcate cu mure timpurii, așa că au mâncat câte fructe au putut.

Anna a ieșit cu greu din rochie și s-a îmbrăcat din nou cu fusta și bluza ei murdare.

— O să trebuiască să stau cu haina bine încheiată la nasturi, a spus ea. Să sperăm doar că n-o să fie prea cald.

Până atunci le mersese din plin în ziua aceea. Au luat drumul portului cu speranțe renăscute.

•

Portul mustea de lume. Suedia era încă unul dintre partenerii comerciali importanți ai Germaniei și o procesiune întreagă de camioane pline cu marfă se formase pe șoseaua principală către feribot.

— Va trebui să ne pitim după camioanele astea, cred, a spus Peter. Să așteptăm până se întunecă și să vedem dacă putem să ne strecurăm în spatele unuia dintre ele.

Așa că au rămas acolo, în soare, ascunși după coasta unui deal calcaros de la marginea șoselei. Anna a ațipit, dar s-a trezit cu o tresărire.

— De fiecare dată când adorm, am același vis oribil, a murmurat ea.

După o vreme, s-a ridicat în capul oaselor, dar a rămas tăcută. Peter își dădea seama că încerca din greu să nu se gândească la mama și la tatăl ei.

— Mi-aș fi dorit să am ceva de făcut. Toată așteptarea asta mă omoară, a mărturisit ea.

Pe la prânz, li se făcuse foame și sete, dar nu au vrut să riște un drum în oraș. Trebuiau pur și simplu să îndure. În depărtare se vedea sclipirea mării. Urmăreau cu nesaț feriboturile plecând și venind, știind că acolo, dincolo de orizontul albastru, era o țară în care zvasticile nu fluturau pe clădiri.

— Dacă reușim să urcăm pe un feribot, vom fi acolo în patru ore, a estimat Peter.

Patru ore. Asta însemna o dimineață la școală sau o după-amiază de plimbare în parc. Acum însă, era o chestiune de viață și de moarte.

•

Noaptea s-a lăsat cu aceeași încetineală înnebunitoare. Toată ziua camioanele sosiseră și

plecaseră, dar încă formau o coloană lungă.

— Uite, unul are prelata desfăcută, a observat Anna.

Cele mai multe dintre celelalte camioane aveau învelitorile bine legate peste încărcătură. S-au strecurat până la șosea.

— Cum să ne urcăm în el fără să fim văzuți? s-a întrebat Peter.

Anna a dat din umeri.

— Va trebui pur și simplu să avem răbdare.

Au așteptat o oră. O oră de agonie.

— Dacă șoferul camionului ăluia coboară să-și verifice încărcătura, s-a dus norocul nostru…

— Pe mine mă îngrijorează mai mult că va înainta odată cu coloana înainte să apucăm să ne urcăm în el, a zis Anna.

Târziu spre seară, șoferul care avea în grijă camionul cu prelata desfăcută a coborât și a luat-o agale înapoi, ca să stea puțin de vorbă cu șoferul vehiculului din spate. Anna ațipise. Peter a înghiontit-o ca să o trezească.

— Acum e momentul nostru…

S-au târât afară din ascunzătoare și au urcat în spatele camionului. Sub prelată se aflau lăzi de lemn pline de sticle cu chimicale. Mirosul le ardea gâtlejurile și a fost nevoie de un efort supraomenesc din partea lor ca să nu înceapă să tușească. Dar partea bună era că aveau loc să se înghesuie între lăzi.

Își aleseseră bine momentul. Câteva minute mai târziu, au auzit strigăte.

— Sunt gata să înainteze către feribot, a șoptit Peter.

Gura îi era atât de uscată, că abia mai putea vorbi. Motorul a pornit și apoi șoferul a coborât ca să-și verifice încărcătura. L-au auzit înjurând și întrebându-se singur în timp ce se uita la prelata slăbită din legături:

— Cum naiba s-o fi întâmplat?

I-au auzit ghetele bocănind când se urcă pe camion. Peter a simțit mâna Annei strângând-o tare pe a lui. O voce s-a auzit mai de departe:

— Mai repede, Dolf, suntem gata să pornim!

Omul a mai înjurat o dată. Prelata a fost trasă cu putere deasupra lor și l-au auzit pe șofer legând sfoara de inelele din jurul cadrului.

Camionul s-a pus în mișcare. Peter și Anna se cufundau într-o lume de sunete. Era ușor să-ți dai seama ce se întâmpla. Mai întâi camionul a înaintat foarte încet, oprindu-se o dată la câțiva metri. Asta a părut să dureze o veșnicie. Apoi s-au auzit voci răzbătând peste bătaia ritmică a motorului. Ajunseseră probabil la un punct de control. Camionul a plecat mai departe, prinzând chiar ceva mai multă viteză. Erau hurducați acum și simțeau din toate părțile presiunea lăzilor pline. Au urmat un huruit și o trepidație, semn că urcau o rampă. Apoi sunetul motorului s-a schimbat. Intraseră undeva într-o incintă de metal. Se auzeau tot mai multe strigăte: camionul era ghidat spre un anumit loc.

Motorul s-a oprit. Șoferul a coborât, trântind ușa. Într-un sfârșit, s-a lăsat liniștea. Începea o nouă perioadă de așteptare grea.

— Trebuie să ies de aici, a spus Anna. Cred că mi se face rău. Și mor de sete. Mai avem bani să luăm ceva de băut, nu?

Au privit afară, ridicând un colț al prelatei.

— E un feribot mare, a spus Peter. Trebuie să aibă un bar, un restaurant, ceva. Dar odată ce ieșim de aici, o să ne fie greu să ne întoarcem, nu crezi? a întrebat el îngrijorat.

Anna a încuviințat din cap. Îi era atât de sete, încât vorbitul i se părea o corvoadă.

— Mai avem de acum doar câteva ore, a încurajat-o Peter.

Douăzeci de minute mai târziu, au auzit o vibrație din sala mașinilor. Nava toată a tresărit și a început să se îndepărteze de chei. Lăzile vibrau

atât de tare, încât amândoi s-au întrebat dacă nu cumva se vor sparge.

— Trebuie să ies de aici, a spus Anna. Nu arătăm prea terfeliți. Vom trece drept doi oameni care au călătorit mai multe zile la rând. Haide, nimeni n-o să se uite prea atent la noi.

Tentația era prea mare ca să îi reziste. Peter a scos din buzunarul hainei pumnalul HJ și a tăiat sfoara cu care era legată prelata.

CAPITOLUL 39

Berlin
13 august 1943

Otto Reiter zăcea întins pe priciul lui din închisoarea Plötzensee. Tocmai trecuse de miezul nopții. Deși epuizat, durerile de la loviturile primite și de la dintele smuls nu-l lăsau să adoarmă. Nu putea să-și dea seama cât va mai putea rezista la tortură. Țînuseră să îl informeze că a doua zi dimineață sau în ziua următoare aveau să-i smulgă unghiile, mai întâi pe cele de la mâini, apoi pe cele de la picioare. După asta, îl asiguraseră ei, mai aveau de aplicat o mulțime de alte tehnici. Așa se proceda la Gestapo, i se înfățișa deținutului cu amănunte ceea ce îl așteaptă. Ca să-i dospească în minte. Să-l distrugă sufletește.

Și apoi? Va fi împușcat sau spânzurat sau dus la ghilotină. Torționarul îl întrebase care era metoda lui preferată de execuție. Otto îl privise drept în față și nu lăsase să se vadă nicio umbră de frică. Dar nu știa cât va mai putea să facă asta.

Deodată, a auzit zgomotul apropiat al unui Mosquito ce cobora deasupra orașului, mai întâi ca pe un zumzet slab și apoi ca pe o vibrație grea pe care o resimțea în piept. S-a ridicat din pat ca să

privească pe fereastra celulei. Luminile proiectoarelor brăzdau cerul și a tresărit instinctiv când a văzut avionul apărând chiar deasupra închisorii. O secundă mai târziu, s-a auzit o explozie puternică în apropierea zidului împrejmuitor. Bucăți de piatră și de ciment au zburat în ferestre și Otto s-a chircit la loc când una dintre ele a spart geamul lângă care se afla.

Pentru prima dată de când fusese arestat, a izbucnit în râs. Simțea o bucurie aproape copilărească la gândul că englezii îi distrugeau oribila închisoare. Încă râdea când a doua bombă a lovit celula în care se afla și încă trei-patru celule alăturate, transformându-le în moloz și pulbere de cărămidă.

CAPITOLUL 40

Marea Baltică
13 august 1943

Agentul de poliție Verner Schluter nu era în cele mai bune toane. Avea o mulțime de lucruri de făcut; numai asta mai lipsea, să joace rolul unui pasager pe feribotul Regele Gustav, dintre Sassnitz și Göteborg. Se înscrisese în Gestapo ca să curețe *Reich*-ul de jidani, nu ca să se fâțâie pe o bărcuță. Postul lui de la Sassnitz era neînsemnat și obscur. Ceea ce își dorea cu adevărat era să lucreze în Berlin.

Din când în când, mai apărea câte un caz interesant. Criminali. Teroriști. Evrei. Cu toții fugari. Care reușeau să se îmbarce pe câte un feribot. Era o muncă provocatoare pentru el să le ia urma. Să prindă câte un evreiaș jegos tocmai când mai avea doar un pas de făcut, când era sigur că a scăpat de laț. Asta îi dădea cea mai mare satisfacție. Să le privească fețele când își dădeau seama că au dat greș.

Săptămâna trecută, la biroul lui sosise un telex de la locotenentul Brauer din Berlin, care îl soma să caute o femeie însoțită de fiica ei și de un tânăr. Reiter se numea femeia, iar pe băiat îl chema

Bruck. Toți înalți, băiatul blond, femeile brunete. Acuzația era foarte gravă. Îi aștepta ghilotina pe toți trei. Poate că aveau să îi execute pe toți în aceeași zi, cum făcuseră cu otrepele alea de trădători din München, lotul Trandafirului Alb. De la arest s-a ajuns la execuție în doar cinci zile. Numai așa puteai să procedezi cu lepădături de-astea.

Sosiseră prin telex și fotografiile lor. Erau o gașcă arătoasă. Toți cu trăsături ariene clasice. Despre tânăr, totuși, se spunea că este o corcitură. Asta chiar că era caraghios. Arăta exact ca pe afișul *Hitlerjugend.*

•

Ula Reiter sorbea încet un rachiu la barul de pe feribotul Regele Gustav. Își propusese să nu se atingă de niciun strop de alcool până nu ajunge în Suedia. Trebuia încă să fie atentă să nu se piardă cu firea. Dar era neliniștită și se convinsese pe sine că puțină tărie i-ar fi prins bine. Știa că era puțin probabil să-i mai apară vreun obstacol în cale. Odată ce părăsise Sassnitz, era ferită de naziști. Mai avea încă actele necesare pentru a intra în Suedia. Avea numărul de telefon al surorii ei, Mariel. Îi mai rămăseseră chiar și bani pentru biletul de tren către Stockholm. Orice alt control ar mai fi avut de trecut ar fi fost o nimica toată în comparație cu interogatoriul pe care îl suportase la Stralsund.

Nu își putea ierta că lăsase copiii singuri în fața gării. Dacă s-ar fi gândit mai bine, le-ar fi dat lor actele. Cel puțin așa ar mai fi avut o șansă dacă ea era arestată. Dar era extenuată în ziua aceea, cu toții erau, și nimeni nu a mai putut să gândească limpede.

O ținuseră în cămăruța aia din gară până la ora zece noaptea. Cineva avusese suspiciuni. Dar rămăsese cu încăpățânare la povestea ei și se arătase foarte indignată de tratamentul care i se

aplică. Era mândră de felul în care își jucase rolul. Fusese o performanță demnă de Greta Garbo.

Până la urmă, o lăsaseră să plece. De ce, nu-și putuse da seama. Cel mai probabil, un telefon de la Berlin îi hotărâse în câteva clipe soarta. Sau poate avusese loc încă un raid aerian și liniile căzuseră din nou? În orice caz, nu doreau să ofenseze autoritățile suedeze mai mult decât era necesar, și asta a salvat-o.

A ieșit din gară și restul serii și l-a petrecut căutându-i pe Anna și pe Peter. S-a întors la hotel și a mai hălăduit prin Stralsund încă o zi. Nu mai avea nicio speranță. Nici măcar nu putea să-i întrebe pe oameni dacă i-au văzut. Era prea riscant. Ar fi trebuit să aibă un plan de rezervă. Un loc de întâlnire. Dar nu aveau și era prea târziu ca să se mai gândească la asta.

În seara aceea a prins un tren și a ajuns la terminalul feribotului fără alte impedimente. A mers înainte, fără nicio ezitare. Singură, trezea mai puține bănuieli.

Ula Reiter nu era o femeie emotivă. Știa că nu are niciun rost să mai piardă timpul căutându-i pe Anna și pe Peter. Dacă fuseseră prinși, fuseseră și torturați și probabil că o trădaseră. Chiar spera să fie așa și să nu-și fi prelungit chinurile. Nu voia ca Anna să sufere pentru ea. Se gândea chiar să se predea, pentru a-și salva fata de la eventuale torturi. Oricum aveau să fie cu toții executați. Dar poate că nu fuseseră prinși. Poate încă încercau, ca și ea, să ajungă în Suedia. Nu avea atunci niciun sens să rămână în urmă și să fie prinsă.

Pe când gândurile acestea i se perindau prin minte, a observat la bar doi tineri jerpeliți. I-a luat o secundă lungă până să-i recunoască. Și-a înăbușit imboldul puternic de a striga. Nu ar fi vrut ca ei să o vadă. Nu acolo. Îi va aborda când nu se va mai afla nimeni prin preajmă. Trebuiau să se poarte în continuare cu mare prudență. Nu erau încă în

siguranță. A dat grăbită paharul peste cap și a dat să plece.

Dar era prea târziu. Anna o văzuse și aproape că a strigat de bucurie.

•

De cealaltă parte a barului, unul dintre clienți a dat la o parte un colț al ziarului pe care-l ținea în mână, ca să vadă de unde venea zgomotul. Ceva în legătură cu cele două femei care se îmbrățișau frenetic și cu băiatul care stătea deoparte, privind puțin jenat, i-a atras atenția. Femeile erau blonde, nu brunete, iar una dintre ele purta niște ochelari de vedere care nu i se potriveau deloc. Dar erau chiar ei și erau teferi! Inima agentului de poliție Verner Schluter a început să bată nebunește.

•

Ula încerca din răsputeri să o liniștească pe Anna.

— Draga mea, nu trebuie să ne agităm, nu am ajuns încă la destinație. Nu știi niciodată cine s-ar putea afla la bord și dacă ne pot întoarce încă din drum…

Anna s-a domolit.

— Hai să ne vedem afară, a propus Ula, pe puntea superioară, cea de lângă coșul de fum. Acolo o să putem sta de vorbă. O să mă găsiți ușor.

Și a părăsit barul. Afară, o briză caldă sufla dinspre sud. Chiar era o seară frumoasă și Baltica era ca un iaz liniștit de moară. Se naviga cât se poate de ușor. Puntea superioară era aproape goală. Anna și Peter au găsit-o repede pe Ula și s-au așezat împreună pe o bancă, depănându-și în șoaptă poveștile.

— Încă mai am biletele, a spus Ula. Nu m-au percheziționat când m-au sechestrat. Le era teamă să nu-i jignească pe suedezi și să nu-și lezeze interesele.

— Slavă Domnului, a făcut Anna. Acum nu mai avem nevoie să ne întoarcem la camion…

Ula i-a luat pe amândoi de mână și le-a zis:

— În două-trei ore o să scăpăm. Avem toate actele necesare. Nu avem niciun motiv să ne așteptăm la necazuri în port. Acum, hai să mergem să mâncăm ceva…

•

Agentul de poliție Verner Schluter făcuse asta de multe ori până atunci. De obicei se lăsa cu tam-tam. Ultima oară când a încercat să aresteze un terorist din rezistență, doi șoferi de tir suedezi și-au băgat nasul unde nu le fierbea oala. Aproape c-a fost nevoit să-i împuște, și numai Dumnezeu știe ce conflict la nivel internațional ar fi putut să declanșeze gestul lui. Așa că nu mai avea chef să riște. Mai ales nu cu femeile astea atât de frumoase. Toți suedezii galanți de pe vas ar fi sărit în apărarea lor. Nu, cazul acesta trebuia rezolvat cu mare discreție.

Îi auzise spunând că se vor duce pe puntea superioară și i-a urmat cinci minute mai târziu. Prin preajmă erau doar câțiva călători. S-a plimbat încoace și încolo pe lângă balustradă și a așteptat ca toți ceilalți pasageri să plece înainte să încerce vreo manevră. Schluter era gata să se apropie, când cei trei s-au ridicat de pe banca de lângă coșul de fum.

Era ocazia perfectă. O să-i aresteze și o să-i ducă la el în cabină. Acolo, vor sta cuminți sub amenințarea pistolului până ce feribotul va reveni la Sassnitz.

Schluter s-a bucurat să le vadă fețele atunci când le-a ordonat să stea pe loc. Când a dat cu ochii de pistolul automat, băiatul și-a ridicat mâinile, de parcă s-ar fi crezut în vreun western. Schluter i-a cerut să și le lase în jos imediat. Nu ar fi vrut să atragă atenția cuiva. De altfel, era sigur că niciunul dintre ei nu era înarmat.

— Sunteți Ula și Anna Reiter, nu-i așa? li s-a adresat el. Iar tu ești Peter Bruck, nu?

Femeia i-a dat replica imediat. S-a apucat să înșire tot felul de absurdități despre o

înmormântare în Suedia. Și că ei ar fi suedezi. Schluter le-a vorbit repede în suedeză. Ce le-a spus era cumplit de obscen și, cum ei n-au mișcat nici măcar o sprânceană, și-a dat seama că erau tot atât de suedezi cât era și *Reichsführer*-ul Himmler. Nu a trebuit nici măcar să le ceară actele la control.

Deodată, sirena feribotului a început să urle atât de tare și de strident, că un stol de pescărușI s-a ridicat de pe suprastructura coșului de fum și a început să se rotească în jurul lui Schluter, în disperarea de a scăpa de sunetul înnebunitor.

Până să-și dea seama ce se întâmplă, băiatul și fata s-au repezit la el. S-a simțit luat pe sus și, în clipa următoare, stătea cu spatele îndoit peste balustradă. Apoi s-a rostogolit în jos. Trupul i s-a lovit cu putere de apa mării, care era atât de rece, că i-a tăiat respirația.

S-a zbătut să iasă la suprafață, tras fiind în jos de greutatea hainei lui de piele, și a inspirat din greu ca să-și umple plămânii. Un val l-a izbit, trăgându-l din nou sub apă.

Când a reușit să-și scoată, zbătându-se, haina de pe el și să-și adune forțele ca să strige după ajutor, etrava vasului era deja la patruzeci de metri depărtare. A tot strigat în siajul feribotului, dar luminile se îndepărtau de el fără milă.

Agentul de poliție Verner Schluter și-a folosit toate puterile și toată inteligența, deloc neglijabile, ca să se salveze. Să fi fost prin apropiere o geamandură sau ceva asemănător? Erau oare prin zonă și alte vase? Să fi observat careva incidentul și să intervină? Undeva departe, la orizont, vedea luminile așezărilor de pe coasta suedeză. A început să înoate către ele, dar nu păreau să se apropie niciun pic…

EPILOG

Stockholm
Septembrie 1943

Peter s-a trezit din somnul de după-amiază și a ieșit în grădină ca să li se alăture Ulei, lui Mariel și Annei. Ardeau frunze în lumina plăpândă a soarelui. A luat și el o greblă din seră și a început să strângă un alt morman pentru focul în aer liber.

Cu mai puțin de o lună în urmă, Mariel deschisese ușa casei și îi găsise pe trepte, așteptând epuizați. A stat ceva vreme să-i privească, nevenindu-i să-și creadă ochilor, după care s-a repezit să-i strângă în brațe, cu lacrimile curgându-i șiroaie pe față. Apoi ea și familia ei au ascultat cu tristețe în timp ce Ula le-a povestit despre Otto.

Locuiau într-o casă mare din Stora Essingen, pe țărmul dinspre sud. Aveau mai mult decât suficient spațiu pentru trei oaspeți. Pentru Peter, încăperile luminoase și aerisite erau cel mai bun remediu pentru lunile petrecute în apartamentul sufocant al familiei Kaltenbach.

— N-ar trebui să dormi în timpul zilei, Peter! l-a mustrat Ula. O să-ți vină și mai greu să te odihnești noaptea.

Peter a încuviințat din cap. Nu avea de gând să o contrazică. Dar de când ajunseseră aici, nu putea dormi noaptea mai mult de două-trei ore, așa că recupera în timpul zilei. Visele lui erau prea intense, prea înfricoșătoare: alerga, mereu alerga, sau se imagina vag în situații în care era captiv într-o clădire sau într-un tren, așteptând să fie prins

din clipă în clipă. Știa că nici Ula și nici Anna nu dormeau mai bine. Otto era mereu în gândurile lor.

Mai târziu în după-amiaza aceea au luat un tramvai către centrul orașului. S-au plimbat toți trei de-a lungul cheiului, braț la braț, și au privit întregul cuprins al țărmului, cu frumoasele lui vile zugrăvite în nuanțe pastelate, strălucind în soare.

— Toate clădirile astea frumoase… fără nicio zvastică pe ele…, a murmurat Ula.

De când se știa, Peter avusese în oase un sentiment cumplit de groază. Câteodată estompat și vag (ca atunci când se temea că Hitler va invada Polonia), iar alteori mult mai apăsător, ca spaima aceea îndârjită că va muri într-un atac aerian. Sau teroarea de fiecare clipă că va fi prins și torturat de Gestapo. Dar acum, la orizont nu se întrezărea niciun nor negru. Nu mai avea niciun motiv să se teamă. Simțea ceva ce nu mai simțise de foarte mult timp. Se simțea liber.

FAPTE, FICȚIUNI, SURSE

Când scrii despre o ideologie atât de absurdă și de grotescă precum nazismul, este ușor să aluneci în caricatură. Dar episoadele despre colindul de Crăciun (pagina 123), despre decorațiunile cu zvastici pentru pomul de iarnă (pagina 124) și problemele date copiilor spre rezolvare în manualele școlare (paginile 73 și 110) sunt preluate din relatările martorilor sau din fotografiile vremii. Căsuța de păpuși a Charlottei poate fi văzută în Deutsches Historisches Museum din Berlin, în galeria dedicată epocii național-socialiste.

Câteodată, datele exacte ale evenimentelor descrise în carte au fost ușor modificate, pentru ca întâmplările să se topească mai bine în trama povestirii. Cercetarea pe material uman legată de icterul infecțios a început, de exemplu, în iunie 1943, și cele mai sinistre aspecte ale cercetărilor irisului uman întreprinse de Karin Magnussen au avut loc, din câte mi-am dat eu seama, mai degrabă în 1944 decât în 1943. De asemenea, închisoarea Plötzensee a fost bombardată de aviația britanică (RAF) între 3 și 4 septembrie 1943, și nu la mijlocul lunii august, cum se spune în carte.

Descrierea examinării lui Piotr din capitolul 2 este inspirată dintr-un pasaj din *Winds of Life,* biografia lui Gershon Evan (Gustav Pimselstein).

Cuvântarea lui Artur Axmann la întrunirea *Hitlerjugend* din capitolul 11 se bazează pe redarea unui discurs din autobiografia *Other Men's Graves* de Peter Neumann (Weidenfeld and Nicolson, Londra, 1958). Tot de acolo este preluat și jurământul depus de băieți. Cuvântarea îi aparține de fapt predecesorului lui Axmann, Baldur von Schirach, dar mi-am permis să presupun că și

Axmann ar fi propovăduit aceeași ideologie pseudo-științifică. Unele dintre exercițiile de manual pomenite mai sus au fost preluate din amintirile lui Neumann din copilăria petrecută în Germania hitleristă.

În capitolul 14, citatul din cartea de război a lui Peter provine dintr-o traducere englezească a cărții lui Walter Menningen, *Vorwärts, immer vorwärts*! *Vom Siegeszug unserer Infanterie im Osten* (Steiniger-Verlage, Berlin, 1942). Puteți citi mai multe despre asta pe fascinantul site despre propaganda germană al lui Randall Bytwerk de la Calvin College, Grand Rapids, Michigan (http://www.calvin.edu/academic/caz/gpa/kb135.htm).

Personajul Ulei Reiter a fost parțial inspirat de două femei curajoase, Ruth Andreas-Friedrich și Marie „Missie" Vassiltchikov, care au sfidat nazismul în Berlinul aflat în război și au scris jurnale fascinante despre experiențele lor din acei ani.

Printre cele mai importante cărți și website-uri pe care le-am consultat în timpul redactării acestui roman, cele de mai jos mi-au fost de un ajutor inestimabil:

Deadly Medicine: *Creating the Master Race,* editată de Dieter Kuntz și Susan Bachrach la University of North Carolina Press, 2006;

A Social History of The Third Reich, de Richard Grunberger, Penguin Books, 1977;

The Racial State, de Michael Burleigh și Wolfgang Wippermann, Cambridge University Press, 1991;

Berlin Then and Now, de Tony Le Tissier, After the Battle, 1992.

MULȚUMIRI

Le sunt recunoscător editorilor mei, Ele Fountain și Isabel Ford, pentru extraordinara lor muncă de redactare, și agentului meu, Charlie Viney, pentru susținerea și entuziasmul lui, precum și lui Kate Clarke și Blacksheep. Dar și lui Dorit Engelhardt, pentru sugestiile ei generoase, mai ales în ceea ce privește particularitățile limbii germane colocviale, și Annei von Hahn, Katinkăi Nürnberg și lui Stefan Roszak, care au făcut ca șederea mea în Berlin să fie o adevărată plăcere.

Le mulțumesc, de asemenea, lui Jenny și Josie Dowswell, precum și lui Dilys Dowswell, care mi-au citit cu bunăvoință primele schițe ale cărții; doamnei Julie Rose și elevilor de la St. Peter Collegiate School din Wolverhampton; lui Jane Chisholm, Karin Altenberg, Anne Foster și Adam Guy.

Mulțumiri li se cuvin, nu în ultimul rând, lui Kaspar Nürnberg de la Aktives Museum Faschismus und Widerstand din Berlin și personalului de la Imperial War Museum din Londra, de la The Wiener Library din

Londra, de la biblioteca centrului de documentare Topographie des Terrors din Berlin și de la Gedenkstätte Deutscher Widerstand din Berlin, pentru ajutorul lor neprețuit.

Sfârșit

virtual-project.eu

{1} Tineretul Hitlerist; organizație întemeiată de Hitler pentru educarea băieților în spiritul ideologiei naziste.

{2} „Băiatul meu” (germ. în original).

{3} „Patrie” (germ.).

{4} Mâncăruri poloneze tradiționale; *gołąbki* seamănă cu sarmalele, iar *pierogi*, cu papanașii.

{5} District al Germaniei naziste format din teritoriile poloneze anexate în 1939.

{6} În traducere literală, „fântâna vieții”; organizație nazistă menită să crească rata natalității ariene prin încurajarea legăturilor extramaritale între persoane considerate pure din punct de vedere rasial.

{7} Arian” (germ. în original).

{8} „Comandant de unitate” (germ. în original).

{9} Organizație nazistă pentru fetele cu vârste între 10 și 14 ani.

{10} „Draga mea” (germ. în original).

{11} „Mamă” (germ. în original).

{12} Roman de aventuri scris de prozatorul german Karl May (1842-1912).

{13} „Supraoameni” (germ. în original).

{14} Naziștii foloseau ca simboluri runele Armanen, elaborate pe baza vechilor rune ale vikingilor.

{15} Salut nazist; într-o traducere aproximativă, „Vom învinge!” (germ. în original).

{16} Lagăr de concentrare nazist din Oranienburg, destinat mai ales prizonierilor politici.

{17} „Nordic”, „estfalic”, „baltic de est”, „dinaric”, „estic”; tipologie rasială cu încărcătură ideologică, respinsă de antropologia modernă (germ. în original).

{18} Royal Air Force, aviația militară britanică.

{19} „Lucrători din est” (germ. în original).

{20} Revista pentru femei a Partidului Nazist; apărea de două ori pe săptămână.

{21} *Stille Nacht*, cântec austriac compus la începutul secolului al XIX-lea.

{22} „Prostuțule” (germ. în original).

{23} Fata lui Etbaal, împăratul sidoniților, pomenită în *Regi I,* 16:31.

{24} Palatul Sporturilor.

{25} Organizație civilă care alerta populația în cazul unui atac aerian.

{26} „Comoara mea” (germ. în original).

{27} „Clește” (germ. în original).

{28} „Corcitură” (germ. în original).

{29} Membri ai personalului auxiliar în *Luftwaffe.*

Table of Contents

CAPITOLUL 1
CAPITOLUL 2
CAPITOLUL 3
CAPITOLUL 4
CAPITOLUL 5
CAPITOLUL 6
CAPITOLUL 7
CAPITOLUL 8
CAPITOLUL 9
CAPITOLUL 10
CAPITOLUL 11
CAPITOLUL 12
CAPITOLUL 13
CAPITOLUL 14
CAPITOLUL 15
CAPITOLUL 16
CAPITOLUL 17
CAPITOLUL 18
CAPITOLUL 19
CAPITOLUL 20
CAPITOLUL 21
CAPITOLUL 22
CAPITOLUL 23
CAPITOLUL 24
CAPITOLUL 25
CAPITOLUL 26
CAPITOLUL 27
CAPITOLUL 28
CAPITOLUL 29
CAPITOLUL 30
CAPITOLUL 31
CAPITOLUL 32
CAPITOLUL 33
CAPITOLUL 34
CAPITOLUL 35
CAPITOLUL 36
CAPITOLUL 37

CAPITOLUL 38
CAPITOLUL 39
CAPITOLUL 40
EPILOG

Table of Contents

CAPITOLUL 1
CAPITOLUL 2
CAPITOLUL 3
CAPITOLUL 4
CAPITOLUL 5
CAPITOLUL 6
CAPITOLUL 7
CAPITOLUL 8
CAPITOLUL 9
CAPITOLUL 10
CAPITOLUL 11
CAPITOLUL 12
CAPITOLUL 13
CAPITOLUL 14
CAPITOLUL 15
CAPITOLUL 16
CAPITOLUL 17
CAPITOLUL 18
CAPITOLUL 19
CAPITOLUL 20
CAPITOLUL 21
CAPITOLUL 22
CAPITOLUL 23
CAPITOLUL 24
CAPITOLUL 25
CAPITOLUL 26
CAPITOLUL 27
CAPITOLUL 28
CAPITOLUL 29
CAPITOLUL 30
CAPITOLUL 31
CAPITOLUL 32
CAPITOLUL 33
CAPITOLUL 34
CAPITOLUL 35
CAPITOLUL 36
CAPITOLUL 37

CAPITOLUL 38
CAPITOLUL 39
CAPITOLUL 40
EPILOG

Table of Contents

CAPITOLUL 1 3
CAPITOLUL 2 9
CAPITOLUL 3 18
CAPITOLUL 4 23
CAPITOLUL 5 27
CAPITOLUL 6 38
CAPITOLUL 7 45
CAPITOLUL 8 57
CAPITOLUL 9 67
CAPITOLUL 10 72
CAPITOLUL 11 76
CAPITOLUL 12 83
CAPITOLUL 13 90
CAPITOLUL 14 97
CAPITOLUL 15 107
CAPITOLUL 16 112
CAPITOLUL 17 120
CAPITOLUL 18 130
CAPITOLUL 19 142
CAPITOLUL 20 151
CAPITOLUL 21 157
CAPITOLUL 22 164
CAPITOLUL 23 171
CAPITOLUL 24 178
CAPITOLUL 25 185
CAPITOLUL 26 197
CAPITOLUL 27 205

CAPITOLUL 28 209
CAPITOLUL 29 219
CAPITOLUL 30 226
CAPITOLUL 31 229
CAPITOLUL 32 235
CAPITOLUL 33 243
CAPITOLUL 34 250
CAPITOLUL 35 256
CAPITOLUL 36 262
CAPITOLUL 37 266
CAPITOLUL 38 275
CAPITOLUL 39 282
CAPITOLUL 40 284
EPILOG 290